

คู่มือแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๕๔๗
ประจำปี ๒๕๖๓

กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕
“ ศักดิ์ศรีของทหาร ”

๑. ทหาร คือ ผู้ที่ได้รับเกียรติอย่างสูงสุด จากประชาชนทั้งชาติให้เป็นสุภาพบุรุษถืออาวุธ เพื่อป้องกันประเทศ
๒. ทหาร เป็น ผู้เสียสละประโยชน์สุขส่วนตัว เพื่อความผาสุกของประชาชน และความอยู่รอดของชาติ
๓. ทหาร คือ ผู้ที่รัก และบูชาเกียรติยศมากกว่าเงิน

กองการสัสดี กรมการสรรพกำลังกลาโหม
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (ศรีสมาน)
๑๒๗ ถนนศรีสมาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐
E-mail : prd1448@gmail.com โทรศัพท์ : ๐ ๒๕๐๑ ๖๗๘๖
<http://dmd.mod.go.th>

คำนำ

กระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดไว้ตาม มาตรา ๕๐ “บุคคลมีหน้าที่ พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และรับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ” และ มาตรา ๕๒ “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทย มีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหารที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย” ซึ่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ มาตรา ๗ บัญญัติไว้ว่า ชายที่มีสัญชาติเป็นไทย ตามกฎหมายมีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน

จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญของกระทรวงกลาโหมที่จำเป็นต้องจัดให้มีกำลังทหารที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นหลักประกันสำคัญในการที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งอธิปไตยของชาติ กล่าวได้ว่า “ความมั่นคงของชาติเป็นภาระหน้าที่ของทุกคน” ดังนั้น การเตรียมพลังทั้งหมดของชาติ เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ซึ่งจะต้องปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา เพื่อดำรงขีดความสามารถ พร้อมทั้งจะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อเกิดภาวะไม่ปกติ ดังพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๕๔ มีข้อความว่า

“แม่หวังตั้งสงบ

จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ

ศัตรูกล้ำมาประจัญ

จักอาจสู้ริบสูญ”

กรมการสรรพกำลังกลาโหม ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านการเสาะหาของกระทรวงกลาโหม จึงได้จัดทำหนังสือคู่มือฉบับนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ทหารกองเกิน และบุคคลทั่วไป ได้รับทราบ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ ตั้งแต่การลงบัญชีทหารกองเกิน การรับหมายเรียก การเข้ารับการตรวจเลือก การเข้ารับราชการทหารกองประจำการ การยกเว้น และการขอผ่อนผัน รวมถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก และมีความเข้าใจการปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน อันจะส่งผลก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้อง และเกิดความมั่นคงของชาติสืบไป

กองการเสาะหา กรมการสรรพกำลังกลาโหม

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
● หน้าที่ของชายไทย, การได้สัญชาติไทย, วิธีนับอายุ ภูมิลำเนาทหาร.....	1
● แผนภูมิรับราชการทหารตามกฎหมาย.....	2
● การลงบัญชีทหารกองเกิน การเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล การเรียกและการตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ.....	3
● ขั้นตอนการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ.....	5
● การตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ.....	7
● การตรวจโรคก่อนการตรวจเลือกทหารกองเกินก่อนเข้ารับราชการทหารกองประจำการ.....	10
● การผ่อนผันการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ.....	12
○ การผ่อนผันนักเรียนซึ่งไปศึกษาในต่างประเทศ.....	15
○ การสละสิทธิยกเว้นหรือผ่อนผันเพื่อเข้ารับการตรวจเลือก.....	17
○ การร้องขอ (สมัคร) เข้าเป็นทหารกองประจำการ.....	17
○ ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ.....	17
○ การขอผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารเพื่อลาศึกษาต่อ.....	17
○ ข้อปฏิบัติสำหรับนักศึกษาที่ขอผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารกองประจำการเพื่อลาศึกษาต่อ.....	19
○ การเลื่อนวันเข้ารับราชการทหารกองประจำการ.....	20
○ การยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ.....	20
○ การยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกฯ ให้แก่ครู อาจารย์.....	22
○ การยกเว้นให้กับนักศึกษาวิชาทหาร.....	23
○ การยกเว้นฯ ให้กับนักศึกษาของสถาบันการบินพลเรือน.....	24
○ การพื้นฐานะยกเว้นหรือผ่อนผัน.....	25
○ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารกองประจำการเพื่อลาพักการปลดแก่แพทย์ทุนที่จบการศึกษาโดยได้รับทุนจากรัฐบาล.....	25
○ การขอเทียบคุณวุฒิ.....	26
○ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเทียบความรู้.....	27
○ สิทธิลดวันรับราชการในกองประจำการน้อยกว่า 2 ปี.....	27
● สิทธิประโยชน์ที่ทหารกองประจำการจะได้รับ.....	29
● หน้าที่ของทหารกองหนุนตาม พ.ร.บ.รับราชการทหารพ.ศ.2497.....	29
● การตรวจสอบเอกสารทางทหารก่อนเข้ารับราชการหรือรับเข้าทำงาน.....	31
● พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497.....	33
ภาคผนวก	
● ประเด็นปัญหา ข้อสงสัย ในการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ.....	94
● สารแนำรู้เกี่ยวกับการเกณฑ์ทหาร.....	101
● แบบ สด.43.....	112
● แบบ สด.8.....	113
● อนุมัติหลักการการปฏิบัติตามแนวทางรับราชการทหารตาม พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497.....	115

หน้าที่ของชายไทย

ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 บัญญัติว่า ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน มีสัญชาติไทยตามกฎหมายหมายความว่า ต้องเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น ที่ต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติรับราชการทหาร ผู้ใดจะมีสัญชาติไทย ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสัญชาติ

การได้สัญชาติไทย

ผู้ที่จะได้สัญชาติไทยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 และพระราชบัญญัติสัญชาติเพิ่มเติม พ.ศ.2535 ดังนี้

1. การได้สัญชาติไทยโดยการเกิด
2. การได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ
3. การได้กลับคืนสัญชาติไทย
4. การได้สัญชาติไทยโดยการสมรส

วิธีนับอายุ

ถ้าเกิดพุทธศักราชใดให้ถือว่ามียายุครบ 1 ปีบริบูรณ์เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ส่วนการนับอายุต่อไปให้นับแต่เฉพาะปีที่สิ้นพุทธศักราชแล้ว ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดนายอำเภอท้องที่จะกำหนด โดยถือหลักสอบถามจากบิดามารดาหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียง ญาติ หรือพี่น้อง หรือสังเกตสิ่งปลูกสร้าง เช่น อนุสาวรีย์ หรือวัด ประกอบกับการสังเกตร่างกาย เป็นเกณฑ์ที่เพื่อนบ้านเชื่อกันว่าอายุเท่าใด

คนเกิดในพุทธศักราชใดก็ตาม เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้นให้นับอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ และก็จะมียายุ่าง 2 ปีด้วย และในปีต่อ ๆ ไปให้นับอายุย่าง และนับอายุครบบริบูรณ์เมื่อสิ้นปีพุทธศักราชนั้น นับเรียงต่อ ๆ ไป สำหรับคนที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ในพุทธศักราชใด ให้เรียกว่าคนชั้นปีนั้น เช่น คนเกิดในพุทธศักราช 2543 จะเป็นวันเดือนใดก็ตาม เมื่อสิ้นพุทธศักราช 2545 ให้นับอายุครบ 1 ปีบริบูรณ์ และจะมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ในพุทธศักราช 2563 (18 + 2545) และเรียกว่าคนชั้นปี 2563 เป็นต้น

ภูมิลาเนาทหาร

ผู้ซึ่งต้องลงบัญชีทหารกองเกิน ให้ลงบัญชีที่เขตหรืออำเภอ ดังนี้

1. บิดายังมีชีวิตอยู่ ให้ลงบัญชีฯ ที่อำเภอที่บิดามีภูมิลำเนา
2. บิดาเสียชีวิต มารดายังมีชีวิตอยู่ลงบัญชีฯ ที่อำเภอที่มารดามีภูมิลำเนา
3. บิดามารดาเสียชีวิต มีผู้ปกครอง ลงบัญชีฯ ที่อำเภอที่ผู้ปกครองมีภูมิลำเนา
4. ผู้ซึ่งเกิดนอกสมรสและบิดาไม่ได้จดทะเบียนรับรองบุตร ให้ลงบัญชีที่อำเภอท้องที่ที่มารดามีภูมิลำเนาอยู่ ถ้ามารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่ผู้ปกครองมีภูมิลำเนาอยู่ (ผู้ปกครองคงถือเพียงว่าเมื่อบิดามารดาตายแล้วอาศัยอยู่กับใครก็ลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนาอยู่)

5. บุตรบุญธรรม ถือเอาภูมิลำเนาของผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นหลัก ดังนี้

5.1 ถ้าการรับบุตรบุญธรรม ได้กระทำเสร็จสิ้นก่อนที่ตัวบุตรบุญธรรมได้ไปลงบัญชีฯ ให้ลงบัญชีตามภูมิลำเนาของผู้รับบุตรบุญธรรม

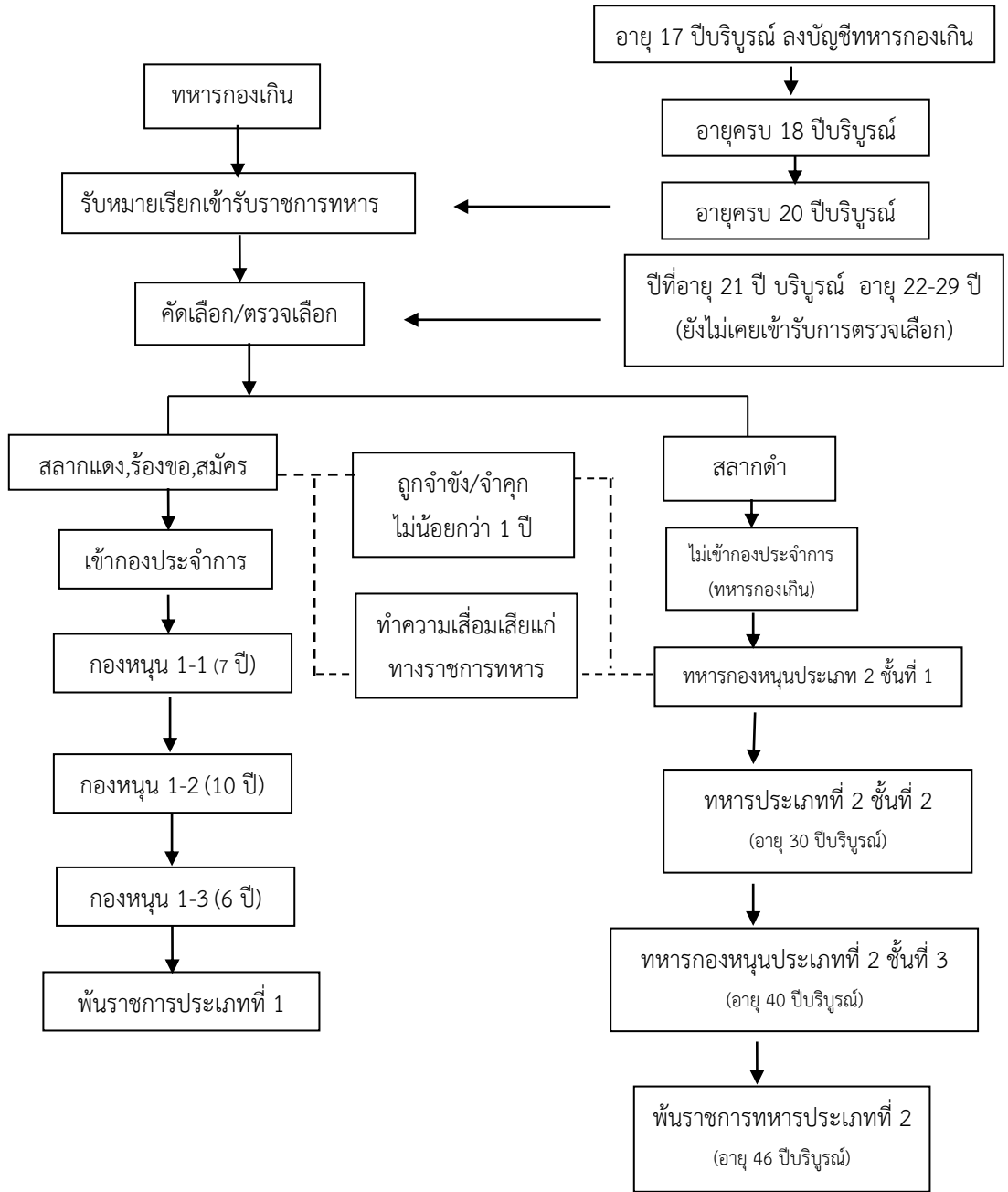
5.2 ถ้าการรับบุตรบุญธรรมนั้นได้กระทำเสร็จสิ้น หลังจากที่บุตรบุญธรรมลงบัญชีทหารกองเกินฯ แล้ว ให้ถือเอาภูมิลำเนาตามที่ปรากฏในบัญชีทหารกองเกินและใบสำคัญของตัวบุตรบุญธรรม

6. ผู้ที่ไม่อาจลงบัญชีทหารกองเกินได้ ไม่ว่าจะด้วยกรณีใดก็ตามในข้อ 1 ถึงข้อ 5 ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนา ถ้าผู้นั้นไม่ปรากฏภูมิลำเนา ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่พบตัวบุคคลนั้น

เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภอที่ได้ลงบัญชี ซึ่งภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว

การย้ายภูมิลำเนาทหาร ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้วประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหาร ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่ นายอำเภอที่ได้รับแจ้งจะทำการสอบสวน เมื่อเห็นว่าผู้ขอย้ายได้มาตั้งทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นประจำหรือมีที่อยู่เป็นหลักฐานและไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร จะแจ้งไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมทราบ

แผนภูมิการรับราชการทหารตามกฎหมาย

การลงบัญชีทหารกองเกิน

ชายที่มีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุย่างเข้าปีที่ 18 ใน พ.ศ.ใด (17+ พ.ศ.เกิด) ให้ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน ภายใน พ.ศ.นั้น เวลาในการไปแสดงตนจะมีเวลา 1 ปี คือเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของ พ.ศ. ที่บุคคลนั้นมีอายุย่าง 18 ปี โดยในเดือนกันยายนของทุกปีนายอำเภอจะประกาศแจ้งเตือน ให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกองเกิน การลงบัญชีทหารกองเกินให้ผู้ลงบัญชีปฏิบัติ ดังนี้

1. บุคคลทั่วไปให้ไปยื่นใบแสดงตนเพื่อขอลงบัญชีทหารกองเกินแบบ (สด.44) พร้อมด้วยสูติบัตร หรือบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ลงบัญชีก่อนนายอำเภอท้องที่ สำหรับผู้ที่ไม่สามารถไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ซึ่งผู้แจ้งแทนต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ลงบัญชี นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตจะสอบสวน เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ถ้าไม่มีผู้มาแจ้งแทน ให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงไม่มาลงบัญชีทหารกองเกิน และเมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินเสร็จแล้ว นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตจะออกใบสำคัญที่เรียกว่า แบบ สด.9 ให้ผู้นั้นไว้เป็นหลักฐานแสดงว่าบุคคลนั้นได้ลงบัญชีเป็นทหารกองเกินแล้ว

2. การลงบัญชีทหารกองเกินของสามเณรเปรียญ ให้นายอำเภอท้องที่ไปจัดทำที่วัดหรือสำนักสงฆ์ โดยให้สามเณรเปรียญ กรอกข้อความตามรายการในใบแสดงตนเพื่อขอลงบัญชีทหารกองเกินและออกใบสำคัญให้เป็นหลักฐาน

3. การลงบัญชีทหารกองเกินของผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงาน นายอำเภอท้องที่ซึ่งส่งไปแสดงตนเพื่อขอลงบัญชีทหารกองเกินไปให้เจ้าพนักงานผู้ควบคุมหรือคุมขัง เพื่อให้ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังกรอกข้อความตามรายการในใบแสดงตนเพื่อขอลงบัญชีทหารกองเกิน เมื่อนายอำเภอท้องที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้ว ให้รับลงบัญชีทหารกองเกิน และออกใบสำคัญมอบให้ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังรับไป

4. กรณีที่บุคคลที่อยู่นอกประเทศ ให้คนที่อยู่ในประเทศมาลงบัญชีทหารกองเกิน เมื่อมาลงบัญชี ๆ เองไม่ได้ ให้เจ้าหน้าที่สอบสวนสัญชาติโดยพิจารณาหลักฐานจาก สูติบัตร ทะเบียนบ้าน พยานบุคคล หลักฐานการแปลงสัญชาติหรือได้สัญชาติตามพระราชบัญญัติสัญชาติ เอกสารสมรส กรณีแวดล้อมอื่นๆ ที่ควรเรียกประกอบการพิจารณา พร้อมด้วยรูปถ่ายติดสำเนา แล้วนายอำเภอจะรวบรวมเอกสารการสอบสวน แล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาเสนอสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อส่งการต่อไป เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงรับลงบัญชีทหารกองเกินได้

บุคคลที่บรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้หมายถึง บุคคลซึ่งพ้นภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุ 20 ปีบริบูรณ์ หรือผู้เยาว์ยอมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส โดยปกติบุคคลที่เชื่อถือได้ที่จะแจ้งแทนต้องพิจารณาจากบิดามารดาหรือญาติใกล้ชิดซึ่งสามารถตอบคำถามของเจ้าหน้าที่ได้ โดยปกติวิธีนี้ไม่นิยมทำและไม่ควรทำเนื่องจากจะเกิดความยุ่งยากหลายประการ เช่น ตาหนี การสอบสวนสัญชาติ ฯลฯ แต่ถ้าจำเป็นจริงๆ ก็ต้องพิจารณาเป็นรายๆ ไป ดังนั้นผู้ที่ถึงกำหนดต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินจะต้องไปลงบัญชีด้วยตนเอง หากให้ผู้ไปแจ้งแทนมักจะไม่สามารถขอลงบัญชีทหารกองเกินได้

สำหรับผู้ที่ไม่ได้ลงบัญชีเมื่ออายุย่าง 18 ปี ต้องมาขอลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองจนถึงอายุ 45 ปีบริบูรณ์ แต่จะให้ผู้อื่นมาแจ้งแทนไม่ได้ ผู้ที่ไม่ยอมมาลงบัญชีทหารกองเกิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 300 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ผู้ใดได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล ให้ผู้นั้นนำหลักฐานไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของตนทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต นายอำเภอจะออกใบรับให้และแก้ไขสำคัญและบัญชีให้ถูกต้อง

การเรียกและการตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ

ทหารกองเกิน เมื่อมีอายุย่างเข้า 21 ปีในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอภูมิลำเนาทหารของตน ภายในพุทธศักราชนั้น ดังนั้น ทหารกองเกินที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ (20 + พ.ศ.เกิด) ต้องไปรับหมายเรียกด้วยตนเอง ณ อำเภอภูมิลำเนาทหาร ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนสิ้นเดือนธันวาคมของปีที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ โดยในเดือนตุลาคมทุกปี นายอำเภอจะประกาศให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้า 21 ปี ในพุทธศักราชนั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอ

การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น นายอำเภอจะออกหมายเรียกทหารกองเกินซึ่งลงบัญชีทหารกองเกินไว้

สำหรับผู้ที่อายุย่าง 21 ปี ในปีที่จะต้องเข้ากองประจำการ แต่ยังมีได้ลงบัญชีทหารกองเกินพร้อมกับคนชั้นปีเดียวกันด้วยเหตุใด ๆ ก็ดี ถ้ามาลงบัญชีทหารกองเกิน ให้สัสดีอำเภอจัดทำหมายเรียกมอบให้รับไปในวันที่ผู้นั้นมาลงบัญชีทหารกองเกิน

นักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษคนใดมีอายุอยู่ในระหว่างการเกณฑ์ทหาร หรือยังไม่เคยเกณฑ์ทหาร ก่อนปล่อยตัวให้ทางเรือนจำแจ้งให้ทราบว่าหากได้รับหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร ให้ไปชี้แจงต่อนายอำเภอท้องที่หรือสัสดีท้องที่ ทราบว่าตนยังไม่พ้นโทษ เพราะจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการพักการลงโทษอยู่ จึงขอผ่อนผันการคัดเลือกเข้ารับราชการทหาร ไปพลางก่อนจนกว่าจะพ้นจากการพักการลงโทษ และห้ามไม่ให้สมัครเข้ารับราชการทหารโดยเด็ดขาด ซึ่งทางเรือนจำจะแจ้งไปยังอำเภอท้องที่ที่ผู้ได้รับพักการลงโทษมีภูมิลำเนาอยู่ให้ทราบว่านักโทษเด็ดขาด ผู้ได้รับพักการลงโทษ กำลังอยู่ในระหว่างการทดสอบความประพฤติ ยังมีสภาพเป็นนักโทษอยู่ จะรับการคัดเลือกเข้ารับราชการทหารไม่ได้ จนกว่าจะพ้นโทษ ทั้งนี้ เฉพาะผู้ที่มีอายุอยู่ในระหว่างการเกณฑ์ทหาร หรือผู้ที่ยังไม่เคยถูกเกณฑ์ทหารเท่านั้น

ทหารกองเกินซึ่งถูกเรียก ต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามกำหนดนั้น โดยนำใบสำคัญทหารกองเกิน บัตรประจำตัวประชาชน ประกาศนียบัตรหรือหลักฐานการศึกษาามาแสดงด้วย ถ้าไม่มา หรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือกหรือไม่อยู่จนกว่าการตรวจเลือกจะแล้วเสร็จ ให้ถือว่าทหารกองเกินนั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก เว้นแต่ ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันไม่ต้องมาเข้ารับการตรวจเลือกตามหมายเรียก ได้แก่

1. ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วน ให้ไปราชการอันสำคัญยิ่ง อันเป็นราชการภายในประเทศซึ่งมีความสำคัญมาก หรือไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง โดยต้องได้รับการผ่อนผันเฉพาะคราวจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

2. นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ มี 2 กรณี คือ

2.1 นักเรียนที่ออกไปศึกษาในต่างประเทศที่เป็นทุนของรัฐบาล

2.2 นักเรียนที่ออกไปศึกษาในต่างประเทศด้วยทุนส่วนตัว

3. ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการหรือโรงงานอื่นใดในระหว่างที่มีการรบ หรือการสงคราม อันเป็นอุปสรรคในการรบหรือการสงคราม และอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหม โดยไม่จำเป็นต้องเป็นหน่วยงานของกระทรวงกลาโหม อาจเป็นของเอกชน ถ้าเกิดสงคราม กระทรวงกลาโหมอาจเข้าควบคุมให้ผลิตให้ทางราชการทหาร ต้องได้รับการผ่อนผันเฉพาะคราวจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

4. บุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม ต้องได้รับการผ่อนผันเฉพาะคราวจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

5. เกิดเหตุสุดวิสัย การที่จะทราบว่าเป็นเหตุสุดวิสัยต้องทำการสอบสวนข้อเท็จจริง จึงไม่มีการผ่อนผันล่วงหน้าสำหรับกรณีนี้

6. ป่วยไม่สามารถจะมาได้ โดยให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ มาแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก ซึ่งเมื่อเสร็จการตรวจเลือกแล้วนายอำเภอจะทำการสอบสวน ถ้าเป็นความจริงก็ไม่ใช่การหลีกเลี่ยงขัดขืนการเจ็บป่วยนั้น ถ้าผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้สีกตัวไม่ได้จัดคนไปแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกหรือหาคนไปแจ้งแทนไม่ได้ อาจเข้าเหตุสุดวิสัยได้

ขั้นตอนการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ (การเกณฑ์ทหาร) ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

ในวันตรวจเลือกทหารกองเกิน (วันเกณฑ์ทหาร) เวลา 07.00 น. ทหารกองเกินหรือบุคคลที่ได้รับหมายเรียก (แบบ สด.35) แล้วทุกคนเข้าแถวตามตำบล เคารพธงชาติเสร็จ ประธานกรรมการตรวจเลือก ซึ่งแจ้งความจำเป็นถึงการตรวจเลือกทหาร เมื่อประธานกรรมการชี้แจงเสร็จ กรรมการสัสดีจะชี้แจงถึงขั้นตอนการปฏิบัติในการตรวจเลือกทหาร รวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ของทหารกองเกิน และของผู้ถูกเข้ารับราชการทหารกองประจำการคือผู้ที่สมัครหรือผู้ที่จับสลากแดงได้ ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กรรมการเรียกชื่อเข้าตรวจเลือก

ขั้นตอนที่ 2 กรรมการแพทย์ตรวจร่างกายว่าสมบูรณ์ดีหรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 กรรมการสัสดีกำหนดคนเป็น 4 จำพวก คือ จำพวกที่ 1 คนร่างกายสมบูรณ์ดี จำพวกที่ 2 คนที่ร่างกายไม่สมบูรณ์ดีเหมือนคนจำพวกที่ 1 จำพวกที่ 3 คนที่ได้รับอุบัติเหตุหรือมีโรครักษาไม่หายภายใน 30 วัน จำพวกที่ 4 คนที่ร่างกายพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคที่กฎหมายกำหนดให้ไม่ต้องเข้ารับราชการทหาร

ขั้นตอนที่ 4 กรรมการโต๊ะที่ 3 จะวัดขนาดสูงและขนาดรอบตัว

ขั้นตอนที่ 5 ประธานการตรวจเลือกจะตรวจสอบขั้นสุดท้ายถ้าร่างกายสมบูรณ์ดีและขนาดสูง 1 เมตร 60 เซนติเมตรขึ้นไป ขนาดรอบตัว(หน้าอก) 76 เซนติเมตรขึ้นไปในเวลาหายใจออก จะให้หรือจับสลาก สำหรับคนที่ร่างกายสมบูรณ์ดี แต่ขนาดสูงต่ำกว่า 1 เมตร 60 เซนติเมตร ขนาดรอบตัวต่ำกว่า 76 เซนติเมตร ในเวลาหายใจออกและคนจำพวกที่ 2 หากมีคนจำพวกที่ 1 พอกับจำนวนที่ต้องการ ประธานกรรมการจะปล่อยตัวพร้อมกับคนจำพวกที่ 3 และ 4 ซึ่งร่างกายไม่สมบูรณ์ดีหรือร่างกายพิการทุพพลภาพหรือมีโรคที่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ พร้อมกับมอบใบรับรองผลการตรวจเลือก (แบบ สด.43) ให้ทหารกองเกินรับไป

ขั้นตอนที่ 6 ทหารกองเกินหรือบุคคลที่จับสลากถูกเข้ารับราชการทหารกองประจำการหรือสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการ ประธานกรรมการตรวจเลือกจะส่งตัวให้นายอำเภอออกหมายนัดให้ไปเข้ารับราชการทหาร ตามผลัดที่จับสลากได้ หรือผลัดที่สมัครไว้

การตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ

การตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ คณะกรรมการตรวจเลือกจะเรียกชื่อทหารกองเกินมาเข้ารับการตรวจเลือก ซึ่งผู้ที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีขนาดรอบตัวตั้งแต่ 76 เซนติเมตรขึ้นไปในเวลาหายใจออกและสูงตั้งแต่ 1 เมตร 46 เซนติเมตรขึ้นไป เรียกว่าเป็นคนจำพวกที่ 1 วิธีคัดเลือกนั้น คณะกรรมการจะเลือกคนซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่ 1 เมตร 60 เซนติเมตรขึ้นไปก่อน ถ้ามีจำนวนมากกว่าจำนวนที่ทหารต้องการก็ให้จับสลาก แต่ถ้ามีไม่พอก็จะเลือกจากผู้ที่มีความสูงถดถอยมาคือผู้ที่มีความสูงตั้งแต่ 1 เมตร 60 เซนติเมตรลงมา จนถึง 1 เมตร 46 เซนติเมตร ในการตรวจเลือกคณะกรรมการจะแบ่งคนเป็นจำพวก ดังนี้

จำพวกที่ 1 ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายสมบูรณ์ดีไม่มีอวัยวะพิการหรือผิดส่วนแต่อย่างใด

จำพวกที่ 2 ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายที่เห็นได้ชัดว่าไม่สมบูรณ์ดีเหมือนคนจำพวกที่ 1 แต่ไม่ถึงทุพพลภาพ คือ

- (1) ตาหรือหนังตาผิดปกติจนปรากฏชัดอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ แม้เพียงข้างเดียว
 - (ก) ตาเหล่ (Squint)
 - (ข) ลูกตาสั่น (Nystagmus)
 - (ค) แก้วตาขุ่น (Cataract)
 - (ง) กระจกตาขุ่น (Opacity of Cornea)
 - (จ) หนังตาตก (Ptosis)
 - (ฉ) หนังตาม้วนเข้า (Entropion)
 - (ช) หนังตาม้วนออก (Ectropion)
 - (ซ) ช่องหนังตา (Palpebral Fissure) ทั้งสองข้างกว้างไม่เท่ากันจนดูน่าเกลียด
- (2) หูผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้แม้เพียงข้างเดียว
 - (ก) ใบหูผิดรูปหรือผิดขนาดปรากฏชัดจนดูน่าเกลียด เช่น ลิบ หรือ เล็ก หรือใหญ่ หรือบี้
 - (ข) ช่องหูมีหนองเรื้อรังและทั้งแก้วหูทะลุ
- (3) จมูกผิดรูปจนดูน่าเกลียด เช่น บี้ หรือแหวง
- (4) ปากผิดรูปจนดูน่าเกลียด เช่น แหวงหรือผิดรูปจนพูดไม่ชัด
- (5) ช่องปากผิดรูป หรือผิดปกติจนพูดไม่ชัด
- (6) หน้าผิดปกติจนดูน่าเกลียดอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้
 - (ก) อัมพาต (Facial Paralysis)
 - (ข) เนื้อกระตุก (Tics)
 - (ค) แผลเป็นหรือปานที่หน้า มีเนื้อที่ตั้งแต่ 1/4 ของหน้าขึ้นไป หรือยาวมาก
 - (ง) เนื้องอก (Benign Tumour)
- (7) คอพอก (Simple Goitre)
- (8) ซอกคอหรือซอกรักแร้ติดกัน
- (9) อวัยวะเคลื่อนไหวผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ แม้เพียงข้างเดียว
 - (ก) ข้อติด (Ankylosis) หรือหลวมหลุดง่ายหรือเคลื่อนไหวไม่สะดวกจนทำงานไม่ถนัด
 - (ข) นิ้วมือหรือนิ้วเท้ามีจำนวนหรือขนาดของนิ้วผิดปกติจนดูน่าเกลียดหรือนิ้วบิดเกจนดูน่าเกลียดหรือจนทำงานไม่ถนัด หรือช่องนิ้วติดกัน หรือนิ้วมือด้วนถึงโคนเล็บ
 - (ค) มือหรือแขนลีบหรือบิดเก
 - (ง) เท้าหรือขาลีบหรือบิดเก
- (10) กระดูกชิ้นใหญ่ผิดรูปจนทำให้อวัยวะนั้นทำงานไม่สะดวกหรือจนดูน่าเกลียด
- (11) ไข้เลื่อนลงถุง

จำพวกที่ 3 ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับราชการทหารในขณะนั้นได้ เพราะป่วยซึ่งจะบำบัดให้หายภายในกำหนด 30 วันไม่ได้

จำพวกที่ 4 ได้แก่ คนพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคที่ไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ (โรคหรือสภาพร่างกายหรือสภาพจิตใจ ซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้) คือ

(1) โรคหรือความผิดปกติของตา

(ก) ตาข้างหนึ่งข้างใดบอด คือ เมื่อรักษา และแก้สายตาด้วยแว่นแล้ว การมองเห็นยังอยู่ในระดับต่ำกว่า 7/60 หรือลานสายตาโดยเฉลี่ยแคบกว่า 10 องศา

(ข) สายตาไม่ปกติ คือ เมื่อรักษา และแก้สายตาด้วยแว่นแล้ว การมองเห็นยังอยู่ในระดับ 6/24 หรือต่ำกว่าทั้งสองข้าง

(ค) สายตาสั้นมากกว่า 8 ไดออปเตอร์ หรือสายตายาวมากกว่า 5 ไดออปเตอร์ ทั้งสองข้าง

(ง) ต้อแก้วตาทั้งสองข้าง (Bilateral Cataract)

(จ) ต้อหิน (Glaucoma)

(ฉ) โรคไข้วประสาทตาเสื่อมทั้ง 2 ข้าง (Optic Atrophy)

(ช) กระจกตาอักเสบเรื้อรังหรือขุ่นทั้งสองข้าง

(2) โรคหรือความผิดปกติของหู

(ก) หูหนวกทั้งสองข้าง คือต้องใช้เสียงในช่วงคลื่นความถี่ 500 - 2,000 รอบต่อวินาที หรือเกินกว่า 55 เดซิเบล จึงจะได้ยินทั้งสองข้าง

(ข) หูชั้นกลางอักเสบเรื้อรังทั้งสองข้าง

(ค) เยื่อแก้วหูทะลุทั้งสองข้าง

(3) โรคของหัวใจและหลอดเลือด

(ก) หัวใจหรือหลอดเลือดพิการอย่างถาวร จนอาจเกิดอันตรายร้ายแรง

(ข) ลิ้นหัวใจพิการ

(ค) การเต้นของหัวใจผิดปกติอย่างถาวร จนอาจเกิดอันตรายร้ายแรง

(ง) โรคของกล้ามเนื้อหัวใจ ชนิดที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ และอาจเป็นอันตราย

(จ) หลอดเลือดแดงใหญ่โป่งพอง

(ฉ) หลอดเลือดภายในกระโหลกศีรษะโป่งพองหรือผิดปกติชนิดที่อาจเป็นอันตราย

(4) โรคเลือดและอวัยวะสร้างเลือด

(ก) โรคเลือดหรืออวัยวะสร้างเลือดผิดปกติอย่างถาวรและอาจเป็นอันตราย

(ข) ภาวะม้ามโต (Hypersplenism) ที่รักษาไม่หายและอาจเป็นอันตราย

(5) โรคของระบบหายใจ

(ก) โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (Chronic Obstructive Pulmonary Diseases)

(ข) โรคหลอดลมพอง (Bronchiectasis)

(ค) โรคหืด (Asthma)

(ง) โรคของระบบหายใจที่ทำให้สมรรถภาพปอดลดลงอย่างถาวรจน Forced Expiratory Volume in One Second ต่ำกว่า 2 ลิตร หรือ Forced Vital Capacity ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของค่าปกติ

(6) โรคของระบบปัสสาวะ

(ก) ไตอักเสบเรื้อรัง

(ข) กลุ่มอาการไตพิการ (Nephrotic Syndrome)

(ค) ไตวายเรื้อรัง

(ง) ไตพองเป็นถุงน้ำแต่กำเนิด (Polycystic Kidney)

(7) โรคหรือความผิดปกติของกระดูก ข้อ และกล้ามเนื้อ

(ก) ข้ออักเสบเรื้อรังจนกระดูกเปลี่ยนรูป

(ข) แขน ขา มือ เท้า นิ้ว อย่างใดอย่างหนึ่งผิดปกติ ดังต่อไปนี้

- 1) แขน ขา มือ หรือเท้า ดัดงอ หรือพิการ ถึงแม้ว่าจะรักษาด้วยวิธีใหม่ที่สุดแล้วก็ยังใช้การไม่ได้
- 2) นิ้วหัวแม่มือดัดงอจนถึงข้อปลายนิ้วหรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้
- 3) นิ้วชี้ของมือนิ้วตั้งแต่ข้อปลายนิ้ว
- 4) นิ้วมือในมือข้างเดียวกันตั้งแต่สองนิ้วขึ้นไปดัดงอจนถึงข้อปลายนิ้ว หรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้
- 5) นิ้วหัวแม่มือเท้าดัดงอจนถึงข้อปลายนิ้วหรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้
- 6) นิ้วเท้าในเท้าข้างเดียวกัน ตั้งแต่สองนิ้วขึ้นไปดัดงอจนถึงข้อปลายนิ้ว หรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้
- 7) นิ้วเท้าในเท้าแต่ละข้างตั้งแต่หนึ่งนิ้วขึ้นไปดัดงอจนถึงข้อปลายนิ้ว หรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้
- 8) นิ้วเท้าในเท้าข้างใดข้างหนึ่ง ตั้งแต่หนึ่งนิ้วขึ้นไปดัดงอจนถึงข้อโคนนิ้ว หรือพิการจนถึงขั้นใช้การไม่ได้

(ค) คอเอียงหรือแข็งที่อขนิดถาวร

(ง) กระดูกสันหลังโค้งหรือคดหรือแอ่นจนเห็นได้ชัด หรือแข็งที่อขนิดถาวร

(จ) กล้ามเนื้อเหี่ยวลีบหรือหดสั้น (Atrophy or Contracture) จนเป็นผลให้อวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดใช้การไม่ได้

(8) โรคของต่อมไร้ท่อและภาวะผิดปกติของเมตะบอลิซึม

(ก) ภาวะต่อมธัยรอยด์ทำงานน้อยไปอย่างถาวร

(ข) ภาวะต่อมพาราธัยรอยด์ทำงานน้อยไปอย่างถาวร

(ค) ภาวะต่อมใต้สมองผิดปกติอย่างถาวร

(ง) เบาหวาน

(จ) ภาวะอ้วน (Obesity) ซึ่งมีดัชนีมวลกาย (Body Mass Index) ตั้งแต่ 35 กิโลกรัมต่อตารางเมตรขึ้นไป

(ฉ) โรคหรือความผิดปกติเกี่ยวกับเมตะบอลิซึมของแร่ธาตุ สารอาหารดุร้าย สารน้ำ อิเล็กโทรไลต์และกรดต่างตลอดจนเมตะบอลิซึมอื่น ๆ ชนิดถาวร และอาจเป็นอันตราย

(9) โรคติดเชื้อ

(ก) โรคเรื้อน

(ข) โรคเท้าช้าง

(ค) โรคติดเชื้อเรื้อรังระยะแสดงอาการรุนแรงซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้

(10) โรคทางประสาทวิทยา

(ก) จิตเจริญล่าช้า (Mental Retardation) ที่มีระดับเซเว่ร์ปัญญา 69 หรือต่ำกว่านั้น

(ข) ใบ้ (Mutism) หรือพูดไม่เป็นภาษา หรือฟังภาษาไม่รู้เรื่อง (Aphasia) ชนิดถาวร

(ค) ลมชัก (Epilepsy) หรือโรคที่ทำให้มีอาการชัก (Seizures) อย่างถาวร

(ง) อัมพาต (Paralysis) ของ แขน ขา มือ หรือเท้าชนิดถาวร

(จ) สมอลเสื่อม (Dementia)

(ฉ) โรคหรือความผิดปกติของสมองหรือไขสันหลังที่ทำให้เกิดความผิดปกติอย่างมากในการเคลื่อนไหวของแขนหรือขาอย่างถาวร

(ช) กล้ามเนื้อหมดกำลังอย่างหนัก (Myasthenia Gravis)

(11) โรคทางจิตเวช

โรคจิตหรือโรคที่ทำให้จิตผิดปกติอย่างรุนแรงและถาวร

(12) โรคอื่น ๆ

(ก) กะเทย (Hermaphroditism)

(ข) มะเร็ง (Malignant Neoplasm)

- (ค) โรคตับอักเสบเรื้อรังชนิดร้ายแรง (Chronic Active Hepatittis)
- (ง) ตับแข็ง (Cirrhosis of liver)
- (จ) คนเผือก (Albino)
- (ฉ) โรคลูปีสรีริมาโตซิสทั่วร่างกาย (Systemic Lupus Erythematosus)
- (ช) ภาวะแข็งทั่วร่างกาย (Systemic Sclerosis)
- (ซ) รูปวิปริตต่าง ๆ ได้แก่
 - 1) จมูกโหว่
 - 2) เพดานโหว่หรือสูงหรือลิ้นไก่สั้นพูดไม่ชัด

ในคราวตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการนั้น ถ้าผู้ที่ต้องเข้ากองประจำการเห็นว่าคณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกต้องหรือไม่ยุติธรรม ก็ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้ แต่ให้ส่งผู้นั้นเข้ากองประจำการก่อน จนกว่าจะได้รับคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูง

การกำหนดคนเป็น ๔ ประเภทในขั้นตอนการตรวจเลือก

คนจำพวกที่ ๑	คนจำพวกที่ ๒	คนจำพวกที่ ๓	คนจำพวกที่ ๔
			
คนที่มีร่างกายสมบูรณ์ดี ไม่มีอวัยวะพิการหรือผิดส่วนแต่อย่างใด	คนซึ่งมีร่างกายที่เห็นได้ชัดว่าไม่สมบูรณ์ดีเหมือนคนจำพวก ๑ แต่ไม่ถึงทุพพลภาพ	คนซึ่งมีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับราชการทหารในขณะนั้นได้ เพราะป่วยซึ่งจะบำบัดให้หายภายในกำหนด ๓๐ วันไม่ได้	คนพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคที่ไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ (โรคหรือสภาพร่างกาย หรือสภาพจิตใจ ซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้)

ไฟล์รูปภาพ: <https://vectorsolutions.com/product/muscular-man-sitting-and-doing-bicep-curl-copy/>, http://diary-of-a-wimpy-kid.wikia.com/wiki/Greg_Hefley-9.jpg, <https://clipartfest.com/petecherxes-bein-c-clipart-333734>, <http://mindmeck.blogspot.com/2016/05/story-of-self-his-hint.html>

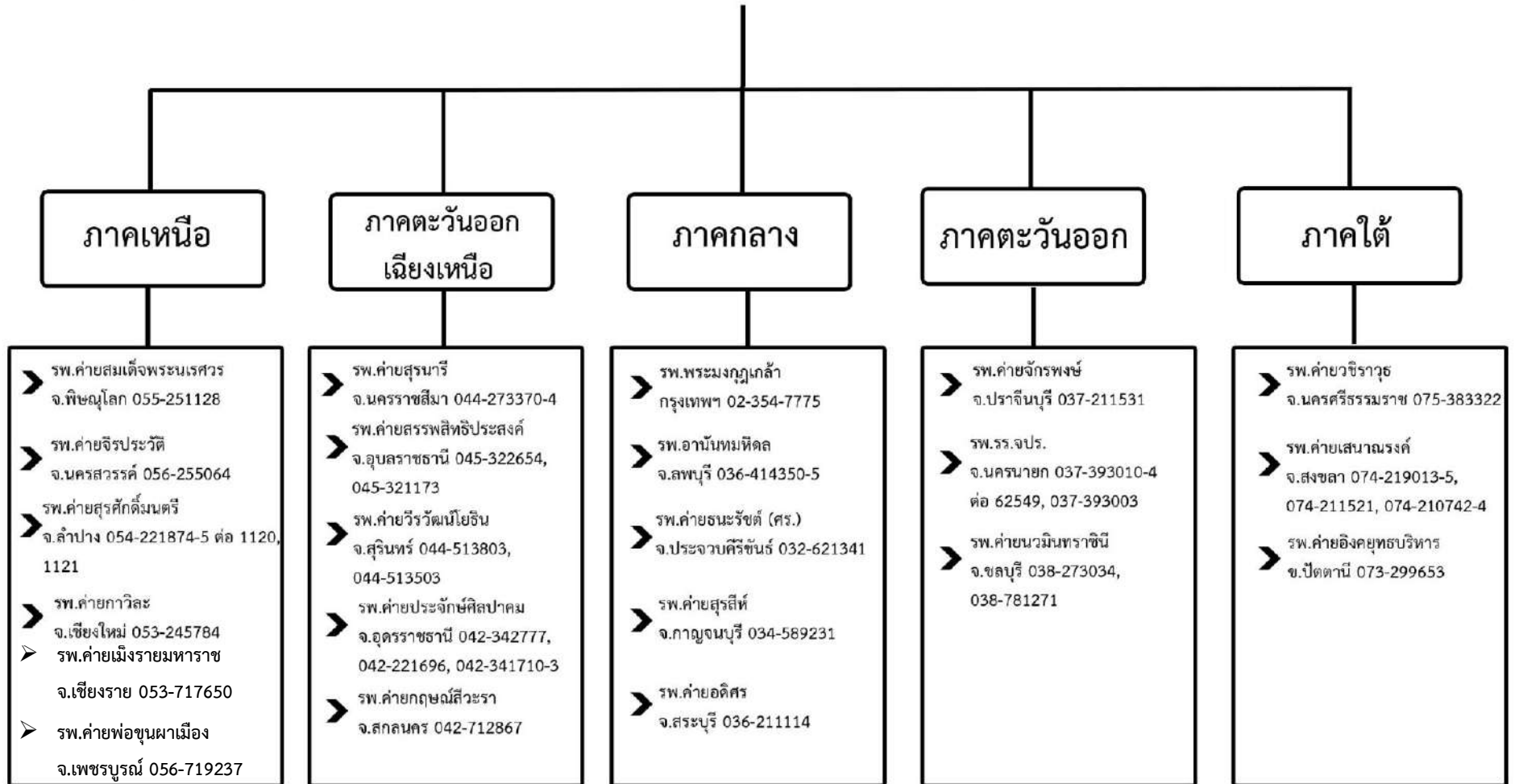
การตรวจโรคก่อนการตรวจเลือกทหารกองเกิน

เข้ารับราชการทหารกองประจำการ

ชายที่มีสัญชาติไทยอายุ 21 ปี ต้องรับหมายเรียกและเข้ารับการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามหมายเรียก และผู้ที่มีอายุ 22 ปี ถึง 29 ปี ซึ่งยังไม่เคยเข้ารับการตรวจเลือก ๆ เนื่องจากไม่ได้ลงทะเบียนพร้อมกับคนชั้นปีเดียวกัน แต่มาลงในภายหลัง หรือผู้ที่ได้รับการยกเว้นผ่อนผันเมื่อหมดเหตุในการยกเว้นผ่อนผัน ต้องมาเข้ารับการตรวจเลือก ในเดือนเมษายน จะมีปัญหาการตรวจร่างกายของกรรมการแพทย์ เนื่องจากในวันทำการตรวจเลือกทหาร กรรมการแพทย์จะมีเครื่องมือตรวจได้เฉพาะโรคทั่ว ๆ ไปที่มองเห็นจากสภาพภายนอกเท่านั้น ไม่สามารถตรวจบางโรคที่อยู่ภายในได้ซึ่งต้องใช้เครื่องมือพิเศษเท่านั้น ดังนั้น เพื่อประโยชน์ของทหารกองเกิน ทางราชการจึงให้ทหารกองเกินไปตรวจโรคก่อนเข้ารับการตรวจเลือกได้ หากทหารกองเกินผู้ใดรู้ว่าตนเองมีโรคที่น่าจะขัดต่อการรับราชการทหาร ทหารกองเกินสามารถใช้ใบรับรองผลการตรวจโรคจากโรงพยาบาลในสังกัดส่วนกลางกองทัพบก รวม 22 แห่ง ทั่วประเทศ มาใช้ประกอบในวันทำการตรวจเลือกได้ ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเดือนกุมภาพันธ์ ของปีที่จะเข้ารับการตรวจเลือกทหาร

ใบรับรองแพทย์ที่ทหารกองเกินนำมาแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือก ให้ถือเสมือนเป็นเพียงหลักฐานซึ่งบอกให้ทราบถึงประวัติความเจ็บป่วยที่น่าเชื่อถือ และเป็นข้อสังเกตในการตรวจวินิจฉัยโรคของคณะกรรมการแพทย์เท่านั้น

โรงพยาบาลสำหรับตรวจโรคทวารกอนเกินก่อนการตรวจเลือก

หลักเกณฑ์การตรวจโรคในการตรวจเลือกทหาร ฯ เกี่ยวกับโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้

การตรวจโรคของคณะกรรมการตรวจเลือกซึ่งเป็นแพทย์ผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้น 1 สาขาเวชกรรมสำหรับทหารกองเกินที่มีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. การตรวจโรคตา ในรายที่สายตาไม่ปกติ เมื่อรักษาและใช้แว่นแล้วยังใช้การไม่ได้ คือ 6/24 หรือต่ำกว่านั้นทั้ง 2 ข้าง คือ

1.1 ในรายที่ไม่มี ความผิดปกติของสายตา คือ ไม่มีสายตาสั้น, สายตาเอียงหรือสายตายาว แต่เป็นโรคของดวงตาที่ทำให้ตามัวลง จะเข้าเกณฑ์ได้นั้นผู้ป่วยจะต้องได้รับการรักษาจนถึงที่สุดแล้ว ถึงจุดที่จักษุแพทย์พิจารณาเห็นแล้วว่าไม่สามารถจะรักษาด้วยวิธีการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผ่าตัดหรือรักษา ด้วยยา หรือใช้แว่นช่วยการมองเห็นให้ผู้ป่วยเห็นดีกว่านี้แล้ว ถ้าผู้ป่วยไม่สามารถเห็นได้ดีกว่า 6/24 โดยการตรวจสายตาด้วย SNELLEN'S CHART ทั้ง 2 ตา ถือว่าผู้ป่วยรายนี้พิการไม่สามารถรับราชการทหารได้ แต่ถ้าเป็นเพียงข้างเดียว คือ ตาข้างหนึ่งต่ำกว่า 6/24 (แต่ทั้งนี้จะต้องเห็นได้ดีกว่า 3/60 เพราะถ้าเห็นได้ต่ำกว่า 3/60 ถือว่าตาบอด) แต่ตาอีกข้างหนึ่งเห็นได้ดีกว่า 6/24 ก็ถือว่ายังสามารถรับราชการทหารได้

1.2 ในกรณีที่ตามัวเพราะมีความผิดปกติของสายตา คือสายตาสั้น สายตาเอียง หรือสายตายาว โดยไม่มีโรคของดวงตาร่วมด้วย จะต้องได้รับการตรวจวัดสายตาจากจักษุแพทย์ทหาร ถ้าได้รับการตรวจวัดสายตาและใช้แว่นแล้วตาทั้ง 2 ข้างยังเห็นได้ไม่ดีไปกว่า 6/24 ก็ถือว่าไม่สามารถรับราชการทหารได้ แต่ถ้าใช้แว่นแล้วตาข้างหนึ่งเห็นได้ดีกว่า 6/24 แต่ตาอีกข้างหนึ่งเห็นได้ต่ำกว่า 6/24 แต่ก็ยังดีกว่า 3/60 ก็ถือว่ายังสามารถรับราชการทหารได้

ในการมองเห็นของคนปกติจะต้องสามารถมองเห็นได้ชัดคือ เห็นได้ 6/6 (วัดโดย SNELLEN'S CHART) ส่วนในรายที่เห็นได้ 6/24 นั้น หมายความว่าผู้ป่วยรายนี้ถ้ายืนอยู่ที่ระยะห่าง 6 เมตรจาก NELLEN'S CHART จะสามารถอ่านตัวเลขแถวที่ 6/24 ได้ ในขณะที่คนปกติสามารถอ่านตัวเลขแถวนี้ได้ที่ระยะ 24 เมตร เช่นเดียวกับคนที่มีสายตา 3/60 ก็หมายความว่าคนผู้นั้นสามารถอ่านตัวเลขแถว 3/60 บน NELLEN'S CHART ได้ที่ระยะห่าง 3 เมตร ในขณะที่สายตาปกติสามารถอ่านได้ที่ระยะ 60 เมตร

2. การวินิจฉัยโรคอ้วนที่ ซึ่งมีน้ำหนักตั้งแต่ 90 กิโลกรัมขึ้นไปนั้น ให้ถือค่า BMI (Body Mass Index) เป็นเกณฑ์ ถ้าคำนวณค่า BMI ได้เท่ากับหรือมากกว่า 35 ให้วินิจฉัยว่าเป็นโรคอ้วนที่ ซึ่งสูตรการคำนวณมีดังนี้

$$\text{Body Mass Index} = \frac{\text{น้ำหนักตัวเป็น กก.}}{(\text{ความสูงเป็นเมตร})^2}$$

การผ่อนผันการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

การตรวจเลือกทหารนั้น ถ้ามีจำนวนทหารกองเกินที่จะรับราชการเป็นทหารกองประจำการได้มากกว่า จำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการให้ผ่อนผันแก่ประเภทบุคคล ดังต่อไปนี้

1. บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดา ซึ่งไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพหรือชรา จนหาเลี้ยงชีพไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู แต่ถ้ามีบุตรหลายคนจะต้องเข้ากองประจำการพร้อมกันคงผ่อนผันให้คนเดียวตามแต่บิดาหรือมารดาจะเลือก ถ้าบิดาหรือมารดาไม่สามารถจะเลือกได้ คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณาผ่อนผันให้หนึ่งคน

2. บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบุตรซึ่งมารดาตาย หรือไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพและบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาซึ่งบิดามารดาตาย ทั้งนี้เมื่อบุตรหรือพี่หรือน้องนั้นหาเลี้ยงชีพไม่ได้และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาในการผ่อนผันตามข้อ 1 และ 2 คือ

- ต้องเป็นคนหาเลี้ยง และต้องพิจารณาถึงความจำเป็นว่าจำเป็นต้องหาเลี้ยงหรือไม่

- ไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน สำหรับผู้เลี้ยงดูแทน ไม่เจาะจงว่าจะต้องเป็นญาติ จะเป็นใครก็ได้ถ้าสามารถเลี้ยงดูแทนได้ก็ขอผ่อนผันไม่ได้

ผู้อ้างสิทธิต้องร้องขอผ่อนผันต่อนายอำเภอท้องที่ก่อนวันตรวจเลือกเข้ากองประจำการไม่น้อยกว่า 30 วัน เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งไม่ใช่ความผิดของผู้ร้อง และผู้ร้องต้องร้องต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก ตามมาตรา 30 อีกครั้งหนึ่ง

3. บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ได้แก่

(1) กรณีการศึกษาในระบบตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(ก) นิสิตหรือนักศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ ที่อยู่ในความควบคุม หรือกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ ให้ผ่อนผันเฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาเพื่อรับปริญญา สำหรับนักศึกษาของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นระบบเปิดแบบตลาดวิชาหรือไม่ต้องเข้าชั้นเรียน จะต้องมียผลการศึกษาสอบไล่ได้ภาคละไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิตทุกภาคการศึกษาติดต่อกัน เว้นแต่ภาคการศึกษาใดขาดสอบเพราะเหตุสุดวิสัย ซึ่งสถานศึกษาให้การรับรอง

(ข) นิสิต นักศึกษา หรือ นักเรียน ในสถานศึกษาเอกชน ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษา เอกชนหรือกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน แล้วแต่กรณี ให้ผ่อนผันเฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา หรือระดับปริญญา

(ค) นักเรียนหรือนักศึกษาในสถานศึกษาสายอาชีพ หรือสายเฉพาะทางอื่นๆ ที่อยู่ในสังกัดหรือ อยู่ในความควบคุมหรือกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานของรัฐ ให้ผ่อนผันเฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาหรือระดับปริญญา

(ง) นักเรียนในสถานศึกษาสายสามัญระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่อยู่ในสังกัดหรืออยู่ในความควบคุมหรือกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานของรัฐ ให้ผ่อนผันจนสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กรณีตาม (1) (ก) ถึง (ค) ให้ผ่อนผันจนบุคคลนั้นมีอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์ เว้นแต่นิสิตหรือนักศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ ให้ผ่อนผันในระหว่างที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหรือสถาบันทางแพทย์ เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรมอีก 1 ปี ในกรณีตาม (1) (ง) ให้ผ่อนผันจนบุคคลนั้นมีอายุครบ 22 ปีบริบูรณ์

(2) กรณีศึกษานอกระบบตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

ผู้เรียนหรือศึกษานอกระบบการศึกษาของรัฐ ให้ผ่อนผันเฉพาะผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการเรียนรู้อ หรือศึกษานอกระบบดังนี้

(ก) การศึกษาที่อาจเทียบได้ ในระดับต่ำกว่าปริญญา ให้ได้รับการผ่อนผันจนบุคคลนั้นมีอายุครบ 22 ปีบริบูรณ์

(ข) การศึกษาที่อาจเทียบได้ในระดับปริญญา ให้ได้รับการผ่อนผันจนบุคคลนั้นมีอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์

(3) กรณีการศึกษาตามอัยยาศัยตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

ผู้เรียนหรือศึกษาตามอัยยาศัย ให้ผ่อนผันเฉพาะผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการเรียนรู้อ หรือศึกษาตามอัยยาศัย ดังนี้

(ก) การศึกษาที่อาจเทียบได้ ในระดับต่ำกว่าปริญญา ให้ได้รับการผ่อนผันจนบุคคลนั้นมีอายุครบ 22 ปีบริบูรณ์

(ข) การศึกษาที่อาจเทียบได้ในระดับปริญญา ให้ได้รับการผ่อนผันจนบุคคลนั้นมีอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์

(4) การศึกษาเฉพาะทางตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

ผู้ศึกษาตามการศึกษาเฉพาะทาง ให้ผ่อนผันเฉพาะผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษา ดังนี้

(ก) การศึกษาที่อาจเทียบได้ ในระดับต่ำกว่าปริญญา ให้ได้รับการผ่อนผันจนบุคคลนั้นมีอายุครบ 22 ปีบริบูรณ์

(ข) การศึกษาที่อาจเทียบได้ในระดับปริญญา ให้ได้รับการผ่อนผันจนบุคคลนั้นมีอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์ การผ่อนผันให้แก่ นิสิต นักศึกษา นักเรียน หรือผู้ศึกษาที่เป็นการศึกษาในระบบ ให้ดำเนินการ ดังนี้

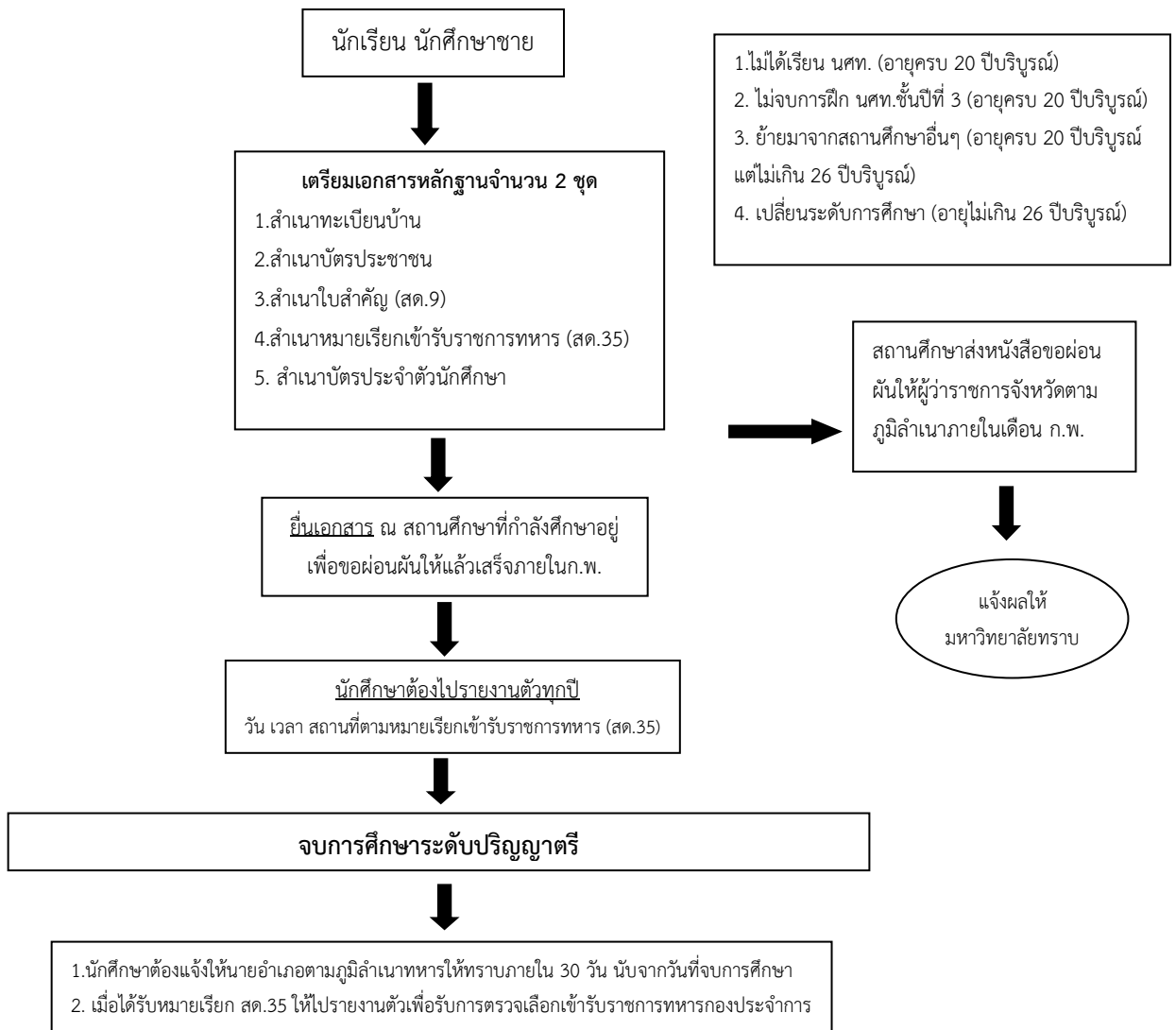
- ในกรณีที่เป็นการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ ให้เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาของรัฐ ส่วนราชการที่เป็นกรมหรือเทียบเท่า หรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ตรวจสอบคุณสมบัติผู้ขอผ่อนผัน แล้วส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันตาม ข้อ 3 (1) (ก) (ค) และ (ง) ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ ในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ

ในกรณีที่เป็นการศึกษาในสถานศึกษาของเอกชน ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน แล้วแต่กรณี ให้เป็นหน้าที่ของอธิการบดี หรืออธิการ โดยความเห็นชอบของสถาบันศึกษาเอกชน หรือเป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการหรือผู้บริหารโรงเรียนเอกชนแล้วแต่กรณี ตรวจสอบคุณสมบัติแล้วส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันตามข้อ 3 (1) (ข) ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องตรวจสอบเลือกเข้ากองประจำการ

การขอผ่อนผันให้แก่ นิสิต นักศึกษา นักเรียน หรือผู้ศึกษา ที่เป็นการศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาเฉพาะทาง ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตการศึกษา หรือ หน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษาเฉพาะทางแล้วแต่กรณี ซึ่งบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันอยู่ระหว่างศึกษาหรือเรียนรู้อยู่ในจังหวัดนั้น ตรวจสอบคุณสมบัติแล้วส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผัน ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในเดือนกุมภาพันธ์ ของปีที่จะต้องตรวจสอบเลือกเข้ากองประจำการ

ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันจะต้องมารายงานตัวเพื่อเข้ารับการตรวจสอบเลือกทุกครั้งตามกำหนดในหมายเรียก และรับหมายเรียกในปีถัดไปจนกว่าจะสำเร็จการศึกษา หรือมีอายุครบตามที่กำหนด หากเปลี่ยนสถานศึกษาหรือเข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสามารถศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอก และมีอายุไม่เกิน 26 ปีบริบูรณ์ ต้องดำเนินการขอผ่อนผันใหม่ต่อสถานศึกษานั้น ๆ ในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้ไปรายงานตัวเข้ารับการตรวจสอบเลือกจะเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงชัดเจนเมื่อสิทธิการผ่อนผันหมดลง จะต้องเข้ารับการตรวจสอบเลือกหากร่างกายได้ขนาดไม่มีโรคที่ขัดต่อการรับราชการทหาร จะต้องเข้ารับราชการทหารเป็นทหารกองประจำการโดยไม่ให้จับสลาก

แผนผังแสดงการขอผ่อนผันการตรวจสอบเลือกเพื่อเข้ารับราชการทหาร

การผ่อนผันนักเรียนซึ่งไปศึกษาในต่างประเทศ

นักเรียนผู้ที่ไปศึกษาในต่างประเทศมีอายุย่างเข้า 21 ปี จะต้องดำเนินการขอผ่อนผันการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ซึ่งนักเรียนที่ไปศึกษาในต่างประเทศมี 2 กรณี คือ

1. นักเรียนที่ไปศึกษาในต่างประเทศด้วยทุนของรัฐบาล ซึ่งอยู่ในความปกครองทั้งฝ่ายวิชาการและความประพฤติของผู้ดูแลนักเรียนไทยของรัฐบาลไทยในประเทศนั้นๆ ซึ่งจะต้องแจ้งให้สำนักงาน กพ. ทราบและสำนักงาน กพ.จะเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการขอผ่อนผันการตรวจเลือก

2. นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ โดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นนักเรียนที่ใช้ทุนส่วนตัวไปศึกษาในต่างประเทศ จะต้องดำเนินการเอง ดังนี้

2.1 ในกรณียังไม่ได้เดินทางไปศึกษาในต่างประเทศ ให้นักเรียนผู้ประสงค์ขอผ่อนผัน ยื่นคำร้องขอผ่อนผันต่อ นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต ตามภูมิลำเนาทหาร โดยมีหลักฐานเอกสารประกอบ ได้แก่ หนังสือการรับเข้าศึกษา ในสถานศึกษา สำเนาใบสำคัญทหารกองเกิน (สด.9) สำเนาหมายเรียก (สด.35) สำเนาทะเบียนบ้าน หนังสือเดินทางและวีซ่า หนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูต (จัดส่งมาให้เมื่อได้เดินทางไปศึกษาแล้วในภายหลัง) ถ้าเอกสารใดเป็นภาษาอังกฤษให้แปลเป็นภาษาไทย โดยลงชื่อตำแหน่งผู้แปลด้วย มีสาระสำคัญ ดังนี้

- ผู้ขอรับการผ่อนผันไปศึกษาวิชาอะไร สถานศึกษาใดประเทศใด
- วิชาที่ไปศึกษามีหลักสูตรกี่ปี
- ประสงค์ขอผ่อนผันการตรวจเลือกกี่ปี
- จะเดินทางเมื่อใด ยานพาหนะใด

2.2 กรณีได้เดินทางไปศึกษาในต่างประเทศแล้ว ให้บิดา มารดา ผู้ปกครองดำเนินการยื่นคำร้องขอผ่อนผันต่อ นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต ตามภูมิลำเนาทหาร โดยมีหลักฐานเอกสารประกอบ ได้แก่ หนังสือการรับเข้าศึกษา ในสถานศึกษา สำเนาใบสำคัญทหารกองเกิน (สด.9) สำเนาหมายเรียก (สด.35) สำเนาทะเบียนบ้าน หนังสือเดินทางและวีซ่า และหนังสือรับรองจากสถานทูตหรือสถานกงสุล ว่านักเรียนผู้นั้นกำลังศึกษาวิชาอะไร สถานศึกษาใดถ้าเอกสารใดเป็นภาษาอังกฤษให้แปลเป็นภาษาไทย โดยลงชื่อตำแหน่งผู้แปลด้วย แล้วนายอำเภอจะดำเนินการพิจารณาเสนอจังหวัด

แบบคำร้องขอผ่อนผันไปศึกษาในต่างประเทศ

ศ.ด. ๔๑

ท

หนังสือผ่อนผันการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๕๗ และพระราชกฤษฎีกามอบอำนาจของรัฐมนตรี ในการผ่อนผันตามมาตรา ๒๗ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๕๗ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำการแทน พ.ศ. ๒๕๐๕

ผู้ว่าราชการจังหวัดผ่อนผันให้.....

เกิด พ.ศ. บุตร ภูมิลำเนาทหาร

บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด ตามใบสำคัญกองเกินอัตรา เลขที่ ออกให้ ณ

อำเภอ จังหวัด ซึ่งเป็นนักเรียน

ในความดูแลของ ก.พ. ออกไปศึกษาวิชา ณ ประเทศ.....

ไม่ต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกเฉพาะคราว มีกำหนด ปี นับตั้งแต่วันที่

เป็นต้นไป แต่มีเงื่อนไขว่าถ้า กลับจากต่างประเทศมาถึง

ประเทศไทยก่อนกำหนด หรือ ก.พ. ได้ขอถอนการผ่อนผันและผู้ว่าราชการจังหวัดเห็น

ชอบด้วย การผ่อนผันนี้เป็นอันยุติ.

ศาลากลางจังหวัด.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

การสละสิทธิยกเว้นหรือผ่อนผันเพื่อเข้ารับการตรวจเลือก

ผู้ที่ประสงค์จะสละสิทธิจากการยกเว้นหรือผ่อนผันเพื่อเข้ารับการตรวจเลือก ให้ยื่นคำร้องขอสละสิทธิต่อคณะกรรมการตรวจเลือก ก่อนเวลา 12.00 น.ของวันที่ตนเองตรวจเลือก

การร้องขอ (สมัคร) เข้าเป็นทหารกองประจำการ

การร้องขอเข้าเป็นทหารกองประจำการ หรือสมัครนั้น ผู้มีความประสงค์จะสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการจะต้องร้องขอต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกได้ตั้งแต่ถูกเรียกชื่อครั้งแรกจนถึงก่อนการจับสลาก ซึ่งผู้ร้องขอสามารถสมัครเข้ารับราชการทหารกองประจำการเป็นทหารบก ทหารเรือ หรือทหารอากาศในผลัดใดก็ได้ แต่ไม่สามารถเลือกลงในหน่วยทหารที่ตนต้องการได้

ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการ

ทหารกองประจำการ

พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ได้ยกเว้นให้กับบุคคลดังต่อไปนี้ ไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ คือ

1. พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์หรือที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีน หรือญวนที่มีสมณศักดิ์ สมณศักดิ์ หมายถึง ยศของพระ เช่น พระครู พระราชาคณะชั้นเจ้าคุณ ชั้นเทพหรือชั้นธรรม เป็นต้น ฯลฯ ส่วนตำแหน่ง เช่น เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส เป็นตำแหน่งไม่ได้รับการยกเว้น ส่วนพระภิกษุที่เป็นเปรียญ หมายถึงการศึกษาของพระตั้งแต่ 3 ประโยคถึง 9 ประโยค (เปรียญ 1 ประโยค และ 2 ประโยค ไม่นับเป็นเปรียญ)

สำหรับพระภิกษุที่สอบได้เป็นเปรียญ วุฒิที่เป็นเปรียญนั้นก็จะติดตัวไป เมื่อลาสิกขาแล้ว การได้รับสิทธิยกเว้น ๆ นั้นเป็นอันหมดไป แต่เมื่อกลับมาบวชเป็นพระภิกษุใหม่ ต้องขอยกเว้น ๆ ใหม่ โดยต้องแสดงหลักฐานใหม่

2. คนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้ บุคคลประเภทนี้ต้องปลดเป็นพันราชการทหาร เพราะมีสภาพร่างกายที่ขัดต่อการรับราชการทหาร แต่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน รับหมายเรียกและเข้ารับการตรวจเลือกตามปกติ เพื่อให้คณะกรรมการตรวจเลือกปลดเป็นพันราชการทหาร

3. บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ คำว่าไม่มีคุณสมบัติ หมายถึงคุณลักษณะ เพราะบุคคลเหล่านี้อยู่ห่างไกลความเจริญ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี การรับประทานอาหาร ความเชื่อถือในเรื่องต่างๆ ไม่เหมือนกัน ผู้ที่ได้รับการยกเว้น ต้องเป็นชนชาว และมีภูมิลำเนาอยู่ใน บ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอ และจังหวัดที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 45 (พ.ศ.2518) ออกตามความในพ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. 2497 นั้น ซึ่งท้องที่ดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยกฎกระทรวงยกเลิกกฎกระทรวงซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารบางฉบับที่ไม่เหมาะสมกับกาลปัจจุบัน พ.ศ. 2558 ทำให้บุคคลที่เคยได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการอยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงฉบับนี้ใช้บังคับยังคงได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการต่อไป ดังนั้น ชายไทยที่เกิดตั้งแต่ พ.ศ. 2541 เป็นต้นไป ที่เป็นชนชาวและมีภูมิลำเนา อยู่ในบ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอและจังหวัดที่กำหนดในกฎกระทรวงจะไม่ต้องได้รับการยกเว้นและต้องมาแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินและเข้ารับการตรวจเลือกตามที่กฎหมายกำหนด

การขอผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารเพื่อลาศึกษาต่อ

กรณีที่นักศึกษาบางคนเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วแต่มีอายุย่าง 21 ปี จะต้องไปรับหมายเรียกเพื่อเข้ารับการตรวจเลือก และตนเองประสงค์จะศึกษาต่อ จึงไปสมัครสอบเข้าศึกษาในสถานศึกษาแห่งใหม่ ซึ่งการประกาศผลสอบและสถานศึกษารับเข้าเป็นนักศึกษามักจะเลยในห้วงเวลาตรวจเลือกทหาร ๆ แล้ว เนื่องจากสิทธิในการผ่อนผันจากสถานศึกษาเดิมได้ยุติลง และจะมาขอผ่อนผันการตรวจเลือกในสถานศึกษาใหม่ยังไม่ได้ จึงต้องเข้ารับการตรวจเลือก ๆ หากจับสลากดำก็เป็นอันหมดภาระทางทหารไป แต่มีนักศึกษาหลายคนจับได้สลากแดงต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ นอกจากนี้ยังมีกรณีที่นักศึกษาที่ได้เข้าศึกษาแล้วเมื่อได้รับหมายเรียกได้ดำเนินการขอผ่อนผันกับทาง

สถานศึกษาแล้วแต่ไม่ได้รับการผ่อนผันจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเกิดเหตุสุดวิสัยจนทำให้มาขอผ่อนผันไม่ได้ เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนซึ่งเป็นพลังของชาติในอนาคตได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงได้อนุโลมให้ผ่อนผันให้ได้ ๓ ครั้งต่อจนสำเร็จการศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วให้มาเข้ารับราชการทหารต่อไป ซึ่งส่งผลดีต่อนักศึกษาเองโดยไม่ต้องละทิ้งการศึกษากลางคันจนเกิดความท้อในการเรียน สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษาพร้อมกับเพื่อนและไม่ส่งผลกระทบต่อทางราชการทหาร เนื่องจากได้ทหารกองประจำการครบตามจำนวนและได้ผู้ที่มีความรู้เพิ่มมากขึ้น

นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่ถูกเข้ากองประจำการ ได้รับการผ่อนผัน ฯ เพื่อลาศึกษาต่อ ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

1. นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่ถูกเข้ากองประจำการซึ่งมีสิทธิได้รับการผ่อนผันให้ลาไปศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษา คือ

1.1 ผู้ที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาแห่งใหม่ แต่อยู่ในระหว่างรอฟังผลการสอบ ต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกและถูกคัดเลือกเข้ากองประจำการ หากนักศึกษาประสงค์จะขอผ่อนผันฯ เพื่อลาศึกษาต่อจะต้องมีเอกสารประกอบการพิจารณา คือ

1.1.1 สำเนาใบรับรองผลการตรวจเลือก (สด.43)

1.1.2 สำเนาหมายนัดเข้ารับราชการทหาร (สด.40)

1.1.3 สำเนาประกาศรับสมัครสอบคัดเลือก ที่ระบุวัน เดือน ปีที่ประกาศรับสมัครที่ชัดเจน

1.1.4 สำเนาใบสมัครสอบคัดเลือก

1.1.5 สำเนาประกาศผลการสอบคัดเลือก ที่ระบุวัน เดือน ปีที่ประกาศผลการสอบที่ชัดเจน

1.1.6 หนังสือรับรองการเป็นนักศึกษาของสถาบัน ฉบับจริง พร้อมสำเนา

หมายเหตุ เอกสารหลักฐานให้จัดทำจำนวน 2 ชุด และเอกสารที่เป็นสำเนาขอให้รับรองสำเนาถูกต้องทุกชุด

2. ผู้ที่ไม่ได้ขอยกเว้นหรือขอผ่อนผันการตรวจเลือกตามกฎหมายเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย เพราะประสบอุบัติเหตุหรือป่วย ซึ่งไม่สามารถมาศึกษาได้ในช่วงเวลาที่สถานศึกษาประกาศ เป็นเหตุให้นักศึกษาดังกล่าว จะต้องไปตรวจเลือกและถูกคัดเลือกเข้ากองประจำการ ให้นำหลักฐานมาแสดง แจ้งต่อสถานศึกษา เพื่อขอผ่อนผันการตรวจเลือก โดยมีเอกสารประกอบการขอผ่อนผันฯ ดังนี้

2.1 สำเนาใบรับรองผลการตรวจเลือก (สด.43)

2.2 สำเนาหมายนัดเข้ารับราชการทหาร (สด.40)

2.3 ใบรับรองแพทย์ (ซึ่งรับรองว่านักศึกษาผู้นั้นป่วยจริงและต้องรับรองวันป่วย เต็มช่วงเวลาที่สถานศึกษาประกาศ หรือมีวันป่วยกระชั้นชิดและคาบเกี่ยวกับวันที่ครบกำหนดการประกาศของสถานศึกษาที่ให้นักศึกษานำหลักฐานมาแสดงเพื่อขอผ่อนผันการตรวจเลือก)

2.4 สำเนาประกาศให้นักศึกษายื่นเอกสาร หลักฐานการขอผ่อนผันการตรวจเลือกประจำปีของสถานศึกษา

2.5 หนังสือรับรองการเป็นนักศึกษาของสถาบัน

หมายเหตุ เอกสารหลักฐานให้จัดทำ จำนวน 2 ชุด และเอกสารที่เป็นสำเนาขอให้รับรองสำเนาถูกต้องทุกชุด

3. นักศึกษาภาคสมทบที่ไม่มีสิทธิได้รับการผ่อนผันการตรวจเลือก

4. กรณีที่ไม่ใช่เป็นความผิดของนักศึกษาและเป็นเหตุให้นักศึกษาไม่ได้รับสิทธิการผ่อนผันการตรวจเลือก เช่น

4.1 เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาส่งรายชื่อ เพื่อขอผ่อนผันการตรวจเลือกผิดพลาดหรือตกหล่น เป็นเหตุให้นักศึกษาต้องเข้ารับการตรวจเลือกและถูกคัดเลือกเข้าประจำการ หากนักเรียน นิสิต นักศึกษาประสงค์จะขอผ่อนผันฯ เพื่อลาศึกษาต่อจะต้องมีเอกสารประกอบการพิจารณา คือ

4.1.1 สำเนาใบรับรองผลการตรวจเลือก (สด.43)

4.1.2 สำเนาหมายนัดเข้ารับราชการทหาร (สด.40)

4.1.3 สำเนาใบคำร้องขอผ่อนผันการตรวจเลือกของนักศึกษาที่ยื่นต่อสถานศึกษาเพื่อขอผ่อนผัน และสถานศึกษาจะต้องลงทะเบียนรับคำร้องไว้แล้ว ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบงานสารบรรณ พ.ศ.2526

4.1.4 หนังสือรับรองการเป็นนักศึกษาของสถาบัน

หมายเหตุ เอกสารหลักฐานให้จัดทำ จำนวน 2 ชุด และเอกสารที่เป็นสำเนาขอให้รับรองสำเนาถูกต้องทุกชุด

4.2 เรื่องที่สถานศึกษาขอผ่อนผันการตรวจเลือก ไปยังจังหวัดภูมิลำเนาทหารของนักศึกษาแล้วหายในระหว่างส่งเอกสาร หรือส่งภายหลังเสร็จสิ้นการตรวจเลือกแล้วเป็นเหตุให้นักศึกษาจะต้องเข้ารับการตรวจเลือกและถูกคัดเลือกเข้ากองประจำการ หากนักศึกษาประสงค์จะขอผ่อนผันฯ เพื่อลาศึกษาต่อจะต้องมีเอกสารประกอบการพิจารณา คือ

4.2.1 สำเนาใบรับรองผลการตรวจเลือก (สด.43)

4.2.2 สำเนาหมายนัดเข้ารับราชการทหาร (สด.40)

4.2.3 สำเนาคำร้องขอผ่อนผันการตรวจเลือกของนักศึกษา

4.2.4 สารบัญญัตินเรื่องขอผ่อนผันการตรวจเลือกของนักศึกษาที่มีการลงทะเบียนและวันที่รับเรื่อง

4.2.5 สำเนาบัญชีรายชื่อนักศึกษาผู้มีสิทธิได้รับการผ่อนผัน ที่ส่งไปยังจังหวัดภูมิลำเนาทหาร

4.2.6 สำเนาหลักฐานที่แสดงว่าได้มีการส่งหนังสือขอผ่อนผันไปยังจังหวัดภูมิลำเนาทหารจริง

4.2.7 หนังสือรับรองการเป็นนักศึกษา ฉบับจริง

หมายเหตุ เอกสารหลักฐานให้จัดทำ จำนวน 2 ชุด และเอกสารที่เป็นสำเนาขอให้รับรองสำเนาถูกต้องทุกชุด

นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่ถูกเข้ากองประจำการแล้วไม่มีสิทธิได้รับการผ่อนผันให้ลาศึกษาต่อ คือ

* ผู้ที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์การได้รับการผ่อนผันฯ

* ผู้ที่ได้รับสิทธิในการยกเว้นหรือผ่อนผันการตรวจเลือกตามกฎหมายอยู่แล้วแต่ไปยื่นเรื่องราวหรือคำร้องขอสิทธิการยกเว้นหรือผ่อนผันนั้นเสีย เพื่อเข้ารับการตรวจเลือก หากถูกเข้ากองประจำการจะไม่มีสิทธิขอผ่อนผันฯ เพื่อลาศึกษาต่อได้

การดำเนินการขอผ่อนผันฯ เพื่อลาศึกษาต่อ มีดังนี้

1. กรณีก่อนที่นักศึกษาจะรายงานตัวเข้ากองประจำการ (โดยดูจากวันที่ระบุไว้ใน สด.40) นักศึกษาจะต้องรีบดำเนินการให้สถาบันการศึกษาดำเนินการขอผ่อนผันลาศึกษาต่อไปยังกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พร้อมเอกสารและหลักฐานประกอบการพิจารณาแล้วแต่กรณี (ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่ระบุในข้อ 1)

2. กรณีที่นักศึกษารายงานตัวเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการตามกำหนดในหมายนัดของนายอำเภอแล้ว นักศึกษาจะต้องดำเนินการยื่นเรื่องขอผ่อนผันฯ เพื่อลาศึกษาต่อจากหน่วยทหารที่สังกัด เสนอตามสายการบังคับบัญชา ถึงกระทรวงกลาโหม เพื่อขออนุมัติการผ่อนผันฯ เพื่อลาศึกษาต่อจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม การอนุมัติการผ่อนผันเข้ารับราชการทหารกองประจำการเพื่อลาศึกษาต่อให้กับนักศึกษาเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ข้อปฏิบัติสำหรับนักศึกษาที่ขอผ่อนผันการเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการเพื่อลาศึกษาต่อ

1. นักศึกษาที่ยื่นเรื่องขอผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารกองประจำการไว้แล้ว จะได้รับการอนุมัติหรือไม่อนุมัติก็ตาม ต้องไปรายงานตัวเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามกำหนดในหมายนัดของนายอำเภอที่หน่วยสี่สดีอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหาร เพื่อนำตัวขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการและส่งเข้าหน่วยทหาร เมื่อหน่วยทหารรับตัวไว้แล้ว สำหรับผู้ที่ได้รับอนุมัติให้ลาไปศึกษาต่อได้ หน่วยทหารต้นสังกัดจะออกบัตรอนุญาตลาแบบ 2 ให้รับไปและถือไว้เป็นหลักฐาน

2. เวลาที่ลาไปศึกษาต่อ ไม่คิดเป็นเวลารับราชการทหารในกองประจำการ

3. สิทธิที่ได้บังเกิดขึ้นในระหว่างที่ลาไปศึกษาต่อ่นั้นไม่ทำให้เกิดประโยชน์และสิทธิใด ๆ ในการรับราชการทหารกองประจำการ

4. ให้ลาศึกษาต่อได้เฉพาะหลักสูตร สาขาวิชาและในสถานศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่เท่านั้น

5. ถ้าสำเร็จการศึกษาหรือต้องออกจากการศึกษาชั้นๆ หรือมีอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์ ก่อนกำหนดที่อนุมัติไว้ ก็ให้กลับเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการตามสังกัดเดิม

การเลื่อนวันเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

กรณีที่นักศึกษาไม่ใช่เป็นผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขของการขออนุญาตผ่อนผันฯ เพื่อลาศึกษาต่อ หากประสงค์จะขอเลื่อนวันรายงานตัวเข้ารับราชการทหารกองประจำการที่ได้กำหนดไว้ในหมายนัดของนายอำเภอ ให้ยื่นเรื่องเพื่อขอเลื่อนผลัดในการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ต่อนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายนัดนั้นโดยตรง เนื่องจากการออกหมายนัดให้ทหารกองเกินเข้ารับราชการนายอำเภอเป็นผู้ออกหมายนัดนั้น กระทรวงกลาโหมไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาดำเนินการให้ได้ อนึ่งการขอเลื่อนผลัดเป็นการสร้างความยุ่งยากทางธุรการ และในการเลื่อนผลัดการเข้ารับราชการทหารกองประจำการจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการส่งทหารเข้ากองประจำการในปีนั้นด้วย

การขอเลื่อนผลัดอาจมีสาเหตุจากนักศึกษาประมาณเกินแล้ว ไม่ใส่ใจที่สถานศึกษาประชาสัมพันธ์เป็นระยะให้ผู้ที่อยู่ในกำหนดต้องเข้ารับการตรวจเลือกทราบและให้มาดำเนินการเป็น เพื่อขอยกเว้นผ่อนผัน และเมื่อหมดเขตที่สถานศึกษาดำเนินการให้ จึงต้องเข้ารับการตรวจเลือกถ้าจับได้สลากระหว่างเรียนเพราะไม่สามารถยกเว้นผ่อนผันได้ หากจับได้สลากระหว่างเรียนก็หมดปัญหาไป จึงขอให้นักศึกษาได้ฟังตระหนักในสิทธิการยกเว้นหรือผ่อนผันของตนที่มี หากจับสลากระหว่างเรียนเข้ารับราชการจะทำให้เสียเวลาในการศึกษาถึง 2 ปี ในการไปเข้ารับราชการทหารกองประจำการเวลาที่เรียนมาก็จะสูญเปล่า และหากไม่ไปเข้ารับการตรวจเลือกจะมีความผิดตามกฎหมายรับราชการทหารและเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงข้อขัดขึ้นเมื่อต้องเข้ารับการตรวจเลือกในคราวต่อไป หากร่างกายได้ขนาด จะถูกเข้ากองประจำการโดยไม่ให้จับสลาก

การยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ

การตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร เป็นการยกเว้นไม่เรียกมาตรวจเลือกในยามปกติ แต่หากอยู่ในภาวะสงครามก็ไม่ได้ยกเว้นให้ สำหรับการยกเว้นนั้น จะยกเว้นให้เมื่อผู้นั้นยังคงมีสถานะเช่นนั้นอยู่ แต่เมื่อพ้นสถานะนั้นเมื่อใดและอายุยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์ จะต้องมาเข้ารับการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ซึ่งผู้ที่ได้รับการยกเว้น ได้แก่

1. พระภิกษุ สามเณร และนักบวชใน พระพุทธศาสนาแห่งนี้ กายจันหรือญวน ซึ่งเป็น นักรธรรมตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

พระภิกษุที่เป็นนักรธรรม เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้วไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์หรือที่เป็นเปรียญได้รับการยกเว้นการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ส่วนสามเณรที่เป็นเปรียญไม่มีการยกเว้นไว้ในที่ใดจึงต้องขอยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกฯ เพราะผู้ที่เปรียญจะต้องจบนักรธรรม

นักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจันหรือญวน ซึ่งเป็นนักรธรรม ได้รับการยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกฯ นักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจันหรือญวน ซึ่งมีสมณศักดิ์ได้รับการยกเว้นการเข้ารับราชการทหารกองประจำการและผู้ซึ่งเป็นเปรียญ คงเช่นเดียวกับสามเณร

การยกเว้นให้กับพระภิกษุสามเณรหรือนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่ง นิกายจันหรือญวนซึ่งเป็นนักรธรรมที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง การขอยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกฯ ให้ปฏิบัติดังนี้

- * ร้องขอต่อนายอำเภอท้องที่ภูมิลำเนาทหาร
- * ร้องขอต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันทำการตรวจเลือก
- * หลักฐานที่ต้องนำมายื่นร้องขอยกเว้น
 - ใบสำคัญ (แบบ สด.9)
 - หมายเรียก (แบบ สด.35)
 - ใบสุทธิสำหรับพระภิกษุสามเณร
 - ใบประกาศประวัติธรรม, นักรธรรม
 - สำเนาทะเบียนบ้าน

2. นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนา ได้รับการยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกฯ เป็นบางศาสนาและบางคน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้ออกใบสำคัญ และแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้ที่ทราบ นักบวชศาสนาอื่น ได้แก่

2.1 ศาสนาอิสลาม ยกเว้นให้ทุกสุเหร่า ใน 1 สุเหร่ายกเว้นให้ 3 คนคือ

2.1.1. โต๊ะอิหม่าม 1 คน

2.1.2 โต๊ะบิลาล 1 คน

2.1.3 โต๊ะกาเตบ 1 คน

ให้ผู้ขอยกเว้นดำเนินการดังนี้

* ร้องขอยกเว้นต่อนายอำเภอ ท้องที่ซึ่งสุเหร่าตั้งอยู่

* หลักฐานที่ต้องนำไปยื่นขอยกเว้น

- ใบสำคัญ (แบบ สด.9)

- หมายเรียก (แบบ สด.35)

- หนังสือรับรองของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

- บัตรประจำตัวประชาชน

- สำเนาทะเบียนบ้าน

2.2 คริสตังหรือโรมันคาทอลิก

2.2.1 เจ้าอธิการวัด 1 คน

2.2.2 ผู้ช่วยเจ้าอธิการวัด 3 คน แล้วแต่เจ้าอธิการวัดจะเห็นสมควรออกไปสำคัญให้แก่ผู้ใด ให้ผู้ขอยกเว้น

ดำเนินการดังนี้

* ร้องขอต่อนายอำเภอท้องที่ซึ่งสำนักสอนศาสนาตั้งอยู่

* หลักฐานที่ต้องนำไปยื่นคำร้องขอยกเว้น

- ใบสำคัญ (แบบ สด.9)

- หมายเรียก (แบบ สด.35)

- บัตรประจำตัวประชาชน

- หนังสือสำคัญแต่งตั้งเป็นเจ้าอธิการวัดหรือผู้ช่วยเจ้าอธิการวัด

- สำเนาทะเบียนบ้าน

- หนังสืออนุญาตให้ตั้งเป็นสำนักสอนศาสนา

2.3 โปรเตสแตนต์ ผู้มีความรู้ความสามารถสอนศาสนาได้ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ หรือผู้ช่วยหัวหน้าในสำนักสอนศาสนา
สำนักใหญ่ แห่งละ 3 คน แล้วแต่ผู้เป็นหัวหน้าจะขอใบสำคัญให้ใคร

โดยให้ผู้ขอยกเว้นดำเนินการดังนี้

* ร้องขอต่อนายอำเภอท้องที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักสอนศาสนา

* หลักฐานที่ต้องนำไปยื่นคำร้องขอยกเว้น

- ใบสำคัญ (แบบ สด.9)

- หมายเรียก (แบบ สด.35)

- บัตรประจำตัวประชาชน

- สำเนาทะเบียนบ้าน

- หนังสือสำคัญการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าหรือผู้ช่วยหัวหน้าสำนักสอนศาสนา

- หนังสืออนุญาตให้ตั้งเป็นสำนักสอนศาสนา

3. ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหาร ตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหม กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึก
วิชาทหาร

4. ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่างๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการ
ส่วนท้องถิ่น ซึ่งครูเหล่านั้นได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว แต่ได้รับการยกเว้นไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร
กองประจำการในยามปกติ ได้แก่ ครูในมหาวิทยาลัย, วิทยาลัย, โรงเรียน, โรงเรียนทหาร, โรงเรียนเทศบาล, โรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, โรงเรียนเอกชนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไปทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ซึ่งใช้หลักสูตรที่มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าสองปี เป็นต้น โดยครูที่ได้รับการยกเว้นนี้ ต้อง

4.1 เป็นครูประจำทำการสอนหรือเป็นครูสอนประจำเฉพาะวิชา นักเรียน นิสิตหรือนักศึกษาไม่น้อยกว่า 15 คน เป็นปกติ ในจำนวนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาไม่น้อยกว่า 15 คนนี้ ยกเว้นครูได้คนเดียว

4.2 มีเวลาสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษา ลงมา หรือมีเวลาสอนไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา

ครูซึ่งประจำทำการสอนจะต้องยื่นคำร้องต่อสถาบันหรือสถานศึกษาที่ทำการสอนโดยต้องนำหลักฐาน ยื่นคำร้องขอยกเว้นดังนี้

- * ใบสำคัญ (แบบ สด.9)
- * หมายเรียก (แบบ สด.35)
- * บัตรประจำตัวประชาชน
- * สำเนาทะเบียนบ้าน
- * คำสั่งแต่งตั้งให้เป็นครู
- * ตารางการสอน

5. นักศึกษาของศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวง ศึกษาธิการ เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จะแจ้งจังหวัดภูมิลาเนาทหาร

6. นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม

7. บุคคลที่ได้สัญชาติเป็นไทยโดยการแปลงสัญชาติ เจ้าหน้าที่จะทราบตั้งแต่ไปลงบัญชี ฯ แล้ว และจัดการให้โดย เจ้าตัวไม่ต้องดำเนินการใดๆ

8. บุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปหรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน ตามคำพิพากษาถึงที่สุด การกักกัน มี 5 ประการ

- 8.1 กักกัน
- 8.2 ห้ามเข้าเขตกำหนด
- 8.3 เรียกประกันทัณฑ์บน
- 8.4 คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล
- 8.5 ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

การยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกฯ ให้แก่ครู อาจารย์

การยกเว้นแก่ครู ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งรายชื่อครูซึ่งจะได้รับการยกเว้น ไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งครูผู้นั้นทำการสอนอยู่ในท้องที่ก่อนเดือนเมษายนของปีที่ถูกเรียกไม่น้อยกว่า 60 วัน เว้นแต่กรณี การย้ายไปประจำทำการสอนในสถานศึกษาอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในใบสำคัญยกเว้นครู ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อ ครูที่ย้ายมาประจำทำการสอนซึ่งจะได้รับการยกเว้นน้อยกว่า 60 วันได้ แต่ต้องก่อนการตรวจเลือกในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนา ทหารของครูผู้นั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ออกใบสำคัญยกเว้นครูให้แก่ครู ซึ่งทำการสอน อยู่ในท้องที่แล้ว จะแจ้งให้หัวหน้าเขตหรือนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบ ถ้าครูผู้นั้นมีภูมิลำเนา ทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่นต้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหาร ของครูผู้นั้นทราบ แล้วให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับแจ้ง แจ้งให้หัวหน้าเขตหรือนายอำเภอ ท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบอีกต่อหนึ่ง ทั้งนี้ให้แจ้งต่อกันภายในกำหนด 30 วัน สำหรับครูซึ่งทำการสอนอยู่ ในหน่วยฝึกอาชีพเคลื่อนที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ออกใบสำคัญยกเว้นครูให้

ครูเมื่อย้ายการสอนจากโรงเรียนเดิม ก็หมดสิทธิที่จะได้รับการยกเว้นตามใบสำคัญที่จังหวัดออกให้ถือว่าเป็นการพ้น จากฐานะครู ต้องดำเนินการแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่หรือทำการประจำอยู่ หากประสงค์จะขอยกเว้นอีกก็ต้อง จัดการขอยกเว้นใหม่

การยกเว้นให้กับนักศึกษาวิชาทหาร

การขอยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกตินั้น จะยกเว้น ๑ ให้กับ นักเรียน นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 (ยังไม่สำเร็จการฝึกวิชาทหารในชั้นปีที่ 3) และได้รับหมายเรียก (สด.35) ให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ (เกณฑ์ทหาร) ซึ่งปกติทุกคนจะได้รับหมายเรียก (สด.35) เมื่อมีอายุย่าง 21 ปี (20 + พ.ศ.เกิด) และเข้ารับการตรวจเลือก ๑ ในปีถัดไป

1. การดำเนินการของนักเรียน นิสิตและนักศึกษาเพื่อขอยกเว้น

1.1 ติดต่อกับสถานศึกษา โดยการเขียนใบคำขอยกเว้น ๑ หรือลงชื่อในบัญชีขอยกเว้น ๑ ของสถานศึกษา

1.2 นำเอกสารหลักฐานมาประกอบการขอยกเว้น ๑ คือ สำเนา สด.9 สำเนาใบเปลี่ยนชื่อ ชื่อสกุล (ถ้ามี) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือทะเบียนบ้านหากมีการย้ายที่อยู่ซึ่งไม่ตรงกับที่อยู่ใน สด.9

2. การดำเนินการของสถานศึกษาในการขอยกเว้น ๑

2.1 จัดทำบัญชีตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ.2503 ดังนี้

2.1.1 ถ้ามีผู้ขอยกเว้น ๑ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปและมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในจังหวัดเดียวกัน ก็ให้พิมพ์ลงในบัญชีหน้าเดียวกัน โดยแต่ละคนเว้น 1 บรรทัด หากหมดหน้าของแผ่นแรกให้พิมพ์หน้าหลังของแผ่นแรก

2.1.2 ถ้ามีผู้ขอยกเว้น ๑ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่มีภูมิลำเนาทหารต่างกัน ให้พิมพ์บัญชีละ 1 จังหวัด คนที่มีภูมิลำเนาทหารเดียวกันพิมพ์ลงในบัญชีเดียวกัน แล้วขีดเส้นด้วยหมึกสีดำใต้รายชื่อคนสุดท้ายของบัญชีจังหวัดนั้น ๑

2.1.3 การลงชื่อในบัญชี ให้หัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ลงชื่อพร้อมกับประทับตราของสถานศึกษาในบัญชีบริเวณที่ลงชื่อ

3. การส่งเรื่องขอยกเว้น ๑ ของสถานศึกษา ให้สถานศึกษาส่งบัญชีรายชื่อ โดยมีหนังสือนำ พร้อมเอกสารหลักฐานไปยังหน่วยงานต่าง ๆ โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม ดังนี้

3.1 ศูนย์ฝึก หน่วยฝึก 1 ฉบับ (เรียนผู้บัญชาการศูนย์ฝึก ๑ หรือเรียนผู้บังคับการหน่วยฝึก๑)

3.2 สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 1 ฉบับ (เรียนปลัดกระทรวงกลาโหม)

3.3 สถานศึกษาเก็บสำเนาไว้ 1 ฉบับ

4. การดำเนินการขอยกเว้น ๑ ของศูนย์ฝึก หน่วยฝึก

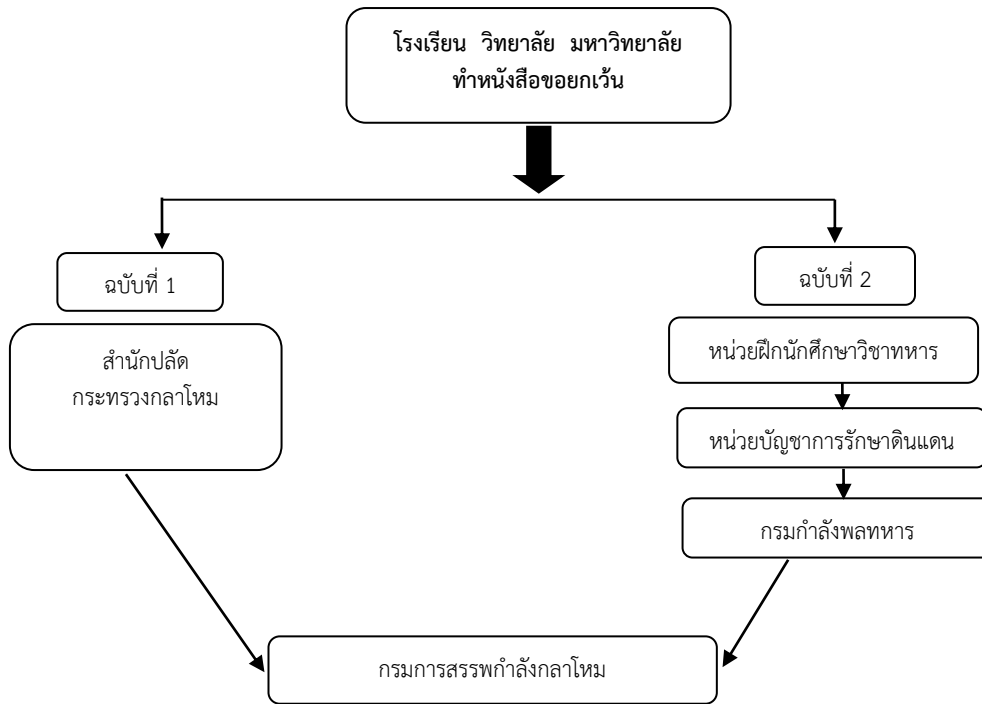
ศูนย์ฝึกและหน่วยฝึกเมื่อได้รับแจ้งจากสถานศึกษาแล้วจะดำเนินการตรวจสอบสภาพการเป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วแจ้งไปยังหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน โดยหัวหน้าศูนย์ฝึก หน่วยฝึก หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ต้องลงชื่อรับรองการมีสภาพการเป็นนักศึกษาวิชาทหาร

5. การดำเนินการขอยกเว้น๑ ของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนจะรวบรวมรายชื่อที่สถานศึกษาส่งมาเพื่อรอการตรวจสอบรายชื่อจากศูนย์ฝึก หน่วยฝึกในส่วนภูมิภาคส่งมา แล้วมีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเพื่อให้ดำเนินการขอยกเว้น ๑ ต่อไป

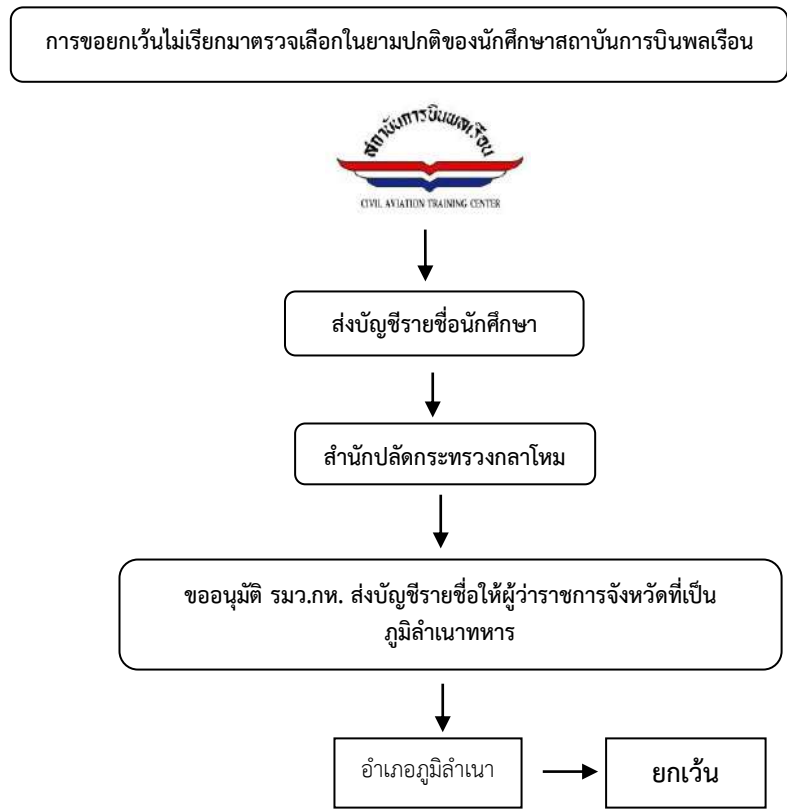
6. การดำเนินการขอยกเว้น ๑ ของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

เมื่อสถานศึกษาได้ส่งบัญชีรายชื่อมายังสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมแล้ว ให้ดำเนินการรวบรวมเพื่อขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อส่งบัญชีรายชื่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารของนักเรียน นิสิต

การยกเว้น ฯ ให้กับนักศึกษาของสถาบันการบินพลเรือน

ผู้ที่มีอายุอย่าง 21 ปี (20 + พ.ศ.เกิด) จะต้องแจ้งให้สถาบันการบินพลเรือนดำเนินการขอยกเว้น ฯ หรือสถาบันการบินพลเรือนตรวจสอบผู้ที่อยู่ในกำหนดเรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ แล้วดำเนินการเสนอเรื่องมาเพื่อขอยกเว้น ฯ โดยส่งมายังสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม วิธีการดำเนินการขอยกเว้น ฯ และการจำหน่ายการขอยกเว้น ฯ ให้กระทำเช่นเดียวกับการขอยกเว้น ฯ ของนักศึกษาวิชาทหาร ในกรณีของ นักศึกษาของสถาบันการบินพลเรือน จะไม่ใช่เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหาร แต่ก็สามารถขอยกเว้น ฯ ได้ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497

การพ้นฐานะยกเว้นหรือผ่อนผัน

ผู้ที่ได้รับการยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการหรือผ่อนผันการตรวจเลือกฯ หากเป็นผู้ที่พ้นจากฐานะการได้รับสิทธิยกเว้นหรือผ่อนผัน ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเองอยู่หรือทำการประจำภายใน 30 วันนับแต่วันที่พ้นจากฐานนั้น ในส่วนของการพ้นจากการได้รับสิทธิยกเว้นของนักศึกษาวิชาทหาร คือ

1. สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษานั้น ๆ โดยที่ยังไม่สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 (หากนักศึกษาได้ไปเข้ารับการการศึกษาในสถานศึกษาแห่งใหม่และได้สมัครเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ต้องดำเนินการขอยกเว้นกับสถานศึกษาแห่งใหม่)

2. ต้องออกจากสถานศึกษา โดยยังไม่สำเร็จการศึกษาและยังไม่สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3

3. ยังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น ๆ แต่ไม่ประสงค์จะเข้ารับการฝึกวิชาทหารต่อไปจนสำเร็จหลักสูตรการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 เช่นเข้ารับการฝึกวิชาทหารในชั้นปีที่ 1 หรือ 2 เท่านั้น

การพ้นจากฐานะการผ่อนผันการตรวจเลือกฯ ได้แก่

1. สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษา หากต้องการศึกษาต่อในสถานศึกษาแห่งใหม่ต้องดำเนินการขอยกเว้นกับสถานศึกษาแห่งใหม่

2. ต้องออกจากสถานศึกษาโดยที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา

3. มีอายุ 22 ปีบริบูรณ์ ในกรณีเรียนในระดับมัธยมศึกษา และมีอายุ 26 ปีบริบูรณ์ กรณีศึกษาในระดับอุดมศึกษา และศึกษาในสถานศึกษาสายอาชีพ หรือสายเฉพาะทาง

การพ้นจากฐานะยกเว้นของนักศึกษาสถาบันการbinพลเรือน ได้แก่ นักศึกษาได้สำเร็จการศึกษาของสถาบันการbinพลเรือน หรือต้องออกจากความเป็นนักศึกษาของสถาบันการbinพลเรือน

การจำหน่ายการพ้นจากฐานะยกเว้น ฯ

ของนักศึกษาวิชาทหารหรือนักศึกษาของสถาบันการbinพลเรือน

ให้สถานศึกษาดำเนินการแจ้งรายชื่อของผู้ที่พ้นจากสภาพการเป็นนักศึกษาของสถาบันการbinพลเรือน หรือผู้ที่ไม่ประสงค์จะเข้ารับการฝึกวิชาทหารให้สำเร็จในชั้นปีที่ 3 ส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมทราบโดยทันที เพื่อสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมจะได้ดำเนินการแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดจำหน่ายออกจากการยกเว้นฯ และให้รับหมายเรียกเข้ารับการตรวจเลือกในปีนั้น หรือปีต่อไป

การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารกองประจำการเพื่อลาพักการปลดแก่แพทย์

ที่จบการศึกษาโดยได้รับทุนจากรัฐบาล

แพทย์ที่ได้รับทุนจากรัฐบาลซึ่งจบการศึกษา เมื่อถูกคัดเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการแล้วจะให้ลาพักการปลดเพื่อให้ไปรับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามส่วนราชการต้นสังกัด ตามที่ได้ทำสัญญาไว้กับทางราชการ เนื่องจากเห็นว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลและเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้น แพทย์ซึ่งจบการศึกษาที่ได้รับทุนจากรัฐบาลโดยมีสัญญาผูกมัดว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะต้องเข้ารับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการเป็นเวลา 3 ปี ส่วนแพทย์ทุนรัฐบาลที่ถูกจัดสรรไปปฏิบัติงานในกระทรวง ทบวง กรม อื่นนอกจากกระทรวงสาธารณสุข เมื่อถูกคัดเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการแล้วก็อยู่ในลักษณะที่ได้รับการผ่อนผันให้ลาพักเพื่อรอการปลดเพื่อให้ไปรับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการเช่นเดียวกัน โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. ให้กระทรวง หรือทบวง กรม ต้นสังกัดที่แพทย์ผู้นั้นรับราชการอยู่จัดทำบัญชีรายชื่อเฉพาะแพทย์ที่จบการศึกษาแล้วและจะต้องรับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการ ส่งต่อกระทรวงกลาโหมเป็นปีๆ ก่อนวันตรวจเลือกฯ ไม่น้อยกว่า 30 วัน

2. ถ้าคนใดถูกเรียกเข้ารับการตรวจเลือกแล้วถูกเข้ากองประจำการ ก็ให้กระทรวง หรือทบวง กรม ต้นสังกัดที่แพทย์ผู้นั้นรับราชการอยู่ จัดทำบัญชีรายชื่อ ให้กระทรวงกลาโหมทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ดังนี้

2.1 ผู้ที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารฯ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เมื่อไปรายงานตัวตามหมายนัดของนายอำเภอและได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้ว ให้ลาพักรอการปลดเพื่อให้ไปรับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามส่วนราชการต้นสังกัด จนกว่าจะครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุน

2.2 ผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกฯ ต้องไปเข้ารับราชการกองประจำการตามหมายนัดฯ เมื่อเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และหน่วยทหารต้นสังกัดทำการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรเบื้องต้น เป็นเวลา 8 สัปดาห์แล้ว กท. จะได้นำดำเนินการให้ลาพักรอการปลด

3. บุคคลที่อ้างว่าสำเร็จการฝึกวิชาทหาร กระทรวง หรือทบวง ต้นสังกัดที่แพทย์ผู้นั้นรับราชการอยู่ ต้องเรียก “หนังสือสำคัญประจำตัวแสดงวิทยฐานะ” ซึ่งหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนออกให้สำหรับบุคคลนั้นๆ แล้วสำเนาเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาด้วยทุกคน

การขอเทียบคุณวุฒิ

เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว ในการขอเทียบคุณวุฒิของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศเทียบคุณวุฒิในประเทศ ใช้เป็นหลักฐานแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือกของผู้ที่ต้องเข้ารับการตรวจเลือก หรือใช้สมัครงาน เข้าศึกษาต่อ ฯลฯ ให้จัดเตรียมเอกสารตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ปริญญาบัตร/ประกาศนียบัตร ตัวจริง พร้อมสำเนา จำนวน 1 ชุด*
2. ใบบันทึกผลการศึกษา (transcript) ตัวจริง พร้อมสำเนา จำนวน 1 ชุด*
3. ปริญญาบัตร/ประกาศนียบัตรของคุณวุฒิที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 1 ชุด ก่อนคุณวุฒิที่ขอให้พิจารณา ตัวจริง พร้อมสำเนา
4. ใบบันทึกผลการศึกษา (transcript) ของคุณวุฒิที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 1 ชุด ก่อนคุณวุฒิที่ขอให้พิจารณา ตัวจริง พร้อมสำเนา
5. บัตรประจำตัวประชาชน/บัตรข้าราชการ ตัวจริง พร้อมสำเนา จำนวน 1 ชุด
6. ทะเบียนบ้าน ตัวจริง พร้อมสำเนา จำนวน 1 ชุด
7. หนังสือเดินทาง (passport) ตัวจริง พร้อมสำเนา จำนวน 1 ชุด
 - หน้าแรกของหนังสือเดินทาง
 - หน้าประทับตราตรวจคนเข้า-ออก เมือง และ visa ของประเทศที่เดินทางไปศึกษา
8. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)
 - สำเนาการเปลี่ยนชื่อ - สกุล
 - สำเนาใบสำคัญการสมรส - การหย่า

สถานที่ติดต่อขอเทียบคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
328 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
โทร. 0-2354-5577, 0-2610-5200 ต่อ 5451
โทรสาร(fax) 0-2354-5577, 0-2354-5530

หมายเหตุ: กรณีใบปริญญาบัตรและใบบันทึกผลการศึกษา (transcript) ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ(English) ต้องแปลเอกสารดังกล่าวมาให้เรียบร้อย โดยได้รับการแปลและประทับตรารับรองเอกสารจากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่เชื่อถือได้ อาทิ สถานกงสุลในประเทศนั้น ๆ และถ้าจะสมบูรณ์ถูกต้อง ควรได้รับการรับรองความถูกต้องจากสัญชาติและนิติกร กระทรวงการต่างประเทศ

- เอกสารทุกฉบับต้องเซ็นรับรองสำเนาถูกต้อง พร้อมแยกเอกสารตัวจริงและสำเนาออกจากกัน
- กรณีให้บุคคลอื่นมาทำการแทนต้องนำหนังสือมอบอำนาจและติดอากรแสตมป์ พร้อมทั้งสำเนาบัตรประจำตัวผู้แทนมาด้วย สำหรับวุฒิการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาต้องไปดำเนินการขอเทียบได้ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเทียบความรู้

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาถึงความจำเป็นในการประกาศเทียบความรู้วุฒิต่างๆ ให้ทราบโดยทั่วกันเพื่อมิให้ต้องติดต่อเทียบความรู้เป็นรายบุคคล จึงประกาศเทียบคุณวุฒิตามรายละเอียดต่อไปนี้ เฝ้ามีธยมศึกษาตอนปลาย

1. ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูงทุกแผนก
2. ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
3. ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พลานามัย)
4. เปรียญธรรม 6 ประโยค
5. ประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา(พ.กศ. และมีพื้นความรู้ ม.6 (เดิม) หรือ ม.ศ.3 หรือ ม.3
6. ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษประถม (พป. และมีพื้นความรู้ ม.6 (เดิม) หรือ ม.ศ.3)
7. ประกาศนียบัตรประโยคครูประถมศึกษา (ป.ป.ช.)
8. ประกาศนียบัตรประโยควิชาซีพ (ปวช. ทุกแผนก (หลักสูตร 3 ปี)
9. ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3
10. ประกาศนียบัตรประโยคศิลปศึกษาชั้นกลางหรือชั้นปีที่ 3 จากโรงเรียนช่างศิลป์ กรมศิลปากร
11. ประกาศนียบัตรโรงเรียนช่างฝีมือทหาร หลักสูตร 3 ปี
12. ประกาศนียบัตรโรงเรียนช่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคหลักสูตร 3 ปี
13. ประกาศนียบัตรโรงเรียนวิศวกรรมไฟฟ้า
14. ประกาศนียบัตรโรงเรียนเตรียมทหาร หลักสูตร 2 ปี
15. ประกาศนียบัตรวิชาพยาบาลผดุงครรภ์ และอนามัย (หลักสูตร 3, 4 ปี) จากกระทรวงสาธารณสุข
16. ประกาศนียบัตรวิชาพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย (หลักสูตร 3, 4 ปี) จากสถานศึกษาที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง
17. ประกาศนียบัตรวิชาพยาบาลหลักสูตร 3 ปี (และมีพื้นความรู้ ม.6 (เดิม) หรือ ม.ศ.3) จากโรงเรียนพยาบาล กรมยุทธศึกษาทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
18. ประกาศนียบัตรพนักงานห้องปฏิบัติการชั้นสุตรโรค (หลักสูตร 3 ปี)

การศึกษาชั้นอุดมศึกษาแบ่งเป็น 3 ระดับ ด้วยกัน คือ

1. ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาซีพชั้นสูง และอนุปริญญา
2. ระดับปริญญาตรี
3. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ได้แก่ ประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาโท และปริญญาเอก

สิทธิลดวันรับราชการในกองประจำการน้อยกว่า 2 ปี

ผู้ซึ่งมีคุณวุฒิซึ่งจะอยู่รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่า 2 ปี เมื่อได้เข้ารับการตรวจเลือกแล้วจับสลากถูกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ หรือผู้ที่ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการทหารกองประจำการ ทั้งนี้ต้องไม่เป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงขัดขืน (ผู้ที่ได้รับหมายเรียกแล้วไม่มาเข้ารับการตรวจเลือกหรือมาแต่ไม่อยู่นจนกว่าการตรวจเลือกแล้วเสร็จ) ดังนี้

1. ข้าราชการกลาโหมพลเรือนชั้นสัญญาบัตร
2. ข้าราชการตุลาการ
3. ดาโต๊ะยุติธรรม
4. ข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการ และรับเงินเดือนประจำตั้งแต่ชั้นตรีหรือเทียบเท่าชั้นตรีขึ้นไป
5. ข้าราชการอัยการ
6. ข้าราชการพลเรือนซึ่งรับเงินเดือนประจำตั้งแต่ชั้นตรีหรือเทียบเท่าชั้นตรีขึ้นไป
7. พนักงานเทศบาลซึ่งรับเงินเดือนประจำตั้งแต่ชั้นตรีหรือเทียบเท่าชั้นตรีขึ้นไป
8. ผู้สำเร็จชั้นอุดมศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นอุดมศึกษา

* ลำดับที่ 1 - 8 ถ้าเข้ารับการตรวจเลือกแล้วถูกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี แต่ถ้าเป็นผู้ที่ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้รับราชการเพียง 6 เดือน

9. ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารจากต่างประเทศซึ่งกระทรวงกลาโหมรับรองวิทยฐานะเทียบเท่าผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร ให้รับราชการทหารกองประจำการดังนี้

9.1 ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1 ถ้าเข้ารับการตรวจเลือกแล้วถูกเข้ากองประจำการ ให้รับราชการกองประจำการหนึ่งปีหกเดือน แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการในกองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียง 1 ปี

9.2. ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ 2 ถ้าเข้ารับการตรวจเลือกแล้วถูกเข้ากองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการในกองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียง 6 เดือน

9.3 ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3 ถ้าเข้ารับการตรวจเลือกแล้วถูกเข้ากองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการ 6 เดือน แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการในกองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียง 3 เดือน

9.4 ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ถ้าเข้ารับการตรวจเลือกแล้วถูกเข้ากองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการ 4 เดือน แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการในกองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียง 2 เดือน

9.5 ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ 5 ถ้าเข้ารับการตรวจเลือกแล้วถูกเข้ากองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการ 2 เดือน แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการในกองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียง 1 เดือน

10. ผู้สำเร็จชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 2 หรือผู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นที่กล่าวนั้น

11. ผู้สำเร็จวิชาชีพจากโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงของกระทรวงศึกษาธิการ

12. ผู้สำเร็จวิชาชีพที่มีหลักสูตรเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 3 ปีจากโรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะ และรับผู้สำเร็จตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นที่ 3 หรือผู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นที่กล่าวนั้น

13. ผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป หรือผู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นที่กล่าวนั้น

* ลำดับที่ 10 – 13 ถ้าเข้ารับการตรวจเลือกแล้วถูกเข้ารับราชการในกองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี ถ้าเป็นผู้ที่ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้รับราชการเพียง 6 เดือน

14. ทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร ให้รับราชการทหารกองประจำการ ดังนี้

14.1 ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ให้รับราชการกองประจำการ 1 ปี 6 เดือน ถ้าเป็นผู้ที่ได้ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการในกองประจำการ ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียง 1 ปี

14.2 ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ให้รับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี ถ้าเป็นผู้ที่ได้ร้องขอ (สมัคร) เข้ารับราชการในกองประจำการให้รับราชการทหารกองประจำการเพียง 6 เดือน

14.3 ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตั้งแต่ชั้นปีที่ 3 ขึ้นไปให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนโดยไม่ต้องเข้ารับราชการในกองประจำการ

ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษจะได้รับสิทธิลดวันรับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่า 2 ปี จะต้องนำหลักฐานไปแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันที่ตนเองตรวจเลือกจึงจะได้รับสิทธินั้น และหลักฐานทางการศึกษาที่แสดงจะต้องสำเร็จการศึกษาก่อนวันตรวจเลือก หากนำไปแสดงในภายหลังจากวันตรวจเลือกแล้วจะไม่ได้รับสิทธิลดวันรับราชการตามคุณสมบัติ

ส่วนใบรับรองของสถานศึกษาที่รับรองว่าเป็นนักศึกษาในหลักสูตรของสถานศึกษา จะสำเร็จการศึกษาในเดือน... ปีการศึกษา... นี้ อาจจะไม่ได้รับการพิจารณาให้ใช้ในการขอสิทธิลดวันรับราชการทหารกองประจำการได้ เนื่องจากสภาพการศึกษายังไม่ได้อนุมัติให้สำเร็จการศึกษา

สิทธิและประโยชน์ที่ทหารกองประจำการจะได้รับ

ทหารกองเกินที่ร้องขอ (สมัคร) หรือจับได้สลากแดงถูกเข้ารับราชการทหารกองประจำการจะได้รับสิทธิและประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่หน่วยทหารจัดให้ ดังนี้

1. มีสิทธิได้รับเบี้ยเลี้ยง เงินเดือน ค่าครองชีพ ตลอดจนสิทธิอื่นๆ (ตามที่เหล่าทัพกำหนด) ดังนี้ คือจะได้รับเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงรวมค่าครองชีพได้รับทั้งสิ้นเดือนละไม่เกิน 10,000 บาท และได้รับสวัสดิการตลอดเวลาที่เป็นทหารกองประจำการ

นอกจากนี้ยังมีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านบุคลิกภาพ การศึกษา อาชีพและอื่นๆ ตามที่กองทัพได้มีโครงการส่งเสริมฯ เช่น การศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียม การฝึกอาชีพก่อนปลดฯ เป็นต้น

2. ทหารกองเกินที่ร้องขอเข้ากองประจำการ แผนกทหารบกและมีคุณวุฒิ ม.6 หรือเทียบเท่า อายุไม่เกิน 24 ปี บริบูรณ์ มีสิทธิสมัครสอบคัดเลือกเข้าเป็นนักเรียนนายสิบทหารบก ได้ถึงร้อยละ 40 ของจำนวนที่นั่งนักศึกษา นอกจากนี้เมื่อสอบเข้าเป็นนักเรียนนายสิบได้แล้ว หากมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยมจะมีสิทธิได้รับคัดเลือกเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหาร ตามจำนวนที่กองทัพกจัดสรรให้แต่ละปี และแผนกทหารเรือจะได้รับคะแนนพิเศษในการสอบเข้าเป็นนักเรียนจ่าทหารเรือ คือผ่านการเป็นทหารกองประจำการ 6 เดือน, 1 ปี หรือ 2 ปี ให้ได้คะแนนเพิ่มร้อยละ 2, 3 หรือ 4 ตามลำดับ

สำหรับผู้ร้องขอแผนกทหารอากาศ มีสิทธิสมัครเข้ารับราชการเป็นนายทหารประทวนในเหล่าอากาศโยธิน และเหล่าทหารสารวัตร (ตามคุณสมบัติที่กองทัพอากาศกำหนด)

3. มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลฟรี

4. มีสิทธิสมัครรับราชการทหาร ในกองประจำการต่อได้ จนถึงอายุ 25 ปีบริบูรณ์ โดยยื่นคำร้องสมัครต่อหน่วยทหารที่สังกัดอยู่ได้ปีละ 1 ครั้งๆ ละ 1 ปี

5. สิทธิอื่นๆ คงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยสิทธินั้น ๆ เช่น ได้รับเงินฝัาอันตราย ได้รับสิทธิคัดเลือกเป็นนักเรียนทหาร จนถึงอายุ 23 ปี ศึกษาต่อ ฝึกวิชาชีพ และสวัสดิการอื่นๆ เช่นเดียวกับทหารกองประจำการปีที่ 2

6. มีสิทธิได้รับเครื่องแต่งกายตามอัตราที่ทางราชการกำหนด

7. ประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเป็นทหารกองประจำการ คือ

7.1 ได้รับการฝึกให้เป็นคนที่มีระเบียบวินัย

7.2 ได้รับการพัฒนาด้านบุคลิกภาพให้ดูสง่างาม

7.3 ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพ เช่น ช่างยนต์ ช่างปูน ช่างไม้ วิชาชีพทางการเกษตร และอื่นๆ

7.4 ได้รับการศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จากความร่วมมือของหน่วยสถาบันการศึกษา

หน้าที่ของทหารกองหนุนตาม พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ.2497 และ พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง พ.ศ.2558

1. กำลังพลสำรอง หมายถึง บุคคลซึ่งเป็นการสำรองประเภทหนึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมที่มีการบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังตามพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.2558

2. ทหารกองหนุนตาม พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ.2497 ได้แก่

ก. ทหารกองเกิน ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์

ข. ทหารกองหนุนประเภทที่ 1 ได้แก่ ทหารซึ่งรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนด แล้วปลดจากกองประจำการ หรือผู้ซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารและได้ขึ้นทะเบียนแล้วปลดเป็นกองหนุน (รต. ปี 3)

- ค. ทหารกองหนุนประเภทที่ 2 คือทหารกองเกินเมื่อมีอายุครบกำหนดปลด ตั้งแต่อายุ 30 ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 2 จนถึงอายุ 46 ปีบริบูรณ์
- ง. นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน, นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ, นายทหารสัญญาบัตรนอกกอง คือ นายทหารซึ่งไม่มีตำแหน่งราชการประจำในกระทรวงกลาโหม ได้แก่ ผู้ที่ลาออกจากทหารประจำการ ผู้สำเร็จการศึกษาทหารชั้นปีที่ 5 และได้รับการแต่งตั้งเป็นว่าที่ ร.ต. เป็นต้น

ซึ่งทหารกองหนุน มีหน้าที่เข้ารับการเรียกพล แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ คือการเรียกบุคคลเข้ารับการตรวจสอบสภาพ ตรวจสอบบัญชี และซักซ้อมระเบียบการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดผลสมบูรณ์ในการที่จะปฏิบัติการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม หรือการระดมพลตามแผน **โดยธรรมชาติกระทำในยามปกติ** มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อ

1.1 ทดสอบผลการเรียก โดยให้ผู้ถูกเรียกเข้ามารายงานตนเอง ณ ตำบล วัน และเวลาที่กำหนดให้ เพื่อตรวจสอบการเดินทาง เพื่อให้เกิดความเคยชินต่อการเรียก และเพื่อทราบสถิติที่เรียกได้

1.2 ตรวจสอบบัญชีเป็นรายบุคคลเพื่อทราบว่ายังมีตัวจริงและหลักฐานถูกต้องหรือไม่

1.3 ทดสอบและตรวจสอบขนาดเครื่องแต่งกายเพื่อเตรียมไว้จ่ายได้ถูกต้อง

1.4 ตรวจร่างกาย โดยให้แพทย์ตรวจว่าผู้ใดมีร่างกายสมบูรณ์หรือไม่เพียงใด ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่การเตรียมพล

1.5 อบรมและบรรยายเรื่องที่ทหารควรทราบ เป็นการกระตุ้นเตือนหรือเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้ทหารตื่นตัวและมั่นใจว่าตนยังเป็นทหารอยู่เสมอ

1.6 ชี้แจงและทบทวนหน้าที่ของทหาร

การเรียกพลเพื่อตรวจสอบนี้ ก่อให้เกิดผลสมบูรณ์ในการที่จะปฏิบัติการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม หรือการระดมพล

2. การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร คือการเรียกบุคคล เข้ารับการฝึกหรือทบทวนวิชาทหาร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ **โดยธรรมชาติกระทำในยามปกติ** ผู้มีหน้าที่เข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร ได้แก่

2.1 นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

2.2 นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ

2.3 นายทหารประทวนกองหนุน

2.4 พลทหารกองหนุนประเภทที่ 1

2.5 ทหารกองหนุนประเภทที่ 2

2.6 ทหารกองเกิน

3. การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม คือการเรียกบุคคล เข้ามาทดสอบแผนหรือเตรียมรับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่กำหนด ผู้มีหน้าที่เข้ารับการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม ได้แก่

3.1 นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

3.2 นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ

3.3 นายทหารสัญญาบัตรนอกกอง

3.4 นายทหารประทวนกองหนุนและพลทหารกองหนุนประเภทที่ 1

3.5 ทหารกองหนุนประเภทที่ 2 ซึ่งเคยเข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารแล้ว

3.6 ทหารกองหนุนประเภทที่ 2 ซึ่งไม่เคยเข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร

3.7 ทหารกองเกิน ซึ่งเคยเข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารแล้ว

3.8 ทหารกองเกิน ซึ่งยังไม่เคยเข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร

4. การระดมพล คือการเรียกบุคคลเข้าบรรจุหน่วยทหารในเมื่อประเทศชาติอยู่ในสถานการณ์คับขัน เพื่อขยายกำลังตามอัตราสงคราม ผู้มีหน้าที่เข้ารับการระดมพล ได้แก่

- 4.1 นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน
- 4.2 นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ
- 4.3 นายทหารสัญญาบัตรนอกกอง
- 4.4 นายทหารประทวนกองหนุนและพลทหารกองหนุนประเภทที่ 1
- 4.5 ทหารกองหนุนประเภทที่ 2
- 4.6 ทหารกองเกิน

อนึ่ง ในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.2558 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่ 31 ธ.ค. 2558 กำหนดให้กำลังพลสำรองมีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกกำลังพลสำรอง ดังต่อไปนี้

1. การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ ให้กระทำได้เพื่อเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการตรวจสอบสภาพตรวจสอบบัญชีเตรียมกำลังพลสำรอง และซักซ้อมระเบียบการ เพื่อประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมในการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อปฏิบัติราชการ หรือเพื่อทดลองความพร้อม และในการระดมพล
2. การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อฝึกวิชาทหาร ให้กระทำได้เพื่อเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการฝึก ศึกษา หรือ ทบทวนวิชาทหาร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติราชการ ให้กระทำได้ในกรณีจำเป็นเพื่อเรียกกำลังพลสำรองเข้าปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ในการปฏิบัติภารกิจที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะ หรือเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากภัยพิบัติ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งจะต้องกระทำการเป็นการชั่วคราวและเท่าที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติภารกิจตามที่มีคำสั่งเรียกเท่านั้น
4. การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อทดลองความพร้อม ให้กระทำได้เพื่อเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการทดสอบแผนหรือเตรียมรับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่กำหนด
5. การระดมพล ให้กระทำได้ในเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือกรณีที่มีการรบหรือการสงคราม จนถึงขั้นที่ต้องมีการระดมสรรพกำลังของชาติ ซึ่งให้กระทำได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

การตรวจสอบเอกสารทางทหารก่อนเข้ารับราชการ หรือรับเข้าทำงาน

เนื่องจากปรากฏว่าในปัจจุบันได้มีการปลอมใบสำคัญ (แบบ สด.9) สำหรับทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ 2 ใบรับรองผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ (แบบ สด.43) และหนังสือสำคัญ (แบบ สด.8) ที่ใช้ประกอบกับสมุดประจำตัวทหารกองหนุนประเภทที่ 1 เพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานในการสมัครเข้าทำงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน นอกจากนั้นยังได้นำไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดสิทธิประโยชน์อย่างอื่นขึ้นอีก ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องปรามการทุจริตประพฤติมิชอบและเพื่อความเป็นธรรมในสังคม กระทรวงกลาโหมจึงได้ขอความร่วมมือให้หน่วยงานที่รับสมัครได้มีการตรวจสอบเอกสารดังกล่าวด้วยความละเอียดรอบคอบก่อนรับบุคคลเข้าทำงาน โดยตรวจสอบกับส่วนราชการดังต่อไปนี้

หนังสือสำคัญ (แบบ สด.8) ที่ใช้ประกอบกับสมุดประจำตัวทหารกองหนุนประเภทที่ 1 ตรวจสอบไปที่ แผนกสัสดี กรุงเทพมหานคร เชียงสะพานพระพุทธรยอดฟ้าจุฬาโลก แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑ 10600 โทร 4659584 หรือ แผนกสัสดีจังหวัด ตามภูมิลำเนาทหารที่ปรากฏในเอกสาร

ใบสำคัญ (แบบ สด.9) สำหรับทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ 2 ตรวจสอบไปที่หน่วยสัสดีเขต, อำเภอหรือกิ่งอำเภอ ตามภูมิลำเนาทหารที่ปรากฏในเอกสาร

ใบรับรองผลการตรวจเลือก ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ (แบบ สด.43) ตรวจสอบไปที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เลขที่ 2 ถนนเจริญกรุง แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑ โทร 02-223-3259

ทั้งนี้ ชายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายที่เกิดก่อน พ.ศ.2541 ที่เป็นชาวเขา และมีถิ่นที่อยู่ตามบัญชีท้ายกระทรวง ฉบับที่ 45 (พ.ศ.2518) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 จำนวน 547 หมู่บ้าน กับ 1 ตำบล ยังคงเป็นบุคคลที่ไม่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการต่อไป และหากต้องการเอกสารรับรองของทางราชการให้อำเภอภูมิลำเนาออกหนังสือรับรองเป็นบุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้ ตามมาตรา 13 (3) ได้รับการยกเว้น

ไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ แล้วให้อำเภอที่ออกหนังสือรับรองส่งรายชื่อให้จังหวัดพร้อมสำเนาหนังสือรับรอง เพื่อรวบรวมไว้แจ้งผลในการขอตรวจสอบของหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน

คำเตือน

โปรดอย่าหลงเชื่อการแอบอ้างหรือหลอกลวงของบุคคลใดที่อ้างว่าจะช่วยเหลือให้ท่านพ้นจากการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารได้ เพราะนอกจากท่านจะได้รับใบรับรองผลการตรวจเลือกปลอมแล้ว ท่านจะถูกดำเนินคดีตามความผิดอีกด้วย ซึ่งจะมีโทษถึงจำคุก

หากมีข้อสงสัยจะสอบถาม หรือต้องการคำแนะนำที่ถูกต้องให้ติดต่อสอบถามได้ที่

1. สำนักงานสัสดีกรุงเทพมหานคร สำนักงานสัสดีจังหวัด สัสดีเขต และสัสดีอำเภอที่อยู่ใกล้ท่าน ในวันและเวลาราชการ

2. กองการสัสดี หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เลขที่ 2 ถนนเจริญกรุง แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑ 10200 หรือ <http://www.sussadee.com> หรือ <http://www.tdd.mi.th> โทรศัพท์ 0-2223-3259, 0-2223-3421 และ 0-2221-1733 ต่อ 91980 Fax 0-2223-3259

3. กองการสัสดี กรมการสรรพกำลังกลาโหม อาคารสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ถนนศรีสมาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โทรศัพท์ 02-560-5208 โทรสาร 02-501-6786

พระราชบัญญัติ

รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

เป็นปีที่ ๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารเสียใหม่ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาแทนราษฎรดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พุทธศักราช ๒๕๓๘

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “วิธีนับอายุ” ถ้าเกิดพุทธศักราชใดให้ถือว่ามิอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ส่วนการนับอายุต่อไปให้นับแต่เฉพาะปีที่สิ้นพุทธศักราชแล้ว ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดให้นายอำเภอท้องที่เป็นผู้กำหนดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย วิธีนับอายุยังมีอธิบายเพิ่มเติมไว้อีกในกฎกระทรวงฉบับที่ ๓ คือ

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๘) วิธีนับอายุตามมาตรา ๔ (๑) คือ คนเกิดในพุทธศักราชใด ก็ตาม เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ให้นับอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ และนับอายุครบ สอง สาม สี่ ฯลฯ ปีบริบูรณ์ เรียงตามลำดับเมื่อสิ้นพุทธศักราชต่อ ๆ ไป อายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในพุทธศักราชใด ให้เรียกว่าคนชั้นปีนั้น เช่น คนเกิดในพุทธศักราช ๒๕๓๘ จะเป็นวันเดือนใดก็ตาม ให้นับอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์เมื่อสิ้นพุทธศักราช ๒๕๓๘ อายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในพุทธศักราช ๒๕๕๔ และเรียกว่า คนชั้นปี ๒๕๕๔ เป็นต้น

ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดให้นายอำเภอท้องที่ถือเอาตามที่เพื่อนบ้านเชื่อกันว่าอายุเท่าใด ประกอบกับการสังเกตร่างกายเป็นเกณฑ์สำหรับกำหนดอายุ)

(อธิบาย วิธีนับอายุตามมาตรา ๔ และกฎกระทรวงฉบับที่ ๓ พอจะแยกออกเป็นหัวข้อได้ ดังนี้ คือ

๑. วิธีนับอายุครบปีบริบูรณ์
๒. วิธีนับอายุย่าง
๓. วิธีนับอายุเป็นชั้นปี
๔. วิธีนับอายุบุคคลไม่ปรากฏปีเกิด

๑) วิธีนับอายุครบปีบริบูรณ์ เนื่องจากการเรียกคนเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยปกติกระทำปีละ ๑ ครั้ง คือ ในเดือนเมษายนทุก ๆ ปี ไม่ได้กระทำกันทุก ๆ เดือน หรือทุก ๆ วัน ดังนั้นพระราชบัญญัติรับราชการทหาร จึงได้กำหนดวิธีนับอายุของบุคคลขึ้นเป็นพิเศษ ต่างไปจากวิธีนับอายุตามกฎหมายอื่น และไม่เหมือนกับการนับอายุตามธรรมดา หรือการนับอายุในวิชาพิเศษบางแขนง กล่าวคือ การนับอายุตามกฎหมายนี้ให้คนเกิดภายในรอบปีเดียวกันมีอายุเท่ากันหมดไม่ว่าคนนั้นจะเกิดต้นปี กลางปี หรือปลายปี

ข้อความในดวบทที่ว่า “ถ้าเกิดพุทธศักราชใด ให้ถือว่ามีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น” หมายความว่าให้ถือ พ.ศ.เกิดเป็นสำคัญโดยไม่คำนึงถึงวันที่และเดือนเกิด เช่น นาย ก. เกิดวันที่ ๑ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๐๗ และ นาย ข. เกิดวันที่ ๑๕ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๐๗ กับนาย ค. เกิดวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๗ พอสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น คือ หมดวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๗ แล้ว นาย ก., ข. และ ค. จะมีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ เท่ากันหมด หรือจะนับกันง่าย ๆ ก็คือ นาย ก., ข. และ ค. จะมีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๐๘ เป็นต้นไป และเมื่อสิ้นปีต่อ ๆ ไป นาย ก., ข. และ ค. ก็จะมีอายุครบ ๒ , ๓ , ๔ ปีบริบูรณ์ต่อ ๆ ไปทำนองเดียวกัน

ด้วยการนับอายุโดยวิธีนี้จึงพอกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับคิดอายุบุคคลได้อย่างง่าย ๆ และรวดเร็ว คือ ถ้าต้องการทราบว่าคนใดจะมีอายุเท่าใดใน พ.ศ. ใด ก็เอา พ.ศ. เกิดของบุคคลนั้นตั้ง เอาจำนวนอายุที่ต้องการทราบไปบวก ผลลัพธ์จะเป็นจำนวน พ.ศ. เช่นต้องการทราบว่า นายเดช เกิด พ.ศ. ๒๔๘๘ จะมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ในปีใด ต้องเอา ๒๔๘๘ ตั้ง บวกด้วย ๑๘ ผลลัพธ์ ได้ ๒๕๐๗ (๒๔๘๘ + ๑๘ = ๒๕๐๗) ก็ทราบได้ทันทีว่า นายเดช มีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ใน พ.ศ.๒๕๐๗ หรือกลับกัน ถ้าต้องการทราบว่าในปีนั้นคนใดจะมีอายุเท่าใด ก็เอา พ.ศ. ของปีปัจจุบันตั้ง เอา พ.ศ. เกิดของบุคคลนั้นไปลบ ผลลัพธ์ จะเป็นจำนวนอายุครบปีบริบูรณ์ของบุคคลนั้น เช่น ต้องการทราบว่า นายศักดิ์ เกิด พ.ศ.๒๔๘๘ ในปี พ.ศ.๒๕๐๗ จะมีอายุเท่าใด ก็เอา ๒๕๐๗ ตั้ง ลบด้วย ๒๔๘๘ ผลลัพธ์ ได้ ๑๘ (๒๕๐๗ - ๒๔๘๘ = ๑๘) ก็บอกได้ว่า นายศักดิ์มี อายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ในปี พ.ศ.๒๕๐๗

๒) วิธีนับอายุย่าง ตามมาตรา ๔ และกฎกระทรวงฉบับที่ ๓ ไม่ได้กล่าวถึงไว้ แต่ในดวบทบางมาตรา คือ มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ได้มีบทบัญญัติกล่าวถึงไว้สำหรับให้ประชาชนปฏิบัติ จึงควรทำความเข้าใจไว้ด้วย วิธีนับอายุย่าง ก็ไม่ใช่ของยากอะไร เริ่มตั้งแต่บุคคลเกิดมาก็มีอายุย่างเข้า ๑ ปี ครั้นเมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิด บุคคลนั้นจะมีอายุครบ ๑ ปีบริบูรณ์ และในขณะเดียวกัน ก็จะมีอายุย่างเข้า ๒ ปีด้วย เมื่อสิ้นพุทธศักราชต่อไปมีอายุครบ ๒ ปีบริบูรณ์ และมีอายุย่างเข้า ๓ ปีด้วย และ

นับเช่นนี้ต่อ ๆ ไป ควรสังเกตว่าอายุของบุคคลตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารนั้นในขณะเดียวกัน จะมีทั้งอายุครบปีบริบูรณ์และอายุย่าง คู่กันไป สุดแต่ที่จะพูดถึงอายุอย่างใด คือ พูดถึงอายุครบปีบริบูรณ์หรืออายุย่าง และจำนวนอายุย่างจะมากกว่าจำนวนครบ ปีบริบูรณ์ของจำนวนอายุนั้น ๆ อยู่หนึ่งปีเสมอ

ส่วนการนับอายุโดยวิธีง่าย ๆ ก็คิดจากวิธีนับอายุครบปีบริบูรณ์แล้วบวกด้วยหนึ่งก็จะเป็นอายุย่าง เช่น จะต้องการทราบว่ นายไทย เกิด พ.ศ.๒๔๘๘ จะมีอายุย่างเข้า ๑๙ ปีในปีใด ก็เอา ๒๔๘๘ ตั้งบวกด้วย ๑๘ ผลลัพธ์ที่ได้ ๒๕๐๖ หมายความว่า มีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ใน พ.ศ.๒๕๐๖ และในขณะเดียวกัน นายไทย จะมีอายุย่างเข้า ๑๙ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ด้วย

๓) วิธีนับอายุเป็นชั้นปี เรื่องวิธีนับอายุเป็นชั้นปีไม่มีความสำคัญสำหรับประชาชน และมีบัญญัติไว้ในตัวบทเพียงมาตราเดียว คือ มาตรา ๑๘ เท่านั้น เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่สำหรับจัดทำบัญชีรายชื่อกอาหารแยกไว้เท่านั้น จึงจะไม่อธิบายให้ละเอียด เข้าใจตามตัวบทแต่เพียงว่าบุคคลใดมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ในปีใด ก็เรียกว่า คนชั้นปีนั้น ก็คงพอแล้ว เช่น นายดำรงค์ มีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ใน พ.ศ. ๒๕๐๗ ก็เรียกว่า คนชั้นปี ๒๕๐๗

๔) วิธีนับอายุบุคคลที่ไม่ปรากฏปีเกิด คำว่าไม่ปรากฏปีเกิดในที่นี้ หมายความว่า ไม่ทราบปีเกิดที่แน่นอน ความจริงก็ไม่น่าจะมีกรณีเช่นนี้เพราะปัจจุบันนี้ประชาชนสนใจวันเดือนปีกันมากขึ้น แต่ก็ยังมีกรณีบุคคลไม่ทราบปีเกิดที่แน่นอนของตน เช่น เด็กที่เกิดจากบิดามารดาลักลอบได้เสียกัน เวลาเกิดบุตรบิดามารดาทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ หรือเด็กที่เกิดจากบิดามารดาที่อยู่ห่างไกลจากความเจริญมาก ๆ หรือเด็กที่เกิดจากบิดามารดาที่ยากจน สนใจแต่การทำมาหากินไม่สนใจบุตรที่เกิดมา กรณีเหล่านี้ก็อาจทำให้บุคคลไม่ทราบปีเกิดของตนได้ พระราชบัญญัติรับราชการทหารจึงจำเป็นต้องกำหนดวิธีนับอายุบุคคลประเภทนี้ขึ้นไว้เพื่อจัดให้ตัวได้เข้ารับราชการทหารต่อไปซึ่งตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๓ ได้กำหนดเอาไว้ว่า

“ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดให้นายอำเภอท้องที่ถือเอาตามที่เพื่อนบ้านเชื่อกันว่าอายุเท่าใดประกอบการสังเกตร่างกายเป็นเกณฑ์สำหรับกำหนดอายุ”

ข้อความนี้หมายความว่า กรณีบุคคลที่ไม่ปรากฏปีเกิด หรือไม่ทราบอายุ ผู้ที่มีอำนาจกำหนดอายุให้คือนายอำเภอท้องที่ที่บุคคลผู้นั้นอยู่ในเขตปกครอง การที่นายอำเภอจะมีหลักเกณฑ์กำหนดอายุให้อย่างไร หรือโดยวิธีใดนั้น กฎกระทรวงฉบับนี้กำหนดให้นายอำเภอสอบถามจากเพื่อนบ้านใกล้เคียงของบุคคลผู้นั้น เช่น ถามจากตัวบิดามารดาญาติพี่น้องของบุคคลผู้นั้นเอง หรือถ้าไม่มีก็ถามจากเพื่อนบ้านใกล้เคียงก็อาจพอทราบได้ว่า บุคคลผู้นั้นเกิดใกล้กับการเกิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เกิดปีเดียวกับการสร้างโบสถ์ หรือก่อนหรือหลังการสร้างโบสถ์ก็ปี หรือแม้กระทั่งเกิดใกล้เคียงกับปีที่สัตว์เกิด เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ ฯลฯ อย่างนี้ก็พอสอบถามกันได้ แต่การสอบถามกันอย่างนี้ก็อาจจะคลาดเคลื่อนได้มาก กฎหมายจึงให้สังเกตร่างกายประกอบด้วย การสังเกตร่างกาย ก็คือ การเดาประมาณอายุกันนั่นเอง ว่าคนโตขนาดนี้ หน้าตาอย่างนี้จะมียายุประมาณสักเท่าใด เมื่อสรุปแล้วการกำหนดอายุโดยวิธีนี้อาจไม่ถูกต้องอย่างแท้จริง อาจคลาดเคลื่อนมากหรือน้อยก็ได้ คงถือเอาเป็นประมาณเท่านั้น

เท่าที่กล่าวมานี้เป็นแต่เพียงอธิบายตามข้อความของกฎหมาย แต่การปฏิบัติจริงนั้น เจ้าหน้าที่มักจะไม่ทำให้ โดยถือว่าพระราชบัญญัติรับราชการทหารกำหนดให้ประชาชนเริ่มปฏิบัติตามเมื่อมีอายุอย่างเข้า ๑๘ ปี ดังจะได้กล่าวถึงต่อไปเมื่ออธิบายถึงมาตรา ๑๖ เจ้าหน้าที่มักจะให้บุคคลนั้นปฏิบัติในเรื่องทะเบียนสำมะโนครัวเสียก่อน เพราะถือเสียว่าเป็นทะเบียนหลักฐานของคนเริ่มตั้งแต่เกิด บทบัญญัติในเรื่องนี้จึงไม่ได้ใช้กัน)

(๒) **“ทหารกองเกิน”** หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๘ แล้ว

(อธิบาย ทหารกองเกินจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. เป็นผู้มีอายุอยู่ในระหว่างตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ และไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ ถ้าอายุต่ำกว่านี้หรือเกินกว่ากำหนดนี้จะเป็นกองเกินไม่ได้

๒. ต้องเป็นผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ มาตราหนึ่งมาตราใดแล้ว จึงจะเป็นทหารกองเกินได้

ทหารกองเกินจะต้องมีลักษณะครบทั้ง ๒ ประการดังกล่าวแล้วจึงจะเป็นทหารกองเกิน ถ้าขาดข้อหนึ่งข้อใดก็ไม่เป็นทหารกองเกิน เช่น อายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ หรือ ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้ว แต่ยังไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ ก็ยังไม่เป็นทหารกองเกิน หรือลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว แต่อายุยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์หรืออายุเกินกว่า ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ก็ไม่เป็นทหารกองเกิน ส่วนจะเป็นบุคคลประเภทใดหรือทหารประเภทใดจะได้กล่าวถึงต่อไป)

(๓) **“ทหารกองประจำการ”** หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการและได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

(อธิบาย ทหารกองประจำการก็ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๒ ประการ คือ

๑. เป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้ว ส่วนการขึ้นทะเบียนกองประจำการหมายความว่าอะไร และจะขึ้นเมื่อไหร่จะได้กล่าวถึงต่อไปเมื่อถึงเรื่องนั้น ๆ

๒. ยังเป็นผู้ที่รับราชการในกองประจำการอยู่ยังไม่ได้ปลดถ้าปลดแล้วไม่เป็นทหารกองประจำการ

ทหารกองประจำการจะต้องมีลักษณะครบหลักเกณฑ์ ๒ ประการดังกล่าวแล้ว ถ้าขาดข้อหนึ่งข้อใดก็ไม่เป็นทหารกองประจำการ เช่น เข้าไปเป็นทหารแล้ว อาจจะเป็นพลทหาร หรือนายสิบ หรือจ่า ก็ได้ ถ้ายังไม่ได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการก็ยังไม่ถือว่าเป็นทหารกองประจำการตามความหมายของพระราชบัญญัติรับราชการทหาร หรือเป็นทหารกองประจำการจนครบกำหนดปลดแล้ว แต่ทางราชการยังไม่ได้ดำเนินการปลดให้ หรือวันปลดถูกยึดเวลาออกไปก็ยังคงถือว่าเป็นทหารกองประจำการอยู่

การรับราชการในกองประจำการยังมีบางคนเข้าใจว่าจะต้องประจำอยู่ในกรมกองหรือในหน่วยทหารเสมอ ซึ่งความจริงไม่จำเป็น ทหารกองประจำการอาจไปปฏิบัติหน้าที่พิเศษนอกกรมกองทหาร

หรือแม้แต่ในขณะที่ได้ลาพักไปชั่วคราวหรือให้ลาพักการปลด ระยะเวลาที่ได้รับการผ่อนผันให้นี้ ถือเป็นช่วงเวลาที่ยังอยู่ในกองประจำการ ต้องถือว่าเป็นทหารกองประจำการอยู่)

(๔) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการ โดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนดหรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการศึกษาทหารตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนตามพระราชบัญญัตินี้

(อธิบาย ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ มีที่มาได้ ๒ ทาง คือ

๑. ปลดออกจากกองประจำการเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑

๒. เดิมเป็นทหารกองเกินไม่เคยเป็นทหารกองประจำการเลย แต่ได้เข้ารับการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร ซึ่งโดยปกติได้แก่นักเรียนและนิสิตนักศึกษาในวิทยาลัย โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งกรมการรักษาดินแดนเป็นเจ้าหน้าที่ทำการฝึกวิชาทหารให้ เมื่อผู้ใดสำเร็จการฝึกวิชาทหารถึงขั้นที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้ว ทางกรมการรักษาดินแดนจะนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการให้ แล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ทันทีโดยผู้นั้นไม่ต้องเข้ารับราชการในกองประจำการเลย)

(๕) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองเกินตามมาตรา ๓๙ หรือปลดจากกองประจำการตามมาตรา ๔๐

(อธิบาย ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ มีที่มาได้ ๒ ทาง คือ

๑. ปลดจากกองเกินตามมาตรา ๓๙ คือเดิมเป็นทหารกองเกินอยู่ไม่เคยเข้าเป็นทหารกองประจำการเลย เมื่ออายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามมาตรา ๓๙ โดยอัตโนมัติ คือ ไม่ต้องทำพิธีการปลด จะถูกปลดไปตามกาลเวลา เมื่อถึงกำหนดอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ ก็เรียกว่าเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ได้เลย

๒. เดิมเป็นทหารกองประจำการซึ่งโดยปกติจะต้องถูกปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ แต่เนื่องจากในขณะที่ยังรับราชการในกองประจำการประพฤติตนไม่ดีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐ ก็อาจถูกปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ได้)

(๖) “พ้นราชการทหารประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารซึ่งถูกปลดโดยที่ได้รับความราชการในชั้นต่าง ๆ จนครบกำหนดหรือโดยที่พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้

(อธิบาย คำว่าพ้นราชการทหารหมายความว่า ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับราชการทหารอีกต่อไป คือ แม้จะเกิดศึกสงครามอย่างไรก็ไม่ถูกเรียกตัวกลับไปเป็นทหาร ผู้ที่จะเป็นพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ มีที่มาได้ ๒ ทาง คือ

๑. เดิมเป็นทหารกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ และผ่านพ้นระยะเวลาที่อยู่ในชั้นต่าง ๆ ของทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ตามมาตรา ๙ มาแล้ว

๒. ในระหว่างที่เป็นทหารกองประจำการยังไม่ปลดเป็นกองหนุน หรือในระหว่างที่เข้ารับการระดมพลหรือเข้าฝึกวิชาทหาร หรือเข้ารับการทดลองความพรึงพร้อมตามมาตรา ๓๖ อยู่ นั้น เป็นคนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ ชื่อโรคและความพิการที่จะต้องปลดพันราชการทหารนั้นดูตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐)

(๗) “พันราชการทหารประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่มีอายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์แล้ว หรือทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งพิการทุพพลภาพหรือมีโรคอันไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ นายทหารสัญญาบัตรที่ถูกปลดโดยถูกถอดหรือออกจากยศ

(อธิบาย) พันราชการทหารประเภทที่ ๒ มีที่มาได้ ๓ ทาง คือ

๑. เป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ อยู่จนถึงอายุ ๔๖ ปีบริบูรณ์ก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ เองโดยอัตโนมัติเช่นเดียวกับทหารกองเกินปลดเป็นกองหนุนประเภทที่ ๒

๒. ก. ในระหว่างที่เป็นทหารกองเกินหรือเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ อยู่ นั้น ถูกเรียกเข้ารับการระดมพลหรือเข้าฝึกวิชาทหารหรือเข้ารับการทดลองความพรึงพร้อมตามมาตรา ๓๖ เมื่อปรากฏว่าเป็นคนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ ชื่อโรคและความพิการคงถือตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) เช่นเดียวกับมาตรา ๔ (๖)

ข. เมื่อเป็นทหารกองเกินถึงกำหนดไปเข้ารับการตรวจเลือก ปรากฏว่า เป็นคนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ ชื่อโรคและความพิการคงถือตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ เช่นเดียวกัน

๓. นายทหารสัญญาบัตร คือ ผู้ที่มียศตั้งแต่ ว่าที่ร้อยตรี ว่าที่เรือตรี หรือว่าที่เรืออากาศตรี ขึ้นไป ถ้ากระทำเสื่อมเสีย หรือกระทำความผิดจนถูกปลดโดยถูกถอดยศ หรือถูกให้ออกจากยศ ต้องปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒

(๘) “ทหารประจำการ” หมายความว่า ทหารซึ่งรับราชการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ซึ่งไม่ใช่ทหารกองประจำการ

(อธิบาย) ทหารประจำการโดยปกติเป็นผู้ที่ผ่านพ้นระยะเวลาการเป็นทหารกองประจำการมาแล้ว เช่น เดิมเป็นพลทหารกองประจำการ พอปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ แล้ว สมัครงานเข้ารับราชการต่อ หรือเข้ารับราชการทหารใหม่อีกจะได้ยศเป็นนายทหารประทวนหรือสัญญาบัตรหรือไม่ก็ตาม ก็ถือว่าเป็นทหารประจำการ หรือผู้ที่เข้าเป็นนักเรียนนายสิบหรือนักเรียนจำ หรือจะสมัครงานเข้ารับราชการเป็นนายสิบเลยก็ตามโดยปกติต้องเป็นทหารกองประจำการก่อนเสมอเมื่อพ้นช่วงระยะเวลาที่เป็นทหารกองประจำการแล้วก็ไปเป็นทหารประจำการต่อไป

คำว่าทหารซึ่งรับราชการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด หมายความว่า เข้ารับราชการในอัตราตำแหน่งที่ทางราชการกระทรวงกลาโหมกำหนดขึ้นนั่นเอง)

(๙) “อำเภอ” หมายความว่ารวมถึง กิ่งอำเภอด้วย

(อธิบาย บทบัญญัตินี้ต้องการให้เข้าใจว่าถ้าพูดถึงอำเภอก็ให้หมายความว่ารวมถึงกิ่งอำเภอด้วย ปัจจุบันในกรุงเทพมหานคร ได้เปลี่ยนการเรียกชื่ออำเภอต่าง ๆ เป็น “เขต” อำเภอในที่นี้ จึงให้หมายถึง เขต และกิ่งอำเภอ ด้วย)

(๑๐) “ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่ารวมถึง ที่ว่าการกิ่งอำเภอด้วย

(อธิบาย บทบัญญัตินี้ก็เช่นเดียวกับ (๙) คือ ถ้าพูดถึง ที่ว่าการอำเภอ ก็ให้หมายความว่ารวมถึง ที่ว่าการกิ่งอำเภอและสำนักงานเขต ด้วย)

(๑๑) “นายอำเภอ” หมายความว่ารวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

(อธิบาย บทบัญญัตินี้ก็เช่นเดียวกับ (๙) คือ ถ้าพูดถึงนายอำเภอ ก็ให้หมายความว่ารวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขต ด้วย)

มาตรา ๕ บุคคลซึ่งต้องลงบัญชีทหารกองเกิน ให้ลงบัญชีที่อำเภอตั้งต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งบิดายังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าบิดาถึงแก่กรรมแล้วมารดายังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนาแล้วแต่กรณี

(๒) บุคคลซึ่งเกิดนอกสมรสและบิดามีได้จดทะเบียนรับรองบุตร หรือถ้ามารดาถึงแก่กรรมแล้ว มีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่มารดาหรือผู้ปกครองมี ภูมิลำเนาแล้ว แต่กรณี

(๓) บุคคลนอกจากที่กล่าวใน (๑) และ (๒) หรือบุคคลที่ไม่อาจลงบัญชีทหารกองเกินตาม (๑) หรือ (๒) ได้ ไม่ว่าด้วยกรณีใดก็ตาม ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้น มีภูมิลำเนา ถ้าบุคคลนั้นไม่ปรากฏภูมิลำเนา ก็ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่พบตัวบุคคลนั้น

เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้วให้ถือว่าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภอที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกิน

ภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว

(อธิบาย การทำความเข้าใจเรื่องการไปลงบัญชีทหารกองเกินและภูมิลำเนาทหารนั้นต้องอ่าน บทบัญญัติของมาตรา ๑๖ ประกอบด้วย มิฉะนั้นอาจทำให้เข้าใจไขว้เขวได้ ความจริงบทบัญญัติตาม มาตรา ๕ (๑), (๒) และ (๓) นั้น เป็นเรื่องกำหนดสถานที่สำหรับให้ไปแสดงตนขอลงบัญชีทหารกองเกิน และเมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอใดแล้ว จึงจะถือว่ามีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภอนั้น

(อธิบาย ตามมาตรา ๕ (๑) อาจแยกออกไปได้เป็น ๓ กรณี คือ

๑. บุคคลที่บิดายังมีชีวิตอยู่
๒. บุคคลที่บิดาถึงแก่กรรมแล้วมารดายังมีชีวิตอยู่
๓. บุคคลที่ทั้งบิดาและมารดา ถึงแก่กรรมหมดแล้ว มีผู้ปกครอง

๑. บุคคลที่บิดายังมีชีวิตอยู่ ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอท้องที่ซึ่งบิดามีภูมิลำเนาอยู่ ไม่ว่าผู้นั้นจะบรรลุนิติภาวะสามารถมีภูมิลำเนาของตนเองได้แล้วหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่ามารดาจะยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ ก็ตาม และในกรณีที่มารดาหย่าขาดจากสามีแล้ว บุคคลนั้นอยู่กับมารดาก็ยังต้องไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอท้องที่ที่บิดามีภูมิลำเนาอยู่

เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นขอยกตัวอย่างให้เห็นดังนี้

ก. นายแดง มีภูมิลำเนาอยู่กับบิดามารดาที่จังหวัดเชียงใหม่ นายแดงมาเรียนหนังสือที่กรุงเทพมหานคร และได้แจ้งย้ายทะเบียนราษฎรเฉพาะตนเองมาอยู่กรุงเทพมหานครด้วย ดังนี้ เมื่อถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน นายแดง ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินที่จังหวัดเชียงใหม่

ข. บิดาของ นายดำ มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดสงขลา เมื่อมารดาถึงแก่กรรมแล้ว นายดำ ได้ย้ายทะเบียนราษฎรของตนเองไปอยู่กับยายที่จังหวัดปทุมธานี ถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน นายดำ ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินที่จังหวัดสงขลา

ค. บิดามารดาของ นายเขียว ทำการสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย ต่อมาบิดามารดาของ นายเขียว ได้หย่าขาดจากกัน บิดาของ นายเขียว มีภูมิลำเนาอยู่ที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร แต่ นายเขียว มีภูมิลำเนาอยู่กับมารดาที่อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน นายเขียว ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

๒. บุคคลที่บิดาถึงแก่กรรมแล้วมารดายังมีชีวิตอยู่ ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอท้องที่ที่มารดามีภูมิลำเนาอยู่ โดยนับเดียวกับข้อ ๑ เช่น นายขาว บิดาถึงแก่กรรมแล้ว มารดามีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร แต่ นายขาว ไปมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดนครศรีธรรมราช ถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน นายขาว ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินที่กรุงเทพมหานคร

๓. บุคคลที่ทั้งบิดามารดาถึงแก่กรรมหมดแล้วมีผู้ปกครอง ผู้ปกครองในที่นี้มีได้หมายถึงผู้ใช้อำนาจปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะอาจเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วก็ได้ คงถือแต่เพียงว่าเมื่อบิดา มารดา ถึงแก่กรรมหมดแล้ว ตัวอยู่กับ พี่ บ้า น้า อา หรือญาติพี่น้องหรือผู้ใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว ก็ลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลดังกล่าวเท่านั้น

(อธิบาย มาตรา ๕ (๒) แยกออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๑. บุคคลที่มีแต่มารดาเพราะเกิดนอกสมรสและบิดามีได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย เมื่อถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอท้องที่ที่มารดามีภูมิลำเนาอยู่ (ถ้าบิดาได้จดทะเบียนรับรองว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต้องปฏิบัติตามมาตรา ๕ (๑))

๒. บุคคลที่มีแต่มารดาเพราะเกิดนอกสมรสและบิดามีได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย และมารดาได้ถึงแก่กรรมแล้ว มีผู้ปกครอง เมื่อถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน ต้องไปลงบัญชี ณ อำเภอท้องที่ที่ผู้ปกครองมีภูมิลำเนา

(อธิบาย มาตรา ๕ (๓) แยกออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๑. บุคคลที่มีได้มีกล่าวไว้ใน (๑) และ (๒) หรือบุคคลที่ไม่อาจลงบัญชีตาม (๑) หรือ (๒) ได้ ไม่ว่าด้วยกรณีใดก็ตาม ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนา

สำหรับการลงบัญชีทหารกองเกิน ก็คือ การทำทะเบียนหลักฐานให้ทราบว่ามีในท้องที่หนึ่ง ๆ มีจำนวนชายฉกรรจ์ที่จะเรียกเข้ารับราชการทหารได้เป็นจำนวนเท่าใด เป็นการเตรียมไว้เมื่อบ้านเมืองเกิดศึกสงคราม จะได้เรียกเข้ารับราชการทหารได้ในทันที ดังนั้น การลงบัญชีทหารกองเกินจึงต้องการทราบจำนวนคนให้แน่ชัดถูกต้องกับความเป็นจริง มาตรา ๕ (๓) จึงได้บัญญัติให้ต้องลงบัญชีทหารกองเกินไว้ สำหรับคนที่ไม่มียศ มารดา หรือผู้ปกครอง แต่มีภูมิลำเนาของตนเอง

๒. บุคคลที่ไม่ปรากฏภูมิลำเนา เป็นบทบัญญัติสำหรับผู้ที่ไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และไม่มีภูมิลำเนา ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เช่นอาชีพในการรับจ้างทั่วไป เมื่อเสร็จงานหรือไม่มีผู้จ้างแล้ว ก็เดินทางไปรับจ้างในที่แห่งอื่นต่อไป เป็นการครองชีพโดยปราศจากสำนักหลักแหล่ง เช่น ผู้การค้าเร่ทางเรือเที่ยวขายของเรื่อยไปคำไหนนอนนั้น บทบัญญัตินี้จึงกำหนดว่าพบตัวในท้องที่อำเภอใด ก็ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่พบตัวบุคคลนั้น

(อย่างไรก็ดี บทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติที่ใช้มาตั้งแต่สมัยยังไม่เข้มงวดกวดขันในเรื่องทะเบียนราษฎรของบุคคล แต่ในปัจจุบันนี้เจ้าหน้าที่ผู้รับลงบัญชีทหารกองเกิน จะทำการตรวจสอบภูมิลำเนาก่อนเสมอ บทบัญญัตินี้จึงไม่ค่อยมีผลแต่อย่างใด)

“ภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว”

(อธิบาย ภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว ซึ่งผิดกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งยอมให้บุคคลมีภูมิลำเนาได้หลายแห่งในขณะเดียวกัน นอกจากนั้นยังยอมให้มีภูมิลำเนาเฉพาะการเพื่อกระทำการบางอย่างได้อีกด้วย แต่ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร จะมีหลายแห่งไม่ได้ จะมีได้แต่เพียงแห่งเดียวเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันการสับสนในการเข้ารับการตรวจเลือก และป้องกันการหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการด้วย)

มาตรา ๖ การเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นตำรวจกองประจำการตลอดถึงการยกเว้น และการปลดตำรวจซึ่งอยู่ในกองประจำการ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ การยกเว้น และการปลดทหาร

การเรียกคนเข้ากองประจำการเป็นตำรวจ ให้กระทรวงมหาดไทยทำได้โดยตกลงกับกระทรวงกลาโหม

(อธิบาย ม.๖ การเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นตำรวจกองประจำการ โดยปกติก็กระทำพร้อมกันไปกับการเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ การเข้าเป็นตำรวจกองประจำการ ถือว่าเป็นการเข้ากองประจำการ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารเช่นเดียวกัน แต่เข้าเป็นแผนกตำรวจ ดังนั้น ผู้ที่เข้าเป็นตำรวจกองประจำการแล้วก็ไม่ต้องถูกเรียกเข้าเป็นทหารกองประจำการอีก (แต่ในปัจจุบันนี้การเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นตำรวจกองประจำการนั้นกรมตำรวจไม่ได้ขอเรียก จึงไม่มีแต่อย่างใด)

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน

(อธิบาย ม. ๗ มาตรานี้เป็นบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งบัญญัติเป็นหลักกว้าง ๆ ไว้ ๒ ประการ คือ

๑. ผู้ที่มีหน้าที่รับราชการทหารหรือพูดง่าย ๆ ว่า ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารนั้น ได้แก่ชายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย คือ ถือเพศกับสัญชาติ เรื่องเพศนั้นโดยปกติก็มีเพียง ๒ เพศ คือ หญิง กับ ชาย เฉพาะเพศชายเท่านั้นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร เพศหญิงไม่ต้องปฏิบัติเพราะมาตรานี้ไม่บังคับถึง ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่ยากจะกล่าวถึงคือ กระเทย และขอหมายถึงผู้ที่เป็นกระเทยจริง ๆ เท่านั้น ไม่หมายถึงผู้ชายที่ชอบแต่งตัวเป็นผู้หญิงเที่ยวรับจ้างทำกิจการบางอย่าง สำหรับกระเทยนั้นก็ต้องแล้วแต่หลักฐานเริ่มแรกระบุว่าเป็นเพศอะไร เช่น สูติบัตรและทะเบียนสำมะโนครัวระบุว่าเป็นเพศชายก็ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร เมื่อถึงกำหนดเข้ารับการตรวจเลือกแพทย์ตรวจพบว่าเป็นกระเทยก็ไม่ต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการ และให้ปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๒ ไป

ส่วนเรื่องสัญชาตินั้นเฉพาะผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร บุคคลใดจะมีสัญชาติไทยบ้างนั้นต้องถือตามพระราชบัญญัติสัญชาติ ซึ่งในเรื่องได้สัญชาติไทยนี้ยังมีอีกหลายคนที่น่าสนใจคิดว่าผู้ที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารในบางเรื่องแล้วถือว่ามีสัญชาติไทย เช่น ผู้ที่ลงบัญชีทหารกองเกินมีใบสำคัญทหารกองเกินแล้ว หรือผู้ที่เป็นทหารกองหนุนมีหนังสือสำคัญแล้วถือว่าเป็นคนไทย ซึ่งความจริงหลักฐานทั้งสองชนิดนี้เป็นหลักฐานที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารแล้วเท่านั้น ไม่ได้เกี่ยวกับการได้การเสียสัญชาติไทยแต่อย่างใด ตรงกันข้ามผู้ที่ได้หนังสือสำคัญหรือใบสำคัญแล้ว เมื่อปรากฏว่าเป็นคนต่างด้าวก็ต้องจำหน่ายหลักฐานทางพระราชบัญญัติรับราชการทหารต่อไปเสียด้วยซ้ำ

๒. ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยนั้นต้องรับราชการทหารด้วยตนเองทุกคนจะเข้ารับราชการทหารแทนกันไม่ได้ เช่น คนที่มีเงินมาก ๆ จะจ้างคนอื่นเข้ารับราชการทหารแทนตนไม่ได้ หรือญาติพี่น้องเห็นอกเห็นใจกันจะเข้ารับราชการแทนกันก็ไม่ได้ ที่บัญญัติไว้เช่นนี้เพื่อหาทางป้องกันไม่ให้คนมีเงินหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหาร เช่น ในสมัยก่อน ๆ เพื่อเป็นการแก้ไขเศรษฐกิจยอมให้คนมีเงินไม่ต้องรับราชการทหารโดยยอมเสีย เงินแทน ซึ่งเรียกกันว่าเสีย “ส่วย” ซึ่งในปัจจุบันนี้จะทำอย่างนั้นไม่ได้)

มาตรา ๘ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ ให้กระทำด้วยวิธีเรียกมาตรวจเลือก หรือจะรับเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ ถ้ามีความจำเป็น การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการจะไม่กระทำในบางท้องที่ก็ได้

(อธิบาย ม. ๘ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการเป็นคำรวม ซึ่งหมายรวมทั้งการบังคับให้เข้าเป็นทหารกองประจำการและการรับสมัครด้วย การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ ตามมาตรา ๘ วรรคสอง กำหนดว่าจะไม่กระทำในบางท้องที่ก็ได้ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ได้กำหนดไว้แล้ว

การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการตามมาตรา ๘ ให้กระทำด้วยวิธีเรียกมาตรวจเลือก แต่ก็จะอาจรับเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีอื่นก็ได้ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ได้บัญญัติไว้ดังนี้ คือ

การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีอื่นตามมาตรา ๘ ให้กระทำได้โดยวิธีร้องขอ และบุคคลที่จะร้องขอโดยวิธีนี้ต้องมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์

การร้องขอและการรับโดยวิธีนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

(๑) ผู้ถูกเรียกร้องขอในวันตรวจเลือก

ต้องร้องขอต่อคณะกรรมการตรวจเลือกก่อนการกำหนดตัวบุคคลให้เข้ากองประจำการ เมื่อคณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณาแล้ว ผู้นั้นมีสิทธิเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ เป็นทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ หรือตำรวจ แล้วแต่กรณี

(๒) ผู้ถูกเรียกร้องขอก่อนวันตรวจเลือก

ต้องร้องขอต่อเจ้าหน้าที่กรมกองที่ดินประสงค์จะเข้ารับราชการนั้นก่อนวันตรวจเลือก เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายรับคนพิจารณาตกลงรับผู้ใด ให้นำผู้นั้นขึ้นทะเบียนกองประจำการในปีที่ถูกเรียกให้เสร็จก่อนวันตรวจเลือก

(๓) ผู้ที่ยังไม่ถูกเรียกหรือผู้ที่เคยถูกเรียกแล้วแต่ไม่ถูกเข้ากองประจำการร้องขอเข้ากองประจำการ

ต้องร้องขอต่อเจ้าหน้าที่กรมกองฝ่ายทหาร หรือฝ่ายตำรวจที่ดินประสงค์จะเข้ารับราชการ เมื่อเจ้าหน้าที่พิจารณาตกลงรับผู้ใด ก็ให้นำผู้นั้นขึ้นทะเบียนกองประจำการ กรมกองใด จะรับผู้ร้องขอเข้าในสังกัดใด หรือเหล่าใด ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมได้กำหนดไว้

การรับบุคคลเข้ากองประจำการดังกล่าวใน (๑) และ (๒) ให้รับได้เฉพาะ ผู้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ซึ่งมีการเรียกคนเข้ากองประจำการของหน่วยนั้นๆ และให้รับได้ไม่เกินจำนวนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเฉลี่ยให้ในท้องที่อำเภอ นั้น ส่วนกองทัพเรือให้รับคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่กรุงเทพมหานครได้ด้วย

บุคคลดังกล่าวใน (๒) ซึ่งสำเร็จชั้นอุดมศึกษาของประเทศไทย หรือของต่างประเทศ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นอุดมศึกษา ให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนา แต่ให้ร้องขอต่อกองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ ตามที่ดินประสงค์ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันตรวจเลือก

บุคคลดังกล่าวใน (๓) ให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนา

การรับบุคคลเข้าเป็นนักเรียนในโรงเรียนทหารให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนา

(อธิบาย การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการทั้งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘ และในกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) รวมทั้งหมดด้วยกันมี ๔ วิธี คือ

๑. วิธีเรียกมาตรวจเลือก
๒. ผู้ถูกเรียกร้องขอในวันตรวจเลือก
๓. ผู้ถูกเรียกร้องขอก่อนวันตรวจเลือก
๔. ผู้ที่ยังไม่ถูกเรียกหรือผู้ที่เคยถูกเรียกแล้วแต่ยังไม่ถูกเข้ากองประจำการร้องขอเข้ากองประจำการ

๑. วิธีเรียกมาตรวจเลือก การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการด้วยวิธีเรียกมาตรวจเลือก เป็นวิธีบังคับบุคคลให้เข้าเป็นทหารกองประจำการโดยตรง จึงมีระเบียบและวิธีการมากมายซึ่งจะกล่าวถึงเมื่ออธิบายถึงหมวด ๔ และหมวด ๕ ในตอนนี้จะขอผ่านไปก่อน

๒. ผู้ถูกเรียกร้องขอในวันตรวจเลือก คำว่าร้องขอหรือร้องขอเข้ากองประจำการเป็นถ้อยคำซึ่งใช้ในพระราชบัญญัติรับราชการทหารโดยเฉพาะ ซึ่งหมายความว่าสมัครเข้ารับราชการทหารเอง ดังนั้น การเข้าเป็นทหารกองประจำการตั้งแต่วิธีที่ ๒ ถึงวิธีที่ ๔ จึงเป็นการสมัครใจเข้าเป็นทหารกองประจำการเอง กฎหมายไม่บังคับและผู้ที่สมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการได้นั้น กฎกระทรวงฉบับที่ ๔ ได้กำหนดขีดคั่นในเรื่องอายุไว้ว่าจะต้องมีอายุอยู่ในระหว่างตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์จึงจะสมัครได้ ถ้าอายุยังไม่ถึงกำหนดหรือเลยกำหนดไปแล้วก็สมัครไม่ได้

การสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๒ นี้ ผู้สมัครจะต้องเป็นผู้ที่ถูกเรียก คือ ได้รับหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกและตัวต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกแล้ว จึงสมัครต่อกรมการตรวจเลือกก่อนที่คณะกรรมการตรวจเลือกจะกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการ ถ้าถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการเสียแล้ว ก็สมัครไม่ได้เพราะต้องเป็นทหารกองประจำการอยู่แล้ว เพื่อเป็นการตอบแทนในการสมัครเข้ารับราชการทหารกองประจำการเอง กฎกระทรวงฉบับที่ ๔ จึงบัญญัติให้สิ่งตอบแทนบ้าง คือ ให้มีสิทธิในการเลือกแผนกที่ต้องการได้ เช่น ร้องขอเข้ากองประจำการแผนกทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ หรือตำรวจ แล้วแต่กรณี แต่การสมัครนี้ก็มีข้อขีดคั่น คือ ต้องอยู่ในจำนวนที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรับคนจะบรรจุให้ได้ และต้องแล้วแต่ที่คณะกรรมการตรวจเลือกจะตกลงรับหรือไม่ เช่น เป็นคนไม่ได้ขนาดหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) หรือเป็นคนจำพวกที่ ๒ หรือจำพวกที่ ๓ หรือเคยเป็นบุคคลที่มีความประพฤติเสียมาก่อน คณะกรรมการตรวจเลือกก็ไม่อาจจะรับสมัครได้

การตรวจเลือกบางอำเภออาจต้องส่งคนให้ทั้งทหารบกและทหารอากาศหรือทั้งทหารเรือและทหารอากาศ อย่างนี้จะสมัครเข้าเป็นทหารบก หรือทหารเรือ หรือทหารอากาศก็ได้แล้วแต่อำเภอนั้นต้องส่งคนเข้าเป็นอะไรบ้าง

การสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๒ นี้ เนื่องจากต้องไปสมัครกันในวันทำการตรวจเลือก ซึ่งมักเรียกกันว่าเกณฑ์ทหารซึ่งติดปากมาจากข้อบัญญัติของกฎหมายเก่า การรับสมัครจึงทำได้

เฉพาะผู้มีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่ซึ่งมีการเรียกคนเข้ากองประจำการเท่านั้น นอกจากนั้นจำนวนที่จะรับสมัครได้จะต้องไม่เกินจำนวนทั้งหมดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดได้เฉลี่ยไว้เป็นอำเภอ ๆ แล้ว เช่น อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารบก ๘๐ คน เข้าเป็นทหารอากาศ ๒๐ คน จะรับสมัครเกินกว่าจำนวนนี้ไม่ได้

การสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๒ นี้ กฎหมายกำหนดให้รับสมัครบุคคลจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตร ขึ้นไป และมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปก่อน (การวัดขนาดรอบตัวให้วัดในขณะที่หายใจออกเต็มที่) ถ้าบุคคลดังกล่าวมีไม่พอกับจำนวนที่ทางราชการต้องการ จึงให้รับบุคคลที่มีขนาดสูงต่ำกว่าลงมาตามลำดับ (ส่วนขนาดรอบตัวคงถือเกณฑ์ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปตามเดิม) เช่น คนสูง ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไป มีไม่พอกับจำนวนที่ทางราชการต้องการ ก็ให้รับคนขนาดสูง ๑๕๙ เซนติเมตร ถ้าไม่พออีกก็ให้รับคนขนาดสูง ๑๕๘ เซนติเมตร เป็นต้น ถ้ารับถึงขนาดใดพอกับความต้องการ ก็ให้หยุดรับ การรับสมัครตามวิธีนี้หากมีคนขนาดสูงกว่าพอกับจำนวนที่ทางราชการต้องการ จะรับคนขนาดต่ำกว่าไม่ได้

๓. ผู้ถูกเรียกร่องขอก่อนวันตรวจเลือก การสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีนี้ ผู้สมัครก็ต้องเป็นผู้ที่ถูกเรียก คือ ได้รับหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือก หรืออย่างน้อยก็ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในกำหนดถูกเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกแต่ยังไม่ได้รับหมายเรียก การเข้ากองประจำการโดยวิธีนี้ต่างกับวิธีที่ ๒ คือ ต้องสมัครเข้ารับราชการกองประจำการก่อนวันตรวจเลือกและต้องสมัครต่อเจ้าหน้าที่กรมกองที่ตนประสงค์จะเข้ารับราชการนั้น การสมัครเข้ากองประจำการโดยวิธีนี้ ก็คือ การเข้ารับราชการในอัตราของกระทรวงกลาโหมนั่นเองซึ่งอาจเข้าเป็นนายสิบหรือจ่าหรือนายทหารก็ได้ สำหรับผู้ที่เข้าเป็นนายสิบหรือจ่าก็สมัครต่อหน่วยกรมกองได้ เพราะหน่วยกรมหรือกองพลหรือหน่วยเทียบเท่า มีอำนาจออกคำสั่งบรรจุให้นายสิบหรือจ่าเข้ารับราชการได้ ส่วนนายทหารนั้นจะต้องสมัครต่อกองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ จะสมัครต่อหน่วยกรมไม่ได้เพราะกรม หรือกองพลไม่มีอำนาจบรรจุ นายทหารเข้ารับราชการได้ เมื่อหน่วยใดตกลงรับสมัครผู้ใดแล้ว ต้องนำตัวผู้นั้นขึ้นทะเบียนกองประจำการให้เสร็จก่อนวันตรวจเลือก เมื่อขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้ว ถือว่าผู้นั้นเป็นทหารกองประจำการแล้ว ไม่ต้องรับ การตรวจเลือกต่อไป

การรับสมัครตามวิธีนี้ยังมีข้อขัดกันในเรื่องภูมิลำเนาทหารอยู่บ้างคือ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๕ (๔) (พ.ศ. ๒๕๑๖) ให้รับได้เฉพาะผู้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ ซึ่งมีการเรียกคนเข้ากองประจำการของหน่วยนั้น ๆ และให้รับได้ไม่เกินจำนวนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเฉลี่ยให้ในท้องที่อำเภอนั้น ส่วนกองทัพอากาศให้รับคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่กรุงเทพมหานครได้ด้วย ส่วนผู้ซึ่งสำเร็จชั้นอุดมศึกษาของประเทศไทย หรือของต่างประเทศที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นอุดมศึกษา ให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนา คือ ผู้ที่จะเข้าเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรนั่นเอง แต่ตามวิธีปฏิบัติมักจะไม่ถือเคร่งครัดเรื่องภูมิลำเนาและจำนวนมากนัก ข้อสำคัญต้องสมัครและให้มีการขึ้นทะเบียนกองประจำการ ให้เสร็จก่อนวันตรวจเลือกก็เป็นอันใช้ได้

แต่อย่างไรก็ดีการรับคนเข้ากองประจำการโดยวิธีนี้ ในเรื่องการกำหนดจำนวนและภูมิลำเนาทหารก็มีผลจริงจิ่งอยู่บ้างในการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นตำรวจกองประจำการประจำปี เช่น จังหวัดนครปฐมต้องส่งคนเข้ากองประจำการแผนกตำรวจ สำหรับอำเภอเมืองนครปฐม ๕ คน อำเภอสามพราน ๔ คน อย่างนี้ตำรวจจะรับสมัครคนในอำเภอเมืองนครปฐมก่อนวันตรวจเลือก ๖ คน แล้วรับสมัครคนอำเภอสามพราน ๓ คน อย่างนี้ไม่ได้ เพราะเกินจำนวน หรือจะรับสมัครคนในอำเภอเมืองนครปฐม ๔ คน และรับสมัครคนในอำเภอสามพราน ๕ คนโดยถือเอาคนในอำเภอสามพรานเป็นคนของอำเภอเมืองนครปฐมเสีย ๑ คน อย่างนี้ก็ได้ เพราะผิดภูมิลำเนาทหาร

๔. ผู้ที่ยังไม่ถูกเรียกหรือผู้ที่เคยถูกเรียกแล้วแต่ยังไม่ถูกเข้ากองประจำการร้องขอเข้ากองประจำการ การเข้าเป็นทหารกองประจำการตามข้อนี้ก็คือการสมัครเข้ารับราชการในอัตราของกระทรวงกลาโหมหรืออัตราของกรมตำรวจตามธรรมดาตนเอง อันได้แก่ การสมัครเข้าเป็นนายสิบ จำหรือนายทหารตามคุณวุฒิ และระเบียบที่ทางราชการวางไว้ จึงไม่มีข้อจำกัดมากเหมือนวิธีก่อน ๆ คงมีแต่ข้อจำกัดในเรื่องอายุตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๒ ส่วนเรื่องภูมิลำเนาไม่มีการจำกัดและเมื่อทางราชการตกลงรับผู้ใดแล้วก็ให้ ขึ้นทะเบียนกองประจำการมีสภาพเป็นทหารกองประจำการ ผู้ที่ยังไม่เคยถูกเรียกเลยก็จะต้องถูกเรียกเข้ารับการตรวจเลือกอีกต่อไป

ตอนท้ายของกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ ได้กล่าวถึงการรับบุคคลเข้าเป็นนักเรียนในโรงเรียนทหารให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนา โรงเรียนทหารในที่นี้ ได้แก่ โรงเรียนที่เป็นของทางราชการทหารโดยตรงอาจเป็นของกระทรวงกลาโหมหรือของกองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ ก็ได้ เช่น โรงเรียนนายสิบ โรงเรียนจำทหารเรือ โรงเรียนจำทหารอากาศ โรงเรียนนายร้อย โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ ฯลฯ โรงเรียนเหล่านี้ให้รับบุคคลเข้าเป็นนักเรียนได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนา)

มาตรา ๘ ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และเมื่อต้องเข้ากองประจำการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนดสองปี ส่วนผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษหรือเมื่อมีกรณีพิเศษ จะให้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปีตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ แต่สำหรับผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษนั้นจะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกหรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ

วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้นับแต่วันขึ้นทะเบียนกองประจำการ ในกรณีที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการแล้ว แต่ยังไม่ขึ้นทะเบียนกองประจำการให้ไม่ได้ในวันที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น จะขึ้นทะเบียนกองประจำการภายหลังจากวันเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้และให้ถือว่าผู้นั้นได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการตั้งแต่วันที่เข้ารับราชการทหารกองประจำการ เมื่ออยู่ในกองประจำการจนครบกำหนดแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ดังนี้

กองหนุนชั้นที่ ๑	เจ็ดปี
กองหนุนชั้นที่ ๒	สิบปี
กองหนุนชั้นที่ ๓	หกปี

ตามลำดับขึ้นไปจนปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑

บุคคลซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารและมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะได้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปีหรือให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ โดยมีต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่จะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก หรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ หรือต่อหน่วยที่ขึ้นทะเบียนกองประจำการ แล้วแต่กรณี ส่วนที่จะให้อยู่ในกองหนุนชั้นใด และเป็นเวลาเท่าใดนั้นให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการปลดทหารกองเกินที่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามวรรคสอง

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และสัสดีจังหวัด ออกหนังสือสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดเป็นทหารกองหนุนไว้เป็นหลักฐาน หากหนังสือสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับหนังสือสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าวางชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(อธิบาย ม. ๙ มาตรา ๖๖) วรรคหนึ่ง บัญญัติว่าทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการนั้น หมายถึง ทหารกองเกินทุกอายุ หรือผู้ที่มีอายุอยู่ในระหว่างเป็นทหารกองเกินนั่นเอง ความจริงถ้าจะไม่ระบุถึงอายุด้วย จะใช้คำว่าทหารกองเกินเฉย ๆ ก็คงได้ใจความอย่างเดียวกัน คำว่าอยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการนั้น หมายความว่า ผู้ที่เป็นทหารกองเกิน คือ มีอายุอยู่ในระหว่างตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์และยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ อาจจะต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการได้จะด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้ ดังกล่าวมาแล้วในมาตรา ๘ และผู้ที่มีอายุอยู่ในระหว่างนี้ ถ้าใครเข้าเป็นทหารกองประจำการก็เป็นเพียงครั้งเดียวไม่ต้องเป็นซ้ำอีก ถ้าใครมีอายุถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้วไม่เคยเข้าเป็นทหารกองประจำการเลยก็ไม่ต้องเป็นเลย เพราะอายุถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ดังนั้นข้อความตอนนี้จะพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ เฉพาะทหารกองเกินที่มีอายุอยู่ในระหว่างตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์และยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์เท่านั้นที่อาจจะต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการและอาจไม่ต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการทุกคน ถ้าใครเป็นก็เป็นเพียงครั้งเดียว แล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ถ้าใครไม่เป็นเลยจนถึงอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ไปแล้วก็ไม่ต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการเลย

ระยะเวลาที่จะต้องอยู่ในกองประจำการนั้น ตามมาตรา ๙ กำหนดระยะเวลาไว้ ๒ ปี แต่ก็มีข้อยกเว้นไว้ ๓ กรณี คือ

๑. ผู้มีคุณวุฒิพิเศษ

๒. เมื่อมีกรณีพิเศษ

๓. ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

บุคคลตามหมายเลข ๑ และ ๓ อาจอยู่ในกองประจำการน้อยกว่า ๒ ปี หรืออาจไม่ต้องอยู่ในกองประจำการเลยก็ได้ คือ ขึ้นทะเบียนเป็นทหารกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ทั้งนี้โดยตัวไม่ต้องเข้ารับราชการในกองประจำการเลยก็ได้ ทั้งนี้ขอให้ดูรายละเอียดในกฎกระทรวงฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

เพื่อความสะดวกในการอ่านกฎกระทรวงฉบับนี้ขอให้ข้อสังเกตไว้บ้าง คือ การให้สิทธิในการรับราชการกองประจำการน้อยกว่า ๒ ปี ตามกฎกระทรวงฉบับนี้ได้ให้สิทธิไว้ลดหลั่นกัน คือถ้าเข้ากองประจำการโดยวิธีบังคับตามมาตรา ๘ วิธีที่ ๑ ที่ได้อธิบายไว้ให้สิทธิอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเป็นผู้ที่สมัครเข้ารับราชการเองตามวิธีที่ ๒ ถึง ๔ ของคำอธิบายมาตรา ๘ ก็ให้สิทธิอีกอย่างหนึ่ง คือ ได้รับวันลดหย่อนการรับราชการมากขึ้น หรืออยู่ในกองประจำการน้อยวันลงไปอีก และสำหรับบุคคลบางประเภทถ้าไม่สมัครเข้ารับราชการก็ไม่ได้รับสิทธิลดหย่อนวันรับราชการในกองประจำการเลย จะมีสิทธิต่อเมื่อสมัครเข้ารับราชการเอง ดังนั้นเวลาอ่านกฎกระทรวงฉบับนี้จึงต้องแยกทำความเข้าใจตามนี้ด้วย

ในการขอรับสิทธิลดหย่อนวันรับราชการนี้ ผู้จะอ้างสิทธิจะต้องยื่นหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกสำหรับผู้ที่เข้ากองประจำการตามวิธีที่ ๑ และวิธีที่ ๒ ของคำอธิบายตามมาตรา ๘ ส่วนผู้ที่เข้ากองประจำการตามวิธีที่ ๓ และที่ ๔ ให้ยื่นแก่หน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอนั้น ถ้ายื่นหลังจากกำหนดนี้ไม่ได้รับสิทธิ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ผู้ที่จะเข้ารับการตรวจเลือกทหารจึงควรเตรียมหลักฐานไว้ให้พร้อมและนำหลักฐานไปในวันตรวจเลือกด้วย เพราะถ้าพลาดไปแล้ว จะทำให้เสียสิทธิอย่างน่าเสียดาย และมักมีผู้ต้องเสียสิทธินี้ไปในการตรวจเลือกเกือบทุกปี เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คิดว่ายื่นหลักฐานขอรับสิทธิเวลาใดก็ได้

ส่วนกรณีพิเศษตามหมายเลข ๒ นั้น ให้ดำเนินการตามความในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

มาตรา ๙ ได้กำหนดวันเริ่มเข้ารับราชการกองประจำการไว้ด้วย คือ ให้นับตั้งแต่วันขึ้นทะเบียนกองประจำการเป็นต้นไป และเมื่ออยู่ในกองประจำการครบกำหนดแล้ว คือ อาจเป็น ๒ ปี หรือน้อยกว่านั้น หรืออาจไม่ต้องอยู่ในกองประจำการเลยก็ได้ตามที่กล่าวมาแล้ว ก็ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ซึ่งยังแบ่งระยะเวลาที่จะต้องเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ออกเป็น ๓ ชั้น ตามระยะเวลาดังนี้ คือ

กองหนุนชั้นที่ ๑	๗ ปี
กองหนุนชั้นที่ ๒	๑๐ ปี
กองหนุนชั้นที่ ๓	๖ ปี

กองหนุนชั้นต่าง ๆ เหล่านี้ ถัดตามระยะเวลาและจะมีปรากฏรายละเอียดไว้ในหนังสือสำคัญที่มอบไว้ให้กับผู้ที่ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ แล้วทุกคน การแบ่งชั้นกองหนุนต่าง ๆ ไว้นี้ก็เพื่อประโยชน์สำหรับทางราชการทหารจะได้ทราบยอดจำนวนทหารกองหนุนในชั้นต่าง ๆ ว่ามีจำนวนเท่าใด เมื่อเกิดศึกสงครามจะเรียกทหารกองหนุนประเภทใด ชั้นที่เท่าใดเข้าประจำการบ้าง กองหนุนชั้นต่าง ๆ เรียกว่ากองหนุนชั้นที่ ๑ ประเภทที่ ๑ กองหนุนชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๑ และกองหนุนชั้นที่ ๓ ประเภทที่ ๑ เมื่อเกิดศึกสงคราม โดยปกติทางราชการทหารจะเรียกทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ประเภทที่ ๑ เข้าประจำการก่อน เพราะเป็นผู้ที่ปลดจากกองประจำการใหม่กว่ากองหนุนชั้นอื่น ๆ และอายุก็น้อยกว่ายัง

อยู่ในชั้นหนุ่มฉกรรจ์ เมื่อทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ประเภทที่ ๑ ไม่พอ จึงจะเรียกทหารกองหนุนชั้นต่อไป
ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ เมื่ออยู่ในกองหนุนชั้นต่าง ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ครบ ๓ ชั้น
แล้วก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับราชการทหารอีกต่อไป การปลดนี้ก็ปลด
ตามกำหนดระยะเวลาโดยไม่ต้องทำพิธีปลด ถือว่าเมื่อถึงกำหนดวันแล้วก็ เป็น พันราชการทหาร
ประเภทที่ ๑ ไปเอง

ทหารกองประจำการที่ปลดเป็นกองหนุนประเภทที่ ๑ แล้วจะได้รับหนังสือสำคัญเป็นหลักฐาน
โดยแผนกสถิติจังหวัดต่าง ๆ ตามภูมิลำเนาทหารจะเป็นผู้ออกให้ หนังสือสำคัญนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดและ
สถิติจังหวัดจะลงนามไว้เป็นสำคัญและในหนังสือสำคัญนี้จะมีรายการแจ้งไว้ให้ทราบ ว่า เมื่อใดเป็น
กองหนุนชั้นที่ ๑ เมื่อใดเป็นกองหนุนชั้นที่ ๒ เมื่อใดเป็นกองหนุนชั้นที่ ๓ และเมื่อใดจะพ้นราชการทหาร
ประเภทที่ ๑ หนังสือสำคัญนี้ จะติดรวมอยู่ในสมุดประจำตัวทหารกองหนุนซึ่งมีลักษณะเป็นเล่มเล็ก ๆ
ขนาดสมุดพก ของทหารบกสีกาก็แกมเขียว ทหารอากาศปกสีเทาและทหารเรือปกสีทาก็ เฉพาะหนังสือ
สำคัญนี้ถ้าชำรุด คือ ข้อความสำคัญขาดหายไปอาจเป็นด้วยฉีกขาดหรือลบเลือนอ่านไม่ได้ หรือสูญ
หายไปทั้งหมด ต้องแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ภูมิลำเนาทหารขอรับหนังสือสำคัญใหม่ ซึ่งทางราชการจะ
ออกเป็นหนังสือสำคัญแทนฉบับที่ชำรุดหรือสูญหายไป ในการขอใหม่นี้ต้องเสียค่าธรรมเนียม ฉบับละ ๑
บาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เช่น เรือล่มหนังสือสำคัญหาย หรือถูกขโมยลัก
ไป อย่างนี้ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม การแจ้งขอรับหนังสือสำคัญใหม่นี้ ตามมาตรา ๔๒ กำหนดว่า
ต้องแจ้งด้วยตนเองและต้องแจ้งภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่สามารรถแจ้งได้ ถ้าไม่แจ้งภายใน
กำหนดนี้มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๒ บาท)

มาตรา ๑๐ นักเรียนทหาร เมื่อมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการ ถ้าต้อง
ออกจากนักเรียนในขณะที่อยู่ในกองประจำการยังไม่ครบกำหนด ให้ส่งตัวไปรับราชการในกรมกองทหาร
จนกว่าจะครบกำหนด

(อธิบาย ม.๑๐ นักเรียนทหารคือนักเรียนในโรงเรียนทหาร ซึ่งเมื่อจบการศึกษาแล้วจะได้รับการ
แต่งตั้งยศทหาร แต่นักเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารยังไม่ถือว่าเป็นนักเรียนทหารเพราะเมื่อจบ
การศึกษาแล้วยังไม่ได้รับการแต่งตั้งยศทหาร จึงไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรานี้ การรับบุคคลเข้าเป็น
นักเรียนทหารบางโรงเรียนก็รับตั้งแต่อายุไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์ ก็ยังไม่ต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการ
เมื่อผู้ใดมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์แล้วต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการเสมอ เมื่อขึ้นทะเบียนกองประจำการ
แล้วก็ถือว่าเป็นทหารกองประจำการและต้องอยู่ในกองประจำการจนครบกำหนด ตามที่กล่าวมาแล้วใน
มาตรา ๙ ดังนั้น ถ้าผู้ใดต้องออกจากนักเรียนหรือพ้นจากความเป็นนักเรียนในขณะที่อยู่ในกอง
ประจำการยังไม่ครบกำหนด มาตรานี้จึงบัญญัติให้ส่งตัวไปรับราชการในกรมกองทหารต่อไป จนกว่าจะ
ครบกำหนดปลดเป็นกองหนุน)

มาตรา ๑๑ การรับราชการทหารประจำการ การแบ่งประเภท และการปลดทหารประจำการ
ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของกระทรวงกลาโหม

ทหารประจำการนั้น ถ้ายังมีได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการ ก็ต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการและ
รับราชการในกองประจำการจนครบกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กระทรวงกลาโหมจะสั่งปลดเป็น
ทหารประเภทอื่น

(อธิบาย ม. ๑๑) การรับราชการทหารประจำการตามมาตรา ๑๑ โดยปกติหมายถึง การเข้าเป็น
ทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๓ และที่ ๔ ตามคำอธิบายของมาตรา ๘ ซึ่งโดยปกติก็ต้องมีระเบียบ
วิธีการเข้าทำงานเช่นเดียวกับกรมกอง หรือหน่วยราชการอื่น ๆ แต่เนื่องจากต้องเข้าเป็นข้าราชการของ
กระทรวงกลาโหมในอัตราที่ต้องเป็นทหารด้วย จึงเป็นการสมควรให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการไว้ด้วย
ดังนั้น ระเบียบวิธีการเข้า การแบ่งประเภท และการปลดออกจากราชการจึงให้เป็นไปตามระเบียบแบบ
แผนของกระทรวงกลาโหม และเนื่องจากการเข้าทำงานตามระเบียบของกระทรวงกลาโหมโดยตรงนี้เอง
บางครั้งจึงไม่ได้นึกถึงเรื่องขึ้นทะเบียนกองประจำการหรืออาจหลงลืมไปได้ มาตรา ๑๑ จึงบัญญัติซ้ำไว้อีก
ว่าถ้ายังไม่ได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการ ก็ต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการเสีย เพราะไหน ๆ ตัวก็เป็น
ทหารแล้ว จึงควรปฏิบัติให้เหมือนกับทหารทั่ว ๆ ไป จากบทบัญญัตินี้เอง ผู้ที่เป็นทหารจึงต้องขึ้น
ทะเบียนกองประจำการทุกคน และเมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้ว ก็ต้องอยู่รับราชการในกอง
ประจำการจนครบกำหนดปลด ตามมาตรา ๙ ซึ่งข้อนี้ควรสังเกตให้ดีว่า การปลดออกจากกอง
ประจำการถือตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร ส่วนการปลดออกจากทหารประจำการถือตาม
ระเบียบแบบแผนของกระทรวงกลาโหม นอกจากผู้ที่เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรเท่านั้นที่ไม่ต้องปลด
ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร ถือตามระเบียบของกระทรวงกลาโหม ดังนั้น นายทหารชั้นสัญญา
บัตรที่ถูกปลดออกจากประจำการ จึงไม่มีหนังสือสำคัญตามมาตรา ๙)

มาตรา ๑๒ บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๒ หรือทหารกองเกินหรือทหาร
กองหนุนผู้ใดประสงค์จะไปอยู่ต่างท้องที่ในอำเภอเดียวกัน หรือต่างอำเภอเป็นการชั่วคราวเกินสามสิบวัน
ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่ และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวนและออกใบรับให้
แล้วแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารทราบ

ถ้าบุคคลตามวรรคหนึ่งประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหาร ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้า
มาอยู่นั้น ให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวน เมื่อพิจารณาเห็นว่าผู้ขอย้ายได้มาตั้งทำมาหาเลี้ยง
ชีพเป็นประจำหรือมีที่อยู่เป็นหลักฐานและไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ก็ให้แจ้งไปยัง
นายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมทราบ เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้องจึงให้รับแจ้งการ
ย้ายภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น และออกใบรับให้ แล้วให้นายอำเภอที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการ
จังหวัดของตนทราบ

การแจ้งย้ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กระทำภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ย้ายเข้ามาอยู่
ในท้องที่

(อธิบาย ม. ๑๒) บุคคลที่ต้องปฏิบัติตามมาตรานี้ มี ๓ ประเภทด้วยกัน คือ

๑. บุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ แล้ว ซึ่งยังไม่มีสภาพเป็นทหารกองเกินเพราะอายุยังไม่ครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ แต่เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้วมีหลักฐานอยู่ที่เจ้าหน้าที่แล้ว เมื่อมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักฐานจึงบังคับให้ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบไว้ด้วย

๒. ทหารกองเกิน

๓. ทหารกองหนุนทั้งประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒

เรื่องที่ต้องปฏิบัติตามมาตรานี้มี ๒ เรื่อง คือ

๑. เรื่องไปอยู่ต่างท้องที่เป็นการชั่วคราว

๒. เรื่องย้ายภูมิลำเนาทหาร

(อธิบาย ๑. เรื่องไปอยู่ต่างท้องที่เป็นการชั่วคราว ตามมาตรา ๑๒ วรรค ๑ หมายความว่า ถ้าไปอยู่ต่างท้องที่ดังกล่าวไม่เกิน ๓๐ วัน ก็ไม่ต้องแจ้ง การแจ้งย้ายตามกรณีนี้ เมื่อนายอำเภอภูมิลำเนาทหารได้รับแจ้งแล้ว ก็บันทึกหลักฐานไว้เพื่อทราบด้วยดินสอดำ ไม่ต้องบันทึกการย้าย และไม่ต้องแยกหลักฐานไปเก็บรวมไว้แต่อย่างใด

๒. เรื่องย้ายภูมิลำเนาทหาร ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ภูมิลำเนาทหารตามมาตรา ๕ กำหนดให้มีได้เพียงแห่งเดียว แต่ภูมิลำเนาทหารก็ยังสามารถย้ายที่ได้ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้เลือกสถานที่ประกอบอาชีพ หรือเลือกสถานที่อยู่ของตนเองได้ เหตุที่จะย้ายภูมิลำเนาทหารได้ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง มีอยู่ ๒ ประการ คือ

๑. ได้มาตั้งทำมาหาเลี้ยงชีพประจำอยู่ เช่น ไปทำการค้า หรือทำไร่ ทำเหมืองแร่ หรือประกอบอาชีพอย่างอื่นก็ได้ ขอให้เป็นประจำก็แล้วกัน คำว่าประจำนี้ หมายถึงอาชีพว่าเป็นอาชีพประจำหรืออาชีพชั่วคราว แต่ทั้งนี้ต้องเข้าใจด้วยว่าอาชีพประจำนั้น อาจทำเพียงระยะเวลาอันสั้น แล้วมีเหตุจำเป็นต้องล้มเลิกไปก็ได้ เช่น ไปเปิดร้านค้าแล้วเกิดไฟไหม้ต้องล้มเลิกกิจการไป หรือไปทำเหมืองแร่แล้วขาดทุนต้องล้มเลิกกิจการ อย่างนี้ ก็ต้องถือว่าเป็นอาชีพประจำเช่นกัน แต่ที่ต้องล้มเลิกไปเพราะเหตุสุดวิสัย เป็นต้น

๒. ไปมีถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐาน ตามข้อนี้มุ่งหมายถึงเฉพาะถิ่นที่อยู่ ไม่ได้มุ่งเรื่องประกอบอาชีพเช่น บุคคลไปปลูกบ้านอยู่เป็นหลักฐานแน่นอน แม้ตัวจะไม่ได้ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน ก็ถือว่ามีถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐาน เช่น ปลูกบ้านอยู่ที่จังหวัดนนทบุรี แต่ไปประกอบอาชีพที่กรุงเทพมหานครทุกวัน กลางคืนจึงจะกลับไปพักที่บ้าน หรือปลูกบ้านอยู่ที่กรุงเทพมหานคร แต่ตัวทำงานรถไฟ ต้องไปค้างที่จังหวัดอื่น ๒ - ๓ วัน จึงจะกลับบ้านครั้งหนึ่ง ก็ยังถือว่ามีถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐานที่กรุงเทพมหานครหรือประกอบอาชีพในทางเดินเรืออาจต้องเดินทางไปยังจังหวัดต่าง ๆ หรือไปต่างประเทศเป็นแรมเดือนจึงจะกลับบ้าน ก็ยังถือว่ามีถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐาน ณ ท้องที่ที่บ้านปลูกอยู่เป็นหลักฐานได้

วิธีปฏิบัติในการย้ายภูมิลำเนาทหารก็คือ ผู้ย้ายต้องไปแจ้งความจำนงด้วยตนเอง ต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนมีความประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหารเข้าไปอยู่ คือ ต้องแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ใหม่ไม่ต้องแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เก่าด้วย ไม่เหมือนกับการแจ้งย้ายทะเบียนบ้าน ซึ่งจะต้องแจ้งทั้งย้ายออกและย้ายเข้า ซึ่งก็เป็นความสะดวกอย่างหนึ่งในการแจ้งย้ายภูมิลำเนาทหาร และในการปฏิบัติใน

การแจ้งย้ายจริง ๆ นั้น ก็ไม่ใช่แจ้งโดยตรงกับนายอำเภอทีเดียว ต้องแจ้งต่อสัสดีอำเภอ เมื่อมีเหตุขัดข้องไม่ได้รับความสะดวกจึงแจ้งให้นายอำเภอทราบ

เหตุขัดข้องในการย้ายภูมิลำเนาทหาร มียู่ประการเดียว คือ ย้ายเพื่อหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ถ้าย้ายเพื่อหลีกเลี่ยงการรับราชการทหารแล้ว ทางราชการจะไม่จัดการย้ายให้ การหลีกเลี่ยงการรับราชการทหารนั้น มีทั้งหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ หรือหลีกเลี่ยงการเรียกพล แล้วแต่กรณี เมื่อนายอำเภอท้องที่ใหม่ทำการสอบสวนแล้วเห็นว่า ผู้ย้ายไม่ได้หลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ก็จะรับแจ้งการย้ายไว้พร้อมทั้งออกใบรับแจ้งให้แล้ว ทำการแจ้งการหักโอนภูมิลำเนาทหารกันโดยทางราชการ โดยตัวผู้ย้ายภูมิลำเนาทหารไม่ต้องปฏิบัติกรอย่างใด

อนึ่ง สำหรับอำเภอภูมิลำเนาทหารเดิม เมื่อได้รับหนังสือขอหักโอน ก็ต้องสอบสวนหลักฐานและพยานแวดล้อมด้วยว่า บุคคลผู้ขอย้ายได้ย้ายภูมิลำเนาทหารไปจริงหรือไม่ หากย้ายไปแล้วชื่อ ก็ต้องแจ้ง ขัดข้องในการย้ายภูมิลำเนาทหารนั้น ถ้าย้ายไปเป็นการถูกต้อง ก็ตอบหักโอนไป เสร็จแล้วอำเภอทั้งสองจึงดำเนินการแจ้งจังหวัดของตนเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๑๒ ทวิ บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล ให้ผู้นั้นนำหลักฐานไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต ให้นายอำเภอออกใบรับให้และแก้ใบสำคัญและบัญชีให้ถูกต้อง ในกรณีหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่จังหวัดเป็น ผู้ออก ให้ส่งผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดจัดการแก้

(อธิบาย ม.๑๒ ทวิ เรื่องเปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุล บุคคลทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าวมาแล้ว ถ้าได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล หรือทั้งชื่อตัวและชื่อสกุลจากทางราชการ ต้องนำหลักฐานที่ได้รับอนุญาตไปแจ้งต่อนายอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหาร เพื่อแก้หนังสือสำคัญหรือใบสำคัญให้ ดังนั้นเวลาไปแจ้ง ผู้ใดมีหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญต้องนำไปให้เจ้าหน้าที่สัสดีอำเภอจัดการแก้ให้ด้วย การแจ้งนี้ต้องแจ้งภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับอนุญาต เมื่อแจ้งแล้วนายอำเภอจะออกใบรับให้ไว้เป็นหลักฐาน

การไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ มีความผิดตามมาตรา ๔๓ คือ ปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ แต่สำหรับผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ แล้ว แต่ยังไม่เป็นทหารกองเกิน ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

อนึ่ง เคยมีคำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ ๑๙๖๐/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ พิพากษาว่าผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล ที่อำเภอเดียวกับอำเภอภูมิลำเนาทหาร นำหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญ ไปขอแก้ต่อนายอำเภอเกินกำหนด ๓๐ วัน ก็ไม่มีความผิดตามมาตรา ๔๓ เพราะศาลฎีกาถือว่า เป็นอำเภอเดียวกันและนายอำเภอก็ทราบที่อยู่แล้ว)

หมวด ๒

การยกเว้น

มาตรา ๑๓ บุคคลดังต่อไปนี้ ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ คือ

(๑) พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หรือที่เป็นเปรียญและนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์

(๒) คนพิการทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้

(๓) บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม.๑๓ การยกเว้นตามมาตรานี้ หมายถึง การยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการและโดยปกติหมายถึงการเข้าเป็นทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๑ ของคำอธิบาย มาตรา ๘ คือ วิธีบังคับให้เข้าเป็นทหารกองประจำการ ถ้าบุคคลที่มีสิทธิได้รับการยกเว้นจะสละสิทธิอันนี้สมัครเข้ารับราชการ เช่น บุคคลตาม (๑) จะสมัครเข้ารับราชการทหารก็คงสมัครได้ ส่วนบุคคลตาม (๒) และ (๓) นั้น สมัครไม่ได้ เพราะไม่มีลักษณะที่จะเป็นทหารหรือรับราชการได้

บุคคลตาม (๑) ได้แก่ พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ พระภิกษุที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์

พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หมายถึง ยศของพระ เช่น เป็นพระครู พระชั้นเทพหรือชั้นธรรม เป็นต้น ส่วนตำแหน่งของพระไม่เข้าความหมายของมาตรานี้ เช่น เป็นเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ อย่างนี้เป็นตำแหน่ง ไม่ใช่สมณศักดิ์ จึงไม่ได้รับการยกเว้น พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์อาจไม่มีตำแหน่งก็ได้ อย่างนี้ก็เข้าข่ายได้รับการยกเว้น

พระภิกษุที่เป็นเปรียญ หมายถึง การศึกษาของพระ เช่น เป็นเปรียญตั้งแต่ ๓ ประโยค ถึง ๙ ประโยคส่วนพระภิกษุที่ศึกษาทางนักธรรม ซึ่งมีนักธรรมตรี โท และเอก นั้น ไม่อยู่ในความหมายของมาตรา ๑๓ (๑)

นักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์นั้น หมายถึงผู้ที่บวชในพระพุทธศาสนาเหมือนกัน ความจริงถ้าจะใช้คำว่า พระภิกษุก็คงจะได้ เพราะบวชในพระพุทธศาสนา เช่นเดียวกัน ต่างกันแต่ว่าถือตามนิกายของจีนกับของญวน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าพระพุทธศาสนาของเรานี้ได้แยกนิกายออกไปหลายสาขา แม้แต่นิกายญี่ปุ่นและทิเบต ก็ยังมี ที่กฎหมายไม่บัญญัติถึงไว้ด้วย เข้าใจว่านิกายอื่น ๆ ยังไม่ได้เผยแพร่เข้ามาเป็นปึกแผ่นในประเทศไทย นักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนนี้ต้องมีสมณศักดิ์ด้วย จึงจะได้รับการยกเว้น

บุคคลตาม (๒) ได้แก่ คนพิการทุพพลภาพ ความจริงบุคคลประเภทนี้ไม่เชิงได้รับการยกเว้น เพราะต้องปลดพ้นราชการทหารอยู่แล้ว ตามที่กล่าวไว้ในมาตรา ๔ และยังคงกล่าวถึงอีกเมื่ออธิบายถึงหมวด ๕ ว่าด้วยการตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ

บุคคลตาม (๓) ได้แก่ บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๕ ได้กำหนดประเภทและที่อยู่ของบุคคลพวกนี้ไว้โดยละเอียดแล้ว เช่น จังหวัดเลย มีชนชาวแม้วที่อยู่ในเขตบ้านหมูที่ ๖ ตำบลกกสะทอน ในอำเภอด่านซ้าย ได้รับการยกเว้นไม่ต้อง

เข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อสังเกตให้ดีแล้วจะเห็นว่า คำว่าไม่มีคุณวุฒิที่จะเป็นทหารได้ ไม่ได้หมายถึงคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ โดยปกติ คนที่อ่านหนังสือไม่ออกเลยและแม้บางคนจะพูดภาษาไทยไม่ได้เลยก็ยังคงต้องเป็นทหาร แต่คำว่าไม่มีคุณวุฒิในที่นี้มุ่งหมายถึงถึงคุณลักษณะมากกว่า เพราะบุคคลพวกนี้เป็นผู้ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีก็ไม่เหมือนกัน อาหารการรับประทาน ก็แตกต่างกันไปคนละอย่าง นอกจากนั้น ความเชื่อถือในเรื่องต่าง ๆ ก็ไม่เหมือนกัน เช่น พวกมุเซอร์ พวกแม้ว ที่มีอยู่ในจังหวัดภาคเหนืออยู่บนที่สูง เช่น ตามยอดเขา เมื่อลงมาพักค้างคืนในหมู่บ้านข้างล่างจะผิวดอกาศไม่สบาย เขาจะโทษว่าเป็นเพราะผิผิ ด้วยเหตุที่ชนพวกนี้ยังไม่เจริญ จึงยังไม่บังคับให้เป็นทหาร)

มาตรา ๑๔ บุคคลดังต่อไปนี้ เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ คือ

(๑) พระภิกษุ สามเณร และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวน ซึ่งเป็นนักธรรมตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

(๒) นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๓) บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

(๔) นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม

(๕) ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือ หรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๖) นักศึกษาของศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ

(๗) นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม

(๘) บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

(๙) บุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกครั้งเดียวตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหลายครั้งรวมกันตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน

การไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ และการออกใบสำคัญตาม (๒) และ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม.๑๔) มาตราที่กำหนดประเภทบุคคลที่ได้รับการยกเว้นไว้รวม ๙ ประเภทด้วยกัน การยกเว้นตามมาตรานี้ต่างกับการยกเว้นตามมาตรา ๑๓ สำหรับมาตรา ๑๔ ยกเว้นให้เฉพาะในยามปกติ คือ ในยามที่บ้านเมืองสงบเรียบร้อยไม่มีศึกสงคราม แต่ถ้ามีศึกสงครามก็ไม่ได้รับการยกเว้น แต่เมื่อใดจะเรียกบุคคลตามมาตรา ๑๔ เข้าเป็นทหารกองประจำการนั้น เข้าใจว่าจะต้องมีการตกลงใจของกระทรวงกลาโหมร่วมกับกระทรวงมหาดไทยอีกครั้งหนึ่ง เพราะเท่าที่ผ่านมาแล้วประเทศ

ไทยต้องเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ด้วย แต่บุคคลตามมาตรา ๑๔ ก็ยังคงได้รับการยกเว้นไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติ ในที่นี้จึงน่าจะหมายถึงว่ามีความจำเป็นจะต้องเรียกหรือยังมากกว่าเมื่อมีความจำเป็นจะต้องเรียก เข้าใจว่าจะต้องออกเป็นกฎกระทรวงเพราะต้องให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกันด้วย ส่วน การยกเว้นตามมาตรา ๑๓ นั้น เป็นการยกเว้นให้โดย เต็ดขาด แม้ยามบ้านเมืองไม่ปกติ หรือมีความจำเป็นอย่างใดก็ยังยกเว้นให้เสมอ

มาตรา ๑๔ ใช้คำว่า ไม่เรียกเข้ากองประจำการ จึงมุ่งหมายถึงการเข้ากองประจำการโดยวิธีบังคับ ซึ่งได้แก่ วิธีเรียกมาตรวจเลือกเท่านั้น ถ้าบุคคลประเภทต่าง ๆ ตามมาตรานี้จะสมัครเข้ารับราชการก็คงกระทำได้นอกจากจะขัดต่อระเบียบการรับสมัครเท่านั้น

อนึ่ง มาตรา ๑๔ กล่าวถึงบุคคลหลายประเภทรวม ๆ กันไปที่ให้ได้รับการยกเว้น ซึ่งบางประเภทก็ยกเว้นให้โดยให้ความเคารพนับถือ เช่น พระภิกษุ สามเณร และนักบวช บางประเภทก็ยกเว้นให้เพราะเห็นว่ามีมีความจำเป็นจะได้รับประโยชน์ทางด้านอื่นมากกว่า เช่น ครูและนักศึกษา แต่บางประเภทก็ยกเว้นให้เพราะทางการไม่ต้องการมากกว่า เช่น บุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาของศาลให้ ลงโทษจำคุก

บุคคลตาม (๑) หมายความว่า บุคคลเดียวกับบุคคลตามมาตรา ๑๓ (๑) ต่างกันแต่เพียงบุคคลตามมาตรา ๑๔ (๑) เป็นเพียงนักธรรมอย่างเดียวที่ได้รับการยกเว้น และในการขอรับการยกเว้นนั้นต้องนำประกาศนียบัตรนักธรรม หรือหนังสือรับรองของกระทรวงศึกษาธิการ ไปยื่นขอรับการยกเว้นต่อ นายอำเภอท้องที่ (สัสดีอำเภอ) การยื่นจะยื่นเมื่อใดก็ได้ ถ้ายื่นไม่ทันก่อนการตรวจเลือกจะนำหลักฐานไปยื่นขอรับการยกเว้นต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันทำการตรวจเลือกเลยก็ได้ แต่ถ้ายื่นต่อ นายอำเภอก่อนตรวจเลือกจะสะดวกดีกว่าเพราะเมื่อยื่นแล้วไม่ต้องไปเข้ารับการตรวจเลือก เป็นการสะดวกและไม่เสียเวลา

บุคคลตาม (๒) หมายถึง นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนา แต่นักบวชศาสนาอื่นก็ไม่ได้ยกเว้นให้ทุกศาสนา และไม่ยกเว้นให้ทุกคน จะยกเว้นให้ศาสนาใดและผู้ใดบ้าง มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๗ (พ.ศ.๒๔๙๘) ดังนี้

ข้อ ๑ นักบวชศาสนาอื่น ซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนา ซึ่งให้ลงบัญญัติทหารกองเกินไว้ แต่ไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติตามมาตรา ๑๔ (๒) คือ

ในสุเหร่าหนึ่ง อารามหนึ่ง หรือสำนักหนึ่ง

(๑) สำหรับศาสนาอิสลาม

๑. โต๊ะอิหม่าม หนึ่งคน

๒. โต๊ะบิลาล หนึ่งคน

๓. โต๊ะกาเตบ หนึ่งคน

(๒) สำหรับศาสนาคริสต์หรือโรมันคาทอลิก

๑. เจ้าอธิการวัด หนึ่งคน

๒. ผู้ช่วยเจ้าอธิการวัดสามคน แล้วแต่เจ้าอธิการวัดจะเห็นสมควรขอใบสำคัญให้แก่ผู้ใด

(๓) สำหรับศาสนาโปรเตสแตนต์

ผู้มีความรู้ความสามารถสอนศาสนาได้ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วยหัวหน้าในสำนักสอนศาสนาสำนักใหญ่แห่งละสามคน แล้วแต่ผู้เป็นหัวหน้าจะขอใบสำคัญให้แก่ผู้ใด

ข้อ ๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ออกใบสำคัญ เมื่อได้ออกใบสำคัญนักบวชให้แก่ผู้ใดแล้ว ต้องแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้นทราบด้วย

(อธิบาย) ศาสนาแรกที่ยกเว้นให้ คือ ศาสนาอิสลาม ยกเว้นให้ทุกสุเหร่า แต่ในสุเหร่าหนึ่ง ยกเว้นให้เพียง ๓ คน คือ โต๊ะอิหม่ามหนึ่งคน โต๊ะบิลาหนึ่งคน และโต๊ะกาเดบหนึ่งคน เท่านั้น นอกจากนี้ไม่ยกเว้นให้

อีกศาสนาหนึ่งที่ได้รับการยกเว้น คือ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกกับนิกายโปรเตสแตนต์ ศาสนาคริสต์นิกายทั้งสองนิกายนี้ยกเว้นให้ทุกอารามหรือทุกสำนัก สำหรับนิกายโรมันคาทอลิกยกเว้นให้ ๔ คน คือ เจ้าอธิการวัดหนึ่งคน กับผู้ช่วยเจ้าอธิการวัดอีก ๓ คน แล้วแต่เจ้าอธิการวัดจะเลือก สำหรับนิกายโปรเตสแตนต์ยกเว้นให้เพียง ๓ คน แล้วแต่ผู้เป็นหัวหน้าสำนักจะเลือก

นักบวชศาสนาต่าง ๆ ที่ยกเว้นให้นี้ ต้องขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญนักบวชให้ก่อน เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ผู้ใดแล้ว จึงจะได้รับการยกเว้น ดังนั้น ในการขอใบสำคัญจึงต้องขอก่อนวันทำการตรวจเลือกและจะขอต่อคณะกรรมการตรวจเลือกก็ได้ เพราะคณะกรรมการตรวจเลือกไม่มีอำนาจออกใบสำคัญให้

บุคคลตาม (๓) ได้แก่ บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหาร ซึ่งกรมการรักษาดินแดนเป็นเจ้าหน้าที่ทำการฝึกอยู่ โดยปกติผู้ที่เข้ารับการฝึกวิชาทหารในขณะนี้ ต้องเป็นนักเรียนและเรียนตั้งแต่ชั้นเตรียมอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษาขึ้นไปถึงขั้นเป็นนิสิตหรือนักศึกษาของมหาวิทยาลัย แต่ได้ทราบว่าผู้ที่เรียนจบหลักสูตรของโรงเรียนแล้วแต่ยังไม่จบหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร จะเข้ารับการฝึกต่อจนจบ ก็ได้

เนื่องจากกรมการรักษาดินแดนมีรายชื่อผู้ที่เข้ารับการฝึกวิชาทหารอยู่แล้ว การขอยกเว้นจึงไม่ต้องทำเอง ผู้ขอยกเว้นเพียงแต่ส่งหลักฐานแจ้งต่อกรมการรักษาดินแดน แล้วกรมการรักษาดินแดนจะดำเนินการขอยกเว้นให้เอง ซึ่งเป็นหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมจะแจ้งไปยังจังหวัดภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น ให้จัดการยกเว้นให้ แล้วผู้นั้นไม่ต้องไปเข้ารับการตรวจเลือก

บุคคลตาม (๔) ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม วิธีการขอยกเว้นกระทรวงกลาโหมคงดำเนินการให้เช่นเดียวกับบุคคลตาม (๓)

บุคคลตาม (๕) ได้แก่ ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น แต่ครูไม่ได้รับการยกเว้นทุกคนหรือทุกโรงเรียน ครูที่จะมีสิทธิได้รับการยกเว้นจะต้องเข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๒ (พ.ศ.๒๕๑๗) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๖๘ (พ.ศ.๒๕๒๖) ดังนี้คือ

ข้อ ๒ ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ แต่ยกเว้นไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้า

รับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ ได้แก่ ครูในมหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย โรงเรียนทหาร โรงเรียนช่างฝีมือทหาร โรงเรียนการชลประทานของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ โรงเรียนฝึกอาชีพและโรงเรียนประชาสงเคราะห์ของกระทรวงมหาดไทย โรงเรียนเทศบาล โรงเรียนและสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมพลศึกษา กรมศิลปากร กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนโรงเรียนเอกชนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไปทั้งสายสามัญและสายอาชีพซึ่งใช้หลักสูตรที่มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๒ ปี สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง สาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมอนามัย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมควบคุมโรคติดต่อ และสถานศึกษาที่มีปฏิบัติของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

ข้อ ๓ ครูซึ่งจะได้รับการยกเว้นตามข้อ ๒ ต้อง

(๑) เป็นครูประจำทำการสอนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษา ไม่น้อยกว่าสิบห้าคนเป็นปกติและในจำนวนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนนี้ ยกเว้นครูได้คนเดียว หรือเป็นครูสอนประจำเฉพาะวิชาซึ่งทำการสอนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนเป็นปกติ และในจำนวนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนนี้ ก็ยกเว้นครูได้คนเดียวเช่นกัน

(๒) มีเวลาสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่าสิบแปดชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาลงมา หรือไม่น้อยกว่าสิบห้าชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา

ข้อ ๔ วิธีการยกเว้นครู

(๑) ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูซึ่งจะได้รับการยกเว้นไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งครูผู้นั้นทำการสอนอยู่ในท้องที่ก่อนเดือนเมษายนของปีที่ถูกเรียกไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เว้นแต่กรณีการย้ายไปประจำทำการสอนในสถานศึกษาอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในใบสำคัญยกเว้นครู ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูที่ย้ายมาประจำทำการสอนซึ่งจะได้รับ การยกเว้นน้อยกว่าหกสิบวันได้ แต่ต้องก่อนการตรวจเลือกในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้น

(๒) ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ออกใบสำคัญยกเว้นครูให้แก่ครูซึ่งทำการสอนอยู่ในท้องที่ แล้วแจ้งให้ผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบ ถ้าครูผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ต้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบ แล้วให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับแจ้งแจ้งให้ผู้อำนวยการเขตหรือ

นายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบอีกต่อหนึ่ง ทั้งนี้ให้แจ้งต่อกันภายในกำหนดสามสิบวัน

สำหรับครูซึ่งทำการสอนอยู่ในหน่วยฝึกอาชีพเคลื่อนที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ออกไปสำคัญยกเว้นครูให้ แล้วดำเนินการนัยเดียวกับที่กล่าวในวรรคหนึ่ง

(อธิบาย) ครูซึ่งจะได้รับการยกเว้นนั้น ต้องเป็นครูที่ประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการ ใดๆ ไม่ใช่ครูทำการสอนเป็นพิเศษชั่วคราว และครูที่ประจำทำการสอนนี้แยกออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ครูที่สอนนิชมรรค หรือสอนหลายวิชา และต้องมีนักเรียนที่ทำการสอนเป็นประจำไม่ต่ำกว่า ๑๕ คนด้วย ในจำนวนนักเรียน ๑๕ คนนี้ จะขอยกเว้นครูได้เพียงคนเดียว ส่วนครูอีกประเภทหนึ่งเป็น ครูสอนประจำเฉพาะบางวิชา เช่น สอนวิชาวิทยาศาสตร์ หรือสอนคำนวณ หรือสอนภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียว เช่นนี้ก็ขอยกเว้นได้ และก็ต้องมี นักเรียนที่สอนประจำไม่น้อยกว่า ๑๕ คน เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ครูทั้งสองประเภทนี้ยังต้องมีเวลาสอนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาในสัปดาห์หนึ่ง ๑ ชั่วโมง ไม่ต่ำกว่า ๑๘ ชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาลงมา หรือไม่น้อยกว่า ๑๕ ชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา มีเวลาสอนน้อยกว่านี้ก็ขอยกเว้นไม่ได้ ครูในโรงเรียนใดบ้างที่จะขอยกเว้นได้ ต้องถือตามที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๒ (พ.ศ.๒๕๑๗) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๘ (พ.ศ.๒๕๒๖) ข้อ ๒ ได้ระบุไว้ครูโรงเรียน นอกจากนั้นก็ขอยกเว้นไม่ได้ ครูที่จะขอยกเว้นต้องให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูที่จะได้รับการยกเว้นไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งครูผู้นั้นทำการสอนอยู่ในท้องที่ก่อนเดือนเมษายนของปีที่ถูกเรียกไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน ถ้าส่งรายชื่อเกินกำหนดนี้ก็มิได้รับการยกเว้น

นอกจากบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นครูอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาได้ย้ายไปประจำทำการสอนในสถานศึกษาอื่น ซึ่งมีใช้สถานศึกษาตามที่กำหนดไว้ในใบสำคัญยกเว้นครูเดิม จึงให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อไม่น้อยกว่า ๖๐ วันได้ แต่ต้องก่อนการตรวเลือกในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้น ถ้าขอเกินกำหนดนี้ก็มิได้รับการยกเว้น

เมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ได้รับรายชื่อครูที่จะได้รับการยกเว้นแล้ว ถ้าเป็นคนที่มีภูมิลำเนาทหารอยู่ในจังหวัดนั้น ก็ดำเนินการตรวจสอบ เมื่อถูกต้องก็จัดการออกไปสำคัญยกเว้นครู (แบบ สด. ๓๗) ให้ และดำเนินการจำหน่ายหลักฐานต่าง ๆ ของจังหวัดไว้ พร้อมกับบันทึกเพิ่มชื่อในบัญชีคนยกเว้นผ่อนผัน (แบบ สด.๒๐) แล้วแจ้งอำเภอภูมิลำเนาทหารดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป หากเป็นคนที่มีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ก็ต้องขอตรวจสอบไปยังจังหวัดนั้น เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้อง ก็ดำเนินการออกไปสำคัญยกเว้นครู (แบบ สด.๓๗) ให้ แล้วแจ้งจังหวัดภูมิลำเนาทหารเพื่อดำเนินการจำหน่ายหลักฐานต่าง ๆ พร้อมกับบันทึกเพิ่มชื่อในบัญชีคนยกเว้นผ่อนผัน (แบบ สด. ๒๐) ของจังหวัดไว้ และแจ้งนายอำเภอภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป สำหรับการแจ้งต่อกันนั้น ต้องแจ้งภายในกำหนด ๓๐ วัน

สำหรับครูซึ่งทำการสอนอยู่ในหน่วยฝึกอาชีพเคลื่อนที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ออกไปสำคัญยกเว้นครูให้ แล้วดำเนินการนัยเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว

บุคคลตาม (๖) และ (๗) ไม่มีปัญหาอะไร เมื่อเข้าเป็นนักศึกษาของสำนักศึกษานั้น ๆ แล้ว ก็ขอยกเว้นได้ เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะแจ้งจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารจัดการยกเว้นให้

บุคคลตาม (๘) เป็นบุคคลที่ได้แปลงสัญชาติเป็นคนไทยตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่จะทราบว่าเป็นบุคคลประเภทนี้ตั้งแต่ไปแสดงตนขอลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว จะจัดการยกเว้นให้ทันทีโดยตัวไม่ต้องขอยกเว้นอีก

บุคคลตาม (๙) ได้แก่ บุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกครั้งเดียวตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหลายครั้งรวมกันตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน ถือเอาตามคำพิพากษาของศาล ไม่ใช่ถือวันต้องโทษจริง เช่น ศาลพิพากษาให้จำคุก ๑๐ ปี แต่ติดอยู่จริง ๆ เพียง ๘ ปี อย่างนี้ก็ขอยกเว้นได้ ส่วนโทษกักกันนั้นไม่ต้อง คำนึงถึงกำหนดระยะเวลาว่าจะต้องโทษกักกันกี่วัน ก็ขอยกเว้นได้ วิธีการขอยกเว้น ผู้จะขอยกเว้นต้องนำหลักฐาน ซึ่งอาจเป็นสำเนาคำพิพากษาก็ได้ ไปยื่นขอยกเว้นต่อนายอำเภอท้องที่ภูมิลำเนาทหารหรือถ้ายื่นไม่ทันจะไปยื่นต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันทำการตรวจเลือกก็ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้)

มาตรา ๑๕ บุคคลซึ่งพ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ (๑) มาตรา ๑๔ (๑) (๒) (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) มาตรา ๒๗ (๒) หรือมาตรา ๒๘ (๓) ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่หรือทำการประจำ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นฐานะเช่นนั้น และให้นายอำเภอออกไปรับให้ ถ้าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภออื่น ให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งแจ้งต่อไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น

(อธิบาย ม.๑๕ บุคคลที่ได้รับการยกเว้นทั้งตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มีสภาพการยกเว้นไม่เหมือนกัน บุคคลบางประเภทได้รับการยกเว้นตราบเท่าที่ยังมีสภาพนั้น ๆ อยู่ แต่บุคคลบางประเภท ได้รับการยกเว้นตลอดไปไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพ บุคคลตามมาตรา ๑๓ (๑) กับบุคคลตามมาตรา ๑๔ ตั้งแต่ (๑) ถึง (๗) อาจเปลี่ยนสภาพไปได้ เช่น พระภิกษุลาสิกขาแล้ว หรือนักเรียนเรียนจบแล้ว หรือออก จากความเป็นนักเรียนก่อนสำเร็จ หรือครูพ้นจากการเป็นครูแล้ว ทำให้สภาพของบุคคลนั้น ๆ เปลี่ยนไป ส่วนบุคคลตามมาตรา ๑๓ (๒) และ (๓) กับบุคคลตามมาตรา ๑๔ (๘) และ (๙) จะไม่มีการเปลี่ยนไปจากสภาพเดิม

การยกเว้นตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ กฎหมายยกเว้นให้ตลอดเวลาที่อยู่ในฐานะเช่นนั้น เมื่อพ้นจากฐานะนั้น ๆ แล้ว สิทธิได้รับการยกเว้นก็หมดไปด้วย จะต้องถูกเรียกเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป แต่ถ้าผู้ใดพ้นจากฐานะที่ได้รับการยกเว้นเมื่ออายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ก็เป็นอันพ้นไป จะเรียกเข้ารับการตรวจเลือกอีกไม่ได้ เพราะขัดต่อมาตรา ๙ และมาตรา ๒๒

เนื่องจากผู้ที่พ้นจากฐานะยกเว้นตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ จะต้องถูกเรียกเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป มาตรา ๑๕ จึงบังคับให้ผู้ที่พ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ (๑) และมาตรา

๑๔ (๑) (๒) (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) มาตรา ๒๗ (๒) หรือมาตรา ๒๙ (๓) ต้องไปแจ้งด้วยตนเองต่อ นายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่หรือทำการประจำให้ทราบภายในกำหนด ๓๐ วัน ถ้าผู้ใดอายุยังไม่ครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ นายอำเภอจะได้ออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป ถ้าผู้ใดพ้นจากฐานะยกเว้น หรือผ่อนผันแล้วไม่ไปแจ้งภายในกำหนด ๓๐ วัน มีความผิดตามมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

การที่กฎหมายไม่บังคับให้ต้องแจ้งทุกประเภท เพราะบุคคลบางประเภทไม่สามารถเปลี่ยนสภาพ พ้นจากฐานะยกเว้นได้ดังกล่าวมาแล้ว และบุคคลบางประเภทก็ดำเนินการยกเว้นให้โดยทางราชการ เมื่อพ้นจากการยกเว้นก็เป็นหน้าที่ผู้ที่สั่งยกเว้นจะแจ้งถอนการยกเว้นเอง ตัวจึงไม่ต้องแจ้งด้วยตนเอง

หมวด ๓

การลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ

มาตรา ๑๖ บรรดาชายซึ่งมีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปีในพุทธศักราชใด ให้ไป แสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือ ได้ไปแจ้งแทน ให้นายอำเภอสอบสวน เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ถ้าไม่มีผู้มาแจ้ง แทน ให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยง ชดชืนไม่มาลงบัญชีทหารกองเกิน

เมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา นี้ ให้นายอำเภอออกไปสำคัญหรือไปรับให้ ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐานหากไปสำคัญชำรุดหรือสูญหายให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอ ท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้น เป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกิน ตามมาตรา นี้แล้วให้ถือว่าเป็นทหารกองเกิน ตั้งแต่ วันที่ ๑ มกราคม ของพุทธศักราชถัดไป

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบที่กำหนด ในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม.๑๖ มาตรานี้เป็นบทบังคับเริ่มแรกที่ทำให้ประชาชนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ รับ ราชการทหาร หรือพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ โดยปกติแล้วการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร จะต้องเริ่มจากมาตรานี้ก่อน นอกจากบางคนเริ่มปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ ดังจะได้กล่าวต่อไปเมื่อถึง มาตรานั้น ดังนั้น มาตรานี้จึงเปรียบเสมือนเป็นประตูที่เปิดให้บุคคลเข้าอยู่ในบังคับของกฎหมาย ฉบับ นี้ จนกว่าจะปลดพ้นราชการทหารประเภทใดประเภทหนึ่งออกไป ก็เป็นอันสิ้นสุดไม่ต้องอยู่ในบังคับของ กฎหมายฉบับนี้อีกต่อไป ผู้ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรานี้ หรือมาตรา ๑๘ ก็ไม่ตกอยู่ในบังคับของมาตรา อื่น ๆ ทั้งหมด

ผู้ที่อยู่ในบังคับของมาตรานี้ คือ บรรดาชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วในมาตรา ๗ และมาตรานี้บังคับเฉพาะบุคคลอายุเดียว คือผู้ที่มีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ หรือย่างเข้าสิบแปดปี การบังคับตามมาตรานี้ คือ บังคับให้ตัวไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินการลงบัญชีทหารกองเกินก็คือการทำทะเบียนหลักฐานอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับการทำทะเบียนบ้านเหมือนกัน แต่ทำเพื่อความมุ่งหมายคนละอย่าง การทำบัญชีทหารกองเกิน ทำเพื่อให้เป็นหลักฐานสำหรับเรียกเข้าเป็นทหาร การไปลงบัญชีทหารกองเกินควรนำบัตรประจำตัวและสูติบัตร (ใบเกิด) พร้อมด้วยทะเบียนบ้านไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ด้วย ทั้งนี้เพื่อเจ้าหน้าที่สัสดีอำเภอจะได้ทำการตรวจสอบว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยตามกฎหมายหรือไม่ เมื่อทำคำร้องแล้วเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจสอบกับทะเบียนบ้านอีกครั้งหนึ่ง

- ๔๐ -

ถ้าหลักฐานตรงกันและปรากฏว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยแน่นอนแล้ว ก็จะออก ใบสำคัญให้ต่อไป ถ้าบังเอิญใบสำคัญหมด เจ้าหน้าที่ก็จะออกใบรับ (แบบ สด.๑๐) ให้เป็นหลักฐานไว้ก่อนแล้วนัดวันให้มา รับใบสำคัญต่อไป ใบสำคัญนี้ถ้าชำรุดหรือสูญหายผู้ถือต้องแจ้งขอรับใบสำคัญใหม่ต่อ นายอำเภอ ท้องที่ภายในกำหนด ๓๐ วัน โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละ ๑ บาท แต่ถ้าการชำรุดหรือ สูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ถ้าไม่ปฏิบัติตามนี้มีความผิดตามมาตรา ๔๒ เช่นเดียวกับมาตรา ๙

สถานที่ที่ต้องไปแสดงตนของลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ นี้

“ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่เป็นภูมิลำเนา” ตามมาตรา ๕ ดังได้กล่าวมาแล้ว

กำหนดเวลาในการไปลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ ให้เวลาสิ้นสุดไว้เพียงสิ้นเดือนธันวาคมของปีที่มีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ หรือย่างเข้า ๑๘ ปี แต่ตามวิธีนับอายุที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้ใดจะมีอายุย่างเข้าอายุใหม่ก็ต้องเริ่มตั้งแต่ต้นปี ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ากฎหมายกำหนดระยะเวลาให้ไปลงบัญชีทหารกองเกินได้ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคมของปีที่มีอายุย่างเข้า ๑๘ ปี

การไปลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ นี้ โดยปกติต้องไปขอลงบัญชีด้วยตนเอง แต่ก็ยังมีข้อผ่อนผันสำหรับผู้ไม่สามารถจะไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ โดยให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน การผ่อนผันให้ตามมาตรานี้ผ่อนผันให้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถไปด้วยตนเอง เท่านั้น มักจะมีการเข้าใจผิดกันบ่อยๆว่า ถ้าตัวไม่ยอมไปเองก็ให้คนอื่นไปแจ้งแทน เช่นนักเรียนที่อยู่ต่างจังหวัดเข้ามาเรียนหนังสือในกรุงเทพมหานคร ตัวไม่ยอมไปขอลงบัญชีทหารกองเกินเองก็ให้บิดามารดาหรือญาติพี่น้องไปขอลงบัญชีแทนอย่างนี้ไม่ใช่กรณีที่ไม่สามารถเพราะตัวสามารถไปเองแต่ไม่ไป กฎหมายก็ให้กำหนดระยะเวลาไว้ถึง ๑๒ เดือนนักเรียนมีเวลาหยุดเทอมและยังมีวันหยุดอื่น ๆ อีก จึงต้องเข้าใจว่ากฎหมายผ่อนผันให้ในกรณีไม่สามารถเท่านั้นเช่น เกิดการเจ็บป่วย เป็นต้น ผู้ที่จะไปแจ้งแทนได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะ คือ มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ (นับชนวน เดือน ปีเกิด) และบุคคลนั้นจะ ต้องเป็นที่เชื่อถือได้ด้วย โดยปกติก็ต้องเป็นผู้ที่รู้จักสภาพความเป็นอยู่ของตัวผู้ต้อง

ลงบัญชีเองพอสมควร เมื่อเลยกำหนดเดือนธันวาคมไปแล้วไม่ไปขอลงบัญชีทหารกองเกินและไม่มีผู้ไป
แจ้งแทนด้วย ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงชัดเจน มีความผิดตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๓๐๐
บาทหรือจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด
บุคคลนั้นได้มาขอลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่
เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ ๑
มกราคมของพุทธศักราชถัดไป ไม่ว่าจะลงบัญชีทหารกองเกินวันและเดือนใด เช่น นาย ก.
ลงบัญชีทหาร กองเกินวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๐๗ นาย ข. ลงบัญชีทหารกองเกินวันที่ ๑๕ มิถุนายน
พ.ศ.๒๕๐๗ และ นาย ค. ลงบัญชีทหารกองเกินวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๐๗ ทั้ง นาย ก., นาย
ข. และ นาย ค. จะเป็นทหารกองเกินพร้อมกันในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๐๘ ก่อนถึงวันที่ ๑ มกราคม
พ.ศ.๒๕๐๘ ยังไม่เป็นทหารกองเกิน เรียกได้แต่เพียงว่าบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ
ตามมาตรา ๑๖ แล้วเท่านั้น)

มาตรา ๑๗ ในเดือนกันยายนทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้อง
ลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกองเกินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖

ประกาศเช่นว่านี้ ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนในท้องที่
นั้นกับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

(อธิบาย ม.๑๗) มาตรา ๑๗ บังคับให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้อง
ลงบัญชีทหารกองเกิน คือ ผู้ที่มีอายุย่างเข้า ๑๘ ปีนั้นเอง ถ้าผู้ใดยังไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินก็ให้
จัดการไปขอลงบัญชีเสียภายในกำหนด ซึ่งบางคนอาจจะหลงลืมไป หรือบางคนอาจไม่ทราบหน้าที่ที่
จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายก็ได้ เมื่อถึงเดือนกันยายนใกล้จะหมดกำหนดเวลาขอลงบัญชีแล้วจึงให้
นายอำเภอจัดการประกาศเดือนให้ประชาชนทราบ ประกาศนี้มาตรา ๑๗ กำหนดให้ปิดไว้ ณ ที่ว่าการ
อำเภอ และ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนในท้องที่นั้น ซึ่งอาจจะเป็นตลาดหรือท่ารถหรือท่าเรือก็ได้ หรือ
อาจจะประกาศในโรงภาพยนตร์หรือทางวิทยุหรือโทรทัศน์อีกทางหนึ่งก็ได้ นอกจากนั้น ยังต้องส่ง
ประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ทราบอีกด้วย ความมุ่งหมายของมาตรา ๑๗ นี้ไม่มี
อะไร นอกจากช่วยเตือนให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามกฎหมาย จะได้ไม่ต้องมีความผิด)

มาตรา ๑๘ บุคคลซึ่งยังมีได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกับคนชั้นปีเดียวกันเพราะเหตุ
ใด ๆ ก็ดี ถ้าอายุยังไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับมาตรา ๑๖ ภายในสามสิบวันนับแต่
วันที่สามารถจะปฏิบัติได้ แต่จะให้ผู้อื่นแจ้งแทนไม่ได้ ถ้านายอำเภอจะเรียกตัวลงบัญชีทหารกองเกิน
ที่ย่อมทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว

เมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ นี้ให้นายอำเภอออกไปสำคัญหรือไปรับให้ไว้เป็น
หลักฐาน หากไปสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ เพื่อขอรับใบสำคัญ
ใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่
ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ แล้วให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันลงบัญชีทหารกองเกิน แต่ถ้ามีอายุครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามมาตรา ๓๙ เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้วให้ปลดเป็นกองหนุนประเภทที่ ๒ ทันที

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดใน กฎกระทรวง

(อธิบาย ม.๑๘ มาตรา ๑๖ บังคับบุคคลตั้งแต่อายุย่างเข้า ๑๘ ปี จนถึงบุคคลที่อายุย่างเข้า ๔๖ ปี ถ้าผู้ใดอายุ ๔๖ ปีบริบูรณ์แล้ว ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ ก็เป็นอันผ่านพ้นไป ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารเลย

บทบัญญัติที่ว่า บุคคลที่ยังมิได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกับคนชั้นปีเดียวกัน หมายถึงว่าเมื่ออายุย่างเข้า ๑๘ ปีไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินภายในกำหนดตามมาตรา ๑๖ คือ ไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินภายในเดือนธันวาคมของปีนั้นก็ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ ต่อไป มาตรา ๑๘ จึงเป็นบทบังคับรับช่วงจากมาตรา ๑๖ ที่มาตรา ๑๘ บังคับให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับมาตรา ๑๖ ก็คือ บังคับให้ไปลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของบิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครอง แล้วแต่กรณีนั่นเอง ต่างกันแต่ว่า มาตรา ๑๖ นั้น ถ้าผู้ใดไม่สามารถไปด้วยตนเองได้ก็ผ่อนผันให้ผู้อื่นไปแจ้งแทนได้ แต่ตามมาตรา ๑๘ ไม่มีการผ่อนผัน เช่นนี้ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองทุกคน นอกจากนั้น มาตรา ๑๘ ยังบังคับไว้อีกด้วยว่า ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่สามารถจะปฏิบัติได้ เช่น ถ้าไม่มีเหตุสุดวิสัยอย่างไร การไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ เป็นเพราะเหตุหลงลืม หรือตั้งใจไม่ปฏิบัติ ระยะเวลา ๓๐ วัน ก็ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีอายุย่างเข้า ๑๘ ปี เป็นต้นไป แต่ถ้าการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ นั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยประการอื่น เช่น เจ็บป่วยหรือการคมนาคมหยุดชะงักไปไม่ได้ ระยะเวลา ๓๐ วัน ก็ต้องเริ่มนับแต่เหตุการณ์นั้น ๆ หหมดสิ้นไป แต่ถ้าไม่มีเหตุสุดวิสัยอย่างใด บุคคลนั้นตั้งใจไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ มาแล้ว และยังคงใจจะไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ อีก อย่างนี้กฎหมายให้อำนาจนายอำเภอเรียกตัวมาลงบัญชีทหารกองเกินได้เลย โดยไม่ต้องรอกำหนด ๓๐ วัน

การรับลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ นายอำเภอจะออกไปสำคัญให้เช่นเดียวกับมาตรา ๑๖ และถ้าไปสำคัญชำระหรือสูญหาย ก็ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับมาตรา ๑๖ ทุกประการ

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันลงบัญชีทหารกองเกิน การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ลงบัญชีทหารกองเกินในระหว่างมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ และยังไม่ครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองเกิน

๒. ลงบัญชีทหารกองเกินเมื่ออายุ ๓๐ ปีบริบูรณ์ไปแล้ว เป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒

ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ มีความผิดตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๓๐๐ บาทหรือจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณา

ความผิด บุคคลนั้นได้ไปแสดงตนขอลงบัญชีทหารกองเกินเสียก่อนด้วยตนเอง ต้องระวางโทษเพียงปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ)

มาตรา ๑๙ เมื่อจำเป็น นายอำเภอมีอำนาจประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ แล้ว ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ได้ ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศ

ประกาศเช่นว่านี้ ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ และ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนในท้องถิ่นนั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

ผู้ใดไม่สามารถจะไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ และพอจะเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงชั้น

เมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา นี้ ให้นายอำเภอออกไปสำคัญหรือ ไบรับให้ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากไบสำคัญชำรุดหรือสูญหายให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับไบสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(อธิบาย ม.๑๙ มาตรานี้เป็นการบัญญัติเผื่อไว้เมื่อมีเหตุจำเป็น เช่น ไฟไหม้ที่ว่าการอำเภอ หรือน้ำท่วม หรือเกิดสงครามที่ว่าการอำเภอถูกทำลาย ทำให้หลักฐานทะเบียนบัญชีต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่รับลงบัญชีทหารกองเกินไว้ถูกทำลายหรือสูญหายไป กฎหมายก็ให้อำนาจนายอำเภอจัดการประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้ว ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ภายในกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้จัดทำทะเบียนหลักฐานขึ้นใหม่ การปิดประกาศคงกระทำเช่นเดียวกับมาตรา ๑๗

การลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ตามมาตรา นี้ เจ้าหน้าที่จะจัดการออกไปสำคัญให้ใหม่ และถ้าไบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ก็ต้องดำเนินการเช่นเดียวกับมาตรา ๑๖

ผู้ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา นี้ ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะเจาะจงแต่ผู้ที่เป็นทหารกองเกินเท่านั้น แต่หมายรวมทั้งผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ หรือตามมาตรา ๑๘ และทหารกองหนุนทุกประเภทด้วย ส่วนผู้ที่ปลดพ้นราชการทหารแล้วคงไม่ต้องปฏิบัติ เพราะความมุ่งหมายในการลงบัญชีทหารกองเกินก็เพื่อทำทะเบียนหลักฐานไว้สำหรับเรียกตัวเข้าเป็นทหารต่อไป เมื่อปลดพ้นราชการทหารแล้ว เรียกเข้าเป็นทหารอีกต่อไปไม่ได้ ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำทะเบียนหลักฐานกันใหม่

การลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ตามมาตรา นี้ผ่อนผันให้ผู้อื่นไปแจ้งแทนได้เช่นเดียวกับมาตรา ๑๖ ถ้าไม่มีผู้ไปแจ้งแทนตามกำหนดมีความผิดตามมาตรา ๔๔ เช่นเดียวกับมาตรา ๑๘)

มาตรา ๒๐ บุคคลตามมาตรา ๑๓ (๑) และ (๓) ให้อยกเว้นไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน

(อธิบาย ม.๒๐ การบังคับให้บรรดาชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมายต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ กิติ หรือมาตรา ๑๘ กิติ ไม่ได้บังคับให้ต้องลงบัญชีทหารกองเกินทุกคน มี ยกเว้นให้ตามมาตรา นี้สำหรับบุคคล ๒ ประเภท คือ

๑. บุคคลตามมาตรา ๑๓ (๑) ซึ่งได้แก่พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์หรือที่เป็นเปรียญและนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์ แต่ความจริงพระคุณท่านทั้งหลายนี้กว่าจะมีสมณศักดิ์หรือได้เปรียญส่วนมากก็มีอายุผ่านชั้นการลงบัญชีทหารกองเกินมาแล้วจึงได้รับสิทธิแต่เพียงยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการดังกล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๓

๒. บุคคลตามมาตรา ๑๓ (๓) ซึ่งมีรายละเอียดดังกล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๓ เช่นเดียวกัน ข้อที่น่าสังเกตก็คือว่าความจริงบุคคลตามมาตรา ๑๓ (๓) ไม่ใช่บุคคลที่ได้รับการยกเว้นเฉพาะตาม มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๓ เท่านั้น แต่เป็นการยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารเลยทีเดียว)

มาตรา ๒๑ บุคคลดังต่อไปนี้ไม่ต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอ ตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ หรือ มาตรา ๑๙ คือ

(๑) สามเณรเปรียญ

(๒) ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงาน

แต่ให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๒๑ มาตรานี้เป็นบทยกเว้นไม่ต้องไปแสดงตนขอลงบัญชีทหารกองเกินอีกมาตราหนึ่ง แต่การยกเว้นตามมาตรานี้ต่างกับการยกเว้นตามมาตรา ๒๐ การยกเว้นตามมาตรา ๒๐ นั้นเป็นการยกเว้นไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน คือไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกินเลย แต่การยกเว้นตามมาตรา ๒๑ ยกเว้นให้แต่เพียงตัวไม่ต้องไปแสดงตนขอลงบัญชีทหารกองเกินแต่ยังต้องลงบัญชีทหารกองเกิน ส่วนจะลงได้อย่างไรนั้นจะได้กล่าวถึงต่อไป ผู้ที่ได้รับการยกเว้นตามมาตรานี้ได้แก่บุคคล ๒ ประเภท คือ

๑. สามเณรเปรียญ สามเณรเปรียญไม่ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ เป็นหน้าที่ของนายอำเภอจะต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการลงบัญชีทหารกองเกินให้ถึงอารามหรือวัดที่สามเณรนั้นพักจำพรรษาอยู่ การลงบัญชีทหารกองเกินโดยวิธีนี้แม้จะเกินกำหนดตามมาตรา ๑๖ หรือ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ก็ไม่มีความผิดเพราะเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการภายในกำหนดเอง มาตรานี้ยกเว้นให้เฉพาะสามเณรเปรียญ ถ้าเป็นสามเณรเฉย ๆ หรือสามเณรนักธรรมต้องไปลงบัญชีทหาร กองเกินด้วยตนเองที่อำเภอ

๒. ผู้ที่อยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงาน บุคคลประเภทนี้ไม่ต้องไปลงบัญชีทหาร กองเกินที่อำเภอเพราะไม่สะดวกต่อการควบคุม ถ้ามีจำนวนมากก็ยิ่งเกิดความไม่สะดวกมากยิ่งขึ้น จึง งดเว้นไม่ให้ตัวต้องไปเอง บุคคลประเภทนี้ให้นายอำเภอท้องที่ส่งไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินไปให้เจ้าพนักงานผู้ควบคุมหรือคุมขัง เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังกรอกข้อความตาม รายการในใบแสดงตน เสร็จแล้วเจ้าหน้าที่จะจัดส่งบัญชีรายชื่อให้อำเภอภูมิลำเนาจัดการลงบัญชีทหาร กองเกินให้เองโดยตัวไม่ต้องไป)

หมวด ๔

การเรียกคนเข้ากองประจำการ

มาตรา ๒๒ บุคคลที่อยู่ในกำหนดออกหมายเรียกมาตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการนั้น คือผู้ที่ เป็นทหารกองเกิน

(อธิบาย ม. ๒๒) มาตรานี้เป็นบทบัญญัติทั่วไปบอกให้ทราบว่า การรับคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ โดยวิธีเรียกมาตรวจเลือกนั้นต้องเริ่มต้นด้วยการออกหมายเรียกก่อน หมายเรียกนั้น คือ หนังสือของนายอำเภอ สั่งให้ผู้ที่ มีหน้าที่ต้องเข้ารับการตรวจเลือกไปพร้อมกัน ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ตามเวลาที่กำหนดให้เพื่อจะได้ทำการตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการตามกฎหมายกำหนดไว้ ผู้ที่อยู่ในกำหนดต้องออกหมายเรียกตามมาตรานี้กำหนดไว้กว้าง ๆ เพียงชั้นหนึ่งก่อนว่า คือ ผู้ที่เป็นทหารกองเกินเท่านั้น ผู้ที่ยังไม่เป็นทหารกองเกินหรือผู้ที่เป็นทหารกองประจำการหรือทหารกองหนุนแล้ว จะออกหมายเรียกไม่ได้ ส่วนผู้ที่เป็นทหารกองเกินอยู่แล้วเมื่อใดจึงจะถูกเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกนั้นได้มีกำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ ดังจะกล่าวต่อไป)

มาตรา ๒๓ การที่จะเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการเมื่อใด อายุใดบ้าง และกี่ครั้งนั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๒๓) มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่แบ่งขอยออกจากมาตรา ๒๒ ซึ่งบัญญัติว่าผู้ที่ จะออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกได้นั้นต้องเป็นทหารกองเกิน ส่วนการจะเรียกทหารกองเกินที่มีอายุเท่าใด เรียกเมื่อใดและจะเรียกกันกี่ครั้งนั้น ต้องถือตามมาตรา ๒๓ แต่ตามมาตรา ๒๓ ก็ไม่ได้กำหนดรายละเอียดไว้ บัญญัติแต่เพียงว่าให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เรื่องนี้ต้องถือตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๙ ซึ่งบัญญัติว่า

(๑) ทหารกองเกินซึ่งมีอายุยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ากองประจำการ ถ้าไม่พอจึงให้เรียกทหารกองเกินซึ่งมีอายุถัดจากอายุยี่สิบเอ็ด ปีบริบูรณ์ขึ้นไปตามลำดับ

(๒) ทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินกว่ายี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ากองประจำการซึ่ง

ก. ยังไม่เคยเข้ารับการตรวจเลือก

ข. หลีกเลียงขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามมาตรา ๓๓

ค. พันจากรฐานะยกเว้น หรือผ่อนผัน

ง. จะได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ หรือ

จ. คณะกรรมการตรวจเลือกจัดเข้าเป็นคนจำพวกที่ ๓ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๑๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการนี้ ปีหนึ่งให้เรียกครั้งเดียวระหว่าง เดือนเมษายนกับเดือนพฤษภาคม เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะสั่งเป็นอย่างอื่น

(อธิบาย ทหารกองเกินประเภทแรกที่จะเรียกเข้ารับการตรวจเลือกได้ คือ ทหารกองเกิน ซึ่งมีอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ากองประจำการ หรือถ้าจะกล่าวให้ชัดเจนลงไปก็คือผู้ที่มีอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ในปีที่จะต้องเข้ารับการตรวจเลือกหรือพูดง่าย ๆ ก็คืออายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ในปีใดต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกในปีนั้น ทั้งนี้เพราะผู้ที่เข้ารับการตรวจเลือกในปีใดอาจจะยังไม่ต้องเข้ากองประจำการในปีนั้นอาจจะถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการในปีถัดไปได้ และตามความหมายของบทบัญญัตินี้ผู้ที่เข้ารับการตรวจเลือกในปีใดแล้ว ไม่ถูกเข้ากองประจำการก็เป็นอันผ่านพ้นไปไม่ต้องถูกเรียกเข้ารับการตรวจเลือกอีกนอกจากว่าในปีใดมีจำนวนคนอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ที่จะส่งเข้ากองประจำการไม่พอกับจำนวนที่ต้องการจึงจะเรียกคนอายุถัดไปอันได้แก่คนที่มียุ อายุ ๒๒, ๒๓, ๒๔ ฯลฯ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปตามลำดับจนถึงอายุ ๒๙ ปีบริบูรณ์ ถ้าอายุ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ก็เรียกอีกไม่ได้เพราะไม่ใช่ทหารกองเกินแล้ว การเรียกเพิ่มนี้ไม่จำเป็นต้องเรียกทุกอายุ เรียกถึงอายุใดพอก็หยุดเพียงแค่นั้น เช่น เรียกถึงอายุ ๒๒ ปีบริบูรณ์ อายุ ๒๓ ปีบริบูรณ์ก็ไม่ต้องเรียก การที่จะพิจารณาว่าจะต้องเรียกทหารกองเกินถึงอายุใดจึงจะพอนั้นเจ้าหน้าที่มีวิธีการคิดคำนวณอยู่แล้วและการเรียกเพิ่มนี้ก็คงกระทำพร้อมกันไปกับการเรียกคนอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์นั่นเอง ไม่ใช่กระทำคนละครั้งและคนอายุถัดไปที่จะเรียกเพิ่มได้นี้ต้องเป็นบุคคลที่ไม่ถูกเข้ากองประจำการเพราะเป็นคนขนาดถัดรองจับสลากดำคนไม่ได้ขนาดและผู้ที่เป็นคนจำพวกที่ ๒ เท่านั้น ส่วนลักษณะของบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้จะได้อธิบายเมื่อถึงมาตรา ๒๘

ทหารกองเกินประเภทต่อไปที่จะเรียกเข้ารับการตรวจเลือกคือทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินกว่า ๒๑ ปีบริบูรณ์ แต่ต้องเป็นบุคคลประเภทใดประเภทหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

ก. เป็นบุคคลที่ยังไม่เคยเข้ารับการตรวจเลือกมาก่อนเลย เช่นเมื่ออายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ไม่ไปรับหมายเรียกและไม่ได้เข้ารับการตรวจเลือก อย่างนี้ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกในปีที่มีอายุ ๒๒ ปีบริบูรณ์อีก และถ้าในปีที่มีอายุครบ ๒๒ ปีบริบูรณ์ตัวยังไม่ได้เข้ารับการตรวจเลือก ก็ต้องเรียกในปีที่มีอายุครบ ๒๓ ปีบริบูรณ์ต่อไปอีก และต้องเรียกอย่างนี้เรื่อยไปจนกว่าตัวจะได้เข้ารับการตรวจเลือกแล้วหรือมีอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้วก็เป็นอันยุติเรียกต่อไปไม่ได้ นอกจากนั้นทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินกว่า ๒๑ ปีบริบูรณ์ที่ยังไม่เคยเข้ารับการตรวจเลือกเลยอาจเป็นผู้ที่ไปแสดงตนลงบัญชีทหารกองเกินภายหลังเมื่ออายุเกินกว่า ๒๑ ปีบริบูรณ์แล้วก็ได้ บุคคลประเภทนี้เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้วเจ้าหน้าที่จะออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกในคราวถัดไปที่จะถึงทันที เช่น ไปลงบัญชีทหารกองเกินในเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๖ และเมื่อไปลงบัญชีทหารกองเกินนั้นมีอายุ ๒๒ ปีบริบูรณ์แล้ว อย่างนี้ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๖ แต่ถ้าไปลงบัญชีทหารกองเกินหลังจากเดือนเมษายนแล้วก็ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗

ข. เป็นคนหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการทำการตรวจเลือกตามมาตรา ๓๓ คือเป็นผู้ที่รับหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกแล้วแต่ไม่ไปเข้ารับการตรวจเลือกตามกำหนดในหมายเรียกเมื่อปีก่อนๆ เจ้าหน้าที่ได้ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด และศาลได้พิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ บุคคลประเภท

นี้ต้องออกหมายเรียกให้มาเข้ารับการตรวจเลือกในปีต่อไปตามบทบัญญัติของกฎกระทรวงฉบับนี้ด้วย (ยกเว้นผู้ที่ถูกส่งตัวเข้ากองประจำการในปีนั้นก็ไม่ต้องออกหมายเรียก)

ค. เป็นผู้ที่พ้นจากฐานะยกเว้นหรือผ่อนผัน คนที่ได้รับการยกเว้นได้กล่าวไว้แล้วในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ บุคคลประเภทนี้เมื่อพ้นจากฐานะที่ได้รับการยกเว้น หากยังอยู่ในกำหนดเรียกก็ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป ส่วนคนผ่อนผันที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป คนผ่อนผันประเภทนี้เมื่อหมดเหตุที่จะได้รับการผ่อนผันแล้ว และยังคงอยู่ในกำหนดเรียกก็ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป

ง. เป็นคนที่กำลังจะได้รับการผ่อนผันอยู่ตามมาตรา ๒๙ ในชั้นนี้ควรทำความเข้าใจเสียก่อนว่าคนที่ได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ นั้น ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกและต้องไปแสดงตนเข้ารับการตรวจเลือกทุกปี และเมื่อหมดเหตุที่จะได้รับการผ่อนผันแล้วก็ต้องเข้ารับการตรวจเลือกตามกำหนดในหมายเรียก ฯ แต่ในระหว่างที่กำลังได้รับการผ่อนผันอยู่นี้ปีใดเจ้าตัวสละสิทธิเข้ารับการตรวจเลือกอย่างบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้รับการผ่อนผันไปแล้วก็เป็นอันยุติ ปีต่อไปไม่ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือก ส่วนบุคคลประเภทใดบ้างที่จะได้รับการผ่อนผันและจะได้รับการผ่อนผันอย่างไรบ้าง จะได้กล่าวในมาตรา ๒๙

จ. เป็นคนจำพวกที่ ๓ อยู่ก็ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกการเป็นคนจำพวกที่ ๓ นั้นเป็นผลเนื่องมาจากการเข้ารับการตรวจเลือกเมื่อครั้งก่อนคือเมื่อเข้ารับการตรวจเลือกแล้วคณะกรรมการตรวจเลือกได้กำหนดให้เป็นบุคคลจำพวกที่ ๓ ก็ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกในปีถัดไปอีก แต่เมื่อไปเข้ารับการตรวจเลือกแล้วคณะกรรมการตรวจเลือก กำหนดให้เป็นบุคคลจำพวกที่ ๓ ครบ ๓ ครั้ง แล้วเป็นอันงดไม่ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกอีกต่อไปแม้อายุจะยังไม่ครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ เช่นไปเข้ารับการตรวจเลือกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ , ๒๕๐๕ และ ๒๕๐๖ และทุกครั้งคณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เป็นบุคคลจำพวกที่ ๓ ไม่ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกใน พ.ศ. ๒๕๐๗ อีก แต่ถ้าไปเข้ารับการตรวจเลือกใน พ.ศ. ๒๕๐๔ และ พ.ศ. ๒๕๐๖ ส่วน พ.ศ. ๒๕๐๕ มอบให้ผู้ซึ่ง บรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแจ้งแทนตามมาตรา ๒๗(๗) แม้ทุกครั้งคณะกรรมการตรวจเลือกจะกำหนดให้เป็นคนจำพวกที่ ๓ ก็ยังต้องออกหมายเรียกให้เข้ารับการตรวจเลือกใน พ.ศ. ๒๕๐๗ อีก เพราะยังไม่ครบ ๓ ครั้ง คือ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่ได้ไปเข้ารับการตรวจเลือก แต่ถ้าในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้ไปเข้ารับการตรวจเลือกคณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เป็นคนจำพวกที่ ๓ อีก ก็ไม่ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกอีกต่อไป เพราะเป็นคนจำพวกที่ ๓ ครบ ๓ ครั้งแล้ว เป็นต้น

บุคคลที่จะออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกได้คงมีเพียงเท่านี้ บุคคลประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้จะออกหมายเรียกไม่ได้

การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการนี้ในปีหนึ่งให้เรียกเพียงครั้งเดียว ระหว่างเดือนเมษายนกับเดือนพฤษภาคม และโดยปกติเท่าที่กระทำกันอยู่ในขณะนี้ ก็กระทำในเดือนเมษายนทั้งสิ้น นอกจากบางจังหวัดที่มีอำเภอมาก ๆ หรือมีอำเภอที่อยู่ห่างไกลมากอาจต้องทำติดต่อกันไปถึง

เดือนพฤษภาคมก็ได้ การที่กำหนดทำการตรวจเลือกในเดือนเมษายนเพราะเป็นการสะดวกด้วยเป็นฤดูแล้งสะดวกต่อการเดินทางของเจ้าหน้าที่และเป็นเดือนที่ว่างเว้นจากฤดูการทำนานอกจากนั้นยังเป็นระยะเวลาปิดภาคการศึกษาสะดวกต่อนักเรียนนิสิตนักศึกษาที่ไปเข้ารับการตรวจเลือก แต่อย่างไรก็ดีการตรวจเลือกที่ให้กระทำได้เพียงปีละครั้งนี้ ถ้ามีความจำเป็นรัฐมนตรีว่ากระทรวงกลาโหมอาจจะสั่งให้ทำการตรวจเลือกสองครั้งหรือสามครั้งในปีใดก็ได้)

มาตรา ๒๔ การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น ให้นายอำเภอออกหมายเรียกทหารกองเกินซึ่งลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ และ มาตรา ๑๙ มาตราตรวจเลือก ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๒๔ มาตรานี้เป็นเพียงบทบัญญัติทั่วไป กล่าวคือบัญญัติให้ทราบว่าอำนาจ ในการออกหมายเรียกนั้นอยู่ที่นายอำเภอ ผู้อื่นแม้จะมียศสูงกว่าหรือตำแหน่งสูงกว่า ก็ออกหมายเรียกไม่ได้ ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย นอกจากนั้นก็บัญญัติว่าเป็นหน้าที่ของนายอำเภอจะต้องจัดการออกหมายเรียกโดยให้ออกหมายเรียกตามบัญชีทหารกองเกิน ซึ่งจัดทำไว้เมื่อมีบุคคลมาลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ หรือ มาตรา ๑๙ นั้นเอง)

มาตรา ๒๕ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้ายี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชใดต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตนภายในพุทธศักราชนั้น

ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะการยกเว้นตามมาตรา ๑๔ (๓) หรือการผ่อนผันตามมาตรา ๒๗(๒) และมาตรา ๒๙ (๓) ในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกหรือเพื่อจำหน่ายบัญชีเรียกทหารกองเกินตามแต่กรณี ที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ และพอจะเชื่อถือได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงชัดขึ้น

(อธิบาย ม.๒๕ มาตรานี้เป็นบทบัญญัติเรื่องวิธีการมอบหมายเรียกหรือส่งหมายเรียกที่นายอำเภอได้ออกเตรียมไว้แล้วให้ถึงมือผู้รับ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๓ วิธี คือ

๑. การมอบหมายเรียกให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้า ๒๑ ปี (๒๐ ปีบริบูรณ์)
๒. การมอบหมายเรียกให้ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะยกเว้นตามมาตรา ๑๔ (๓) หรือการผ่อนผันตามมาตรา ๒๗(๒) และมาตรา ๒๙(๓)
๓. การส่งหมายเรียกให้ทหารกองเกินที่มีอายุครบ ๒๑ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปแต่ยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์

วิธีที่ ๑. การมอบหมายเรียกให้คนที่มียุ่ย่างเข้า ๒๑ ปีนั้น กฎหมายบังคับให้ไปรับหมายเรียกด้วยตนเอง ณ อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหาร เริ่มไปรับได้ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงสิ้นเดือนธันวาคมของปีที่มีอายุย่างเข้า ๒๑ ปี

วิธีที่ ๒. การมอบหมายเรียกให้ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะยกเว้นตามมาตรา ๑๔(๓) หรือการผ่อนผันตามมาตรา ๒๗(๒) และ มาตรา ๒๙(๓) นั้น กฎหมายบังคับให้ตัวต้องไปรับหมายเรียกหรือเพื่อ

จำหน่ายบัญชีเรียกทหารกองเกินตามแต่กรณี ด้วยตนเอง ณ อำเภอภูมิลำเนาทหาร เริ่มไปรับได้ตั้งแต่วันที่พ้นจากฐานะดังกล่าว จนถึงสิ้นเดือนธันวาคมของปีที่พ้นจากฐานะเช่นนั้น

กรณีตามข้อ ๑. และข้อ ๒ กฎหมายยังผ่อนผันให้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ โดยให้ผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะและพอจะเชื่อถือได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าพ้นกำหนดแล้วตัวไม่ไปรับหมายเรียกด้วยตนเองและไม่จัดให้ผู้แทนไปรับแทนด้วย ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงชั้นมีความผิดตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๓๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๓ เดือนหรือทั้งปรับทั้งจำ แต่ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอรับหมายเรียกเสียก่อนอาจจะเป็นตัวไปขอรับหมายเรียกเองหรือให้บุคคลอื่นไปรับแทนจนระวางโทษลดลงมาเหลือปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือจำคุก ไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับกรณีที่กฎหมายกำหนดว่า “ก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิดบุคคลนั้นได้มาขอลงบัญชีทหารกองเกิน หรือขอลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ หรือมาขอรับ หมายเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตน แล้วแต่กรณี” นั้น สำหรับผู้ที่มาด้วยตนเองไม่มีปัญหาอะไรคงส่งตัวให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีได้ (สำหรับกรณีที่ให้ ผู้อื่นมาแทนนั้น คงจะส่งตัวผู้แทนให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีไม่ได้ ผู้เขียนเข้าใจว่า นายอำเภอคงต้องรับคำร้อง และสอบสวนผู้แทนให้ทราบสาเหตุที่เจ้าตัวมาไม่ได้และชี้แจงให้เจ้าตัวมาแสดงตนโดยด่วนเมื่อสาเหตุที่มาด้วยตัวเองไม่ได้หมดไป)

๒. การส่งหมายเรียกให้คนที่มียุครครบ ๒๑ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปแต่ยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ เว้นบุคคลที่พ้นจากฐานะยกเว้นหรือหมดเหตุผ่อนผันตามมาตรา ๒๕ (วรรคสอง) เป็นหน้าที่ของทางราชการจะจัดส่งให้ถึงที่อยู่อันเป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้นโดยตัวไม่ต้องมารับหมายเรียกด้วยตนเองหรือจะเรียกให้มารับที่อำเภอก็ได้ ถ้าทางราชการไม่ไปส่งหรือไปแล้วส่งให้ตัวรับไม่ได้ด้วยเหตุใด ๆ ก็ดีนั้น ไม่มี ความผิด แต่อย่างไร เพราะไม่มีบทกำหนดโทษไว้

วิธีการส่งหมายของทางราชการได้จัดทำหลายอย่างต่างกัน คือ

๑. ในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้นำหมายเรียกไปส่ง
๒. ในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ส่งหมายเรียก
๓. ในเขตเทศบาลนอกจากกรุงเทพมหานครเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นผู้ส่งหมายเรียก ส่วนนอกเขตเทศบาลคงให้กำนันผู้ใหญ่บ้านไปส่งเช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๒๖ ในเดือนตุลาคมทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่าง เข้า ยี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชนั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕

ประกาศเช่นว่านี้ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ และ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนมุขมนในท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

(อธิบาย ม. ๒๖ การประกาศตามมาตรา นี้มีความมุ่งหมายและวิธีปฏิบัติทำนองเดียวกับการประกาศตามมาตรา ๑๗)

มาตรา ๒๗ ทหารกองเกินซึ่งถูกเรียกต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามกำหนดหมายนั้น โดยนำไปสำคัญทหารกองเกิน บัตรประจำตัวประชาชน และประกาศนียบัตรหรือหลักฐานการศึกษาามาแสดงด้วย ถ้าไม่มาหรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก หรือไม่อยู่จนกว่าการตรวจเลือกแล้วเสร็จ ให้ถือว่าทหารกองเกินนั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก เว้นแต่

- (๑) ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วนให้ไปราชการอันสำคัญยิ่ง หรือไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง
- (๒) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (๓) ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการ หรือโรงงานอื่นใด ในระหว่างที่มีการรบหรือการสงคราม อันเป็นอุปสรรคในการรบหรือการสงคราม และอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหม
- (๔) บุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม
- (๕) เกิดเหตุสุดวิสัย
- (๖) ไปเข้าตรวจเลือกที่อื่น
- (๗) ป่วยไม่สามารถจะมาได้ โดยให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก

กรณี (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องได้รับการผ่อนผันเฉพาะคราวจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

(อธิบาย ม. ๒๗) มาตรานี้เป็นบทบังคับให้ทหารกองเกินที่ได้รับหมายเรียกแล้วต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกตามกำหนดในหมายเรียกนั้น และต้องนำไปสำคัญทหารกองเกิน บัตรประจำตัวประชาชน และประกาศนียบัตรหรือหลักฐานการศึกษาต่าง ๆ ไปแสดงด้วย แต่การบังคับในเรื่องให้นำหลักฐานไปด้วยนั้นไม่ใช่เรื่องสำคัญถึงแม้ไม่นำไปด้วยก็ไม่มีความผิดแต่อย่างใด นอกจากถูกตัดสิทธิเรื่องการลดหย่อนเวลารับราชการในกองประจำการเท่านั้น เรื่องสำคัญก็คือว่าตัวต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกตามกำหนดในหมายเรียกนั้น ถ้าไม่ไปถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืนมีความผิดตามมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี และมีแต่โทษจำคุกอย่างเดียวไม่มีโทษปรับด้วย

อย่างไรก็ดีมาตรานี้ก็ยังยกเว้นให้บุคคล ๗ ประเภทที่ไม่ไปเข้ารับการตรวจเลือกแล้ว ไม่ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน คือ

๑. ข้าราชการที่ได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วนให้ไปราชการอันสำคัญยิ่งซึ่งหมายถึงราชการภายในประเทศซึ่งมีความสำคัญมาก นอกจากนั้นอาจเป็นข้าราชการซึ่งต้องไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง บุคคลประเภทนี้ที่ไม่ไปเข้ารับการตรวจเลือกต้องได้รับการผ่อนผันจากกระทรวงมหาดไทยเฉพาะคราว

๒. นักเรียนที่ออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศซึ่งต้องเข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐ ดังนี้ คือ

(๑) ต้องเป็นนักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ โดยอยู่ในความปกครอง ทั้งฝ่ายวิชาการและความประพฤติของผู้ดูแลนักเรียนไทยของรัฐบาลไทยสำหรับประเทศนั้น ๆ ซึ่งโดยปกติ ก.พ. เป็นเจ้าหน้าที่ในเรื่องนี้ วิธีการขอผ่อนผัน ก.พ. จะแจ้งต่อกระทรวงมหาดไทย เมื่อ กระทรวงมหาดไทยเห็นว่าควรผ่อนผันให้ก็จะแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอันเป็นภูมิลำเนาทหาร ของผู้นั้นดำเนินการผ่อนผันให้ต่อไป

(๒) ถ้าไม่ใช่ นักเรียนตาม (๑) ก็อาจเป็นนักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ โดยทุนส่วนตัวและไม่อยู่ในความดูแลของผู้ดูแลนักเรียนไทยในต่างประเทศ การขอผ่อนผันตาม (๒) นี้ ต้อง ขอผ่อนผันจากทางอำเภอภูมิลำเนาทหารแล้ว นายอำเภอจะดำเนินการเรื่องต่อไปจนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้สั่งผ่อนผันให้ (คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๙๔๐/๒๕๑๗ ลง ๓ ธ.ค. ๒๕๑๗)

๓. เป็นข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการหรือโรงงานซึ่งผลิตสิ่งอุปกรณ์ในการรบหรือการสงครามและอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหมคำว่าอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหมนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นหน่วยงานของกระทรวงกลาโหมโดยตรงก็ได้ เช่น อาจเป็นโรงงานกลุ่หลักของ เอกชนถ้าไม่เกิดสงครามเจ้าของกิจการดำเนินกิจการของตนไปโดยเอกเทศ แต่ถ้าเกิดสงครามกระทรวงกลาโหมอาจเข้าควบคุมให้ผลิตเหล็กให้กับทางราชการทหารเพื่อใช้ทำอาวุธอย่างนี้ก็ขอผ่อนผันให้คนงานนั้นได้และกระทรวงกลาโหมต้องแจ้งต่อกระทรวงมหาดไทยให้สั่งผู้ว่าราชการจังหวัดภูมิลำเนาทหารของผู้นั้นดำเนินการผ่อนผันให้

๔. เป็นบุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม เช่น เมื่อสงครามครั้งก่อน ๆ ทางราชการได้เกณฑ์รถยนต์บรรทุกของเอกชนไปใช้ในราชการทหารพร้อมทั้งคนขับรถด้วย คนขับรถก็ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนามอยู่แล้ว ก็ขอผ่อนผันได้ โดยกระทรวงกลาโหมต้องแจ้งต่อกระทรวงมหาดไทยให้ดำเนินการต่อไป

๕. เกิดเหตุสุดวิสัย ซึ่งเป็นคำกว้าง แล้วแต่ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยปกติเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยแม้จะได้ระมัดระวังแล้วก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ทหารกองเกินเดินทางไปเข้ารับการตรวจเลือกแต่รถคว่ำหรือเรือล่มเสียกลางทางไปเข้ารับการตรวจเลือกไม่ได้ อย่างนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัย แต่การที่จะทราบว่าเป็นเหตุสุดวิสัยนั้นจะทราบได้ต่อเมื่อได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีการผ่อนผันล่วงหน้าสำหรับกรณีนี้

๖. ไปเข้าตรวจเลือกที่อื่น ซึ่งต้องเข้าลักษณะตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปเมื่อถึงมาตรานั้น

๗. ป่วยไม่สามารถจะไปเข้ารับการตรวจเลือกได้ ซึ่งหมายถึงการเจ็บป่วยจนไม่สามารถเดินทางไปเข้ารับการตรวจเลือกได้ ไม่ใช่เจ็บท้องปวดหัวเล็ก ๆ น้อย ๆ พอไปได้แต่ไม่ไป การป่วยนี้จะป่วยเป็นอะไรก็ได้เช่นเป็นไข้หนักลุกไม่ขึ้นหรือขาหักเดินไม่ได้ แต่การเจ็บป่วยที่จะไม่เป็นการหลีกเลี่ยงขัดขืนนั้นจะต้องมีผู้บรรลุนิติภาวะแล้วและพอจะเชื่อถือได้ไปแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันทำการตรวจเลือกด้วย และเมื่อเสร็จการตรวจเลือกแล้ว นายอำเภอจะทำการสอบสวนอีกครั้งหนึ่งว่าป่วยจนไม่สามารถไปเข้ารับการตรวจเลือกได้จริงหรือไม่ ถ้าจริงก็ไม่เป็นการหลีกเลี่ยงขัดขืน

ข้อที่ควรสังเกตก็คือ การเจ็บป่วยนี้ถ้าตัวผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้หาย เช่น ป่วยมากจนไม่ได้สติ ไม่ได้จัดคนไปแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกหรือหากคนไปแจ้งแทนไม่ได้เพราะไม่มีใครรับธุระให้ อย่างนี้ก็อาจเข้าลักษณะเป็นเหตุสุดวิสัยตาม (๕) ได้

หมวด ๕

การตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ

มาตรา ๒๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดผู้ดำรงตำแหน่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้บัญชาการกองพล เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกและคณะกรรมการชั้นสูง

(อธิบาย ม.๒๘ ในมาตรานี้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้กำหนดผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้บัญชาการกองพล ปัจจุบันกำหนดให้แม่ทัพภาคเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกและคณะกรรมการชั้นสูงภายในกองทัพของตน)

มาตรา ๒๘ ทวิ ให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกขึ้นในท้องที่แต่ละจังหวัดเพื่อทำการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ โดยให้ประกอบด้วยนายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศไม่ต่ำกว่าพันโทหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ นายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศหรือเทียบเท่าไม่สูงกว่าประธานกรรมการไม่เกินสองคน สัสดีจังหวัดหรือผู้แทนหนึ่งคน ซึ่งมีได้ประจำอยู่ในท้องที่จังหวัดที่ตรวจเลือกนั้น และนายทหารสัญญาบัตร ซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้น ๑ สาขาเวชกรรม หนึ่งคนหรือหลายคนเป็นกรรมการ ถ้าไม่อาจแต่งตั้งนายทหารสัญญาบัตรซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะดังกล่าวเป็นกรรมการได้ ก็ให้แต่งตั้งผู้อื่นซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้น ๑ สาขาเวชกรรมแทน

หน้าที่ของกรรมการตรวจเลือกและวิธีการตรวจเลือก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม.๒๘ ทวิ ในมาตรานี้นอกจากกำหนดให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกในแต่ละจังหวัดแล้ว ยังมีกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจเลือกโดยแยกหน้าที่กันกระทำดังนี้

๑. ประธานกรรมการตรวจเลือกแต่งตั้งจากนายทหารสัญญาบัตรยศไม่ต่ำกว่าพันโท มีหน้าที่ดังนี้
 - ๑.๑ อำนวยการและควบคุมการตรวจเลือกให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 - ๑.๒ ออกเสียงชี้ขาดในกรณีที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เมื่อคณะกรรมการตรวจเลือกไม่อาจตกลงกันโดยเสียงข้างมากได้
 - ๑.๓ ตรวจสอบการปล่อยทหารกองเกินพร้อมกับมอบใบรับรองผลการตรวจเลือก ๗ แบบ สด.๔๓ ให้ทหารกองเกินรับไปเป็นหลักฐาน

๒. กรรมการนายทหารสัญญาบัตร แต่งตั้งจากนายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศหรือเทียบเท่าไม่สูงกว่าประธานกรรมการไม่เกินสองคน (สำหรับในการตรวจเลือกนั้นแบ่งกรรมการนายทหารสัญญาบัตรออกเป็น ๒ นาย คือ นายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๑ ประจำโต๊ะที่ ๑ กับนายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๒ ประจำโต๊ะที่ ๓) มีหน้าที่ดังนี้

๒.๑ นายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๑ มีหน้าที่

๒.๑.๑ เรียกชื่อทหารกองเกินที่ถูกเรียกมาตรวจเลือก

๒.๑.๒ จัดดูแลทหารกองเกินซึ่งตรวจเลือกแล้วให้รวมอยู่เป็นจำพวก

๒.๑.๓ ป้องกันมิให้ทหารกองเกินซึ่งตรวจเลือกแล้วปะปนกับทหารกองเกินซึ่งยังไม่ได้ตรวจเลือก

๒.๑.๔ รับทหารกองเกินซึ่งคณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เข้ากองประจำการเพื่อนำขึ้นทะเบียนหรือนำตัวส่งนายอำเภอเพื่อออกหมายนัด

๒.๒ นายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๒ มีหน้าที่

๒.๒.๑ วัดขนาด (วัดทั้งขนาดสูง และขนาดรอบตัว)

วิธีวัดขนาดสูงให้ยืนตั้งตัวตรงสันเท้าชิดกันให้วัดตั้งแต่สันเท้าจนสุด

ศีรษะ

วิธีวัดขนาดรอบตัว ให้คล้องแถบเมตรรอบตัวให้ริมล่างของแถบได้ระดับราวนมโดยรอบ วัดเมื่อหายใจออกเต็มที่ ๑ ครั้ง และหายใจเข้าเต็มที่ ๑ ครั้ง

๓. กรรมการสัสดีจังหวัด มีหน้าที่ ดังนี้

๓.๑ บันทึกผลการตรวจเลือกในบัญชีเรียก ฯ (แบบ สด.๑๖)

๓.๒ รับเรื่องราวร้องขอในเหตุต่าง ๆ ซึ่งนายอำเภอได้สอบสวนแล้ว

๓.๓ แบ่งคนเป็นจำพวกในใบรับรองผลการตรวจเลือก (แบบ สด.๔๓)

๓.๔ เตรียมทำสลาก และบันทึกผลการจับสลาก

๓.๕ รวบรวมสลากที่จับแล้วไว้เป็นหลักฐาน

๓.๖ ตรวจสอบขึ้นทะเบียนและทำบัญชีคนที่ส่งเข้ากองประจำการ

๔. กรรมการซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ แผนปัจจุบันชั้น ๑ สาขาเวชกรรม มีหน้าที่ดังนี้

๔.๑ ตรวจร่างกายผู้ที่ถูกเรียกมาตรวจเลือก

๔.๒ ออกใบสำคัญให้แก่คนจำพวกที่ ๓ และคนจำพวกที่ ๔

๔.๓ ควบคุมการจับสลาก

ในการตรวจร่างกายให้คณะกรรมการแบ่งคนที่ได้ตรวจเลือกออกเป็น ๔ จำพวก

คือ

จำพวกที่ ๑ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายสมบูรณ์ดี ไม่มีอวัยวะพิการหรือผิดส่วน

แต่อย่างใด

จำพวกที่ ๒ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายที่เห็นได้ชัดว่าไม่สมบูรณ์ดีเหมือนคนจำพวกที่ ๑ แต่ไม่ถึงทุพพลภาพ

จำพวกที่ ๓ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับราชการทหารในขณะนั้นได้ เพราะป่วยซึ่งจะบำบัดให้หายภายในกำหนด ๓๐ วันไม่ได้

จำพวกที่ ๔ ได้แก่ คนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคที่ไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ.๒๕๔๐) ที่ออกตามมาตรา ๔๑

การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการในหน้าที่ต่าง ๆ นี้ บางหน้าที่กรรมการไม่ได้กระทำด้วยตนเอง แต่ได้ให้เจ้าหน้าที่ของตนเป็นผู้กระทำ แต่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของตัวกรรมการนั้น ๆ นอกจากกรรมการในหน้าที่แพทย์ซึ่งต้องทำการตรวจร่างกายผู้เข้ารับการตรวจเลือกด้วยตนเองจะให้ผู้อื่นทำแทนไม่ได้เพราะไม่ใช่แพทย์

คณะกรรมการตรวจเลือกซึ่งจะต้องไปทำการตรวจเลือกตามจังหวัดต่าง ๆ นั้น ถ้าผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ เห็นว่า จังหวัดใดมีทหารกองเกินจำนวนมาก หรือมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นอำเภอหรือกิ่งอำเภอจำนวนมาก ก็สามารถแต่งตั้งกรรมการหลายชุดได้โดยแยกคณะกรรมการเป็นคณะที่ ๑, ๒ หรือ ๓ ตามลำดับ

ลำดับขั้นของการทำการตรวจเลือก

๑. ในวันตรวจเลือกนั้นเมื่อถึงกำหนดเวลาทำการตรวจเลือกซึ่งโดยปกติจะเริ่มทำการตรวจเลือกเวลา ๐๗.๐๐ น. โดยเจ้าหน้าที่สัสดีอำเภอจะเรียกทหารกองเกินซึ่งได้มาแสดงตนเข้ารับการตรวจเลือกให้มาเข้าแถวรวมอยู่ ณ ตำบลของตนตามที่เจ้าหน้าที่ได้กำหนดไว้ เสร็จแล้วประธานกรรมการตรวจเลือกจะนำเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการตรวจเลือกทั้งคณะเข้าแถวหน้าเสาธงเพื่อเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสา เสร็จแล้วประธานอ่านสารของผู้บัญชาการทหารทหารสูงสุดและกล่าวให้โอวาทต่อทหารกองเกินที่มาเข้ารับการตรวจเลือก หลังจากนั้นกรรมการสัสดีจังหวัดก็จะชี้แจงขั้นตอนการตรวจเลือกและชี้แจงสิทธิต่าง ๆ ซึ่งทหารกองเกินควรได้รับ เสร็จแล้วเจ้าหน้าที่ของนายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๑ ซึ่งประจำอยู่ที่โต๊ะเรียกชื่อ (โต๊ะที่ ๑) ก็จะตรวจสอบว่าตำบลใดมีทหารกองเกินมากพอสมควรแล้วก็จะทำการเรียกชื่อตำบลนั้นเป็นอันดับแรก เมื่อจะเรียกทหารกองเกินตำบลใดเจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ทหารกองเกินตำบลนั้นเตรียมหลักฐานต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะให้เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบ พร้อมกับให้ทหารกองเกินตำบลนั้นทุกคนถอดรองเท้าและถุงเท้า ผ่ากับญาติหรือเพื่อนไว้ เสร็จแล้วก็จะทำการเรียกชื่อโดยใช้บัญชีเรียก ฯ (แบบ สด.๑๖) หรือใบรับรองผลการตรวจเลือก (แบบ สด.๔๓)

๑.๑ เมื่อโต๊ะที่ ๑ ทำการเรียกชื่อและบันทึกหลักฐานเอกสารเรียบร้อยแล้ว ก็จะมอบหลักฐานให้ทหารกองเกินนำไปมอบให้กรรมการตรวจเลือกซึ่งประจำอยู่โต๊ะที่ ๒ เพื่อตรวจร่างกาย

๑.๒ โต๊ะที่ ๒ เมื่อทหารกองเกินนำหลักฐานมามอบให้แล้ว เจ้าหน้าที่จะให้ถอดเสื้อทั้งชั้นนอกและชั้นในออก หากผู้ใดสวมกางเกงขายาว ก็ให้พับขากางเกงขึ้นเหนือเข่า เพื่อให้กรรมการ

แพทย์ตรวจได้อย่างสะดวกและถี่ถ้วน เสร็จแล้วเรียกชื่อผู้ที่มาแล้วให้กรรมการแพทย์ทำการตรวจร่างกาย ผู้ที่ผ่านการตรวจร่างกายแล้วนี้กรรมการจะแบ่งออกเป็น ๔ จำพวก คือ

จำพวกที่ ๑ ได้แก่ คนที่มีร่างกายสมบูรณ์ดีไม่มีอวัยวะพิการ หรือผิดส่วนแต่อย่างใด ซึ่งชาวบ้านมักเรียกว่า “ดี ๑” ในชั้นนี้ยังไม่เกี่ยวกับขนาดสูงหรือขนาดรอบตัว คนจำพวกที่ ๑ นี้ อาจจะเป็นคนมีขนาดต่ำหรือเล็กจนไม่ได้ขนาด หรือมีขนาดสูงหรือใหญ่เท่าใดก็ได้ไม่จำกัด

จำพวกที่ ๒ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายที่เห็นได้ชัดว่าไม่สมบูรณ์ดีเหมือนคนจำพวกที่ ๑ แต่ไม่ถึงทุพพลภาพ บุคคลที่จะเป็นคนจำพวกที่ ๒ นี้มองเห็นได้ชัดด้วยตาเปล่าและอาการที่ไม่สมบูรณ์นี้จะต้องตรงกับที่ได้บัญญัติไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) อาการไม่สมบูรณ์หรือผิดปกติดังอื่นจะถือว่าเป็นคนจำพวกที่ ๒ ไม่ได้

จำพวกที่ ๓ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับราชการทหารในขณะนั้นได้ เพราะป่วยซึ่งจะบำบัดให้หายในกำหนด ๓๐ วันไม่ได้ ข้อที่ต้องพิจารณาชั้นแรกของบุคคลจำพวกนี้คือ ต้องเป็นคนที่มีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอและการไม่แข็งแรงนั้นต้องเนื่องมาจากอาการเจ็บป่วยและจะรักษาให้แข็งแรงภายใน ๓๐ วันไม่ได้ การเจ็บป่วยนั้นจะป่วยเป็นโรคอะไรก็ได้ เช่นเป็นไขจับสันเรื้อรัง หรือเท้าหรือขาหรือแขนเป็นบาดแผลเรื้อรังรักษาไม่หายใน ๓๐ วัน ก็ต้องถือว่าเป็นคนจำพวกที่ ๓

คนจำพวกที่ ๓ นี้ไม่ต้องให้เข้าวัดขนาดต่อไปและคณะกรรมการตรวจเลือกจะออกไปสำคัญคนจำพวกที่ ๓ (แบบ สด.๔) ให้ไว้เป็นหลักฐาน

คนจำพวกที่ ๔ ได้แก่ คนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคที่ไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามมาตรา ๔๑ โรคหรืออาการพิการทุพพลภาพนี้จะต้องถือตามที่มีบัญญัติไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) เท่านั้น และคณะกรรมการตรวจเลือกจะออกไปสำคัญสำหรับคนจำพวกที่ ๔ (แบบ สด.๕) ให้ไว้เป็นหลักฐาน แต่ใบสำคัญนี้เจ้าหน้าที่สถิติจะเรียกเก็บไว้และออกไปสำคัญปลดพ้นราชการทหารตามมาตรา ๔๑ ให้เป็นหลักฐานต่อไป

เมื่อพิจารณาถึงคนจำพวกต่าง ๆ นี้แล้ว จะเห็นว่าในการตรวจเลือกครั้งหนึ่งนั้นจะส่งคนเข้าเป็นทหารกองประจำการได้เฉพาะคนจำพวกที่ ๑ กับคนจำพวกที่ ๒ เท่านั้น ส่วนคนจำพวกที่ ๓ กับคนจำพวกที่ ๔ จะส่งเข้ากองประจำการไม่ได้ และการจะส่งคนจำพวกที่ ๒ เข้ากองประจำการได้ก็ต้องเข้ากรณีนี้ที่คนจำพวกที่ ๑ ไม่พอส่งเข้ากองประจำการ หรือผู้ที่ถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ และถูกจัดไว้เป็นคนหลีกเลี่ยงขัดขืน ถ้าคณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เป็นคนจำพวกที่ ๒ ก็ต้องส่งตัวไปวัดขนาดหากมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๔๖ เซนติเมตรขึ้นไปและมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปในเวลาหายใจออกเต็มที่ ก็ต้องส่งตัวเข้ากองประจำการ ดังนั้นกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) จึงบัญญัติเกี่ยวกับการจัดให้เป็นคนจำพวกที่ ๒, ๓ และ ๔ ไว้เป็นพิเศษดังนี้คือ

ก. การวินิจฉัยลักษณะพิการและโรคต่าง ๆ นั้น ถ้าแพทย์ผู้ตรวจยังมีความสงสัยก็ให้คณะกรรมการตรวจเลือกจัดเข้าไว้ในคนจำพวกที่ ๑ ก่อน

ข. สำหรับบุคคลซึ่งกรรมการในหน้าที่แพทย์เห็นว่า เข้าอยู่ในคนจำพวกที่ ๒ , ๓ หรือจำพวกที่ ๔ ถ้ากรรมการซึ่งมิใช่แพทย์มีความเห็นแย้งรวมกันถึง ๒ คน ต้องงดออกไปสำคัญสำหรับคนจำพวกที่ ๓ หรือจำพวกที่ ๔ ไว้ก่อนและให้ส่งตัวเข้าตรวจเลือกรวมกับคนในจำพวกเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นคนจำพวกที่ ๑ หรือคนจำพวกที่ ๒ ก็ได้ตามความเห็นแย้งของกรรมการซึ่งมิใช่แพทย์ ถ้าผู้นั้นต้องเข้ากองประจำการก็ให้กรรมการซึ่งมีความเห็นแย้งกันนั้นต่างฝ่ายต่างทำคำชี้แจง ยื่นต่อกรรมการชั้นสูงภายใน ๗ วัน นับ ตั้งแต่วันเสร็จการตรวจเลือกในจังหวัดนั้น

๑.๓ เรียกชื่อคนจำพวกที่ ๑ เข้าวัดขนาดสูงและวัดขนาดรอบตัวต่อไป (กรณีของคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีความสูงตั้งแต่ ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไปและมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป เรียกว่า "คนได้ขนาด" และคนจำพวกที่ ๑ ขนาดถัดรอง ซึ่งมีความสูงตั้งแต่ ๑๕๙ เซนติเมตรลงมาจนถึง ๑๔๖ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปมีไม่พอกับความต้องการต้องเรียกคนจำพวกที่ ๒ เข้าวัดขนาดด้วยและหากยังไม่พอยุ่ก็ก็ต้องเรียกคนผ่อนผันเข้าวัดขนาด ตามลำดับคือคนผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๓) หากยังไม่พอจึงเรียกคนผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๑) และ (๒) รวมกันเข้าทำการวัดขนาด ตามลำดับ จนพอกับความต้องการ หากเลือกถึงขนาดใดเกินความต้องการก็ให้จับสลากเฉพาะคนขนาดนั้น)

วิธีวัดขนาดสูงนั้น ต้องให้ผู้จะถูกวัดยืนตัวตั้งตรงส้นเท้าชิดกันแล้ววัดตั้งแต่ส้นเท้าจนสุดศีรษะได้เท่าใดเจ้าหน้าที่จะจดลงบัญชีไว้เป็นขนาดสูง

ส่วนวิธีวัดขนาดรอบตัวนั้นคงให้ผู้จะถูกวัดยืนตัวตั้งตรง ส้นเท้าชิดกัน แล้วคล้องแถบเมตรสำหรับใช้วัดลงไปรอบตัวผู้จะถูกวัด ต้องให้ริมล่างของแถบเมตรได้ระดับราวนมโดยรอบคือต้องคอยระวังไม่ให้ด้านหลังหย่อน แล้วจึงทำการวัดเมื่อหายใจออกเต็มที่ครั้งหนึ่งและหายใจเข้าเต็มที่อีกครั้งหนึ่ง เฉพาะการวัดเมื่อหายใจออกเท่านั้นที่จะใช้ถือเป็นขนาดสำหรับคัดเลือกคนส่งเข้ากองประจำการต่อไป เมื่อวัดได้เท่าใดเจ้าหน้าที่จะจดลงไว้ในบัญชี

ลำดับขั้นการทำการตรวจเลือก ๓ ขั้นนี้จะกระทำ ๒ หน หรือ ๒ รอบ เมื่อครบ ๒ รอบ แล้วก็จะถึงขั้นทำการจับสลากและการส่งตัวคนเข้ากองประจำการซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

๓. หลักเกณฑ์การคัดเลือกคนเข้ากองประจำการ การคัดเลือกคนเข้ากองประจำการมีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. บุคคลซึ่งจะเข้ารับราชการกองประจำการได้นั้น คือคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งต้องมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป ในเวลาหายใจออก และขนาดสูงตั้งแต่ ๑๔๖ เซนติเมตรขึ้นไป คนที่จะส่งเข้ากองประจำการนี้ต้องได้ขนาดทั้งขนาดรอบตัวและขนาดสูง คือ ต้องมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรและสูงตั้งแต่ ๑๔๖ เซนติเมตรขึ้นไป ถ้าขนาดรอบตัว ๘๕ เซนติเมตรแต่สูงเพียง ๑๔๕ เซนติเมตรหรือขนาดรอบตัว ๗๕ เซนติเมตรแต่สูงถึง ๑๘๐ เซนติเมตรอย่างนี้จะส่งเข้ากองประจำการไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นคนไม่ได้ขนาด

๒. คนที่จะส่งเข้ากองประจำการนั้น ชั้นแรกต้องส่งคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๖๐ เซนติเมตรและขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปก่อน ถ้าคนขนาดนี้มีมากกว่าจำนวนที่ต้องการก็ให้ทำการจับสลาก เช่น ในการตรวจเลือกของเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร จะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ ๑๐๐ คน แต่มีคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป ๑๒๐ คน ต้องเอา ๑๒๐ คนนี้ มาทำการจับสลากเอาเข้าเป็นทหาร ๑๐๐ คน และปล่อยไป ๒๐ คน

แต่ถ้าคนจำพวกที่ ๑ ขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตรและมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป มีพอดีกับจำนวนที่ต้องการก็ส่งเข้าเป็นทหารหมดไม่ต้องจับสลาก เช่น ในการตรวจเลือกอำเภองาว จังหวัดลำปาง จะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ ๘๐ คน และมีคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป ๘๐ คน อย่างนี้ต้องส่งเข้ากองประจำการหมดทั้ง ๘๐ คน โดยไม่มีการจับสลาก แต่ถ้าคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป มีไม่พอกับความต้องการ ก็ต้องส่งเข้ากองประจำการทั้งหมด และต้องส่งคนขนาดถัดรองเพิ่มจนพอกับความต้องการ เช่น การตรวจเลือก อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จะต้องส่งคนเข้ากองประจำการ ๑๐๐ คน แต่มีคนขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป ๘๐ คน อย่างนี้จะต้องส่งเข้ากองประจำการทั้งหมด โดยไม่มีการจับสลากและต้องส่งคนจำพวกที่ ๑ ขนาดถัดรอง ซึ่งมีความสูง ๑๕๕ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตร ขึ้นไปเพิ่มอีก ๒๐ คน ถ้าคนขนาดนี้มีมากกว่าความต้องการก็ให้จับสลากเฉพาะคนขนาดถัดรองนี้เท่านั้น

เมื่อมีการจับสลากต้องจัดให้มีสลากเท่ากับจำนวนคนที่จะต้องจับสลากและแบ่งเป็นเครื่องหมายสีแดงอย่างหนึ่ง กับสีดำอีกอย่างหนึ่ง ผู้ใดจับได้สลากสีแดงจะต้องถูกส่งตัวเข้ากองประจำการ ดังนั้นสลากสีแดงจึงต้องมีเท่ากับจำนวนคนที่จะต้องส่งเข้ากองประจำการ ถ้าผู้ใดจับสลากสีดำไม่ต้องเข้ากองประจำการ สลากสีดำจึงต้องมีเท่ากับจำนวนคนที่จะต้องปล่อยตัวไป ถ้าที่ใดจะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารหลายแผนก เช่น ส่งคนเข้าเป็นทั้งทหารบกและทหารอากาศด้วยในคราวเดียวกัน หรือส่งคนเข้าเป็นทั้งทหารเรือและทหารอากาศด้วยในคราวเดียวกัน ก็ให้เขียนนามแผนกนั้น ๆ ลงไปในสลากสีแดงด้วย หรือถ้าแผนกใดจะต้องส่งเข้ากองประจำการเป็นผลัด ๆ ก็เขียนเลขผลัดลงในสลากสีแดงเลยที่เดียวเพื่อจะจับสลากได้เสร็จในคราวเดียวกันไม่ต้องเสียเวลาจับสลากหลายครั้ง ในกรณีที่คนที่จะส่งเข้ากองประจำการ ได้มีเท่ากับจำนวนคนที่จะส่งเข้ากองประจำการ คงมีการจับสลากเฉพาะแบ่งแผนก และแบ่งผลัดอย่างเดียว ไม่มีสลากดำ

๓. ถ้าคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๖๐ เซนติเมตรและมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป มีไม่พอกับจำนวนที่ต้องการ ให้ส่งส่งคนขนาดถัดรองลงมาตามลำดับจนพอกับความต้องการ ถ้าเลือกถึงขนาดใดเกินจำนวนต้องการก็ให้จับสลากเฉพาะขนาดนั้น เช่น ในการตรวจเลือกอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ ๑๐๐ คน และมีคนจำพวกที่ ๑ ขนาดสูงดังนี้

๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไป ๘๐ คน

๑๕๙ เซนติเมตร ๑๐ คน

๑๕๘ เซนติเมตร ๒๐ คน

อย่างนี้คนขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไป ๘๐ คน ต้องส่งเข้ากองประจำการหมด เมื่อส่งแล้วยังขาดอีก ๒๐ คน ก็ต้องส่งคนขนาดถัดรองลงมาขนาดแรก ได้แก่ ขนาดสูง ๑๕๙ เซนติเมตร ซึ่งมีอยู่จำนวน ๑๐ คน ก็ต้องส่งเข้ากองประจำการทั้งหมด ๑๐ คน เมื่อส่งแล้วยังขาดอีก ๑๐ คน ก็ต้องพิจารณาขนาดถัดรองลงมาอีกซึ่งได้แก่ขนาดสูง ๑๕๘ เซนติเมตร คนขนาดนี้มีอยู่ทั้งหมด ๒๐ คน ถ้าส่งหมดก็จะเกินจำนวนไป ๑๐ คน จึงต้องเอา ๒๐ คนนี้มาทำการจับสลากเอาเข้าเป็นทหาร ๑๐ คน ปลอยตัวไป ๑๐ คน

การพิจารณาส่งคนขนาดถัดรองนี้ขนาดสุดท้ายที่จะส่งเข้ากองประจำการได้คือ ขนาดสูง ๑๔๖ เซนติเมตร ต่ำกว่านั้นส่งไม่ได้

๔. ถ้าคนจำพวกที่ ๑ มีไม่พอกับจำนวนที่ต้องการ ต้องเลือกจากคนจำพวกที่ ๒ โดยวิธีเดียวกับการเลือกคนจำพวกที่ ๑ คือพิจารณาคนขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไปก่อน ถ้าไม่พอก็พิจารณาเลือกขนาดถัดรองลงมาตามลำดับ

๕. เมื่อส่งคนจำพวกที่ ๒ ตามข้อ ๔ แล้ว ยังไม่พอกับจำนวนที่ต้องการอีกต้องพิจารณาส่งคนผ่อนผัน(คนที่จะได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙) การส่งคนผ่อนผันต้องส่งคนผ่อนผันที่เป็นคนจำพวกที่ ๑ ก่อน ถ้ายังขาดอยู่อีกก็พิจารณาขนาดถัดรองลงมาตามลำดับ ถ้ายังไม่พอก็ส่งคนผ่อนผันที่เป็นคนจำพวกที่ ๒ โดยพิจารณาขนาดลงมาตามลำดับเช่นเดียวกัน การพิจารณาส่งคนผ่อนผันเข้ากองประจำการนั้น ต้องส่งคนผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๓) ก่อน หากไม่พอจึงพิจารณาส่งคนผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๑) และ (๒) รวมกัน

การส่งคนเข้ากองประจำการกระทำได้ตามลำดับดังกล่าวแล้วเพียงข้อ ๕ เท่านั้น ถ้าคนยังขาดจำนวนอยู่อีกก็จำเป็นต้องปลอยให้ขาดจำนวน แล้วส่งคนอำเภออื่นที่ยังไม่ได้ทำการตรวจเลือกเพิ่มขึ้นแทน แต่ถ้าขาดจำนวนในอำเภอสุดท้ายที่ทำการตรวจเลือกของจังหวัดนั้นก็จำเป็นต้องปลอยให้ขาดจำนวน และรายงานให้หน่วยเหนือทราบเพื่อดำเนินการต่อไป)

มาตรา ๒๘ ตริ ให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นสูงขึ้นในท้องที่แต่ละจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทนหนึ่งคนเป็นประธานกรรมการ เจ้าหน้าที่สัสดี ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าสัสดีจังหวัดหนึ่งคน และข้าราชการอื่นซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าอีกหนึ่งคน เป็นกรรมการ

กรรมการชั้นสูงต้องไม่เป็นบุคคลคนเดียวกับกรรมการตรวจเลือก

คณะกรรมการชั้นสูงมีอำนาจพิจารณาตัดสินกรณีที่มีคำร้อง ตามมาตรา ๓๑ หรือกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างกรรมการตรวจเลือกซึ่งทำคำชี้แจงเสนอขึ้นมา

คำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูงให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๘ จัตวา ให้นายอำเภอท้องที่ที่มีการตรวจเลือกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดสถานที่ทำการตรวจเลือก

(๒) จัดเจ้าหน้าที่และเอกสารเกี่ยวกับการตรวจเลือก เพื่อให้คณะกรรมการตรวจเลือกตรวจสอบได้ในวันตรวจเลือก

(๓) จัดคนซึ่งมาตรวจเลือกให้รวมอยู่เป็นตำบลเพื่อฟังเรียกชื่อ

(๔) สอบสวนบุคคลซึ่งร้องขอในเหตุต่าง ๆ แล้วมอบเรื่องให้คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณา

(๕) ตรวจทานและบันทึกบัญชีเรียกของอำเภอตามผลการตรวจเลือก

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔. คณะกรรมการชั้นสูง เนื่องจากคณะกรรมการตรวจเลือกต้องทำงานในวันตรวจเลือกอย่างหนักเพราะมีจำนวนคนเข้ารับการตรวจเลือกมากและต้องทำงานแข่งกับเวลา ต้องทำการตรวจเลือกของแต่ละอำเภอให้แล้วเสร็จเป็นวัน ๆ ตามที่กำหนด ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเลือกจึงอาจเกิดการผิดพลาดขึ้นได้ นอกจากนั้นกรรมการในหน้าที่ต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจเลือกก็ยังคงอาจมีความเห็นขัดแย้งกันได้ดังกล่าวมาแล้ว กฎหมายจึงได้กำหนดให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นสูงขึ้นอีกคณะหนึ่งสำหรับตัดสินปัญหาต่าง ๆ เหนือคณะกรรมการตรวจเลือกในจังหวัดนั้น ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้ คือ

ก. ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน ๑ คน

ข. เจ้าหน้าที่สัสดีซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าสัสดีจังหวัด ๑ คน ตำแหน่งนายทหารชั้นสัญญาบัตรในสายงานสัสดีที่มีตำแหน่งต่ำกว่าสัสดีจังหวัด ได้แก่ ผู้ช่วยสัสดีจังหวัดและสัสดีอำเภอ ส่วนตำแหน่งที่สูงกว่า เช่น สัสดีกองทัพบก ฯลฯ เป็นต้น

ค. เจ้าหน้าที่อื่นที่เหมาะสมแก่กรณี เช่น ถ้ามีปัญหาในเรื่องอาการโรคก็อาจตั้งนายแพทย์เป็นกรรมการ ซึ่งแล้วแต่ข้อเท็จจริงหรือเป็นปัญหาอื่นที่จะต้องพิจารณาก็ตั้งผู้ที่มีความสามารถในด้านนั้นขึ้นเป็นกรรมการ

ตามกฎหมายกำหนดไว้ว่ากรรมการชั้นสูงนี้ต้องไม่ใช่คนเดียวกับกรรมการตรวจเลือก เช่น สัสดีจังหวัดเป็นกรรมการตรวจเลือกแล้ว จะตั้งเป็นกรรมการชั้นสูงอีกไม่ได้ และคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูงนี้ให้เป็นที่สุดเพียงแค่นี้

การยื่นเรื่องราวต่อคณะกรรมการชั้นสูงนี้ ตามกฎหมายไม่ได้กำหนดระเบียบและวิธีการไว้ แต่ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทยกำหนดว่า ผู้ที่จับสลากถูกเข้ากองประจำการและได้ไปรายงานตัวเข้ากองประจำการเรียบร้อยแล้วและกำลังอยู่ในกองประจำการจะต้องยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการชั้นสูงโดยตรง สำหรับผู้ที่ยังไม่เข้ากองประจำการก็ต้องยื่นเรื่องราว ต่อคณะกรรมการชั้นสูงเช่นเดียวกัน

มาตรา ๒๙ เมื่อได้คัดคนที่ยกเว้นด้วยเหตุต่าง ๆ ออกแล้ว ถ้ามีจำนวนทหารกองเกินที่จะรับราชการเป็นทหารกองประจำการได้มากกว่า จำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันแก่ประเภทบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดา ซึ่งไร้ความสามารถ หรือพิการ ทุพพลภาพ หรือชรา จนหาเลี้ยงชีพไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู แต่ถ้ามีบุตรหลายคนจะต้องเข้า กองประจำการพร้อมกันคนผ่อนผันให้คนเดียวตามแต่บิดาหรือมารดาจะเลือก ถ้าบิดาหรือมารดาไม่สามารถจะเลือกได้ ก็ให้คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณาผ่อนผันให้หนึ่งคน

(๒) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบุตรซึ่งมารดาตาย หรือไร้ความสามารถ หรือพิการ ทุพพลภาพ และบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ซึ่งบิดามารดาตาย ทั้งนี้เมื่อบุตรหรือพี่หรือน้องนั้นหาเลี้ยงชีพไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

(๓) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษิตตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้อ้างสิทธิตาม (๑) หรือ (๒) แห่งมาตรานี้ ต้องร้องขอผ่อนผันต่อนายอำเภอท้องที่ก่อนวันตรวจเลือกเข้ากองประจำการไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งไม่ใช่ความผิดของผู้ร้อง และผู้ร้องต้องร้องต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก ตามมาตรา ๓๐ อีกครั้งหนึ่ง นายอำเภอต้องสอบสวนหลักฐานไว้เสียก่อนวันตรวจเลือก เพื่อคณะกรรมการตรวจเลือกจะได้ตัดสินใจทันที่ การขอผ่อนผันตาม (๓) ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าไม่สามารถจะผ่อนผันพร้อมกันทั้งสามประเภทได้เพราะจะทำให้คนไม่พอจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการให้ผ่อนผันคนประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ รวมกันก่อน ถ้าคนยังเหลือจึงผ่อนผันคนประเภทที่ ๓ ถ้าจำนวนคนในประเภทใดจะผ่อนผันไม่ได้ทั้งหมดต้องให้คนประเภทนั้นจับสลาก

(อธิบาย ม.๒๙ การผ่อนผันตามมาตรานี้เป็นการผ่อนผันในขั้นสุดท้าย ด้วยบทบัญญัติว่าเมื่อได้คัดคนที่ยกเว้นด้วยเหตุต่าง ๆ ออกแล้วยังมีจำนวนคนที่ส่งเข้ากองประจำการได้พอจึงจะผ่อนผันให้บุคคลตามมาตรานี้ (คนจะมีพอส่งเข้ากองประจำการหรือไม่ดูคำอธิบายมาตรา ๒๘) แต่ถ้าแม้ว่าในการตรวจเลือกคราวนั้นจะไม่มีคนยกเว้นที่ต้องคัดออกเลย ถ้าคนธรรมดาที่มีพอส่งเข้ากองประจำการแล้ว ก็คงผ่อนผันให้บุคคลตามมาตรานี้ ดังนี้ข้อสำคัญจึงอยู่ที่ว่ามีคนพอส่งเข้ากองประจำการตามมาตรา ๒๘ หรือไม่

บุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันตามมาตรานี้มีอยู่ ๓ ประเภท คือ

๑. เป็นบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดาและมารดาในเมื่อ

ก. บิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดาและมารดาเป็นคนไร้ความสามารถ คือเป็นคนวิกลจริต ซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ แต่อย่างไรก็ดีถ้าเป็นเพียงคนวิกลจริตซึ่งศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถและบุตรต้องเลี้ยงดูแล้วเข้าใจว่าจะอนุโลมเข้าในข้อนี้ได้ เพราะความมุ่งหมายของมาตรานี้คือ ต้องการปล่อยให้บุตรได้เลี้ยงดูบิดามารดาไม่ให้อดตาย หรือ

ข. บิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดาและมารดา พิการทุพพลภาพ หรือ

ค. บิดาหรือมารดาหรือทั้งบิดาและมารดาชราจนหาเลี้ยงชีพไม่ได้ ซึ่งในข้อนี้กฎหมายไม่ได้กำหนดเกณฑ์ชราไว้ว่ามีอายุเท่าใด เพราะสุขภาพของคนเราไม่เหมือนกัน บางคนมีอายุถึง ๘๐ ปี แต่ยังคงแข็งแรง แต่บางคนอายุเพียง ๕๐ ปี หรือ ๖๐ ปี อาจจะอ่อนแอทำงานไม่ไหว กฎหมายจึงใช้คำกลาง ๆ ว่าชราจนหาเลี้ยงชีพไม่ได้เป็นเกณฑ์พิจารณา

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้การผ่อนผันต้องประกอบด้วย

(๑) เป็นบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดาหรือทั้งบิดาและมารดา ถ้าไม่ได้เป็นคนหาเลี้ยงก็ไม่ได้รับการผ่อนผัน มักจะมีปรากฏเสมอ ๆ ว่า พ่อแม่ยากจน ลูกก็ไม่แยแส ต้องอาศัยผู้อื่นยังชีพ แต่พอลูกจะถูกทหารก็สงสารลูก ยอมรับสมอ้างว่าลูกเป็นผู้เลี้ยงดูอย่างนี้ก็มีนอกจากนั้นยังต้องพิจารณาถึงว่าจำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดามารดาหรือไม่ เช่นบิดามารดามีฐานะมั่งคั่งอยู่แล้วแม้ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรบุตรก็ไม่จำเป็นต้องหาเลี้ยงตรงกันข้ามบิดามารดากลับยังต้องเลี้ยงบุตรอยู่ก็อย่างนี้ก็ไม่ได้รับการผ่อนผันอีกประการหนึ่ง มักจะมีกรณีว่าบิดามารดาประกอบอาชีพมีหลักฐานมั่นคงและบุตรต้องเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการประกอบอาชีพนั้น ถ้าบุตรต้องถูกทหารจะไม่มีผู้ใดทำแทน กรณีอย่างนี้บิดามารดาอาจจ้างผู้อื่นทำแทนได้ จึงขอผ่อนผันไม่ได้

(๒) ต้องไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน เช่นยังมีทั้งบิดามารดา บิดาหาเลี้ยงชีพไม่ได้แต่มารดายังแข็งแรงและหาเลี้ยงชีพอยู่แล้วก็ขอผ่อนผันไม่ได้ และจะอ้างว่ามารดาประกอบอาชีพคนเดียวจะทำให้รายได้ลดน้อยลงอย่างนี้ไม่ได้ หรือถ้ามีแต่บิดาหรือมารดาหรือทั้งบิดาและมารดาประกอบอาชีพไม่ได้ทั้งสองคนแต่ยังมีภริยาของผู้จะขอผ่อนผันประกอบอาชีพเลี้ยงดูได้ก็ขอผ่อนผันไม่ได้ คำว่าไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูไม่ได้เจาะจงเฉพาะญาติพี่น้องเท่านั้น จะเป็นใครก็ได้ที่เขารับเลี้ยงดูแทนได้ก็จะขอผ่อนผันไม่ได้

อาจมีกรณีที่บุตรต้องเข้ารับการตรวจเลือกพร้อมกัน เช่นเป็นบุตรฝาแฝด หรือคนพี่เคยได้รับการผ่อนผันมาแล้วจนคนน้องถึงกำหนดต้องเข้ารับการตรวจเลือกอีก ในกรณีอย่างนี้กฎหมายยอมผ่อนผันให้เพียงคนเดียวตามแต่บิดามารดาจะเลือก จะขอผ่อนผันทั้งหมดไม่ได้ แต่ถ้าบิดามารดาไม่สามารถจะเลือกได้ด้วยเหตุใด ๆ ก็ดี คณะกรรมการตรวจเลือกจะเป็นผู้พิจารณาเลือกผ่อนผันให้ ๑ คน ซึ่งคณะกรรมการตรวจเลือกก็จะถือหลักว่าผู้ใดเป็นคนที่เลี้ยงบิดามารดาได้ดีกว่ากัน

การขอผ่อนผันตามข้อ ๑ นี้ ผู้ร้องต้องขอผ่อนผันก่อนนายอำเภอท้องที่ก่อนวันตรวจเลือกไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน นายอำเภอจะทำการสอบสวนข้อเท็จจริงไว้เป็นหลักฐาน และเมื่อถึงวันตรวจเลือกต้องร้องต่อคณะกรรมการตรวจเลือกอีกครั้งหนึ่งจึงจะได้รับสิทธิผ่อนผัน

๒. เป็นบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยง

ก. บุตรซึ่งมารดาตาย หรือมารดาไร้ความสามารถหรือมารดาพิการทุพพลภาพ (มารดาในที่นี้คือภริยาของผู้ขอผ่อนผัน) หรือ

ข. พี่หรือน้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือร่วมแต่มารดาซึ่งมารดาตาย

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้การผ่อนผันประกอบด้วย

(๑) บุตรหรือพี่หรือน้องนั้นหาเลี้ยงชีพด้วยตนเองไม่ได้ ซึ่งอาจเป็นด้วยอายุยังน้อยหรือไร้ความสามารถหรือพิการทุพพลภาพอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้

(๒) ไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน โดยมีความหมายเช่นเดียวกับข้อ ๑ ทุกประการ

การขอผ่อนผันตามข้อ ๒ นี้ ต้องดำเนินการและปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๑ ทุกประการ

๓. เป็นบุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๓ (พ.ศ.๒๕๓๖) ซึ่งแบ่งบุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาออกเป็น ๓ ประเภทคือ

ก. นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐและของเอกชน ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ซึ่งจะผ่อนผันให้เพียงการศึกษาชั้นปริญญาโทหรือเทียบเท่าชั้นปริญญาโทเท่านั้น ผู้ที่ศึกษาในชั้นปริญญาเอกไม่ได้รับการผ่อนผัน และการผ่อนผันนี้ยอมให้เพียงอายุครบ ๒๖ ปีบริบูรณ์ ถ้าอายุเกินกว่านี้แม้ยังกำลังศึกษาอยู่ก็ไม่ได้รับการผ่อนผัน (เว้นแต่นิสิตหรือนักศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ผ่อนผันให้ในระหว่างที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหรือสถาบันทางแพทย์เพื่อขึ้นทะเบียน และรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรมอีก ๑ ปี)

ข. นักเรียนหรือนักศึกษาโรงเรียนอาชีวหรือวิทยาลัย สังกัดหรืออยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง หรือองค์การของรัฐ ตามที่กำหนดรายชื่อสำนักศึกษาไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) แล้ว ซึ่งจะผ่อนผันให้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตรหรือปริญญาตรีหรือ วิทยฐานะซึ่งทางราชการรับรองว่าเทียบได้ไม่สูงกว่าปริญญาตรี และผ่อนผันให้จนถึงอายุครบ ๒๖ ปีบริบูรณ์

ค. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดหรือในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย โดยให้ได้รับการผ่อนผันจนสำเร็จระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนประเภทนี้ผ่อนผันให้เพียงอายุครบ ๒๒ ปีบริบูรณ์ถ้ายังไม่สำเร็จก็ไม่ได้รับการผ่อนผันต่อไป

การขอผ่อนผันแก่บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษากว่า ๓ ประเภทนี้ แยกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ให้เป็นหน้าที่ของ มหาวิทยาลัย สถาบัน โรงพยาบาล หรือวิทยาลัยของรัฐ กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเทียบเท่ากรม หรือองค์การของรัฐ แล้วแต่กรณี ส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผัน ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องรับการตรวจเลือก

๒. ให้เป็นหน้าที่ของ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย แล้วแต่กรณี ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผัน ต่อทบวงมหาวิทยาลัย และให้ทบวงมหาวิทยาลัย ส่งรายชื่อบุคคลดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ

สิทธิได้รับการผ่อนผันของบุคคลตามมาตรา ๒๙ (๑) (๒) และ (๓) นี้มีไม่เท่ากัน กล่าวคือถ้าคนจำพวกที่ ๑ รวมกับคนจำพวกที่ ๒ มีไม่พอกับจำนวนที่ต้องส่งเข้ากองประจำการ ให้เลือกจากคนที่ได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ ส่งเข้ากองประจำการด้วย ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ข้อ ๕ วรรค ๓

สำหรับการส่งคนที่จะได้รับการผ่อนผันเข้ากองประจำการนั้น ต้องส่งคนที่ได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๓) เข้ากองประจำการก่อน ถ้าไม่พอจึงให้ส่งคนที่ได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๑) และ (๒) รวมกัน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙)

มาตรา ๓๐ ถ้าผู้ที่ถูกเรียกมาตรวจเลือกเห็นว่า ตนควรจะได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน ต้องนำหลักฐานมาแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือกก่อนจับสลากหรือก่อนกำหนดให้เข้ากองประจำการ ในกรณีที่ไม่มีกรจับสลาก มิฉะนั้นให้ถือว่าหมดสิทธิที่จะได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน

(อธิบาย ม. ๓๐) การขอรับสิทธิยกเว้นหรือผ่อนผันในวันทำการตรวจเลือกนั้น ต้องกระทำหรือยื่นเรื่องราวขอรับสิทธิก่อนถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการ มิฉะนั้นจะไม่ได้รับสิทธิ โดยปกติเจ้าหน้าที่จะประกาศให้ยื่นเรื่องราวได้ตั้งแต่ถูกเรียกชื่อครั้งแรกเป็นต้นไป โดยจะมีเจ้าหน้าที่จัดทำเรื่องราวไว้ต่างหากในบริเวณสถานที่ทำการตรวจเลือก เจ้าหน้าที่ที่ทำการเรียกชื่อครั้งแรกจะบอกให้ทราบเองเมื่อเราแจ้งความจำนง แต่ถ้าเราหลงลืมหรือไม่ทราบวิธีการไปยื่น เมื่อได้ตรวจร่างกายหรือวัดขนาดแล้วก็ยังมีสิทธิได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน แต่ทั้งนี้ต้องยื่นก่อนจับสลากหรือก่อนถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการในกรณีที่ไม่มีกรจับสลาก แต่การกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการบางครั้งเราอาจไม่ทราบเพื่อไม่ให้เสียสิทธินี้ไปทางที่ตีสจึงควรรื่นเรื่องราวตั้งแต่เมื่อถูกเรียกชื่อครั้งแรกจะเป็นการแน่นอนกว่า)

มาตรา ๓๑ ในการตรวจคนเข้ากองประจำการนั้น ถ้าผู้ที่ต้องเข้ากองประจำการเห็นว่า คณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกหรือไม่ยุติธรรม ก็ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้ แต่ให้ส่งผู้นั้นเข้ากองประจำการก่อนจนกว่าจะได้รับคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูง

(อธิบาย ม. ๓๑) ผู้ที่จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงตามมาตรานี้ได้ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในกำหนดต้องเข้ากองประจำการ แต่ในเวลาที่ยื่นคำร้องตัวได้เข้ากองประจำการแล้วหรือยังไม่สำคัญ การร้องนั้นร้องได้ทุกกรณีที่คณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกหรือไม่ยุติธรรม เช่น วัดขนาดรอบตัวเราผิดพลาดความจริงขนาดรอบตัวเราเพียง ๗๕ เซนติเมตรครึ่ง แต่คณะกรรมการตรวจเลือกกลับวัดให้เป็น ๗๖ เซนติเมตร ทำให้เราต้องถูกเข้ากองประจำการเราได้ทักท้วงแล้วว่าขนาดไม่ถึง ๗๖ เซนติเมตร ก็ไม่ยอมแก้ไขให้ อย่างนี้ก็ร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้ หรือนิวเราบิดเกทำงานไม่ถนัด แต่คณะกรรมการตรวจเลือกกว่าบิดเกจริง แต่ยังทำงานได้ถนัด แล้วส่งเราเข้ากองประจำการ อย่างนี้ก็ร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงให้พิจารณาได้

หรือเราร้องขอผ่อนผันเพราะจำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดามารดา คณะกรรมการตรวจเลือกจะไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายแต่เรามีพยานหลักฐานครบถ้วนควรได้รับการผ่อนผันอย่างนี้ก็ร้องได้ ข้อสำคัญเรื่องที่จะร้องนั้นต้องเกี่ยวกับตัวเรา ที่คณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกหรือไม่ยุติธรรม ไม่ใช่ไปร้องเรื่องของคนอื่น เช่น ร้องว่า คณะกรรมการตรวจเลือกช่วยเหลือผู้อื่นไม่ต้องให้ถูกทหารอย่างนี้ไม่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการชั้นสูงพิจารณา การร้องนี้ถ้าร้องก่อนกำหนดเข้ากองประจำการและในระหว่างที่คณะกรรมการชั้นสูงกำลังพิจารณาเรื่องยังไม่เสร็จ และยังไม่ได้ตัดสิน เมื่อถึงกำหนดเข้ากองประจำการต้องไป เข้ากองประจำการตามกำหนด จะอ้างว่ากำลังรอรับคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูง แล้วไม่ไปรายงานตัวเข้ากองประจำการตามกำหนดไม่ได้ ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๔ และมีโทษตามมาตรา ๔๕)

มาตรา ๓๒ ถ้าปรากฏว่าทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น และ

นายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารได้ส่งหมายเรียกไปยังนายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่มอบแทนให้ เมื่อได้รับหมายเรียกแล้ว แต่ไม่สามารถจะไปตามหมายนั้นได้เพราะไม่มีค่าพาหนะหรือจะไปไม่ทัน ผู้นั้นต้องรีบชี้แจงต่อนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ เมื่อ นายอำเภอท้องที่นั้นสอบสวนได้ความจริง ก็ให้เข้ารับการตรวจเลือกพร้อมกับคนในอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ แต่ถ้าไม่สามารถส่งเข้ารับการตรวจเลือกในอำเภอท้องที่นั้นได้ ก็ให้นายอำเภอรีบจัดส่งผู้นั้นไปรับการตรวจเลือกยังอำเภอท้องที่ใกล้เคียงตามที่เห็นสมควร

ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือก แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายเรียก

(อธิบาย ม. ๓๒ มาตรานี้เป็นบทผ่อนผันให้ทหารกองเกินที่ได้รับหมายเรียกจากท้องที่อำเภอหนึ่งสามารถไปเข้ารับการตรวจเลือกต่างอำเภอได้ แต่จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ต้องเป็นทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกิน ๒๑ ปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

๒. ไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น และนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารได้ส่งหมายเรียกไปยังนายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่มอบแทนให้

๓. เมื่อได้รับหมายเรียกแล้วแต่ไม่สามารถไปตามหมายนั้นได้ เพราะไม่มีค่าพาหนะ หรือจะไปไม่ทัน ผู้นั้นต้องรีบชี้แจงต่อนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่

๔. นายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่ต้องสอบสวนเมื่อ ได้ความจริง ก็ให้เข้ารับการตรวจเลือกพร้อมกับคนในอำเภอนั้น

๕. ถ้าไม่สามารถส่งเข้ารับการตรวจเลือกในอำเภอท้องที่นั้นได้ก็ให้นายอำเภอรีบจัดส่งผู้นั้นไปรับการตรวจเลือกยังอำเภอท้องที่ใกล้เคียงตามที่เห็นสมควร

ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายเรียก)

มาตรา ๓๓ ทหารกองเกินที่หลีกเลี่ยงขัดขืนตามมาตรา ๒๗ ถ้าไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ก็ให้ส่งผู้นั้นเข้ารับราชการทหารกองประจำการในปีนั้นหรือปีถัดไปโดยไม่ให้จับสลากร

(อธิบาย ม. ๓๓ คนหลีกเลี่ยงขัดขืนตามความหมายของมาตรา นี้ คือคนที่ขาดไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามหมายเรียกของนายอำเภอ เจ้าหน้าที่ได้ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด ศาลได้พิเคราะห์ตัดสินถึงที่สุดให้ลงโทษ และเจ้าหน้าที่ได้ยกรายชื่อจากบัญชีคนที่ขาดการตรวจเลือกไปไว้ในบัญชีคนหลีกเลี่ยงขัดขืน และสำหรับคำว่าไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการนั้น ต้องไม่ขัดทั้ง ๒ ประการ คือ

๑. ขนาดของร่างกายไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ขนาดที่จะขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการคือสูงน้อยกว่า ๑๕๖ เซนติเมตร หรือขนาดรอบตัวต่ำกว่า ๗๖ เซนติเมตร ดังนั้นคนหลีกเลี่ยงขัดขืนที่มีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๕๖ เซนติเมตรขึ้นไปและขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป จึงถือว่าขนาดของร่างกายไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ไม่ถึงขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไปเป็นบรรทัดฐาน

๒. ความสมบูรณ์ของร่างกายขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ.๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ.๒๕๑๘) คือคนจำพวกที่ ๓ และคน

จำพวกที่ ๔ (ดูกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ.๒๕๔๐) ประกอบด้วย) จะส่งเข้าเป็นทหารกองประจำการไม่ได้ ดังนั้น คนที่จะส่งเข้ากองประจำการได้ คือ คนจำพวกที่ ๑ และคนจำพวกที่ ๒ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๔๖ เซนติเมตรขึ้นไป และมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปเท่านั้น

การส่งคนหลีกเลี่ยงขัดขืนเข้ากองประจำการนั้นกระทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. ส่งเมื่อพ้นโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๕ แล้ว คือเมื่อพ้นโทษในปีใดก็ส่งเข้ากองประจำการในปีนั้นทันที โดยต้องให้แพทย์ตรวจร่างกายและทำการวัดขนาดเสียก่อนหากร่างกายไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ จึงส่งเข้ากองประจำการได้ (ปัจจุบันวิธีนี้ไม่นิยมกระทำกันเพราะมีความยุ่งยากในการปฏิบัติ จึงนิยมกระทำตามวิธีที่ ๒)

๒. เมื่อพ้นโทษแล้วออกหมายเรียกให้เข้ารับการตรวจเลือกใหม่ในครั้งถัดไปและเมื่อร่างกายไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการก็ส่งเข้ากองประจำการโดยไม่ให้จับสลาก แม้การตรวจเลือกในครั้งนั้นจะมีการจับสลาก คนหลีกเลี่ยงขัดขืนก็ไม่มีสิทธิจับสลาก)

มาตรา ๓๔ ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการผู้ใด จักต้องเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อใด ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกเป็นผู้กำหนด และให้นายอำเภอออกหมายนัดเพื่อ ให้ทหารกองเกินผู้นั้นมา ณ ที่อำเภอท้องที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในวัน เพื่อเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ถ้าทหารกองเกินผู้นั้นไม่มาตามนัด ให้ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน

(อธิบาย ม.๓๔ ทหารกองเกินที่ไปเข้ารับการตรวจเลือกและต้องถูกเข้าเป็นทหารกองประจำการนั้น นายอำเภอจะเป็นผู้ออกหมายนัดให้ไป ณ ที่ว่าการอำเภอในวันอื่นเพื่อส่งตัวเข้ารับราชการในกองประจำการต่อไป ผู้ที่ได้รับหมายนัดต้องไป ณ ที่ว่าการอำเภอตามวัน เดือน ปี และเวลา ที่กำหนดไว้ในหมายนัดนั้น ถ้าผู้ใดไม่ไปถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืนมีความผิดตามมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี)

มาตรา ๓๕ ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการ เมื่อเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อใดให้รับขึ้นทะเบียนกองประจำการโดยไม่ชักช้า

ทหารกองประจำการ ต้องรับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหาร ตามที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร จะกำหนดให้

(อธิบาย ม. ๓๕ วรรคต้นของมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ต่อเนื่องมาจากมาตรา ๓๔ กล่าวคือ มาตรา ๓๔ บัญญัติให้ทราบว่ามีผู้ที่ถูกเข้ากองประจำการในวันทำการตรวจเลือกนั้นไม่ได้เข้ากองประจำการพร้อมกันทั้งหมด คงให้เข้ากองประจำการเป็นผลัด ๆ โดยนายอำเภอเป็นผู้ออกหมายนัดให้ไปรายงานตัวตามวันเวลาที่กำหนดในหมายนัดนั้น มาตรานี้ได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้ว่า ทหารกองเกินผู้ใดจักต้องเริ่มเข้ารับราชการกองประจำการเมื่อใดให้รับขึ้นทะเบียนกองประจำการโดยไม่ชักช้า จะเห็นว่าถ้าผู้ใดยังไม่ถึงกำหนดเข้ากองประจำการก็ยังไม่ต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการ

การขึ้นทะเบียนกองประจำการก็เป็นการทำทะเบียนหลักฐานขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่งนั่นเอง แต่มีรายละเอียดมากกว่าเมื่อครั้งทำทะเบียนหลักฐานในการรับลงบัญชีทหารกองเกิน ทั้งนี้เพราะถือว่าผู้ที่

เป็นทหารกองประจำการจะได้รับการฝึกวิชาทหารอย่างแท้จริง อันจะเป็นกำลังอันสำคัญของประเทศต่อไป จึงต้องทำทะเบียนหลักฐานกันใหม่ให้รัดกุมแยกไว้ต่างหากจากทหารกองเกิน

ส่วนวรรคสองของมาตรา ๓๕ คงมีความหมายแต่เพียงว่าทหารกองประจำการจะต้องรับราชการอยู่ในหน่วยทหารตามที่ทางราชการทหารจัดให้จะเลือกอยู่หน่วยนั้นหน่วยนี้ตามอำเภอใจไม่ได้เท่านั้น ไม่ได้หมายความว่า จะต้องอยู่ในหน่วยทหารตลอด ๒ ปีเต็มตามกฎหมาย ไปไหนไม่ได้เลยจะลาจะป่วย หรือจะให้ไปปฏิบัติหน้าที่พิเศษนอกกรมก็ไม่ได้ มาตรานี้ไม่ได้หมายความว่าเพียงนี้)

มาตรา ๓๖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนมีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม และในการระดมพล

กระทรวงกลาโหมมีอำนาจกำหนดให้ทำการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม ตามที่เห็นสมควร ส่วนการระดมพลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

การเรียกเข้ารับราชการทหารตามวรรคหนึ่ง ให้กระทรวงกลาโหมเป็นผู้จัดเตรียมและอำนวยความสะดวก และให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการเรียกและส่งทหารเข้ารับราชการตามความประสงค์ของกระทรวงกลาโหม

การผ่อนผันไม่ต้องเรียกหรือไม่ต้องเข้ารับราชการทหารตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๓๖ ตามบทบัญญัติของมาตรา ๓๖ นี้ เป็นการเรียกคนเข้ารับราชการทหารอีกแบบหนึ่ง แยกออกได้เป็น ๔ ชนิด คือ

๑. การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ
๒. การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร
๓. การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม
๔. การระดมพล

๑. การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ คือการเรียกทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนเข้ารับการตรวจสอบสภาพ ตรวจสอบบัญชี และซักซ้อมระเบียบการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดผลสมบูรณ์ในการที่จะปฏิบัติการเรียกพล เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม หรือการระดมพลตามแผน

การเรียกพล เพื่อตรวจสอบนี้ โดยธรรมดากระทำในยามปกติ มีความมุ่งหมาย เพื่อ

- ๑.๑ ทดสอบผลการเรียก
- ๑.๒ ตรวจสอบบัญชีรายชื่อบุคคล
- ๑.๓ ทดสอบและตรวจสอบขนาดเครื่องแต่งกาย
- ๑.๔ ตรวจสอบร่างกาย
- ๑.๕ อบรมและบรรยายเรื่องที่ทหารควรทราบ
- ๑.๖ ซึ่แข็งและทบทวนหน้าที่ของทหาร

การเรียกพลเพื่อตรวจสอบนี้ หากผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืน มีความผิดตามมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร คือ การเรียกทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนเข้ารับการฝึกหรือ ทบทวนวิชาทหาร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารนี้ โดยธรรมดากระทำในยามปกติ และให้กระทำโดยแยกฝึกตามหน่วยทหาร หรือจะให้หน่วยหนึ่งหน่วยใด ทำการฝึกเป็นส่วนรวมก็ได้ ทั้งนี้มุ่งหมายให้กระทำทุก ๆ ปี และควรเรียกผู้ซึ่งถูกปลดจากกองประจำการ หรือจากประจำการไปแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

๓. การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม คือการเรียกทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนตามบัญชีบรรจุกำลังเข้าประจำหน่วย แล้วทำการฝึกเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทั้งนี้เพื่อทดสอบแผนหรือเตรียมรับสถานการณ์

การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อมครั้งคราวหนึ่ง ผู้มีหน้าที่เข้ารับการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม อาจถูกเรียกเฉพาะผู้ซึ่งได้รับการบรรจุไว้ในบัญชีบรรจุกำลังตามแผน และจะเรียกเข้ามาเต็มตามแผนหรือจะเรียกเข้ามาเฉพาะบางส่วน แล้วแต่ความประสงค์ของทางราชการทหาร

๔. การระดมพล คือการเรียกทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนเข้าบรรจุหน่วยทหาร ในเมื่อประเทศชาติอยู่ในสถานการณ์คับขัน เพื่อเตรียมป้องกัน หรือปราบปรามจลาจล หรือเพื่อขยายกำลังตามอัตราสงคราม

การระดมพลจะกระทำเมื่อมีพระบรมราชโองการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการระดมพลแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะได้สั่งดำเนินการต่อไป

การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อทดลองความพร้อมและการระดมพล หากผู้ใดหลีกเลี่ยงมีความผิดตามมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสี่ปี

การเรียกพลดังกล่าวทั้ง ๔ ชนิดนี้ทางราชการได้กำหนดให้ผ่อนผันแก่ทหารกองเกิน และทหารกองหนุนบางประเภทไว้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๙ (พ.ศ. ๒๕๑๖)

มาตรา ๓๗ ทหารกองเกินและทหารกองหนุนที่ถูกเรียกเข้ารับราชการตามมาตรา ๓๖ และทหารประจำการ ต้องอยู่ในวินัยทหารเหมือนทหารกองประจำการ

(อธิบาย ม. ๓๗) มาตรานี้มีบัญญัติไว้กว้าง ๆ ให้ทหารที่ถูกเรียกเข้ารับราชการทั้ง ๔ ชนิดตามมาตรา ๓๖ กับทหารประจำการต้องอยู่ในวินัยทหารเหมือนทหารกองประจำการเช่นเดียวกัน เป็นผลให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารเหมือนกันหมด)

หมวด ๖

การปลด

มาตรา ๓๘ การปลดทหารกองประจำการเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ นั้น ถ้ากระทรวงกลาโหมเห็นว่ามิเหตุจำเป็นจะเลื่อนกำหนดเวลาปลดไป ก็ให้สั่งเลื่อนไปได้ตามความจำเป็น

(อธิบาย ม. ๓๘) มาตรานี้ให้อำนาจกระทรวงกลาโหมสั่งเลื่อนกำหนดเวลาปลดทหารกองประจำการเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ออกไปได้ตามความจำเป็น ซึ่งปกติทหารกองประจำการต้องรับ

ราชการในกองประจำการมีกำหนด ๒ ปี ตามมาตรา ๙ แต่ถ้ามีความจำเป็นเช่นเกิดเหตุฉุกเฉินหรือเกิดสงครามกระทรวงกลาโหมอาจสั่งเลื่อนกำหนดเวลาปลดออกไปอีกตามความจำเป็นซึ่งอาจจะเลื่อนออกไปอีกเท่าใดก็ได้

ข้อสังเกตมาตรานี้ให้อำนาจกระทรวงกลาโหมสั่งเลื่อนกำหนดเวลาปลดออกไปเท่านั้น แต่จะสั่งเลื่อนกำหนดเวลาปลดเข้ามาไม่ได้ แต่ก็มีอำนาจสั่งให้ลาพักการปลดโดยถือว่าตัวยังคงรับราชการอยู่ในกองประจำการได้เพราะยังไม่ได้ปลด)

มาตรา ๓๙ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุครบกำหนดปลดแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามลำดับ คือ

อายุสามสิบปีบริบูรณ์	เป็น	ทหารกองหนุนชั้นที่ ๒
อายุสี่สิบปีบริบูรณ์	เป็น	ทหารกองหนุนชั้นที่ ๓
อายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์	เป็น	พันราชการทหารประเภทที่ ๒

(อธิบาย ม. ๓๙ ทหารกองเกินตามมาตรา ๓๙ หมายถึงผู้ที่ เป็นทหารกองเกินมาตั้งแต่เริ่มแรกไม่เคยเปลี่ยนสภาพเป็นทหารประเภทอื่นเลย และเป็นทหารกองเกินอยู่จนถึงอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์จึงถูกปลดเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๒ และเมื่ออายุครบ ๔๐ ปีบริบูรณ์ปลดเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๓ ประเภทที่ ๒ อายุ ๔๖ ปีบริบูรณ์ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ การปลดทหารกองเกิน เป็นทหารกองหนุนชั้นต่าง ๆ ของประเภทที่ ๒ นี้ไม่ต้องทำพิธีปลดและไม่ต้องเปลี่ยนใบสำคัญใหม่ คงปลดไปในตัวเมื่อผู้นั้นมีอายุถึงชั้นที่กำหนดไว้ และคงถือใบสำคัญฉบับเดิมที่ได้รับเมื่อไปแสดงตนขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ไว้เป็นหลักฐานต่อไป ซึ่งในใบสำคัญนั้นเจ้าหน้าที่จะลงกำหนดวัน เดือน ปี ที่จะถูกปลดเป็นกองหนุนชั้นต่าง ๆ จนกระทั่งปลดพันราชการทหารไว้ให้โดยตลอด นอกจากนั้นผู้ที่ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๘ เมื่อมีอายุตั้งแต่ ๓๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ก็ต้องจัดเข้าเป็นทหารกองหนุนชั้นต่าง ๆ ตามอายุที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ด้วย เช่น ลงบัญชีทหารกองเกินเมื่ออายุ ๓๕ ปี ก็เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๒ ในวันลงบัญชี หรือลงบัญชีทหารกองเกินเมื่ออายุเมื่อ ๔๓ ปีก็เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๓ ประเภทที่ ๒ ในวันลงบัญชีเช่นกัน

มาตรา ๔๐ ทหารกองประจำการ ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกครั้งเดียว หรือหลายครั้ง เมื่อมีกำหนดวันที่จะต้องโทษหรือต้องโทษรวมได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก็ดี หรือทหารกองประจำการผู้ใดซึ่งกระทรวงกลาโหมเห็นว่าจะทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหารด้วยประการใด ๆ ก็ดี จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ก็ได้

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกใบสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดนี้ไว้เป็นหลักฐานใบสำคัญนี้ หากชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อรับใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(อธิบาย ม. ๔๐ มาตรานี้เป็นบทยกเว้นของมาตรา ๙ กล่าวคือ ผู้ที่เข้าเป็นทหารกองประจำการเมื่อรับราชการในกองประจำการครบกำหนดปลดแล้วมาตรา ๙ ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑

แต่ตามมาตรา ๔๐ เป็นเรื่องปลดทหารกองประจำการออกเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ เหตุที่จะทำให้ทหารกองประจำการต้องถูกปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ได้มี ๒ ประการคือ

๑. ในระหว่างที่เป็นทหารกองประจำการต้องถูกจำขังหรือจำคุกครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และมีกำหนดวันที่จะต้องทัณฑ์หรือต้องลงโทษรวมได้ไม่น้อยกว่า ๑ ปี หรือ

๒. ในระหว่างที่เป็นทหารกองประจำการกระทรวงกลาโหมเห็นว่าจะทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหาร

เมื่อมีกรณีเข้าตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ ข้อหนึ่งข้อใดก็อาจปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ได้ และในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่นั้นจะปลดให้เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ประเภทที่ ๒ ก่อน เมื่ออายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้วจึงถือตามมาตรา ๓๙ ต่อไป

การปลดนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัด จะออกใบสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน ถ้าใบสำคัญชำรุดสูญหายต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับมาตรา ๑๖)

มาตรา ๔๑ ทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน ซึ่งยังไม่ครบกำหนดปลดพันราชการทหาร ถ้าพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ให้ปลดพันราชการทหารประเภทที่ ๑ หรือที่ ๒ แล้วแต่กรณี

ถ้าเป็นนายทหารสัญญาบัตรถูกถอดหรือออกจากยศ ก็ให้ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒

ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญ ให้แก่ทหารตามประเภทที่ถูกปลดไว้เป็นหลักฐาน

(อธิบาย ม.๔๑ มาตรานี้มีบัญญัติถึงกรณีที่ต้องปลดพันราชการทหารโดยไม่ต้องอยู่ในกองหนุนชั้นต่าง ๆ ตามหลักทั่วไปตั้งได้กล่าวมาแล้วในมาตราก่อน ๆ เหตุที่จะปลดพันราชการทหารตามมาตรา นี้ มี ๒ ประการ คือ

๑. พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ.๒๕๔๐)

๒. นายทหารสัญญาบัตรถูกถอดหรือถูกให้ออกจากยศ

การปลดพันราชการทหารตามมาตรานี้มีทั้งปลดพันราชการทหารประเภทที่ ๑ และพันราชการทหารประเภทที่ ๒ ซึ่งแยกออกได้ดังนี้

๑. ทหารกองประจำการและทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ถ้าพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ต้องปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ การที่จะทราบว่าผู้ใดพิการหรือมีโรคนั้น สำหรับทหารกองประจำการตัวอยู่ในความปกครองบังคับบัญชาของหน่วยทหารอยู่แล้วจึงทราบได้ ส่วนทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ นั้นจะทราบได้ต่อเมื่อมีการระดมพลหรือเรียกเข้าฝึกวิชาทหารหรือเรียกทดลองความพร้อม หรือเรียกเข้าตรวจสอบ

เมื่อผู้ใดถูกปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ แล้ว ทางราชการจะออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน หนังสือสำคัญนี้จะออกให้ครั้งเดียวถ้าชำรุดหรือสูญหายจะขอใหม่ไม่ได้

๒. ก. ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ถ้าพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ต้องปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ และการที่จะทราบว่าผู้ใดพิการหรือ มีโรคนั้น สำหรับทหารกองเกินทราบได้เมื่อไปเข้ารับการตรวจเลือก หรือเมื่อมีการระดมพลหรือเรียกเข้าฝึกวิชาทหารหรือเรียกเข้าทดลองความพรึ่พร้อมหรือเรียกเข้าตรวจสอบสำหรับทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ จะทราบได้ก็ต่อเมื่อมีการระดมพล หรือเรียกเข้าฝึกวิชาทหาร หรือเรียกเข้าทดลองความพรึ่พร้อมหรือเรียกเข้าตรวจสอบเช่นเดียวกัน

ข. นายทหารสัญญาบัตรที่ถูกถอดหรือออกจากยศ ต้องปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ ผู้ที่ถูกปลดพันราชการทหารประเภทที่ ๒ จะได้รับใบสำคัญไว้เป็นหลักฐาน ใบสำคัญนี้คงออกให้ครั้งเดียวเหมือนข้อ ๑)

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๒ หนังสือซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ให้ไว้แก่บุคคลใด ถ้าชำรุดหรือสูญหายแล้ว บุคคลนั้นไม่แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ เพื่อรับใหม่ตามความในมาตรา ๙ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๔๐ ภายในกำหนดสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่สามารรถแจ้งได้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบสองบาท

มาตรา ๔๓ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๒ ทวิ หรือมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บุคคลใดได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ แล้ว แต่ยังไม่เป็นทหารกองเกิน ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ หรือ มาตรา ๑๒ ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ บุคคลใดไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ หรือไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ตามมาตรา ๑๙ หรือไม่ยอมลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๒๑ หรือไม่มารับหมายเรียกที่อำเภอตามมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอลงบัญชีทหารกองเกินหรือขอลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ หรือมาขอรับหมายเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตนแล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(กรณีตามเครื่องหมาย “ “ นั้น น่าจะหมายถึงความให้นายอำเภอ ทำการสอบสวน ผู้แทนไว้ เพื่อเป็นการแสดงว่า เจ้าตัวไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงหรือขัดขืน แต่เกิดจากมีความจำเป็นจริง ๆ และเมื่อความจำเป็นหมดไปก็จะมาแสดงตนเพื่อดำเนินการทันที)

มาตรา ๔๕ บุคคลใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามหมายเรียกของนายอำเภอ หรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก

หรือไม่อยู่จนกว่าการตรวจแล้วเสร็จ หรือหลีกเลี่ยง หรือขัดขืนด้วยประการใด ๆ เพื่อจะไม่ให้เข้ารับราชการทหารกองประจำการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือบุคคลใดเข้ารับราชการทหารกองประจำการแทนผู้อื่น หรือเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยสัญญาว่าจะช่วยเหลือ ผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๔๖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใด หลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม หรือในการระดมพลตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสี่ปี

มาตรา ๔๗ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใด หลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๘ บุคคลใดทำร้ายร่างกายตนเอง หรือให้ผู้อื่นทำเพื่อจะให้พ้นจากการรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไปจนถึงแปดปี

ผู้สมรู้เป็นใจในการทำร้ายร่างกายเพื่อความมุ่งหมายดังกล่าวนี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงสี่ปี

มาตรา ๔๙ บุคคลใดใช้อุบายหลอกลวงให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อโดยเจตนาหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการเข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ จนเป็นผลสำเร็จ หรือยุยงเสี้ยมสอนจนเกิดความผิดตามมาตรา ๔๘ นี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

หมวด ๘

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๐ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้

- ก. การลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นอันใช้ได้
- ข. หมายถึงคนเข้ารับราชการในกองประจำการ ซึ่งได้ออกไว้ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นอันใช้ได้ เว้นแต่บุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ต้องปฏิบัติตามหมายเรียกนั้น
- ค. ผู้ที่ยังอยู่ในกองประจำการตามพระราชบัญญัติเดิม ต้องรับราชการทหารต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดปลด
- ง. ผู้ที่อยู่ในกองหนุนชั้นที่ ๑ ชั้นที่ ๒ หรือชั้นที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติเดิม ต้องอยู่ในกองหนุนชั้นนั้น ๆ ต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้
- จ. ผู้ที่ถูกปลดพ้นจากราชการทหารตามพระราชบัญญัติเดิม ให้เป็นอันพ้นตลอดไป
- ฉ. ผู้ที่เป็นทหารกองเกินอยู่ตามพระราชบัญญัติเดิม ให้เป็นทหารกองเกินตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๙

การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกัน เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป.พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

(๗๑ ร.จ. ๑๙๕ ตอนที่ ๑๓ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗)

ภาคผนวก

ประเด็นปัญหา ข้อสงสัย ในการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

- ทหารกองเกินที่มาเข้ารับการตรวจเลือกฯ ต้องการใช้สิทธิลดวันรับราชการ หากไม่มีเอกสารวุฒิการศึกษาามาแสดง เนื่องจากสถานศึกษาออกหลักฐานวุฒิการศึกษาให้ไม่ทัน จะสามารถใช้สิทธิลดวันรับราชการได้หรือไม่
 - ให้ สัสดีเขต/อำเภอ ชี้แจงให้ทหารกองเกินทราบในคราวที่มาแสดงตนขอรับหมายเรียกฯ (แบบ สด.๓๕) หากใช้หนังสือรับรองมายื่นขอสิทธิลดวันรับราชการ จะต้องระบุวันที่จบการศึกษาให้ชัดเจน หากหนังสือรับรองจากสถานศึกษาไม่ระบุวันจบการศึกษา ให้บันทึกในคำร้องขอสิทธิลดฯ (ทบ.๑๐๑ - ๑๓๒) เพิ่มเติมได้คำชี้แจงว่า “หากได้ตรวจสอบภายหลังแล้วปรากฏว่า เอกสาร/หลักฐาน ที่นำมาแสดงนี้ ระบุจบการศึกษาหลังจากวันที่ข้าพเจ้าเข้ารับการตรวจเลือกฯ คำร้องนี้ให้เป็นโมฆะ” และให้ทหารกองเกินลงชื่อรับทราบ สำหรับสำนักงานสัสดีกรุงเทพ/สำนักงานสัสดีจังหวัด ให้ทำหนังสือขอความร่วมมือกับสถานศึกษาให้ออกหนังสือรับรองฯ หรือวุฒิการศึกษาให้ทันก่อนการตรวจเลือกฯ โดยระบุวันที่จบการศึกษาให้ชัดเจน
- ทหารกองเกินที่มาเข้ารับการตรวจเลือกฯ ถ้าหากเป็นผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ ๓ แล้ว จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร
 - ติดต่อขอรับใบแสดงวิทยฐานะของผู้สำเร็จการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ ๓ จากศูนย์ฝึก นศท. เพื่อนำไปขอรับสมุดประวัติทหารกองหนุน (แบบ สด.๘) จากสัสดีอำเภอภูมิลำเนาทหาร เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญต่อไป
 - เมื่อมีหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร (แบบ สด.๓๕) ให้ไปตรวจเลือกฯ ก็ให้ไปแจ้งในวันตรวจเลือกฯ โดยนำหลักฐานการจบ รด. ปี ๓ ไปแสดง เพื่อจำหน่ายบัญชี
- ทหารกองเกินที่มาเข้ารับการตรวจเลือกฯ ถ้าหากเป็นทหารพราน จะสามารถยกเว้นการตรวจเลือกฯ ได้หรือไม่
 - ทหารพรานไม่มีกำหนดไว้ใน พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ ว่าสามารถยกเว้นผ่อนผันได้แต่มีกำหนดไว้ใน ม.๒๗(๔) บุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม ซึ่งได้รับการผ่อนผันเฉพาะคราวจากผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มอบอำนาจให้ทำการแทน)
 - หนังสือรับรองจาก ผบ.หน่วยทหารพราน ว่าเป็นทหารพรานจริง ไม่สามารถพิจารณาให้เข้ามาตรา ๒๗(๔) ได้
 - เมื่อได้รับหมายเรียกฯ (แบบ สด.๓๕) แล้ว ก็ต้องเข้ารับการตรวจเลือกทหารกองประจำการตามที่กฎหมายกำหนด
- ทหารกองเกินที่เข้ารับการตรวจเลือกจากกรรมการแพทย์และกรรมการสัสดีจังหวัด และถูกกำหนดเป็นคนจำพวกที่ ๓ แล้ว ระหว่างรอให้ประธานกรรมการปล่อยตัว ทหารกองเกินหายไป ไม่อยู่รอให้ประธานกรรมการปล่อยตัว จนเสร็จสิ้นการตรวจเลือกฯ จะถูกดำเนินการอย่างไร
 - ทหารกองเกินที่มาเข้ารับการตรวจเลือก แล้วไม่อยู่จนกว่าการตรวจเลือกฯ แล้วเสร็จ ให้ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน ไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก เป็นความผิดตามมาตรา ๒๗ ต้องโทษระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี
- ทหารกองเกินที่ทำเรื่องขอผ่อนผันไว้กับทางสถานศึกษา แต่สถานศึกษาดำเนินเรื่องไม่ทัน จึงได้ออกหนังสือรับรองมาให้ประธานกรรมการพิจารณา จะสามารถขอผ่อนผันได้หรือไม่
 - การขอผ่อนผันตามมาตรา ๒๙(๓) ทหารกองเกินต้องยื่นความประสงค์ต่อสถานศึกษา และสถานศึกษารวบรวมจัดทำบัญชีรายชื่อขอผ่อนผันต่อผู้ว่าราชการจังหวัดตามภูมิลำเนาทหาร
 - นักศึกษายื่นเรื่องต่อสถานศึกษาแล้ว ถือว่ามีเจตนาขอผ่อนผันตามมาตรา ๒๙(๓)

○ ในวันทำการตรวจเลือกฯ ทหารกองเกินสามารถนำหลักฐานที่ได้ยื่นคำร้องไว้ต่อสถานศึกษามาขอผ่อนผันต่อประธานกรรมการได้ และประธานกรรมการสามารถวินิจฉัยให้ผ่อนผันตามมาตรา ๒๔(๓) ได้ตามมาตรา ๓๐

○ เมื่อประธานกรรมการอนุมัติให้ผ่อนผันแล้ว ไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๑๖) ให้ยกย้ายชื่อไปเพิ่มในบัญชีคนผ่อนผัน

➤ ทหารกองเกินที่เข้ารับการตรวจเลือกฯ แล้วอยู่ระหว่างขั้นตอนการรอจับสลาก หากพบว่าทหารกองเกินเป็นผู้สำเร็จวิชาทหารปีที่ ๓ จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

○ ทหารกองเกินที่จบการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ ๓ ตามหลักสูตรส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร ของ นรต. เป็นบุคคลที่ต้องนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการในฐานะ นศท. เท่านั้น และขึ้นทะเบียนพร้อมนำปลด จึงให้เข้าตรวจเลือกฯ ไม่ได้ แต่เมื่อทราบขณะรอการจับสลาก คณะกรรมการตรวจเลือกต้องจำหน่ายหลักฐานทางทหารที่ดำเนินการในวันทำการตรวจเลือกฯ ไปแล้ว โดย

๑. การบันทึกต่างๆ ที่ได้บันทึกไว้ในไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) และบัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖) ให้ขีดฆ่าตั้งแต่ช่องผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันตรวจแล้วเห็นว่า ถึงช่อง “ขนาด” แล้วให้กรรมการแต่ละหน้าที่ลงชื่อกำกับในส่วนของตนที่ได้บันทึกไป

๒. ไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒, ๓ บันทึก “สำเร็จการฝึกทหารชั้นปีที่ ๓” ในข้อ ๓ บันทึกอื่นๆ แล้ว ให้กรรมการสัสดีจังหวัดลงชื่อ และประธานกรรมการลงชื่อ กำกับ

๓. บัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖) ช่องหมายเหตุ บันทึก “สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปี ๓” กรรมการสัสดีจังหวัด และประธานกรรมการลงชื่อ กำกับ

๔. ให้จัดทำบันทึกข้อเท็จจริงการเข้าตรวจเลือกฯ ให้คณะกรรมการตรวจเลือกฯ ทั้งคณะลงนามรายงาน ทม./กอ.ประสานงานการตรวจเลือกฯ ทม. พร้อมส่งไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒,๓

➤ ทหารกองเกินทำเรื่องขอยกเว้นครุตามมาตรา ๑๔(๕) แต่เรื่องยังไม่ได้รับการอนุมัติ และต้องเข้ารับการตรวจเลือกฯ หากจับได้สลากแดง จะมีแนวทางการปฏิบัติอย่างไร

○ การขอยกเว้นตามมาตรา ๑๔(๕) ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๒ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครุที่ขอยกเว้นให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดไม่น้อยกว่าหกสิบวันก่อนการตรวจเลือกฯ ทหารกองเกินซึ่งยังไม่ได้รับอนุมัติให้ยกเว้นตามมาตรา ๑๔(๕) มาเข้าตรวจเลือกและถูกกำหนดให้เข้ากองประจำการ ก็ต้องเข้ากองประจำการและไม่มีกฎหมายใด ที่จะให้สามารถยกเว้น หรือผ่อนผันไม่ต้องเข้ากองประจำการได้

➤ ทหารกองเกินที่เข้ารับการตรวจเลือกฯ หากเป็นพลตำรวจสำรอง และมีหนังสือรับรองเป็นข้าราชการตำรวจ จะต้องปฏิบัติอย่างไร

○ ทหารกองเกินผู้เป็นข้าราชการตำรวจซึ่ง รมว.กท. ได้อนุมัติให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการกรณีพิเศษ แล้วอยู่ระหว่างต้นสังกัดนำตัวไปขึ้นทะเบียนฯ ซึ่งกรรมการนายทหารสัญญาบัตรที่ ๑ ได้รับรายงานตัวและบันทึกไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๑ พร้อมกับฝึกไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒, ๓ แล้ว จึงทราบว่าเป็นข้าราชการตำรวจ ที่ต้องนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการ

○ ให้กรรมการนายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๑ บันทึกในไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๑ ข้อ ๓ บันทึกอื่นๆ “อยู่ระหว่างนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการเป็นตำรวจ” แล้วลงชื่อกำกับ สำหรับไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒, ๓ ให้บันทึกในข้อ ๓ บันทึกอื่นๆ เช่นเดียวกับท่อนที่ ๑ ให้กรรมการสัสดีจังหวัด และประธานกรรมการ ลงชื่อกำกับ สำหรับบัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖) ให้ขีด - ตั้งแต่ช่อง “ผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันฯ ตรวจแล้วเห็นว่า” ถึงช่อง “คณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดว่าอย่างไร” แล้วบันทึกช่องหมายเหตุเช่นเดียวกับไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๑,๒,๓ ข้อ ๓ บันทึกอื่นๆ แล้วให้คณะกรรมการทั้งคณะลงชื่อกำกับ

- ในวันตรวจเลือกฯ ทหารกองเกินขอผ่อนผัน ตามมาตรา ๒๙ (๓) รายชื่อตกหล่นอันไม่ใช่ความผิดของตัวทหารกองเกิน หรือนักเรียน/นักศึกษา จะสามารถขอผ่อนผันได้หรือไม่
 - คำสั่ง ทบ. ที่ ๑๑๗๓/๒๘ ลง ๒๕ ธ.ค.๕๘ กำหนดให้การผ่อนผันแก่บุคคลตามมาตรา ๒๙(๓) เพื่อไม่ต้องเข้ากองประจำการในคราวที่มีคนพอ ดังนั้น จึงอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการตรวจเลือกที่จะเป็นผู้พิจารณาว่ามีคนพอจะผ่อนผันเป็นการเตรียมการไว้เบื้องต้นเท่านั้น หากมีผู้ขอผ่อนผันแต่ยังไม่ยกรายชื่อคณะกรรมการตรวจเลือกสามารถพิจารณายกรายชื่อจากบัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖) ประเภทอื่นมาอยู่ในบัญชีคนผ่อนผันได้
- ทหารกองเกินที่แจ้งความประสงค์ร้องขอเข้ากองประจำการไว้กับสัสดีอำเภอก่อนวันทำการตรวจเลือกฯ แต่เมื่อถึงวันตรวจเลือกฯ ไม่มีโอกาสร้องขอฯ ในแผนกหรือผลัดที่แสดงความจำนงร้องขอฯ ไว้ เนื่องจากมีทหารกองเกินตำบลที่ถูกเรียกชื่อก่อนร้องขอฯ เต็มจำนวนสาเหตุเนื่องจากคณะกรรมการตรวจเลือกฯ ได้จัดให้ผู้แทนแต่ละตำบลทำการจับสลากตามลำดับ ก่อน - หลัง เข้าตรวจเลือกฯ
 - คำสั่ง ทบ. ที่ ๑๑๒/๕๘ ลง ๒๖ ก.พ.๕๘ และ คำสั่ง ทบ. ที่ ๑๑๓/๕๘ ลง ๒๖ ก.พ.๕๘ ได้แก้ไข คำสั่ง ทบ. ที่ ๒๙/๑๗ และ คำสั่ง ทบ. ที่ ๑๑๗๓/๒๘ กำหนดให้กรรมการนายทหารสัญญาบัตร (คนที่ ๑) กำหนดให้ตำบลใดเรียกชื่อก่อนหลัง โดยวิธีให้ผู้แทนของแต่ละตำบล ซึ่งอาจจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเทศมนตรี หรือผู้แทน ทหารกองเกินของตำบลนั้นๆ มาจับสลาก
 - การร้องขอฯ ก่อนวันตรวจเลือกฯ ไม่มีระเบียบปฏิบัติเป็นเพียงเจ้าหน้าที่สัสดีเขต/อำเภอ ให้ทหารกองเกินแสดงความจำนงไว้เท่านั้น หากในวันตรวจเลือกฯ คณะกรรมการตรวจเลือกปฏิบัติถูกต้อง โดยการให้ผู้แทนแต่ละตำบลจับสลาก จัดลำดับการเรียกชื่อแต่ละตำบลว่าจะเรียกตำบลใดก่อนหรือหลังถ้าทหารกองเกินผู้ใดที่ร้องขอฯ ไม่ได้ แผนกหรือผลัดที่แสดงความจำนงไว้ก็ถือว่า คณะกรรมการปฏิบัติตามขั้นตอนถูกต้องแล้ว
- นักศึกษาศูนย์ฝึกการบินพลเรือน มายื่นคำร้องขอยกเว้น ม.๑๔(๗) แต่บัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖) ไม่ได้ยกเว้นไว้ เนื่องจากการดำเนินการด้านเอกสารล่าช้า แต่นำหนังสือจากสถาบันการบินพลเรือนที่ทำเรื่องขอยกเว้นต่อ กท. มาแสดง
 - สามารถยกเว้นได้ โดยถ่ายสำเนาหนังสือที่สถาบันการบินพลเรือนส่งให้ พล.กท. และรับรองสำเนาให้ถูกต้อง พร้อมบันทึกปากคำ (ปค.๑๔) ไว้เป็นหลักฐานด้วย
- ในวันตรวจเลือกฯ ผู้แทนมาแจ้งว่าทหารกองเกินป่วย ไม่สามารถมาตรวจเลือกฯ ได้ จะต้องดำเนินการอย่างไร
 - ให้ผู้แจ้งยื่นคำร้อง พร้อมหลักฐานประกอบไว้เป็นหลักฐาน หรือจัดกรรมการสัสดีจังหวัด, กรรมการแพทย์และกรรมการอื่นๆ อีก ๑ นาย (รวม ๓ นาย) ไปตรวจ ณ สถานที่ผู้ป่วยอยู่ก็ได้ ทั้ง ๒ กรณีดังกล่าว หากเชื่อถือได้ว่าป่วยจริง ให้กำหนดเป็นคนจำพวกที่ ๓ ไปปลางก่อน และหลังจากการตรวจเลือกฯ ภายใน ๑๕ พ.ค.๖๐ให้นำหลักฐานต่างๆ ไปพบสัสดีอำเภอ เพื่อสอบสวนจำหน่ายต่อไป
- ทหารกองเกินที่ถูกเรียกชื่อเข้ามาจับสลากแต่ไม่มารายงานตัว จนเริ่มมีการจับสลากในตำบลของผู้นั้นเสร็จสิ้นไปแล้ว แต่ยังคงเหลือทหารกองเกินในตำบลอื่นๆ ยังคงรอจับสลากอยู่ ทหารกองเกินดังกล่าวจึงเข้ามารายงานตัวกับคณะกรรมการตรวจเลือกเพื่อจับสลาก จะให้ทหารกองเกินดังกล่าวจับสลากหรือไม่ หากให้จับสลากจะให้จับสลากช่วงเวลาใด

- แนะนำให้รับรายงานตัวเข้าจับสลากเนื่องจากยังไม่เสร็จสิ้นการตรวจเลือกฯ ให้ประธานกรรมการตรวจเลือกประกาศให้ทหารกองเกินที่ยังไม่จับสลากทราบ และสอบถามความเห็นว่าจะให้จับสลากก่อนหรือจับสลากคนสุดท้าย ถ้าความเห็นเห็นเช่นไรให้ปฏิบัติตามนั้น
- ทหารกองเกินป่วยระหว่างรอการจับสลาก จนต้องนำตัวส่ง รพ. จะต้องดำเนินการอย่างไร
 - ให้คณะกรรมการตรวจเลือกฯ กำหนดเป็นคนจำพวกที่ ๓
- ทหารกองเกินที่ไม่ได้รับการผ่อนผันตาม มาตรา ๒๙(๓) แต่มีสำเนาหนังสือขอผ่อนผันจากสถาบันการศึกษาถึงผู้ว่าราชการจังหวัดภูมิลำเนาทหารถูกต้อง จะต้องดำเนินการอย่างไร
 - ให้คณะกรรมการตรวจเลือกตรวจสอบเอกสาร ถ้าเห็นว่ากรณีที่ทหารกองเกินดังกล่าวไม่ได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙(๓) เพราะไม่ใช่ความผิดของเจ้าตัวให้คณะกรรมการตรวจเลือก อนุมัติให้ผ่อนผันได้ โดยให้ยกรายชื่อไปอยู่บัญชีคนผ่อนผัน และ ดำเนินการด้านเอกสารอื่นๆ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้
- หากมีญาติของทหารกองเกินมายื่นเรื่องขอผ่อนผันตามมาตรา ๒๗(๒) แห่ง พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ ไปศึกษาวิชาทหาร ณ ต่างประเทศ ให้กับทหารกองเกิน จะต้องดำเนินการอย่างไร
 - ให้ญาติยื่นคำร้องและให้เจ้าหน้าที่รับหลักฐานไว้ พร้อมทั้งบันทึกหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และมอบให้สัสดีอำเภอ นำเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขอผ่อนผันต่อไป และให้คณะกรรมการตรวจเลือก กำหนดเป็นคนขาดการตรวจเลือกฯ ตามมาตรา ๒๗ ไปก่อน หลังจากผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ผ่อนผันได้ ให้สัสดีอำเภอสอบสวนจำหน่ายต่อไป
- กรณีคนหลีกเลี่ยงขอยกเว้น ตามมาตรา ๑๔(๑) พระนักรธรรมได้หรือไม่
 - เมื่อตรวจหลักฐานแล้วถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ให้ยกเว้นได้ เพราะเป็นสิทธิตามกฎหมาย แต่ตั้งข้อสังเกตว่า มีเจตนาไปก่อให้สิทธิหลังจากมีสภาพเป็นคนหลีกเลี่ยง เพื่อจะได้รับการยกเว้นหรือไม่ และเพื่อเป็นการป้องกันการอาศัยช่องว่างดังกล่าวไปก่อให้เกิดสิทธิยกเว้น จึงให้ สด.อ. ตรวจสอบสถานภาพของบุคคลก่อนการตรวจเลือกฯ ในปีถัดไปทุกปี หากอายุยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์
- กรณีพระภิกษุ วัดขนาด, ตรวจร่างกายแล้ว รอจับสลาก คณะกรรมการตรวจเลือก ฉีกใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒ และท่อนที่ ๓ แล้ว ขอยกเว้นตามมาตรา ๑๔(๑) พระนักรธรรมได้หรือไม่
 - เมื่อตรวจหลักฐานแล้วถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ให้ยกเว้นได้ เพราะเป็นสิทธิตามกฎหมายให้ดำเนินการแก้ไขบัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖) และใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ให้เรียบร้อย นำใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒ และท่อนที่ ๓ มาเย็บติดไว้กับต้นขั้ว ทำบันทึกรายงานแก้ไข ตามระเบียบ
- กรณีทหารกองเกิน ถือ ๒ สัญชาติ พุดไทยไม่ได้ มาตรวจเลือกฯ จะเข้ารับการตรวจเลือกฯ ได้หรือไม่
 - ได้ เพราะตามมาตรา ๗ ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย มีหน้าที่รับราชการทหารทุกคน

- กรณีทหารกองเกินถูกเรียกคืนสัญชาติไทย ซึ่งได้ลงบัญชีเรียบร้อยแล้วมารายงานตัวเข้ารับการตรวจเลือกฯ และฉีกใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒ และ ๓ แล้ว แต่ตรวจสอบพบว่าถูกถอนสัญชาติไทย เนื่องจากได้สัญชาติมาโดยไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย และจะต้องไปดำเนินการขอสัญชาติไทยใหม่ให้ถูกต้อง จะให้คณะกรรมการตรวจเลือกดำเนินการอย่างไร

- ให้งดเข้ารับการตรวจเลือกฯ บันทึกบัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖) ในช่องหมายเหตุและใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๑ ข้อ ๑.๗ บันทึกอื่นๆ ให้ทราบว่า ถูกถอนสัญชาติไทย นำใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒, ๓ ไปติดไว้กับต้นขั้ว และรวบรวมหลักฐาน มอบให้สัสดีอำเภอ นำไปถอนการลงบัญชีทหารกองเกินหลังการตรวจเลือก เมื่อขอสัญชาติไทยใหม่ได้แล้ว จึงรับลงบัญชีทหารกองเกินและเข้ารับการตรวจเลือกฯ ต่อไป

- กรณีที่ทหารกองเกินที่มีค่า BMI ไม่ถึง ๓๕ กก./ตร.ม. เมื่อคณะกรรมการตรวจเลือก ได้มองด้วยสายตาแล้ว จะมีลักษณะเป็นคนอ้วน ซึ่งไม่เหมาะแก่การฝึกทหาร และเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียหายต่อทางราชการ หรือต่อตัวทหารกองเกิน ถ้าหากถูกเข้ากองประจำการและเกิดการสูญเสียระหว่างการฝึก จะสามารถกำหนดเป็นคนจำพวกอื่นได้หรือไม่ หรือมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร หรือจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

- ๑. หากทหารกองเกินร้องขอฯ ต้องรับเพราะไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ หากไม่รับอาจถูกร้องเรียนได้

- ๒. ถ้าไม่ร้องขอฯ และมีร่างกายสมบูรณ์ดีต้องกำหนด เป็นคนจำพวกที่ ๑ เท่านั้น เพราะไม่มีโรคหรือสภาพร่างกายหรือจิตใจที่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๖ (พ.ศ. ๒๕๕๕) และไม่ได้มีอาการ เป็นคนจำพวก ๒ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕) ออกตามความใน พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ หากไม่มั่นใจให้ถ่ายรูปเก็บไว้เป็นหลักฐาน

- ๓. การกำหนดคนเป็นจำพวกใดๆ เป็นผลจากการวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจเลือกที่ตรวจพบในวันนั้น เท่านั้น

- ๔. การที่ทหารกองเกินถูกเข้ากองประจำการมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นภายหลัง เป็นเรื่องที่ไม่สามารถควบคุมได้ และหากร้องกรรมการชั้นสูง และตัดสินใจว่ามีภาวะอ้วน ก็มีใช้ความผิดของคณะกรรมการตรวจเลือก

- ๕. ในวันตรวจเลือกฯ ให้ สด.เขต/อ. บันทึกน้ำหนักของผู้ที่ถูกเข้ากองประจำการ **ทุกแผนก** ไว้ที่ท้ายหมายนัดเข้ารับราชการฯ (แบบ สด.๔๐) ไว้ทุกคนและ **คำนวณ** ค่า BMI หากผู้ใดมีค่าตั้งแต่ ๓๐ - ๓๔.๙ กก./ตร.ม. ซึ่งไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการแต่เสี่ยงต่อภาวะโรคลมร้อน (*Heat Stroke*) ให้บันทึกลงในช่องหมายเหตุของบัญชีคนที่ส่งเข้ากองประจำการ (แบบ สด.๑๘) เพื่อให้หน่วยต้นสังกัดทราบว่า ทหารกองเกินดังกล่าว มีภาวะเสี่ยงต่อโรคลมร้อน

- ทหารกองเกินหลบหนีไปก่อนการจับสลาก

- ให้คณะกรรมการตรวจเลือก แต่ละหน้าที่ปฏิบัติตามคู่มือแจกจ่าย สรุปรุได้ดังนี้

- ๑. นายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๑ บันทึกจำนวนในใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๑ ในข้อ ๑.๗ บันทึกอื่นๆ ว่า “หลบหนีไปก่อนจับสลาก” ลงชื่อกำกับไว้

- ๒. กรรมการสัสดีจังหวัด บันทึกจำนวนในใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒, ๓ ในข้อ ๒.๔ ผลการจับสลากว่า “ขาด” ลงชื่อกำกับไว้ และ ข้อ ๓ บันทึกอื่นๆ ว่า “หลบหนีไปก่อนจับสลาก” ลงชื่อกำกับไว้ และบันทึกจำนวนในบัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖) ในช่องหมายเหตุว่า “หลบหนีไปก่อนจับสลาก” คณะกรรมการตรวจเลือกลงชื่อทั้งคณะ

- ๓. นำใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (แบบ สด.๔๓) ท่อนที่ ๒, ๓ กลับไปติดไว้กับท่อนที่ ๑ เช่นเดิม

- กรณีทหารกองเกินเป็นคนหลักเลี้ยง ถูกกำหนดให้เป็นคนจำพวกที่ ๓ ครั้งที่ ๓ จะทำอย่างไร
 - คนจำพวกที่ ๓ ครั้งที่ ๓ ให้งดเรียกเข้ากองประจำการ

- กรณี คนหลักเลี้ยง จะให้ส่งแผนกใด ผลัดใด
 - กำหนดให้ใช้คณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดส่งเข้ากองประจำการในแผนกที่ต้องการคนมาก (ในผลัดแรก)

- กรณีทหารกองเกินร้องขอเข้ากองประจำการเกินยอดจำนวนคนที่ต้องการจะทำอย่างไร
 - คำสั่ง ทบ.ที่ ๒๙/๒๕๑๗ ข้อ ๖.๕ กำหนดไว้ว่า “ในวันทำการตรวจเลือกฯ วันใด ซึ่งมีใช้วันสุดท้ายของคณะกรรมการตรวจเลือกคณะนั้นๆ ถ้ามีผู้ร้องขอเข้ากองประจำการเกินกว่ายอดแบ่งเฉลี่ยไว้เดิมของวันนั้น ให้นำยอดที่ร้องขอฯ เกินไปลดยอดแบ่งเฉลี่ยฯ เดิม คณะนั้นๆตามส่วนจำนวนคนมากและน้อย หากมีเศษให้นำไปลดยอดแบ่งเฉลี่ยฯ ของวันที่เหลือต่อไปตามลำดับจากมากไปหาน้อยจนกว่าจะหมด”

- กรณีทหารกองเกินนำไปรับรองสถานภาพการเป็นนักศึกษา มายื่นขอผ่อนผันในวันตรวจเลือกฯ จะกระทำได้หรือไม่
 - กฎกระทรวงการผ่อนผันเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการแก่บุคคลซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาหรือเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๔๙ (ข้อ ๓) กำหนด “ให้เป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาตรวจสอบคุณสมบัติผู้ขอผ่อนผันแล้ว ส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันฯ ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ” หากทหารกองเกินตรวจสอบแล้วพบว่าสถาบันการศึกษาส่งรายชื่อขอผ่อนผันแล้วแต่ไม่ได้รับการผ่อนผัน เพราะไม่ใช่ความผิดของเจ้าตัว เช่น รายชื่อตกหล่น ฯลฯ คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณาผ่อนผันได้

สาระน่ารู้เกี่ยวกับการเกณฑ์ทหาร

- ❖ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดหน้าที่ การรับราชการทหารไว้อย่างไร
ตอบ หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 “บุคคลมีหน้าที่ พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การป้องกัน ประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รับราชการทหาร ตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย”
หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 52 “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ ของชาติ ความมั่นคง ของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหารที่มี ประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย”
- ❖ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 กำหนดหน้าที่ชายไทยไว้อย่างไร
ตอบ มาตรา ๗ บัญญัติว่า "ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย มีหน้าที่รับราชการ ทหารด้วยตนเองทุกคน"
- ❖ วิธีนับอายุ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร นับอย่างไร
ตอบ ถ้าเกิด พ.ศ.ใดให้ถือว่ามิอายุครบ 1 ปีบริบูรณ์เมื่อสิ้น พ.ศ.ที่เกิดนั้น ส่วนการ นับอายุต่อไปให้นับ เฉพาะปีที่สิ้น พ.ศ.แล้ว เช่น คนเกิด พ.ศ.2544 จะเป็นวันเดือนใดก็ตาม ให้นับอายุครบ 1 ปีบริบูรณ์ เมื่อ สิ้น พ.ศ.2544 และนับ อายุครบ 2,3,4 ฯลฯ ปีบริบูรณ์ เรียงตามลำดับเมื่อสิ้น พ.ศ. นั้น ๆ
- ❖ อายุเท่าไรจึงจะต้องไปลงบัญชีทหารกองเกิน
ตอบ อายุ 17 ปีบริบูรณ์
- ❖ ทหารกองเกินหมายความว่าอย่างไร
ตอบ ทหารกองเกินหมายถึง ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์ ซึ่งได้ลงบัญชี ทหารกองเกินแล้ว
- ❖ การลงบัญชีทหารกองเกิน (คนทั่วไปมักจะเข้าใจว่าไปขึ้นทะเบียนทหารกองเกิน) จะต้องไปลงบัญชี ทหารกองเกินที่อำเภอใด
ตอบ ถ้าบิดายังมีชีวิตอยู่ ลงบัญชีที่อำเภอที่บิดามีภูมิลำเนาถ้าบิดาตายมีมารดา ลงบัญชีที่อำเภอที่มารดา มีภูมิลำเนา ถ้าทั้งบิดามารดาตายมีผู้ปกครอง ลงบัญชีที่ อำเภอที่ผู้ปกครองมีภูมิลำเนา
- ❖ ถ้าบิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอใด
ตอบ ผู้ที่บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรส และบิดาไม่ได้จดทะเบียนรับรองบุตร ลงบัญชีที่มารดา มีภูมิลำเนา ถ้ามารดาตายลงบัญชีที่อำเภอที่ผู้ปกครองมีภูมิลำเนา
- ❖ ถ้าไม่สามารถลงบัญชีทหารกองเกินตามที่กล่าวได้ จะต้องลงบัญชีที่อำเภอใด
ตอบ หากไม่เข้ากรณีดังกล่าวหรือไม่สามารถลงบัญชี ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ให้ลงบัญชีที่อำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นมี ภูมิลำเนา ถ้าไม่ปรากฏภูมิลำเนา (ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน) ให้ลงบัญชีที่อำเภอท้องที่ที่พบตัวผู้นั้น
- ❖ เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินตามกำหนดแล้ว ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่
ตอบ ถือว่า "เป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมของ พ.ศ. ถัดไป"

- ❖ ภูมิลาเนาทหารหมายความว่าอย่างไร
ตอบ เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ถือว่าผู้นั้นมี "ภูมิลาเนาทหาร" อยู่ในอำเภothองที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินนั้น
- ❖ หากประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาหรือย้ายที่อยู่เป็นการชั่วคราวจะต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ให้แจ้งต่อนายอำเภothองที่ที่ตนย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ย้ายเข้ามาอยู่ในthองที่
ถ้าไม่แจ้งย้ายภายในกำหนดมีความผิดหรือไม่
- ❖ ❖ ถ้าไม่แจ้งย้ายภายในกำหนด มีความผิดโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 200 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ❖ หากลงบัญชีทหารกองเกินเกินกำหนด จะให้ผู้อื่นมาแจ้งแทนภายหลังได้หรือไม่
ตอบ ผู้ที่ไม่ได้มาลงบัญชีทหารกองเกินภายในกำหนด ถ้าอายุไม่ถึง 46 ปีบริบูรณ์ ก็ให้ไปแสดงตนขอลงบัญชีที่อำเภอเช่นเดียวกัน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ สามารถปฏิบัติได้ แต่จะให้ผู้อื่นแจ้งแทนมิได้
- ❖ วิธีการลงบัญชีทหารกองเกิน จะต้องทำอย่างไร
ตอบ ให้ผู้ขอลงบัญชียื่นใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน (แบบ สด.44) ขอได้ที่หน่วยสัสดีอำเภอ พร้อมด้วยสูติบัตร (ถ้ามี) บัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน (ที่มีชื่อบิดา หรือมารดาถ้าบิดาตาย หรือผู้ปกครองถ้าบิดามารดาตายด้วย) ต่อนายอำเภothองที่ (สัสดีอำเภอเป็นเจ้าหน้าที่)
- ❖ เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว จะได้รับอะไรเป็นหลักฐาน
ตอบ เมื่อนายอำเภothองที่ได้ตรวจสอบหลักฐานเอกสารเห็นว่าถูกต้องแล้ว จะรับลงบัญชีทหารกองเกินไว้ และออกใบสำคัญ (แบบ สด.9) หรือใบรับ (แบบ สด.10) ให้เป็นหลักฐาน
- ❖ ใบสำคัญ (แบบ สด.9) หากชำรุดหรือสูญหาย จะขอรับใหม่ได้หรือไม่
ตอบ รับใหม่ได้ โดยให้ผู้ถือแจ้งต่อนายทะเบียนthองที่เพื่อขอรับใบสำคัญฯ ใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละ 1 บาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม
- ❖ สามเณรเปรียญ ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอหรือไม่
ตอบ การลงบัญชีทหารกองเกินของสามเณรเปรียญ นายอำเภothองที่ (สัสดีอำเภอ) จะไปจัดทำที่วัดหรือสำนักสงฆ์โดยให้กรอกข้อความในใบแสดงตนฯ เมื่อตรวจสอบหลักฐานถูกต้องจึงรับลงบัญชีและออกใบสำคัญ (แบบ สด.9) ให้
- ❖ การลงบัญชีของผู้ที่อยู่ในระหว่างการควบคุมหรือคุมขังของเจ้าหน้าที่ จะปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมหรือคุมขังส่งบัญชีรายชื่อให้นายอำเภอ เพื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้วออกใบสำคัญให้
- ❖ พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินหรือไม่
ตอบ พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์หรือที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่สมณศักดิ์ ยกเว้นไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน
- ❖ ทหารกองเกินต้องไปรับหมายเรียกเข้ารับราชการทหารเมื่อใด
ตอบ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้า 21 ปี (20 ปีบริบูรณ์) ใน พ.ศ. ไต ต้องไปขอรับหมายเรียกที่อำเภอภูมิลำเนาทหารของตนภายใน พ.ศ. นั้น (ภายใน 31 ธ.ค.)

- ❖ ถ้าไปรับหมายเรียกด้วยตนเองไม่ได้ จะให้บุคคลอื่นไปรับหมายเรียกแทนได้หรือไม่
ตอบ ถ้าไปรับด้วยตนเองไม่ได้ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปรับแทน โดยการมอบฉันทะ แต่การจะให้รับหมายหรือไม่อยู่ในดุลพินิจของนายอำเภอ
- ❖ ถ้าไม่ไปรับหมายเรียกฯ ภายในกำหนด จะมีความผิดหรือไม่ อย่างไร
ตอบ ถ้าไม่ไปรับหมายเรียกฯ ภายในกำหนด หรือไม่มีผู้แทนไปรับถือว่าหลีกเลี่ยงชัดเจนมีโทษเท่ากับไม่ไปลงบัญชีทหารกองเกินข้างต้น (โทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 300 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)
- ❖ ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ต้องไปรับหมายเรียกหรือไม่
ตอบ บุคคลดังกล่าวไม่ต้องไปรับหมายเรียกแต่อย่างใด
- ❖ มีใครอีกบ้างที่ไม่ต้องรับหมายเรียกฯ
ตอบ ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติ เช่น นักศึกษาวิชาทหารฯ
- ❖ ผู้ที่พ้นจากฐานะยกเว้นผ่อนผันฯ ต้องไปรับหมายเรียกหรือไม่
ตอบ ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอภูมิลำเนาทหารของตน ภายใน พ.ศ. ที่พ้นจากฐานะยกเว้นด้วย
- ❖ เมื่อพ้นจากฐานะยกเว้นแล้ว ไม่ได้รับหมายเรียกจะมีความผิดหรือไม่
ตอบ มีความผิดเช่นเดียวกับผู้ไม่ไปรับหมายเรียกที่อำเภอตามทีกล่าวมาแล้ว
- ❖ การขอยกเว้นครู ซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการที่อยู่ในความ
ควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มีเงื่อนไขอย่างไรบ้าง
ตอบ มีเงื่อนไขดังนี้
ก. เป็นครูประจำทำการสอนนักเรียน นักศึกษาไม่น้อยกว่า 15 คนเป็นปกติ
ข. เป็นครูประจำเฉพาะวิชานักเรียน นักศึกษาไม่น้อยกว่า 15 คนเป็นปกติ
ค. มีเวลาสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 18 ชม. ในสถานศึกษาระดับมัธยมลงมา หรือไม่น้อยกว่า 15 ชม. ในสถานศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา
- ❖ การขอยกเว้นครู จะต้องทำอย่างไร
ตอบ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูซึ่งได้รับการยกเว้น ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งครูผู้นั้นทำการสอนอยู่ในท้องที่ก่อนเดือนเมษายนของปีที่ถูกเรียก ไม่น้อยกว่า 60 วัน เมื่อตรวจสอบเป็นการถูกต้องผู้ว่าราชการจังหวัดจะออกใบสำคัญยกเว้นครู (แบบ สด.37) ให้
- ❖ เมื่อพ้นจากฐานะยกเว้นครู จะต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ร้องต่อนายอำเภอท้องที่ทำการสอน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พ้นจากฐานะการเป็นครู ถ้าไม่ปฏิบัติมีความผิด มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 200 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ❖ การขอผ่อนผันฯ บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาฯ มีวิธีปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาแจ้งความประสงค์ขอผ่อนผันต่อสถานศึกษาของตนแล้วเป็น หน้าที่ของสถาบันการศึกษา หรือกระทรวงที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อผู้นั้นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะตรวจเลือกเข้ากองประจำการ
- ❖ อายุเท่าไร ถึงจะต้องไปตรวจเลือกทหาร (เกณฑ์ทหาร)
ตอบ อายุ 21 ปี โดยจะต้องไปตรวจเลือกทหาร (เกณฑ์ทหาร) ตามหมายเรียก (หมายเกณฑ์) ที่ได้รับจากอำเภอท้องที่ภูมิลำเนาทหาร

- ❖ ผู้ที่จะเข้ารับการตรวจเลือกฯ ต้องนำหลักฐานอะไรไปแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือกฯ
ตอบ ให้ผู้ที่จะเข้ารับการตรวจเลือกฯ นำใบสำคัญ (แบบ สด.9), หมายเลขเข้ารับราชการทหาร (แบบ สด.35) , บัตรประจำตัวประชาชน, ประกาศนียบัตร,หรือหลักฐานการศึกษา ไปแสดงในวันตรวจเลือกด้วย
- ❖ ในวันตรวจเลือกทหารผู้เข้ารับการตรวจเลือกฯ (เกณฑ์ทหาร) จะได้รับหลักฐานอะไร
ตอบ ได้รับใบรับรองผลการตรวจเลือก (แบบ สด.43) (บุคคลทั่วไปรู้จักกันในนามใบผ่านการเกณฑ์) จากประธานกรรมการตรวจเลือก
- ❖ ผู้ที่จะเป็นทหารกองประจำการ (ทหารเกณฑ์) ต้องมีขนาดรูปร่างอย่างไร
ตอบ ต้องมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ 76 เซนติเมตรขึ้นไป ในเวลาหายใจออก และสูงตั้งแต่ 1 เมตร 46 เซนติเมตรขึ้นไป แต่ปกติจะคัดเลือกคนที่มีความสูง 1 เมตร 60 เซนติเมตรขึ้นไปก่อน
- ❖ เมื่อจับได้สลากแดง หรือสมัครเป็นทหารกองประจำการเมื่อปลดจากการเป็นทหาร จะได้รับเอกสารหรือหลักฐานอะไร
ตอบ เมื่อปลดจากทหารกองประจำการ(ทหารเกณฑ์) จะได้รับหนังสือสำคัญ (แบบ สด.8) ไว้เป็นหลักฐาน
- ❖ ทหารกองเกินเมื่อรับหมายเรียกแล้วจะต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกที่ไหนและเมื่อไร
ตอบ ทหารกองเกินที่ถูกเรียกจะต้องไปให้คณะกรรมการตรวจเลือก ฯ ทำการตรวจเลือกตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่ระบุไว้ในหมายเรียก
- ❖ กรณีเป็นผู้ที่มีความผิดไม่มารับหมายตามมาตรา 25 อยู่ในระหว่างดำเนินคดี จะไปแสดงตนขอรับหมายเรียกฯ ได้หรือไม่
ตอบ ไปขอรับหมายเรียกฯ เพื่อขอเข้ารับการตรวจเลือกฯ ได้
- ❖ ผู้ที่ป่วยไม่สามารถจะมาเข้ารับการตรวจเลือกฯ ได้ จะต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ นำหลักฐานมาแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก เพื่อสอบปากคำผู้แทนไว้ แล้วมอบให้อำเภอดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงตามทางการภายหลัง
- ❖ คณะกรรมการตรวจเลือกฯ ประกอบด้วยใครบ้าง
ตอบ ประกอบด้วย นายทหารสัญญาบัตร ยศไม่ต่ำกว่าพันโท เป็นประธานกรรมการ, นายทหารสัญญาบัตร ยศไม่เกินประธานกรรมการ 2 คน, สัสดีจังหวัดต่างท้องที่ 1 คน และแพทย์อีก 1-2 คนเป็นกรรมการ
- ❖ คณะกรรมการตรวจเลือกฯ มีเครื่องหมายเป็นข้อสังเกตอย่างไร
ตอบ คณะกรรมการตรวจเลือกฯ นี้ สวมปลอกแขนสีแดงขลิบริมน้ำเงิน ส่วนเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือกรรมการสวมปลอกแขนสีน้ำเงินขลิบริมน้ำเงินแดง นอกจากนี้ ไม่ใช่บุคคล ในคณะกรรมการตรวจเลือกฯ
- ❖ เมื่อคณะกรรมการชั้นสูงตัดสินแล้ว จะต้องขอคัดค้านคำตัดสินได้หรือไม่
ตอบ ไม่ได้เพราะคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูงให้เป็นที่สุด
- ❖ ผู้ที่ถูกกำหนดให้เข้ารับราชการกองประจำการ จะได้รับอะไรเป็นหลักฐาน
ตอบ นายอำเภอกองที่ที่ตรวจเลือกฯ จะออกหมายนัดมาให้รับราชการทหารตามวันที่กำหนด
- ❖ ถ้าไม่ได้ไปรับราชการตามกำหนดหมายนัด (ขาดหมายนัด) จะมีความผิดหรือไม่อย่างไร
ตอบ ถ้าไม่มาตามหมายนัด ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี
- ❖ ถ้าผู้ใดทำร้ายร่างกายตนเองหรือให้ผู้อื่นทำเพื่อจะให้พ้นจากการรับราชการทหาร จะมีความผิดหรือไม่
ตอบ มีความผิด มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จนถึง 8 ปี ผู้สมรู้เป็นใจในการทำร้ายร่างกาย เพื่อมุ่งหมายดังกล่าว มีความผิด โทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปจนถึง 4 ปี

- ❖ ผู้ที่จะอ้างสิทธิลดวันรับราชการได้ จะต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ต้องแสดงหลักฐานต่อกรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกฯ เท่านั้น ถ้าแสดงหลักฐานหลังจากนี้ จะไม่ได้รับสิทธิตามกฎหมายและต้องเขียนคำร้องไว้ด้วย
- ❖ ถ้ารับหมายเรียกแล้ว ไม่ไปเข้ารับการตรวจเลือกฯ จะมีโทษอย่างไรหรือไม่
ตอบ บุคคลใดหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกฯ ทำการตรวจเลือกฯ ตามหมายเรียกของนายอำเภอ หรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก หรือไม่อยู่ จนกว่าการตรวจเลือกแล้วเสร็จ (ก่อนที่กรรมการจะปล่อยตัว) ถือว่าผู้นั้น หลีกเลี่ยงขัดขืน มีโทษจำคุกไม่เกินสามปี
- ❖ ทหารกองประจำการหมายความว่าอย่างไร
ตอบ ทหารกองประจำการหมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการ และได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด
- ❖ ผู้ที่อยู่ในกำหนดผ่อนผันฯ จะขอสละสิทธิ์เข้าตรวจเลือกฯ จะต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ให้ผู้ขอสละสิทธิ์ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการตรวจเลือก (ตามแบบคำร้องขอสละสิทธิ์) แล้วคณะกรรมการตรวจเลือกฯ จะพิจารณาว่าสมควรให้เข้ารับการตรวจเลือกฯ หรือไม่
- ❖ นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศโดยอยู่ในความปกครองดูแลของ ก.พ.จะขอผ่อนผันไม่ต้องมาเข้ารับการตรวจเลือกฯ ต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ให้สำนักงาน ก.พ. เป็นผู้ดำเนินการขอผ่อนผันต่อกระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด)
- ❖ นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศโดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย (ทุนส่วนตัว) จะขอผ่อนผันไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือกฯ อย่างไร
ตอบ ให้นักเรียนผู้ประสงค์ขอผ่อนผัน หรือบิดา มารดาหรือผู้ปกครองขอผ่อนผันต่อนายอำเภอผู้มีอำนาจการขอผ่อนผันศึกษาต่อต่างประเทศต้องนำหลักฐานอะไรไปแสดงบ้าง
ตอบ หลักฐานที่ต้องนำไปแสดงมีดังนี้
ก. หลักสูตรการศึกษาของนักศึกษาและคำแปลเป็นภาษาไทย ลงชื่อและตำแหน่งผู้แปล
ข. สำเนาใบสำคัญ (แบบ สด.9) และสำเนาหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร(ถ้ามี)
ค. สำเนาทะเบียนบ้าน
ง. คำร้องขอผ่อนผันไปศึกษาวิชาอะไร สำนักศึกษาระเภทใดและประสงค์และประสงค์ขอผ่อนผันการตรวจเลือกทหารกี่ปี
- ❖ หลักเกณฑ์การขอผ่อนผันก่อนเดินทางไปต่างประเทศ มีอะไรบ้าง
ตอบ การยื่นขอผ่อนผันก่อนเดินทางไปต่างประเทศให้แจ้งด้วยว่าจะเดินทางไปเมื่อใด โดยพาหนะอะไร และผู้ร้องต้องรับรองไว้ว่า เมื่อนักเรียนผู้นั้นเดินทางไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศแล้ว จะรีบส่งหนังสือรับรองของสถานทูตหรือสถานกงสุลหรือผู้ดูแลนักเรียนไทยในประเทศนั้น ๆ ให้ภายใน 3 เดือน นับแต่เดินทางออกจากประเทศไทย
- ❖ หลักฐานการขอผ่อนผัน ภายหลังเดินทางไปต่างประเทศแล้ว มีอะไรบ้าง
ตอบ การยื่นขอผ่อนผันภายหลังเดินทางไปต่างประเทศแล้วต้องมีหนังสือรับรองสถานทูตหรือสถานกงสุลหรือผู้ดูแลนักเรียนไทยที่ตั้งอยู่ ณ ประเทศที่ไปศึกษานั้นรับรองว่านักเรียน ผู้นั้นกำลังศึกษาวิชาอะไรอยู่ที่สำนักศึกษาดูเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

- ❖ เมื่อได้ขอผ่อนผันไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศถูกต้องแล้ว จะได้รับอะไรไว้เป็นหลักฐาน
ตอบ ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย) จะออกหนังสือผ่อนผันไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือก (แบบ สด.41) มอบให้ไว้เป็นหลักฐาน
- ❖ เมื่อเข้าเป็นทหารกองประจำการแล้ว ประสงค์จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้หรือไม่อย่างไร
ตอบ ถ้าเข้ากองประจำการแล้ว ก็ยังยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้โดยตรงทีเดียวไม่ต้องผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น
- ❖ ผู้ที่มาตรวจเลือกฯ เห็นว่าการวัดขนาดของตนไม่ถูกต้องสามารถคัดค้านได้หรือไม่อย่างไร
ตอบ ถ้าผู้ที่มาตรวจเลือกเห็นว่า การวัดขนาดของตนไม่ถูกต้องก็ให้คัดค้านได้ทันที เมื่อผ่านไปแล้วกรรมการอาจจะไม่พิจารณาให้
- ❖ การสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการจะได้สิทธิเลือกเป็นทหารบก ทหารเรือ หรือทหารอากาศได้หรือไม่
ตอบ ผู้นั้นมีสิทธิเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการเป็นทหารบก ทหารเรือ หรือทหารอากาศได้ตามที่มีการส่งคนเข้ากองประจำการแผนกนั้น ๆ
- ❖ ผู้ที่รับหมายเรียกฯ แล้วไม่ไปให้คณะกรรมการตรวจเลือกเข้ากองประจำการตามกำหนดจะมีความผิดหรือไม่ อย่างไร
ตอบ ผู้ที่หลีกเลี่ยงขัดขืนไม่ไปให้คณะกรรมการตรวจเลือกเข้ากองประจำการตามกำหนด มีความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 มาตรา 45 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี
- ❖ ผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอแล้ว (ยังไม่เป็นทหารกองเกินจนกว่าจะถึง 1 ม.ค.ถัดไป) หรือทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนไปอยู่ต่างท้องที่ในอำเภอเดียวกันหรือต่างอำเภอชั่วคราวเกิน 30 วัน จะปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ต้องแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนไปอยู่ชั่วคราวนั้น (สัสดีอำเภอเป็นเจ้าหน้าที่) ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ย้ายเข้ามาอยู่ในท้องที่ โดยนายอำเภอจะออกใบรับ (สด.10) ไว้เป็นหลักฐาน
- ❖ ผู้ที่ประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหาร (ย้ายหลักฐานทางทหารไปอยู่แห่งใหม่ เนื่องจากไปทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นประจำหรือไปมีถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐาน) ต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ให้แจ้งต่อนายอำเภอที่ตนเข้ามาอยู่ (แจ้งอำเภอท้องที่ใหม่เพียงแห่งเดียว) ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ย้ายเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านนั้น
- ❖ กรณีผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุลแล้ว ต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ให้นำหลักฐานไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหาร ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต
- ❖ หากไม่แจ้งย้ายที่อยู่หรือไม่แจ้งเปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุลภายในกำหนดจะมีความผิดหรือไม่
ตอบ ผู้ที่เป็นทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 200 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
ส่วนผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอแล้วแต่ยังไม่เป็นทหารกองเกินมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 100 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ❖ ถ้าทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนตายจะต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ให้ผู้ปกครองหรือญาติ นำหลักฐานการตายแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ โดยนำไปสำคัญ (แบบ สด.9) หรือหนังสือสำคัญ (แบบ สด.8) ส่งคืนด้วย
- ❖ คนหลีกเลี่ยงขัดขืนซึ่งต้องส่งเข้ากองประจำการ จะขอสิทธิลดวันรับราชการตามคุณวุฒิได้หรือไม่
ตอบ ขอสิทธิลดวันรับราชการได้ตามคุณวุฒิ แต่จะใช้สิทธิร้องขอเข้ารับราชการไม่ได้

- ❖ บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารฯ ต้องพ้นจากฐานยกเว้น ต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ต้องไปแสดงตนเพื่อขอรับหมายเรียก ที่อำเภอท้องที่ที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตนภายใน พ.ศ. นั้น
- ❖ มีข้อสังเกตอย่างไรที่เรียกว่า "ใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ พลอม"
ตอบ หากท่านไม่ได้รับใบรับรองผลฯ จากประธานกรรมการตรวจเลือกฯ ในวันตรวจเลือกฯ หรือได้รับจากบุคคลอื่นหรือวันอื่น หรือได้รับโดยมิได้เข้ารับการตรวจเลือกฯ แสดงว่า เป็น "ใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ พลอม"
- ❖ กรณีมีบุคคลอ้างว่าสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ให้ช่วยเหลือให้พ้นจากการตรวจเลือกทหาร (เกณฑ์ทหาร) ได้นั้น ช่วยได้จริงหรือไม่
ตอบ อย่าหลงเชื่อการแอบอ้าง หรือหลอกลวงของเจ้าหน้าที่หรือบุคคลใดที่อ้างว่าจะช่วยเหลือให้ท่านพ้นจากการเกณฑ์ทหารได้ นอกจากท่านจะได้รับใบรับรองผลฯ พลอมแล้ว ยังจะต้องถูกดำเนินคดีในความผิดตามกฎหมายอีกด้วย
- ❖ กรณีที่ทหารกองเกินมีโรคที่น่าจะขัดต่อการรับราชการทหารจะขอตรวจโรคก่อนเกณฑ์ได้หรือไม่อย่างไร
ตอบ ผู้ที่จะเข้ารับการตรวจโรคก่อนเกณฑ์คือ ทหารกองเกินผู้ซึ่งรู้ว่าตนเองมีโรคที่น่าจะขัดต่อการรับราชการทหาร สามารถไปเข้ารับการตรวจได้ที่โรงพยาบาลสังกัดกองทัพบก 20 แห่ง ตามที่ได้ประกาศไว้ เช่น ส่วนกลางได้แก่ รพ.พระมงกุฎเกล้า เป็นต้น
- ❖ โรคที่ควรเข้ารับการตรวจมีอะไรบ้าง
ตอบ ได้แก่โรคที่ขัดต่อการรับราชการทหารซึ่งไม่สามารถจะตรวจด้วยตาเปล่า หรือต้องใช้เครื่องมือพิเศษทำการตรวจ เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคทางจิตเวช ฯลฯ
- ❖ เอกสารที่ต้องนำไปให้คณะกรรมการแพทย์ตรวจโรคก่อนการตรวจเลือก มีอะไรบ้าง
ตอบ เอกสารที่นำไป ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน, ใบสำคัญ (แบบ สด.9), และหมายเรียกฯ (แบบ สด.35) ฉบับจริงและสำเนาที่ลงนามรับรองแล้ว
- ❖ ถ้าผู้เข้าตรวจเลือกฯ ถูกเข้ากองประจำการเห็นว่า คณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกหรือไม่ยุติธรรม จะยื่นคำร้องได้ที่ใด
ตอบ ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูง (ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทนเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก 2 นาย) ได้ทันที แต่ถ้าถึงกำหนดที่จะต้องเป็นทหารกองประจำการก็ให้เข้าเป็นทหารก่อน จนกว่าจะได้รับคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูง
- ❖ เมื่อเป็นทหารกองประจำการแล้ว ประสงค์จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้หรือไม่อย่างไร
ตอบ ถ้าเข้ากองประจำการแล้ว ก็ยังยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้โดยตรงทีเดียวไม่ต้องผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น
- ❖ นักเรียนทหาร จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินหรือไม่อย่างไร
ตอบ นักเรียนทหารเมื่อมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ต้องไปแสดงตนเพื่อขอลงบัญชีทหารเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป
- ❖ นักเรียนทหารเมื่อมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ต้องดำเนินการอย่างไร
ตอบ นักเรียนทหารเมื่อมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ต้องไปขึ้นทะเบียนกองประจำการ
- ❖ บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องไปแสดงตนเพื่อขอลงบัญชีทหารกองเกินหรือไม่อย่างไร
ตอบ บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องไปแสดงตนเพื่อขอลงบัญชีทหารกองเกินแต่ไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ในยามปกติ

- ❖ การเกณฑ์ทหารใน เมษายน 2561 เกณฑ์คนอายุเท่าไร และเกิดปีใด
ตอบ ผู้ที่อยู่ในกำหนดต้องเข้าตรวจเลือกฯ ในเดือนเมษายน 2561 คือ
 1. คนอายุ 21 ปีบริบูรณ์ (เกิด พ.ศ.2540)
 2. คนอายุ 22 ปี ถึง 29 ปีบริบูรณ์ (เกิด พ.ศ.2539 ถึง 2532) ที่ยังไม่เคยเข้ารับการตรวจเลือกฯ และ/หรือ ผลการตรวจเลือกยังไม่เสร็จสิ้น ไม่ว่าจะกรณีใดๆ
 3. นิสิต นักศึกษา นักเรียน ที่อยู่ในระหว่างจะได้รับการผ่อนผัน
- ❖ ถ้าผู้ที่กำลังศึกษาอยู่จะขอผ่อนผันการตรวจเลือกทหาร (การเกณฑ์ทหาร) ได้หรือไม่
ตอบ ได้โดยต้องยื่นคำร้องแจ้งความประสงค์ขอผ่อนผันการตรวจเลือกทหารต่อสถานศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ และสถานศึกษาต้องส่งรายชื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดภูมิลำเนาทหารภายในเดือนก.พ.ของปีที่ตรวจเลือก
- ❖ คนพิการ หรือทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินหรือไม่อย่างไร
ตอบ คนพิการ หรือทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้จะต้องลงบัญชีทหารกองเกิน และจะต้องไปรับหมายเรียกด้วย แต่ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ
- ❖ การขอผ่อนผันการตรวจเลือกทหารมีกำหนดระยะเวลาการยื่นขอผ่อนผันหรือไม่
ตอบ มีกำหนดระยะเวลาคือ การขอผ่อนผันจะต้องส่งรายชื่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดภูมิลำเนาทหาร ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะเข้าตรวจเลือกทหารฯ
- ❖ ถ้าจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ ม.6 ปวช. ฯลฯ จะต้องเป็นทหารกี่ปี
ตอบ สมัคร เป็น 1 ปี จับฉลาก เป็น 2 ปี
- ❖ ถ้าจบการศึกษาระดับ ปวท., ปวส., อนุปริญญา หรือปริญญาตรีขึ้นไป จะต้องเป็นทหารกี่ปี
ตอบ ร้องขอฯ เป็น 6 เดือน ถ้าไม่ร้องขอฯ เป็น 1 ปี
- ❖ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งได้แจ้งขอผ่อนผันการตรวจเลือกต่อสถาบันการศึกษาไว้แล้วนั้น จะต้องไปเข้ารับ การตรวจเลือกหรือไม่
ตอบ ผู้ที่ขอผ่อนผันประเภทนี้ จะต้องไปรับหมายเรียกฯ (แบบ สด.35) และไปแสดงตนในวันตรวจเลือกด้วย หากปีใดมีคนส่งคนเข้าเป็นทหารพอก็จะได้รับสิทธิผ่อนผัน ไม่ต้องเป็นทหารเฉพาะปีนั้น สำหรับปีต่อๆ ไป ก็ให้ ปฏิบัติเช่นเดียวกัน
- ❖ จะขอผ่อนผันเลี้ยงบิดามารดา, เลี้ยงดูบุตร หรือเลี้ยงพี่น้องได้หรือไม่ อย่างไร
ตอบ การผ่อนผันดังกล่าวต้องเป็นกรณีที่ต้องหาเลี้ยงบิดามารดาซึ่งทุพพลภาพหรือชราจนหาเลี้ยงชีพไม่ได้และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู หรือที่จำเป็นที่จะต้องหาเลี้ยงบุตรซึ่งมารดาตายหรือไร้ความสามารถหรือพิการ ทุพพลภาพ หรือที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาซึ่งบิดามารดาตาย
- ❖ การขอผ่อนผันดังกล่าวจะต้องปฏิบัติอย่างไร
ตอบ ก็ให้ไปชี้แจงต่อนายอำเภอเสียก่อนวันตรวจเลือกไม่น้อยกว่า 30 วัน กับให้ร้องต่อคณะกรรมการ ตรวจเลือกฯ ด้วย
- ❖ ก่อนจับสลาก หรือก่อนกำหนดให้เข้ากองประจำการ กรณีที่ไม่มีการจับสลาก ผู้ที่เห็นว่าตนควรได้รับ การ ยกเว้นหรือผ่อนผัน ต้องดำเนินการอย่างไร
ตอบ ต้องนำหลักฐานมาแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือก ก่อนจับสลาก หรือก่อนกำหนดให้เข้ากอง ประจำการในกรณีที่ไม่มีกรจับสลาก มิฉะนั้นให้ถือว่า หมดสิทธิที่จะได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน

- ❖ เมื่อพ้นจากฐานะพ่อพันธุ์ (จบการศึกษา) ต้องทำอะไร
ตอบ ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่ หรือทำการประจำ ภายใน 30 วันนับแต่วันที่พ้นจากฐานะเช่นนั้น
- ❖ ทหารกองเกินที่ขาดไม่มาตามหมายนัดของนายอำเภอ และศาลได้พิพากษาว่ามีความผิด ฐานหลีกเลี่ยงชั้น จะต้องดำเนินการอย่างไร
ตอบ ต้องเข้ารับการตรวจเลือก ถ้าร่างกายไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการก็ให้ส่งผู้นั้นเข้ารับราชการทหารกองประจำการในปีนั้นหรือปีถัดไปโดยไม่ให้จับสลาก
- ❖ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนมีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลหรือไม่อย่างไร
ตอบ มีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพล เพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อมและในการระดมพล
- ❖ นักเรียนโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พ่อพันธุ์ให้กี่ปี
ตอบ พ่อพันธุ์จนสำเร็จระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ไม่เกินอายุ 22 ปีบริบูรณ์
- ❖ นิสิตหรือนักศึกษามหาวิทยาลัยพ่อพันธุ์ให้กี่ปี
ตอบ พ่อพันธุ์ให้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาที่ไม่สูงกว่าชั้นปริญญาโทและพ่อพันธุ์ให้จนถึงอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์ เว้นแต่นักศึกษาแพทยศาสตร์พ่อพันธุ์ให้ระหว่างที่ปฏิบัติงานเพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตฯ อีก 1 ปี
- ❖ สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1 (จบ รด.ปี 1) ต้องเป็นทหารกี่ปี
ตอบ ให้รับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี 6 เดือน (ไม่สมัครเป็นทหาร) แต่ถ้าเป็นผู้ที่ร้องขอฯ (สมัคร) ก็ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียง 1 ปี
- ❖ ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ 2 (จบ รด.ปี 2) ต้องเป็นทหารกี่ปี
ตอบ ให้รับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี (ไม่สมัครเป็นทหาร) แต่ถ้าเป็นผู้ที่ร้องขอฯ (สมัคร) ก็ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียง 6 เดือน
- ❖ ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3 (จบ รด.ปี 3) ต้องเข้ารับการตรวจเลือกฯ หรือไม่
ตอบ ไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือกฯ ให้หน่วยนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนโดยมิต้องเข้ารับราชการกองประจำการ (ไม่ต้องไปเกณฑ์ทหาร)
- ❖ การนับอายุตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารมีกี่วิธี อะไรบ้าง
ตอบ การนับอายุตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารมี 4 วิธี คือ
 1. การนับอายุบริบูรณ์
 2. การนับอายุอย่าง
 3. การนับอายุเป็นชั้นปี
 4. การนับอายุบุคคลไม่ปรากฏปีเกิด
- ❖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดชั้นไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม หรือในการระดมพล มีความผิดหรือไม่อย่างไร
ตอบ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 4 ปี

- ❖ ไบรรับรองผลการตรวจเลือกฯ (ใบ สด.43) จะได้รับจากใคร
ตอบ จากประธานกรรมการตรวจเลือกทหารฯ ในวันตรวจเลือกเท่านั้น ถ้ารับวันอื่น หรือจากบุคคลอื่น ถือว่าเป็นใบปลอม
- ❖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ มีความผิดหรือไม่อย่างไร
ตอบ มีความผิด ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 300 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ❖ นายอำเภอสามารถประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ที่อำเภอแล้วไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ได้หรือไม่อย่างไร
ตอบ เมื่อจำเป็นนายอำเภอมีอำนาจประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ที่อำเภอแล้วไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ได้ ภายในกำหนด 90 วันนับตั้งแต่วันประกาศ
- ❖ ไบรรับรองผลการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร (แบบ สด.43) หรือที่เรียกว่าใบผ่านเกณฑ์ทหารมีความสำคัญอย่างไร
ตอบ เป็นหลักฐานที่แสดงผ่านการเกณฑ์ทหาร ที่ท่านจะต้องใช้แสดงต่อหน่วยราชการรัฐวิสาหกิจ และบริษัทห้างร้าน เพื่อประโยชน์ในการสมัครงาน หรือขอเปลี่ยนบัตรประจำตัวประชาชนเดิม เมื่อหมดอายุ

แบบ สด.43

ส ค 011919

เอกสารฉบับนี้ ตรวจสอบความถูกต้อง
ได้ที่ หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง
ถนนเจริญกรุง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

(แบบ สด.๔๓)

ฉบับที่

ใบรับรองผล

การตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ พ.ศ. ๒๕๕๓

๑. หลักฐานเกี่ยวกับประวัติบุคคล.

- ๑.๑ ชื่อ ชื่อสกุล
- ๑.๒ ภูมิลำเนาทหารค้ำบด อำเภอ จังหวัด
- ๑.๓ บัตรประจำตัวประชาชนหมายเลข เลขประจำตัวประชาชน

๒. ผลการตรวจเลือก

- ๒.๑ การรวมการซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันฯ ผู้ตรวจร่างกายเห็นว่า
..... ควรเป็นกองจ่าพวกที่
- (ลายมือชื่อผู้ตรวจร่างกาย)
- ๒.๒ ขนาดสูง ซม. ขนาดรอบตัว ซม.
(ลายมือชื่อกรรมการนายทหารสัญญาบัตร)
- ๒.๓ คณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดเป็นคนจ่าพวกที่
- (ลายมือชื่อกรรมการเสด็จจังหวัด)
- ๒.๔ ผลการจับสลาก
(ลายมือชื่อกรรมการเสด็จจังหวัด)

ตัวอย่าง

(ลายมือทหารกองเกิน) หรือ (ลายพิมพ์นิ้วมือ)

๓. บันทึกอื่น ๆ

ขอรับรองว่าถูกต้อง

- ประธานกรรมการ
- กรรมการ
- กรรมการ
- กรรมการ
- กรรมการ
- กรรมการ
- กรรมการ

(ตอนที่ ๓ สำหรับทหารกองเกิน)

ผลคดีที่ 2/51

จกบ.อต.

(สด. 40)

ขอให้ยกกันไปพบศาลชั้นอุทธรณ์

ในวันที่ 24 ล.ก. 2551

เวลา ๑๕.๐๐ น.

ที่ห้องพิจารณาคดีที่ ๓ ศาลอุทธรณ์

ตัวอย่าง

หมายนัดเข้ารับราชการทหาร

ที่ ๓ / ๒๕๕๑

ที่ว่าการอำเภอ

แมริม

วันที่ ๕ เดือน

เมษายน

พุทธศักราช

๒๕๕๑

หมายมายัง

นาย

เอก

ชื่อสกุล กาวี

อายุ

24 ปี

เป็นบุตร

นาย

นาง

บ้าน

เลขบ้านที่

หมู่ที่

ตำบล

อำเภอ

จังหวัด

ให้มา ณ

ที่

ที่ว่าการอำเภอแมริม

ในวันที่

๑

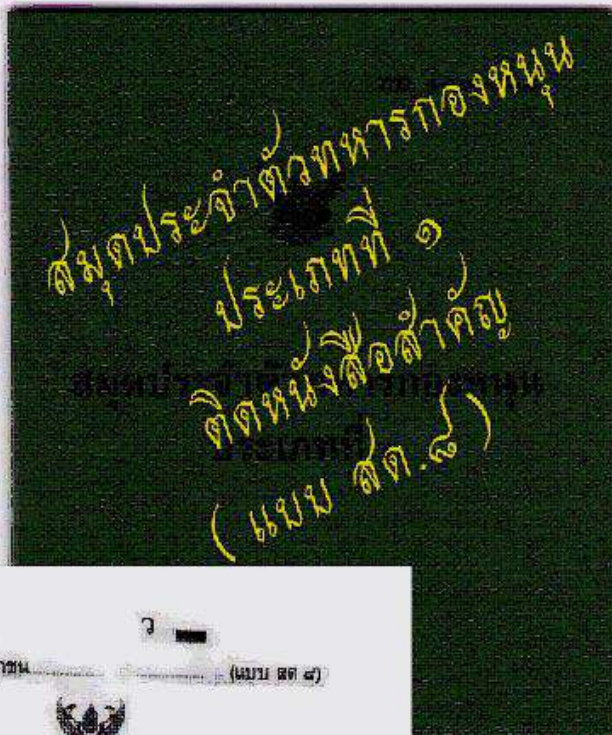
เดือน

พฤษภาคม

เวลา

๑๗.๐๐ นาฬิกา

เพื่อเข้ากองประจำการ

กองหนุนประเภทที่ ๑ ซึ่งอยู่ในชั้นต่าง ๆ คือ

วันที่	เดือน	พ.ศ.
วันที่	เดือน	พ.ศ.
วันที่	เดือน	พ.ศ.
วันที่	เดือน	พ.ศ.

เลขประจำตัวประชาชน (๙๙๙๙ ๙๙๙ ๙๙)

หนังสือสำคัญ

หนังสือสำคัญให้ห้ามแยกออกจากสมุดประจำตัว
ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ เดิมมี ป.น.อ.ขนาด

แผนก _____

ที่ _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ยศ ชื่อ _____

เค.อ.ช.ท.มา _____

เกิดวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

มีค.น.อ.ย.ด.รบ _____

ตำแหน่งสำคัญ _____

ภูมิลำเนาทหารอยู่บ้าน _____

ตำบล _____

อำเภอ _____

จังหวัด _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ได้เข้ารับราชการในกองประจำการ
เมื่อวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ลายพิมพ์นิ้วแม่มือขวาของผู้ถือหนังสือสำคัญ

ตัวอย่าง

ลายมือชื่อของผู้ถือหนังสือสำคัญ

อนุมัติหลักการการปฏิบัติตามแนวทางรับราชการทหาร
ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497

ที่ กท ๐๒๒๑/๑๒๒๑

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบ้านใหม่
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๔ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ทหารหรือแนวทางปฏิบัติกรณีแพทย์ทุนรัฐบาลได้รับอนุมัติให้ลาพักการปลด

เรียน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

อ้างถึง หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ ๐๒๐๑.๐๓๘/๑๐๗๕๗ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ขอหารือแนวทางปฏิบัติกรณีแพทย์ทุนรัฐบาลได้รับอนุมัติให้ลาพักการปลด เพื่อไปปฏิบัติราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามส่วนราชการต้นสังกัด แต่มีหน่วยทหารบางแห่งกำหนดให้แพทย์ไปรายงานตัวด้วยตนเองทุกเดือน ทุก ๓ เดือน ทุก ๖ เดือน ควรจะต้องปฏิบัติอย่างไร รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ขอเรียนว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้อนุมัติหลักการแนวทางปฏิบัติให้กับแพทย์ที่ต้องไปรับราชการเพื่อชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามส่วนราชการต้นสังกัด เมื่อได้รับอนุมัติให้ลาพักการปลดแล้ว ดังนี้

๑. ให้แพทย์ทุนรัฐบาลที่ได้รับการอนุมัติให้ลาพักการปลด ไม่ต้องมารายงานตัวต่อหน่วยทหารต้นสังกัด จนกว่าจะครบกำหนดปลด และให้หน่วยต้นสังกัดออกใบอนุญาตลาแบบ ๒ เพื่อถือไว้เป็นหลักฐาน เมื่อรับราชการครบกำหนดตามกฎหมาย ให้หน่วยทหารต้นสังกัดดำเนินการขอปลดเป็นทหารกองหนุน และมอบหลักฐานหนังสือสำคัญสมุดประจำตัวกองหนุนให้ต่อไป โดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

๒. กรณีแพทย์ที่รับราชการเพื่อชดใช้ทุนอยู่ไม่ครบกำหนดตามสัญญาที่ทำไว้กับทางราชการ และยังคงอยู่ในช่วงของระยะเวลาการรับราชการทหารกองประจำการ การอนุญาตให้ลาพักการปลดย่อมยุติลง ต้องไปรายงานตัวยังหน่วยทหารต้นสังกัดเพื่อรับราชการเป็นทหารกองประจำการอยู่จนครบกำหนดตามกฎหมายโดยเร็ว

๓. ให้หัวหน้าสถานพยาบาลที่แพทย์ทุนรัฐบาลสังกัดอยู่ แจ้งสถานะการรับราชการชดใช้ทุนให้หน่วยทหารที่แพทย์นั้นสังกัดอยู่ทุก ๓ เดือน จนกว่าจะครบกำหนดปลด โดยที่ไม่ต้องเดินทางไปรายงานตัวด้วยตนเอง หรือหากแพทย์ทุนรัฐบาลลาออกก่อนครบกำหนดปลด ให้แจ้งหน่วยทหารที่แพทย์นั้นสังกัดอยู่ทันที

ตัวอย่าง

/ อนึ่ง ในกรณี ...

อนึ่ง ในกรณีที่ดำเนินการไปขอรับสมุดประจำตัวทหารกองหนุนเมื่อครบกำหนดปลดแล้วยังหน่วย
ต้นสังกัด เนื่องจากเป็นหลักฐานทางทหารที่สำคัญ ขอให้แพทย์บุคคลนั้นไปแสดงตนขอรับหลักฐานด้วยตนเอง
จึงเรียนมาเพื่อกรุณาทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลอากาศเอก

(ไมตรี โอสถหงษ์)

รองปลัดกระทรวงกลาโหม ทำการแทน

ปลัดกระทรวงกลาโหม

กรมการสรรพกำลังกลาโหม

โทร.๐ ๒๔๘๐ ๗๗๐๒

ตัวอย่าง

สำเนาถูกต้อง

พันเอก

(นิวัตินคร มัคเจริญ)

ผู้อำนวยการกองการสัตติ กรมการสรรพกำลังกลาโหม

๓๐ พ.ย. ๕๐

แนวทางการปฏิบัติกรณีแพทย์ทุนรัฐบาลลาพักเพื่อรอการปลด

ที่ สธ ๐๒๐๑.๐๓๘/๑๐๗๕๗

๑๐ ๕๙ ๕.๓๖

ประเภท	...
เลขที่	๒๕๕๕
วันที่	๑๕.๑๑.๕๕
เวลา	๑๓.๓๐

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ทารหรือแนวทางปฏิบัติกรณีแพทย์ทุนรัฐบาลได้รับอนุมัติให้ลาพักรอการปลด
เรียน ปลัดกระทรวงกลาโหม

กกส.กท.	...
เลขที่	๕๒๓
วันที่	๑๕.๑๑.๕๕
เวลา	๑๕.๓๐

อ้างถึง หนังสือกระทรวงกลาโหม ที่ กท ๐๒๐๑/๒๕๕๒๕ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖

ด้วยมีหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข แจ้งว่า แพทย์ทุนรัฐบาลที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงกลาโหมให้ลาพักรอการปลด เพื่อให้ไปปฏิบัติราชการขาดใช้ทุนแก่ทางราชการ ตามส่วนราชการต้นสังกัดจนกว่าจะครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุน ตามหลักเกณฑ์ตามหนังสือที่อ้างถึง เมื่อแพทย์ไปรายงานตัวเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และหน่วยทหารรับตัวไว้แล้ว ได้ออกบัตรอนุญาตลาแบบ ๒ เพื่อลาพักรอการปลด ตั้งแต่วันที่ได้รับตัวเข้าสังกัดไว้เป็นหลักฐาน แต่มีหน่วยทหารบางแห่ง กำหนดให้ไปรายงานตัวด้วยตนเองทุกเดือน ทุก ๓ เดือน ทุก ๖ เดือน ที่หน่วยทหารต้นสังกัดอีก จนกว่าจะครบกำหนดปลด เป็นเหตุให้โรงพยาบาลที่แพทย์ทุนผู้นั้นไปปฏิบัติราชการ ขาดแพทย์ในการรักษาประชาชน ผู้เจ็บป่วย เนื่องจากต้องใช้เวลาในการเดินทางไปรายงานตัวยังหน่วยทหาร ซึ่งโรงพยาบาลกับหน่วยทหารบางแห่งมีระยะทางห่างไกลกัน หรือเส้นทางในการเดินทางลำบากไม่สะดวก

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขจึงขอเรียนหารือว่า

๑. แพทย์ทุนรัฐบาลที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงกลาโหมให้ลาพักรอการปลดแล้ว ต้องไปรายงานตัวที่หน่วยทหารต้นสังกัดทุกเดือน ทุก ๓ เดือน ทุก ๖ เดือน หรือไม่
๒. ในกรณีที่ต้องไปรายงานตัวตามที่หน่วยทหารต้นสังกัดกำหนด แพทย์ทุนผู้นั้นจะมอบหมายให้บุคคลอื่น หรือหน่วยงานกระทำการแทนได้หรือไม่
๓. จะมีวิธีการที่จะให้แพทย์ทุนไม่ต้องเดินทางไปรายงานตัวที่หน่วยทหารต้นสังกัดในช่วงที่ได้ลาพักรอการปลด หรือไม่ อย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและแจ้งสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายโสภณ เมฆธน)

รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สำนักบริหารกลาง
กลุ่มบริหารงานบุคคล
โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๑๔๒๓
โทรสาร ๐ ๒๕๕๐ ๑๔๑๓

ตัวอย่าง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สป. (กกส.กท. โทร. ๐ ๒๕๔๐ ๗๗๐๒)

ที่ กท ๐๒๒๑/๒๐๙๒

วันที่ ๒๗/๖.๕๖

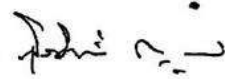
เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีแพทย์ทุนรัฐบาลได้รับอนุมัติให้ลาพักการปลด

เสนอ บก.ทท.

๑. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีหนังสือเรียน ปล.กท. ขอทราบแนวทางปฏิบัติ กรณีแพทย์ทุนรัฐบาลที่ได้รับการอนุมัติจาก กท. ให้ลาพักการปลด เพื่อให้ไปรับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามส่วนราชการต้นสังกัด โดยผู้ที่สำเร็จการฝึกจาก นรต. ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ ให้หน่วยทหารต้นสังกัดออกบัตรอนุญาตลาแบบ ๒ ให้ลาพักการปลด แต่ได้รับแจ้งจากผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ลาพักการปลดว่า ได้ไปรายงานตัวเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว แต่เมื่อหน่วยทหารรับตัวไว้แจ้งว่า จะต้องทำการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรเบื้องต้นก่อนเป็นเวลา ๕ วัน จึงจะออกบัตรอนุญาตลาแบบ ๒ ให้เป็นเหตุให้โรงพยาบาลขาดแพทย์รักษาประชาชนผู้เจ็บป่วยตามตารางนัดหมายเพื่อทำการตรวจรักษาคนไข้ จึงขอทราบ ว่า เมื่อหน่วยทหารรับตัวแพทย์ทุนรัฐบาลไว้แล้ว จะต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการเท่าใด จึงจะออกบัตรอนุญาตลาแบบ ๒ ให้แพทย์ทุนรัฐบาลได้กลับไปปฏิบัติราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามเดิม และ กท. มีแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอย่างไร

๒. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องตามข้อ ๑ นี้ คงยึดถือตามหนังสือ สม. ที่ (ต่อฉบับ กท. รับที่ ๘๑๒๐, ๒๐๕๐๓/๑๖) ลง ๒๒ ส.ค.๑๖ ซึ่งได้แจ้งให้กระทรวงสาธารณสุขทราบ วิธีดำเนินการตามหนังสือกระทรวงกลาโหม ที่ กท ๐๒๐๑/๒๕๙๒๕ ลง ๒๖ ก.ย.๑๖ แล้ว โดย ปล.กท. (รอง ปล.กท. ทำการแทน ปล.กท. รับคำสั่ง ฯ) ได้กรุณาอนุมัติให้แจ้ง บก.ทท., เหล่าทัพ และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป รายละเอียดตามที่แนบ

จึงเสนอมาเพื่อทราบ

พล.อ.
(สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์)
รอง ปล.กท. ทำการแทน
ปล.กท.

ศสท.สบ.ศร. 334530

ที่ สธ ๐๒๐๑.๐๓๘/๑๒๕๗๓

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
๒๖.๖.๖๖

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

กระทรวงกลาโหม	
เลขที่	๑๐๒๖๖
วันที่	๒๖/๑๑/๕๖
เวลา	๑๕๐๐

เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีแพทย์ทุนรัฐบาลได้รับอนุมัติให้ลาพักการปลด

เรียน ปลัดกระทรวงกลาโหม

อ้างถึง หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ด่วนที่สุด ที่ กท ๐๒๒๑/๗๕๑ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เส.กช.
-๒
นศ. ๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม อนุมัติให้แพทย์ทุนรัฐบาลที่ต้องรับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการ ซึ่งไปเข้ารับการตรวจเลือกแล้วถูกเข้าเป็นทหารกองประจำการได้ลาพักการปลด พร้อมกับแจ้งการปฏิบัติโดยให้ไปรายงานตัวเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามหมายนัดของนายอำเภอที่หน่วยสี่สี่อำเภอภูมิลำเนาทหาร เพื่อนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการที่สำนักงานสี่สี่จังหวัดแล้วส่งตัวไปยังหน่วยทหาร เมื่อหน่วยทหารรับตัวไว้แล้ว สำหรับรายที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารจากหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ หน่วยทหารต้นสังกัดจะออกบัตรอนุญาตลาแบบ ๒ เพื่อลาพักการปลดตั้งแต่วันที่ได้รับตัวเข้าสังกัดไว้ โดยไม่ต้องเข้ารับการฝึกวิชาทหารความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้รับแจ้งจากแพทย์ทุนรัฐบาลที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการปลด ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารจากหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ชั้นปีที่ ๑ ได้ไปรายงานตัวเข้ารับราชการทหารกองประจำการ เมื่อหน่วยทหารรับตัวไว้แล้วแจ้งว่า จะต้องทำการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรเบื้องต้นก่อนเป็นเวลา ๕ วัน จึงจะออกบัตรอนุญาตลาแบบ ๒ ให้ลาพักการปลด เพื่อกลับไปปฏิบัติราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามส่วนราชการต้นสังกัด ซึ่งกรณีดังกล่าว เป็นเหตุให้โรงพยาบาลที่แพทย์ผู้นั้นไปปฏิบัติราชการ ส่งผลกระทบทำให้ขาดแพทย์ในการรักษาประชาชนผู้เจ็บป่วย อันเป็นงานบริการประชาชนที่สำคัญ เนื่องจากได้บันทึกตารางนัดหมายเพื่อทำการตรวจรักษาคนไข้ไว้ จึงใคร่ขอทราบว่ามีแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและแจ้งสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิระ เห่งจันทร์)

รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สำนักบริหารกลาง
กลุ่มบริหารงานบุคคล
โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๑๔๒๓
โทรสาร ๐ ๒๕๕๐ ๑๔๑๓

ที่ กท ๐๒๒๑/๒๐๙๓

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบ้านใหม่
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีแพทย์ทุนรัฐบาลได้รับอนุมัติให้ลาพักการปลด

เรียน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

อ้างถึง หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ ๐๒๐๑.๐๓๘/๑๖๔๕๓ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมเสมียนตราที่ (ต่อฉบับ กท.รับที่ ๘๑๒๐, ๒๐๕๐๓/๑๖) ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๑๖

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงกลาโหม ที่ กท ๐๒๐๑/๒๕๕๒๕ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๑๖

ตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีหนังสือเรียนปลัดกระทรวงกลาโหม ขอทราบ
แนวทางการปฏิบัติ กรณีแพทย์ทุนรัฐบาลที่ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงกลาโหม ให้ลาพักการปลด
เพื่อให้ไปรับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามส่วนราชการต้นสังกัด สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหน่วย
บัญชาการรักษาดินแดน ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ โดยหน่วยทหารต้นสังกัดจะออกบัตรอนุญาตลาแบบ ๒ ให้ลาพัก
การปลด โดยขอทราบว่าจะเมื่อหน่วยทหารรับตัวแพทย์ทุนรัฐบาลไว้แล้ว จะต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการเท่าใด
จึงจะออกบัตรอนุญาตลาแบบ ๒ ให้แพทย์ทุนรัฐบาลได้กลับไปปฏิบัติราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามเดิม
และกระทรวงกลาโหม มีแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอย่างไร รายละเอียดตามอ้างถึง นั้น

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ขอชี้แจงว่า การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร
กองประจำการให้กับแพทย์ทุนรัฐบาลได้ลาพักการปลด เพื่อไปรับราชการชดใช้ทุนตามส่วนราชการต้นสังกัด
นั้น คงยึดถือปฏิบัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้อนุมัติไว้ตามหนังสือกรมเสมียนตราที่ (ต่อฉบับ
กท.รับที่ ๘๑๒๐, ๒๐๕๐๓/๑๖) ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๑๖ ซึ่งได้แจ้งให้กระทรวงสาธารณสุขทราบวิธีการ
ปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงกลาโหม ที่ กท ๐๒๐๑/๒๕๕๒๕ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๑๖ ซึ่งหน่วยจะออกบัตร
อนุญาตลาแบบ ๒ ให้เมื่อทราบการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ทั้งนี้ ได้แจ้งให้หน่วยถือปฏิบัติ
ตามอนุมัติหลักการโดยเคร่งครัดแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์

(สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์)

รองปลัดกระทรวงกลาโหม ทำการแทน

ปลัดกระทรวงกลาโหม

กรมการสรรพกำลังกลาโหม

โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๗๗๐๒

ประกาศเรื่องการปรับปรุงแก้ไขระบบและวิธีการตรวจเลือกฯ
และการพิจารณารับทหารกองประจำการเข้าทำงาน

สำเนา

(สำเนาฉบับ กห.รับที่ ๒๐๘๕๖/๒๖
ที่ นร ๐๒๐๓/ว.๑๕๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม.๑๐๓๐๐

๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง การปรับปรุงแก้ไขระบบและวิธีการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ด้วยกระทรวงกลาโหมเสนอตามรายงานของกองทัพบกฯ ในการปรับปรุงแก้ไขระบบ
และวิธีการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารฯ นั้น มีเรื่อง
ที่จะต้องเสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตั้งการ คือ

๑. ในการรับสมัครบุคคล (ทหารกองเกิน) เข้ารับราชการหรือทำงานในรัฐวิสาหกิจให้พิจารณา
รับผู้ผ่านการตรวจเลือกเพื่อเข้ารับราชการทหารแล้วก่อนผู้อื่น

๒. หากจำเป็นจะต้องรับบุคคล (ทหารกองเกิน) ที่ยังไม่ผ่านการตรวจเลือกเข้ารับราชการ
หรือทำงานรัฐวิสาหกิจ เมื่อบุคคลใดถึงกำหนดที่จะต้องไปรับการตรวจเลือก ก็ให้หัวหน้าส่วนราชการ
หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้บุคคลนั้นไปเข้ารับการตรวจเลือกให้เสร็จสิ้นตามกฎหมาย
คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๖ ลงมติเห็นชอบด้วยตามที่
กระทรวงกลาโหมเสนอและให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติและขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ปลั่ง มีจุล
(นายปลั่ง มีจุล)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

พันเอก

(นิวัตินคร มัคเจริญ)

ผู้อำนวยการกองการสัสดี กรมการสรรพกำลังกลาโหม

๓๐ พ.ย. ๖๐

ตัวอย่าง

ประกาศกระทรวงกลาโหม

เรื่อง การตรวจสอบเอกสารทางทหารก่อนเข้ารับราชการหรือรับเข้าทำงาน

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง การตรวจสอบเอกสารทางทหารก่อนเข้ารับราชการหรือรับเข้าทำงาน ให้เหมาะสม จึงให้ดำเนินการดังนี้

๑. โท้ยยกเลิก

๑.๑ ประกาศกระทรวงกลาโหม ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๒ เรื่อง การตรวจสอบเอกสารทางทหารก่อนเข้ารับราชการหรือรับเข้าทำงาน

๑.๒ ประกาศกระทรวงกลาโหม ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๕ เรื่อง การตรวจสอบเอกสารทางทหารก่อนเข้ารับราชการหรือรับเข้าทำงาน

๒. ขอความร่วมมือให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ตรวจสอบเอกสารทางทหารที่นำมาใช้เป็นหลักฐานในการสมัครเข้าทำงานทั้งภาครัฐและเอกชน ก่อนที่จะรับบุคคลเข้ารับราชการหรือเข้าทำงาน เพื่อเป็นการป้องปรามการทุจริตประพฤติมิชอบและเพื่อความเป็นธรรมในสังคม ดังนี้

๒.๑ หนังสือสำคัญ (แบบ สด.๘) ที่ใช้ประกอบกับสมุดประจำตัวทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ตรวจสอบไปที่สำนักงานสัสดีกรุงเทพมหานคร ถนนเทศบาลสาย ๑ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐ โทรศัพท์หมายเลข ๐ ๒๔๖๕ ๓๙๗๐ หรือสำนักงานสัสดีจังหวัด ตามภูมิลำเนาทหาร ที่ปรากฏในเอกสาร

๒.๒ ใบสำคัญ (แบบ สด.๙) สำหรับทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตรวจสอบไปที่หน่วยสัสดีเขต หรืออำเภอ ตามภูมิลำเนาทหารที่ปรากฏในเอกสาร

๒.๓ ใบรับรองผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ (แบบ สด.๔๓) ตรวจสอบไปที่ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เลขที่ ๒ ถนนเจริญกรุง แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ โทรศัพท์หมายเลข ๐ ๒๒๒๓ ๓๒๕๙ ๐ ๒๒๒๑ ๑๗๐๔

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

พลเอก

(สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์)

ปลัดกระทรวงกลาโหม ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

สำเนาถูกต้อง

พ.ต. วิรัตน์ พล.ต.ท.

(รัชศักดิ์ รอดเงิน)

ประจำแผนกสัสดี กสด.ภกส.กท.

๒๒ ก.ค.๕๗

ตัวอย่าง

สำเนาฉบับ

ที่ กท ๐๒๒๑/ นวต - ๕๐๕

กระทรวงกลาโหม
ถนนสนามไชย เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง (ทุกกระทรวง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๗/ว.๑๕๓ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐
๒. ประกาศกระทรวงกลาโหม ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เรื่อง การตรวจสอบเอกสาร
ทางทหารก่อนเข้ารับราชการหรือเข้าทำงาน

ด้วยคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๐ เกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระบบและวิธีการ
ตรวจสอบเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๕๔๗
ในการรับสมัครบุคคล (ทหารกองเกิน) เข้ารับราชการหรือเข้าทำงานในรัฐวิสาหกิจให้พิจารณาผู้ผ่านการ
ตรวจสอบเลือกแล้วก่อนผู้อื่น หากจำเป็นจะต้องรับบุคคล (ทหารกองเกิน) ที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบเลือกเข้ารับราชการ
หรือเข้าทำงานในรัฐวิสาหกิจ เมื่อบุคคลใดถึงกำหนดที่จะต้องไปเข้ารับการตรวจสอบเลือกให้หัวหน้าส่วนราชการ
หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้บุคคลนั้นไปเข้ารับการตรวจสอบเลือกให้เสร็จสิ้นตามที่กฎหมาย
กำหนด และกระทรวงกลาโหม ได้ประกาศให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตรวจสอบเอกสารทางทหารที่นำมาใช้
เป็นหลักฐานในการสมัครเข้าทำงานก่อนที่จะรับบุคคล (ทหารกองเกิน) เข้ารับราชการหรือเข้าทำงาน รายละเอียดตาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย

กระทรวงกลาโหม จึงขอให้ส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์กรภาคเอกชน
ที่อยู่ในการกำกับดูแลในสังกัด ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี และประกาศกระทรวงกลาโหม ในการรับสมัคร
บุคคลเข้ารับราชการหรือเข้าทำงานโดยควรจะต้องเป็นบุคคลที่ผ่านการตรวจสอบเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการ
ทหารกองประจำการ หรือเป็นบุคคลที่พ้นภาวะทางทหารแล้ว เพื่อความเป็นธรรมในสังคม

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(เทพพงศ์ ทิพยจันทร์)

ปลัดกระทรวงกลาโหม ทำการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

โทร.๐ ๒๕๐๑ ๖๓๘๖

พ.ท. 	ร่าง	๒	ก.พ.๖๑
พ.อ. 	พิมพ์/ทวน	๒	ก.พ.๖๑
พ.อ. 	ตรวจ	๒	ก.พ.๖๑
พล.ต. 	ตรวจ	๗	ก.พ.๖๑
พล.ท. 	ตรวจ	๕	ก.พ.๖๑
พล.อ. 	ตรวจ	๑๖	ก.พ.๖๑